

Beslutsinstans: Kommunstyrelsen

Datum och tid: onsdag 21 september 2022 Kl. 13:00-ca kl.16:00

Plats: Furåsen, stora salen, Stigsvägen 2, Färgelanda

Upprop

Val av justerare, föreslagen justerare är Karl-Erik Segersax (SD)

Justering sker digitalt den 28 september

Godkännande av dagordningen/föredragningslistan

Informationsärenden

1	Workshop- Laddinfrastruktur	2021/187
2	Ekonomisk information till kommunstyrelsen	2022/86
3	Information om nya ramar för 2022 efter justering för lönerevision 2022	2021/29
4	Information från kommunchef	2022/12
5	Information om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet	2022/273
6	Information angående åtgärdsprogrammet för miljömålen	2022/64

Beslutsärenden

7	Beslut om indexhöjning av renhållningstaxa 2022	2022/225
8	Beslut om indexhöjning av måltidstaxa 2022	2022/226
9	Antagande av sammanträdestider för kommunstyrelsen för år 2023	2022/235
10	Antagande av sammanträdesplan för kommunfullmäktige för år 2023	2022/234
11	Beslut om antal ledamöter och suppleanter i Valbohem AB	2022/247
12	Beslut om antal ledamöter och suppleanter i Färgelanda vatten AB	2022/246
13	Beslut angående yttrande på remiss - plan för tecknande av nytt samverkansavtal Teknikcollege Fyrbodal	2022/291
14	Svar på remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet 2023 – 2025	2022/290
15	Svar på Fyrbodals kommunalförbunds remissförslag budget DRUM 2023, Budget delregionala utvecklingsmedel 2023	2022/292
16	Beslut angående yttrande på remiss Vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav	2022/310

17	Rättelse av skrivfel rörande ordförande i revisionen i beslut om ny politisk organisation 2023-2026	2020/275
18	Rättelse av formuleringar i antagna regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda	2022/122
19	Fyllnadsval av uppdraget som ersättare i folkhälsorådet (FHR) efter Marion Pelli (C)	2022/339
	<u>Informationsärenden</u>	
20	Rapporter Förtroendevalda med uppdrag i olika organ har att skriftligen rapportera om beslut/händelser från dessas sammanträden och som kan komma att påverka Färgelanda kommun.	2022/24
	Inkomna rapporter	
	<ul style="list-style-type: none"> • Direktjusterat protokoll Dalslands miljö och energinämnd, 2022-08-25 • Protokoll Dalslands miljö och energinämnd, 2022-08-25 • Protokoll Valbohem bolagsstämma, 2022-0-315	
21	Meddelanden	2022/11
22	Delegationsbeslut	2022/13
23	Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2022-09-12	2022/316

Ann Blomberg
Kommunstyrelsens ordförande

Linda Andersson
Sekreterare

Strategi för laddinfrastruktur

**Färgelanda
kommun**

*Engagerad och företagsam med ett
gott bemötande!*

LADDBARA FORDON I SVERIGE

JANUARI 2022

307 909

LADDBARA PERSONBILAR

674

ELBUSSAR

8 674

LÄTTA LASTBILAR

2 378

MOTORCYKLAR

76

Tunga lastbilar

63% LADDBYBRIDER

37% ELBILAR

LADDBARA BILAR UTGÖR

6%

AV PERSONBILSFLOTTAN

65%

TILLVÄXT SENASTE 12 MÅNADERNA

... SOM KAN ANVÄNDAS
TEX FÖR ATT BALANSERA
ELSYSTEMET

7 600

MWh BATTERIKAPACITET

2 657

PUBLIKA LADDSTATIONER

14 339

LADDPUNKTER, VARAV

1 564

MED SNABBLADDNING

VILL DU VETA MER?

BESTÄLL FÖRDJUPAD STATISTIK AV
POWER CIRCLE - ELBILSSTATISTIK.SE

POWER CIRCLE
Electricity for sustainable energy

**Färgelanda
kommun**

LADDBARA FORDON I SVERIGE

JULI 2022

370 084
LADDBARA PERSONBILAR

813
ELBUSSAR

10 397
LÄTTA LASTBILAR

2 545
MOTORCYKLAR

148
Tunga lastbilar

60% LADDHYBRIDER

40% ELBILAR

LADDBARA BILAR UTGÖR

7%

AV PERSONBILSFLOTTAN

54 %

TILLVÄXT SENASTE 12 MÅNADERNA

...SOM KAN ANVÄNDAS
TEX FÖR ATT BALANSERA
ELSYSTEMET

8 700

MWh BATTERIKAPACITET

2 874
PUBLIKA LADDSTATIONER
16 335
LADDPUNKTER, VARAV
1 957
MED SNABBLADDNING

VILL DU VETA MER?

BESTÄLL FÖRDRJUPAD STATISTIK AV
POWER CIRCLE - [ELBILSSTATISTIK.SE](https://www.powercircle.se/Elbilstatistik)

POWER CIRCLE
Electricity for sustainable energy

**Färgelanda
kommun**

Olika typer av laddning

- Icke-publik – hemmaladdning, reserverade platser på arbetsplatser och liknande
- Publik – Laddstolpar som allmänheten kan ansluta sig mot, syns ibland annat ladd-appar

Strategin hanterar den publika laddningen.

Publik laddning delas upp i :

- Normal laddning, effekt på 2,4-22kW (*avser oftast hemmaladdning*)
- Semi-snabb laddning, effekt upp till 43 kW, 3-fas
- Snabb laddning, effekt upp till 150 kW

Vad är en laddinfrastruktursstrategi?

- Kommunens kartläggning över laddmöjligheter och ställningstaganden över marken där kommunen har rådighet.
- Kommunen ska i strategin peka ut vad som är kommunens ansvar och hur kommunen kan samverka med aktörer som tillhandahåller laddning
- Strategin ska utformas så att hållbart resande prioriteras, parkeringsplatser samnyttjas och att parkering och laddning prissätts marknadsmässigt.
- På parkeringar vid kommunägda bostäder ska boende erbjudas laddmöjligheter.
- **Klimatlöfte 1 – strategi under 2022**

Lagkrav

Krav på laddinfrastruktur vid byggnader:

- Uppvärmda byggnader med fler än 10 parkeringsplatser i byggnaden eller på *tomten* ska ha ledningsinfrastruktur till 20% av parkeringsplatserna och minst en laddningspunkt för elfordon. Gäller för byggnationer med bygglov inlämnade efter **10/3 – 2021**
- Retroaktivt krav för befintliga uppvärmda byggnader med fler än 20 parkeringsplatser. En laddningspunkt för elfordon senast **1/1-2025**

Kommunens olika roller

- Arbetsgivare (arbetspendling och besökare)
- Fordonsägare
- Hyresvärd
- Markägare
- Samhällsutvecklare

Vad innehåller en strategi för laddinfrastruktur?

Var?

Vem?

Hur?

- Var ska stolparna stå?
- Vem bygger ut? Vem ansvarar?
- Hur går vi tillväga? Vilka beslut och uppdrag behöver finnas?

Var?

- Var – kriterier för placering av publik laddning

”

Platsen är välbesökt där besökaren stannar tillräckligt länge och har rest tillräckligt långt för att laddningen ska ses som ett behov för både elbilar och laddhybrider”

- Var ser vi strategiska punkter där laddning kan bidra till ökad rörelse, handel med mera?

Vem?

- Det finns flera aktörer som har en viktig roll i utbyggnaden av publik laddinfrastruktur. Här behöver både offentliga och privata aktörer samverka.

Funktion i kommunen	Exempel på roll
Energi- och klimatrådgivning	En funktion som ofta är kunnig i frågan om laddinfrastruktur. Viktig utifrån sin rådgivande roll till exempelvis företag, fastighets- och bostadsbolag.
Näringslivsutveckling	Genom nätverk och informationsspridning kunna föra dialog med befintliga arbetsplatser och nya verksamheter.
Besöks- och turismnäring	Öka service på besöksmål och även öka besökare till attraktiva platser.
Samhällsplanering	Förmedla information om markägarförhållanden, planerad markanvändning, hur man hanterar bygglov, förberedelser och planering i exploatering och hur man tecknar avtal om markarrende.
Kommunikatör	Kommunikation och informationsspridning genom exempelvis nyhetsbrev och sociala medier. Information och kommunikation med medborgare kring elbilar och laddinfrastruktur.
Kommunalt energibolag	Om kommunen vill bygga egen laddinfrastruktur kan det exempelvis ske via kommunalt energibolag. Har kompetens kring förutsättningar i elnätet.
Kommunalt nätbolag	Har översikt över tillgången på el och effekt.
Kommunalt fastighetsbolag	Erbjuda laddning till hyresgäster och besökare till fastigheterna.
Kommunala parkeringsbolag	Erbjuda laddning på parkeringsplatser på kommunal mark.

Tabell 1: Exempel på roller en kommun kan ta på sig i olika funktioner

Hur?

- Kommunen behöver ta ställning till vilken strategi man ska ha. Hur kommunen ställer sig till den egna marken och hur samverkan med andra aktörer ska ske.
- Behövs uppdrag till kommunala bolag?
- Vem ska etablera stolpar på kommunens mark?
- Hur utformas avtal och upplåtelse av kommunens mark till andra aktörer?
- Utveckling vid t.ex. detaljplanering
- Samverkan med näringsliv, besök- och turistnäring
- Kommunens egna fordonsflotta
- Kommunikations och informationsspridning
- Samnytta!

Några exempel:

Herrljunga:

- Strategi antagen 2018/2019
- Kommunen bygger inte själva ut laddinfrastruktur, men verkar aktivt för utveckling både på egen mark och andra utpekade platser.
- <https://herrljunga.se/download/18.366b317d16393e904c14948/1547797360865/Strategi%C3%B6r%20laddinfrastruktur%202019-2023.pdf>

Villhelmina

- Aktivt pekat ut platser, men bygger inte själva ut
- <https://www.vilhelmina.se/media/2843/strategi-foer-laddinfrastruktur-2030-2.pdf>

Danderyd

- Antagen ca 2020
- Äger några stolpar sen tidigare, men bygger själva inte fler framåt.
- <https://meetingsplus.danderyd.se/valkommen-till-danderyds-kommuns-motesportal-sv/namnder-styrelser/kommunfullmaktige/kommunfullmaktige-2021-02-01/agenda/foreslagen-strategi-for-laddinfrastruktur-for-danderyds-kommunpdf-1?downloadMode=open>

Storuman

- Bygger inte själva ut, men är med att peka ut viktiga punkter
- <https://www.storuman.se/contentassets/e69cca82719a4f23a181ab0f4df1f7c6/strategi-for-laddinfrastruktur---2030.pdf>

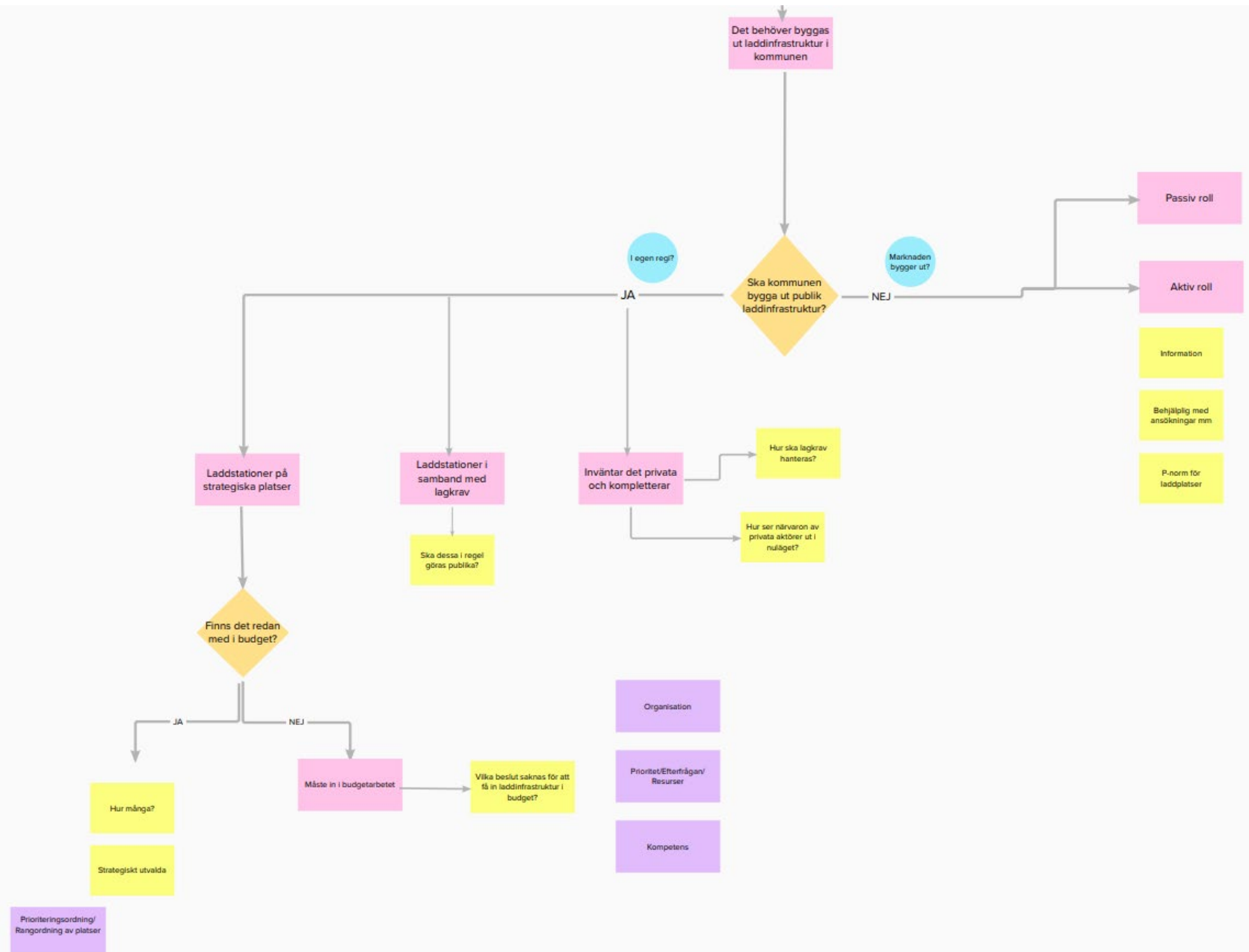

Exempel 2: Kungsbacka

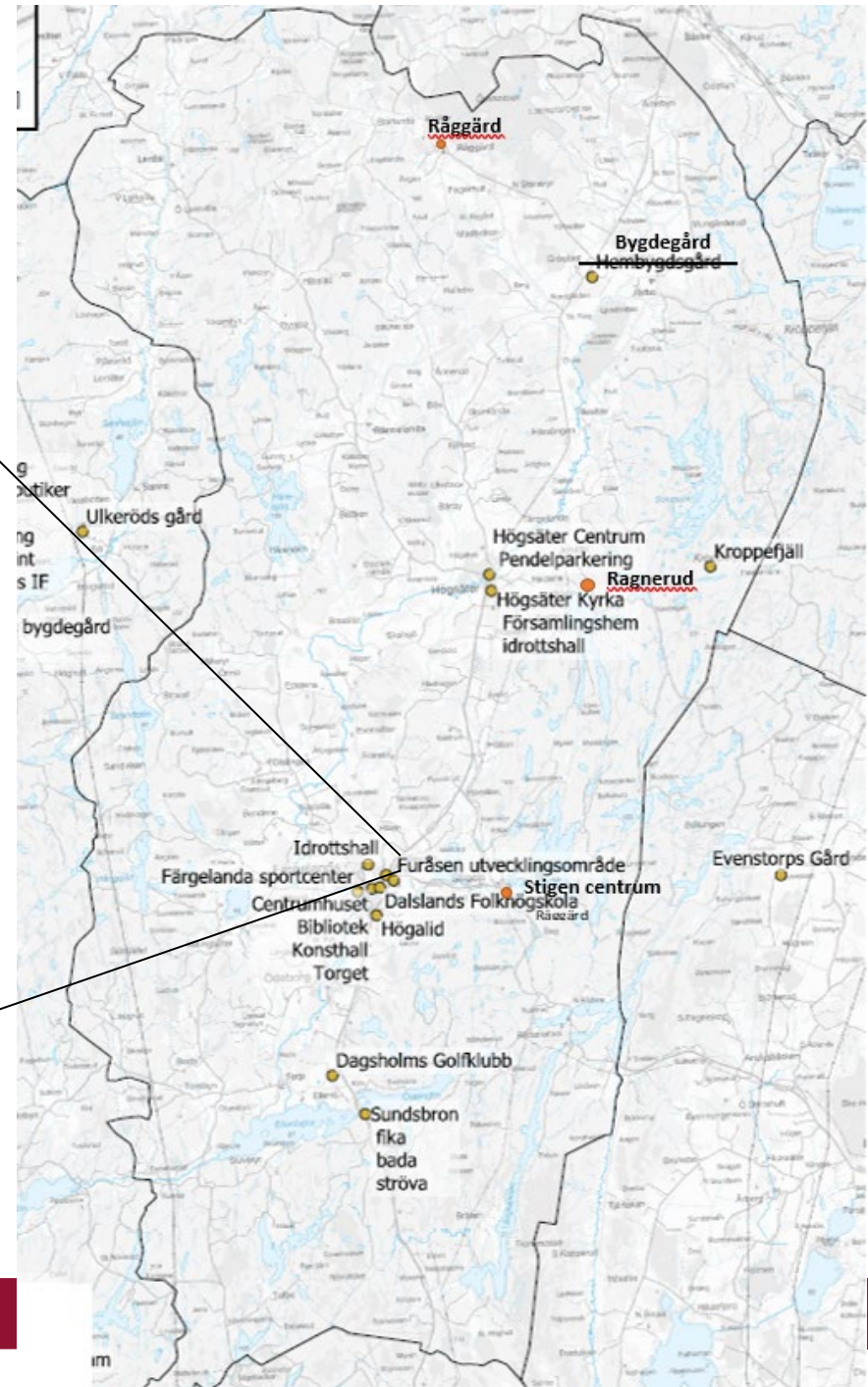
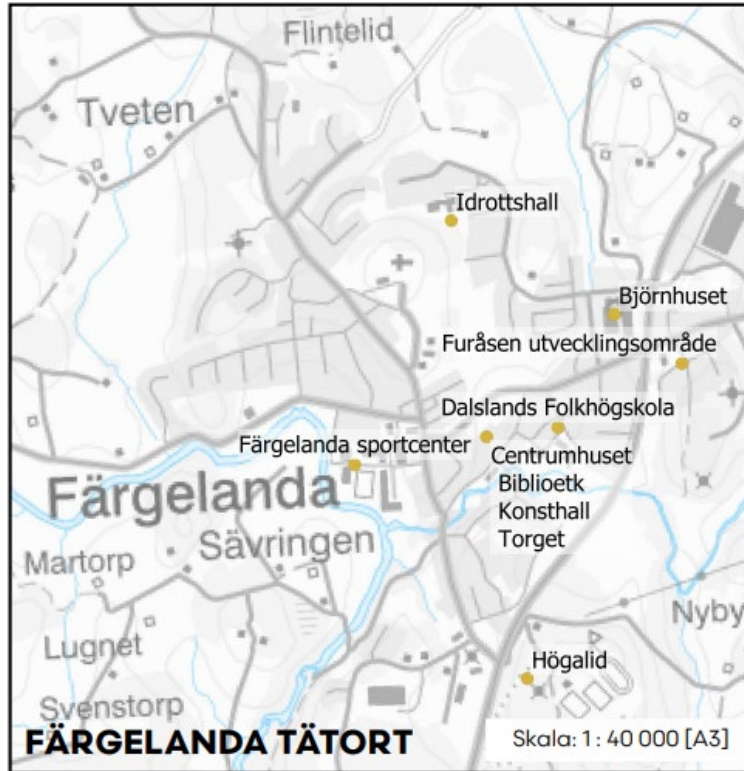
Affärsmodell	Kommunen äger laddinfrastrukturen, ett kommunalt bolag som tar hand om skötseln, och en extern operatör sköter betalningen.
Ägandeskap	Kommunen äger både icke-publika och publika laddstolpar.
Betalning	Den externa operatören står för betalningen på de publika laddplatserna. Icke-publik laddning på kommunala parkeringar ägs av kommunen och kostnaden ingår i hyran.
Skötsel	Kommunen står för skötsel..
Finansiering	Kommunen har finansierat investeringen med hjälp av statligt stöd
För- och nackdelar	<p>Fördelar: kommunen har samlad kompetens över laddinfrastruktur samt att operatören är samma aktör som står för elnätet, vilket underlättar samarbetet.</p> <p>Nackdelar: Stor investeringskostnad för kommunen.</p>

Förslag utpekade platser

Ekonomiavdelningen
Ekonomichef
Kristina Olsson
0528-567107
kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Nya ramar för 2022 efter justering för lönerrevision 2022

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen lägger informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige fattade beslut om Mål- och resursplan 2022–2024 den 2021-10-13 § 107. Nu är 2022 års lönerrevision klar. Nya ramar för 2022 efter denna ramjustering redovisas nedan.

Budgetramar efter lönerrevision 2022

Nämnd	Ursprunglig budget	Reviderad budget	Fördelning i kr
1 - Kommunfullmäktige	2 785	2 785	0
2 - Kommunstyrelse och stab	89 432	90 255	823
3 - Barn och utbildning	172 249	174 464	2 215
5 - Omsorg	146 246	148 860	2 614
9 - Finans	-427 775	-433 427	-5 652
Budgeterat resultat	-17 063	-17 063	

Katrin Siverby
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Sektor samhällsutveckling
Teknisk chef
Ulf Nilsson
Ulf.nilsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen godkänner indexuppräknning enligt KPI för år 2023 för samtliga delar av renhållningstaxan.

Ärendebeskrivning

En indexuppräknning av taxan behövs, med anledning av den kostnadsökning som aktualiseras i samhället beträffande omhändertagande av diverse avfall och nya reglers ikraftträdande som kommer innebära ökade kostnader för kommunen gentemot dess leverantörer.

För år 2023 ska samtliga delar av renhållningstaxan indexuppräknas enligt KPI.

Katrin Siverby
Kommunchef

Ulf Nilsson
Teknisk chef

Beslutsunderlag:
Renhållningstaxa för 2022

Beslutet skickas till:
Samhällsutvecklingschefen
Tekniska chefen

Renhållningsavgifter

Färgelanda kommun

Ulf Nilsson

2021-09-11

Dnr: 2021/209

Version: 1

Beslutad KF 2021-10-13 §105

**Den senaste versionen finns tillgänglig på Färgelandas
webbplats www.fargelanda.se**

Dokumentet innehåller avgifter för renhållningen i Färgelanda kommun
samt korta förtydliganden angående avgifterna.

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Kommunens uppdrag och avgiftsskyldigheten.....	2
3. Hushållsavfall	3
4. Slamhantering	3
5. Avgifter på återvinningscentralen i Stigen	4
6. Avgifter på återvinningscentralen i Stigen för företag, verksamheter och föreningar	4

1. Inledning

Renhållningen i Färgelanda kommun är taxefinansierad. Detta dokument innehåller avgifter för 2022.

Taxan ska täcka kostnader enligt uppdraget för hämtning av kommunalt avfall men även täcka kostnader för drift och skötsel av kommunens återvinningscentral, inklusive farligt avfall, fjärrtransporter och behandling av insamlat materialet, avfallsplanering och uppföljning av verksamheten, administration och kundservice. Taxan är uppdelad i en fast grundavgift och en rörlig hämtningsavgift. Grundavgiften debiteras oavsett godkänt uppehåll i sophämtning eller liknande.

Syftet med förevarande dokument är att ange i vilka situationer avgift tas ut och med vilket belopp och ange lagstöd för detta.

2. Kommunens uppdrag och avgiftsskyldigheten

Kommunerna har ansvar för insamling, hantering och behandling av kommunalt avfall, utom det avfall som omfattas av producentansvar. Hanteringen av kommunalt avfall finansieras genom avgifter till berörda fastighetsägare.

Avgiftsskyldig är, enligt denna taxa, fastighetsinnehavare inom Färgelanda kommun. Med fastighetsinnehavare avses den som äger en fastighet eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare. Tomträttshavare jämställs med fastighetsinnehavare.

Renhållningsavgifter regleras i 27 kap. 4-6 § § miljöbalken (1998:808).

I angivna belopp i taxan ingår lagstadgad mervärdesskatt. Samtliga avgifter anges inklusive moms.

I Färgelanda har alla hushåll 12 fria besök att lämna sorterat avfall på återvinningscentralen i Stigen. Det finns dock undantag när det gäller viss miljöfarligt avfall.

Efter det 12 fria besöken, som registreras via en kortterminal, är kostnaden därutöver 450 kronor per besök.

Översyn av nedan avgifter kan ske varje år enligt Konsumentprisindex med basår 2022 utifrån nedan angivna belopp. Avrundning ska ske till närmaste tiotal. Beslut om indexjustering sker av behörig nämnd.

3. Hushållsavfall

Avgiften för hushållsavfall är uppdelad i en fast samt en rörlig del. För år 2022 är den fasta avgiften för alla hushåll 805 kronor per år för alla i Färgelanda kommun. Den rörliga avgiften är en variabel som varierar men kärstorlek samt hämtningsintervall.

Benämning	Avgift 2022	Avser
Extrasäckar	86	Per styck
140 l kärl vecka	3890	Per år
190 l kärl vecka	5238	Per år
370 l kärl vecka	9785	Per år
660 l kärl vecka	17154	Per år
140 l kärl 14 dag	1600	Per år
190 l kärl 14 dag	2340	Per år
370 l kärl 14 dag	4655	Per år
660 l kärl 14 dag	8310	Per år
140 l kärl månad	755	Per år
190 l kärl månad	912	Per år
140 l kärl kvartal	150	Per år
190 l kärl kvartal	245	Per år
140 l kärl sommar	270	Per år
190 l kärl sommar	600	Per år
370 l kärl sommar	1458	Per år
660 l kärl sommar	3200	Per år
Extra kärltömning 7 dygn	218	Per år
Utbyte av kärl	129	Per år

4. Slamhantering

Slamhantering avser hämtning av slam i egna brunnar och slutna tankar. Hämtning utförs av en upphandlad entreprenör. Kunden kan få slamtömt sinn brunn/tank enligt ett årsschema eller eller så kan kunden kontakta kundtjänst och beställa tömning, så kallade budning.

Benämning	Avgift 2022	Avser
Slam brunn 0-4 kbm enligt schema	1590	Per styck
Varje kbm utöver	154	Per kbm

Tillägg budning inom 14 dagar	169	Per tillfälle
Tillägg budning inom 24 timmar (Akut)	1573	Per tillfälle
Bomkörning	716	Per tillfälle
Extra slang	2	Per meter
BDT		
Tömning av BDT brunn enligt schema*	214	Per styck
Tillägg budning inom 14 dagar	532	Per tillfälle
Tillägg budning inom 24 timmar (akut)	817	Per tillfälle
*=I samband med tömning av slamtank		

5. Avgifter på återvinningscentralen i Stigen

Alla hushåll har 12 stycken fria besök att lämna sorterat avfall på ÅVC Stigen. Undantag enligt tabell nedan.

Undantag från fria besök	Avgift / 2022	Avser
Asbest	1198	Per kbm
Däck på fälg (bildäck)	25	Per styck
Tryckimpregnerat virke	750	Per kbm

6. Avgifter på återvinningscentralen i Stigen för företag, verksamheter och föreningar

Benämning	Avgift 2022	Avser
Avgift (exkl asbest, Däck på fälg samt tryckimpregnerat virke	450	3 kbm (bilsläp) och tillfälle

Sektor samhällsutveckling

Kostchef

Malin Eriksson

Malin.eriksson3@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Indexuppräknig – Måltidsavgift i Färgelanda kommun för år 2023

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen godkänner indexuppräknig enligt KPI för år 2023 för måltidsavgiften.

Ärendebeskrivning

En indexuppräknig av taxan behövs, med anledning av den kostnadsökning som aktualiseras i samhället beträffande livsmedel.

För år 2023 är det följande taxor som ska index uppräknas enligt KPI:

	Belopp 2022	Belopp 2023	Avser
Eget boende			
Mat, dagverksamhet	67		Per dag
Matportion	57		Per portion
Särskilt boende			
Kost (alla måltider)	4400		Per månad
Korttidsboende/växelvärd			
Kost (alla måltider)	146		Per dag
Övriga kostnader			
Matportion, ej biståndsbeslut inkl. 12 % moms	67		Per port

Tünde Petersson
Samhällsutvecklingschef

Malin Eriksson
Kostchef

Beslutsunderlag:
Måltidstaxa för 2022

Beslutet skickas till:
Samhällsutvecklingschefen
Kostchefen

Måltidsavgifter inom äldreomsorgen i Färgelanda kommun

Malin Eriksson

2020-09-13

Dnr: 2021/206

Version: 1

Beslutad KF 2021-10-13 §103

**Den senaste versionen finns tillgänglig på Färgelandas
webbplats www.fargelanda.se**

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Allmänna regler om kommunala avgifter	2
2.1. Kommunallagen	2
2.2. Självkostnadsprincipen	2
2.3. Likställighetsprincipen	3
2.4. Retroaktivitetsförbudet	3
3. Avgifter	3
4. Fakturering och avgifter	4
5. Giltighet	4

1. Inledning

Förevarande taxa avser kommunens måltidsproduktion inom äldreomsorgen. Avgifterna avser för biståndsbedömda insatser för brukare på särskilt boende/korttidsboende och matdistribution (momsbefriad), samt övriga gäster vid äldreomsorgen (inkl moms).

Avgifterna är avsedda att delvis täcka kommunens kostnad för måltidsproduktionen.

2. Allmänna regler om kommunala avgifter

Ramen för förevarande taxa regleras i olika bestämmelser som redogörs för nedan.

2.1. Kommunallagen

Kommunernas rätt att ta ut avgifter allmänt sett framgår av 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725, KL), som har följande lydelse: ”Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller för tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.” Första stycket ger kommunerna rätt att ta ut avgifter inom hela den sektorn som regleras i kommunallagen. Det enda kravet är att kommunen tillhandahåller en tjänst eller nyttighet som motprestation. Det gäller även ”frivilliga uppgifter” som tillhandahålls inom ramen för en obligatorisk verksamhet (se prop. 1993/94:188 s.79-80). Detta innebär att kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för frivillig uppdragsverksamhet.

2.2. Självkostnadsprincipen

För all kommunal verksamhet gäller allmänt självkostnadsprincipen som uttrycks i 2 kap. 6 § KL. ”Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnaden).” Självkostnadsprincipen syftar på det totala avgiftsuttaget för en verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen. Självkostnadsprincipen är närmast en målsättningsprincip som innebär att syftet med verksamheten inte får vara att ge vinst. Under en längre tid får det totala avgiftsuttaget inte överstiga de totala kostnaderna för verksamheten (se bl.a. Petersén m.fl. Kommunallagen, kommentarer och praxis, 2006, s. 354). Vid beräkningen av självkostnaderna får, utöver externa kostnader, alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på

direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader (inklusive pensionskostnader), material och utrustning, försäkringar m.m. Exempel på indirekta kostnader är lokalkostnader, kapitalkostnader och administrationskostnader. Verksamhetens eventuella andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader bör också räknas med (se bl.a. prop. 1993/94:188 s. 85).

2.3. Likställighetsprincipen

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den s.k. likställighetsprincipen, som uttrycks i 2 kap. 3 § KL. ”Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.” Bestämmelsen innebär att särbehandling av vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar endast är tillåten på objektiva grunder. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter. Likställighetsprincipen medger heller ingen inkomstfördelning av verksamhet. Däremot finns det inget hinder mot att differentiera avgifterna med hänsyn till kostnadsskillnader mellan olika prestationer. Inom vissa ramar tillåts även schabloniserade taxor (se prop. 1993/94:188 s. 87 och Petersén m.fl. s. 65-66).

2.4. Retroaktivitetsförbudet

Kommunfullmäktige ska ha fattat beslut om taxorna innan de börjar tillämpas. I rättspraxis har det sedan länge ansetts vara otillåtet med retroaktiva kommunala avgifter fränsett vissa speciella undantagsfall. Detta förbud framgår direkt av 2 kap. 4 § KL: ”Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkantill nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.”

3. Avgifter

Avgifterna gäller enligt tabell.

Översyn av nedan avgifter kan ske varje år enligt Konsumentprisindex med basår 2022 utifrån nedan angivna belopp. Avrundning ska ske till närmaste tiotal. Beslut om indexjustering sker av behörig nämnd.

	Belopp 2022	Avser
Eget boende		
Mat, dagverksamhet	67	Per dag
Matportion	57	Per portion
Särskilt boende		
Kost (alla måltider)	4400	Per månad
Korttidsboende/växelvård		
Kost (alla måltider)	146	Per dag
Övriga kostnader		
Matportion, ej biståndsbeslut inkl. 12 % moms	67	Per port

4. Fakturering och avgifter

Fakturering sker månadsvis.

5. Giltighet

Förevarande dokument och avgifter ska träda i kraft från och med den 1 januari 2022.

Kansli-och IT avdelningen
Nämndsekreterare
Linda Andersson
0528-567161
linda.andersson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Sammanträdestider för kommunstyrelsen för år 2023

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen fastställer sammanträdesdagar för kommunstyrelsen för år 2023 enligt nedan:

Kommunstyrelsen
1 februari
22 februari
29 mars
26 april
31 maj
30 augusti
13 september
11 oktober
15 november
13 december

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har tagit fram förslag till sammanträdestider för år 2023 för kommunstyrelsen. Hänsyn har tagits till kommunallagen och de ekonomiska processer som kommunen arbetar utifrån vilket bland annat innebär att nämnderna ska ha behandlat ekonomiska ärenden innan de kan lyftas i kommunstyrelsen/ kommunfullmäktige. Då nämnderna behöver få informationen om till exempel ekonomiska rapporter först då redovisningsplikten är till nämnderna så kommer kommunstyrelsen att få till sig rapporterna månaden efter nämnderna.

Sammanträdena genomförs som heldagssammanträden med start kl.09:00 om inte annat anges i kallelsen. Kallelsen till kommunstyrelsen skickas ut 5 dagar innan sammanträdet.

Förslag till sammanträdestider för år 2023 för kommunstyrelsen och ärendebereidningen

Kommunstyrelsen	Ekonomiska processer för kännedom
1 februari	
22 februari	
29 mars	Årsredovisning (i nämnder i februari, till KS i mars och till KF i april)
26 april	
31 maj	Kvartalsrapport i nämnder i april till KS i maj (till KF i juni för information)
30 augusti	
13 september	
11 oktober	Delårsbokslut i nämnder i september, till KS i oktober och till KF i oktober
15 november	
13 december	

Katrin Siverby
Kommunchef

Linda Andersson
Nämndsekreterare

Beslutsunderlag:

Riktlinjer för redovisning och uppföljning för Färgelanda kommun antagen av kommunstyrelsen 2019-08-28 med revidering 2021-01-27 § 14
Tjänsteskrivelse nämndsekreterare, 2022-09-01

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen
Socialnämnden
Utbildningsnämnden
Bygg och trafiknämnden
Kommunledningsgrupp
Samverkanspartners (kommunalförbund etc)

KSAU § 77   Dnr 2022/235
Antagande av sammanträdestider för kommunstyrelsen för år 2023

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar sammanträdestiderna för kommunstyrelsen för år 2023 för beslut av kommunstyrelsen vid sammanträdet 2022-09-21 utan eget förslag. Förslag på sammanträdestider kommer att läggas på bordet av förvaltningen på kommunstyrelsens sammanträde.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen arbetar med att ta fram förslag på sammanträdestider för kommunstyrelsen för år 2023. Hänsyn ska tas till de ekonomiska processer som kommunen arbetar utifrån vilket bland annat innebär att nämnderna ska ha behandlat ekonomiska ärenden innan de kan lyftas i kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

Förvaltningen kommer att ta med ett förslag på tider till kommunstyrelsens sammanträde 2022-09-21.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

Kansli-och IT avdelningen
Nämndsekreterare
Linda Andersson
0528-567161
linda.andersson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Sammanträdestider för fullmäktige för år 2023

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige fastställer sammanträdestider för år 2023 enligt följande:

15 februari, 12 april, 14 juni, 27 september, 25 oktober och 29 november.

Ärendebeskrivning

Enligt § 6 i kommunfullmäktiges arbetsordning 2018-11-19 ska fullmäktige hålla ordinarie sammanträde minst sex gånger per år. För varje år bestämmer fullmäktige dag och tid för sammanträdena.

Uppgift om kommunfullmäktiges sammanträden ska tillkännages på kommunens webbplats, anslagstavlan.

Sammanträdena startar kl.18:00 om inte annat anges i kallelsen. Under sammanträdet då budgeten ska antas kommer sammanträdet starta tidigare än kl.18:00.

Förslag till sammanträdestider 2023 för kommunfullmäktige (*kommunstyrelsens dagar för kännedom*):

Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen
15 februari	1 februari
12 april	22 februari och 29 mars
14 juni	26 april och 31 maj
27 september	30 augusti och 13 september
25 oktober	11 oktober
29 november	15 november

Katrin Siverby
Kommunchef

Linda Andersson
Nämndsekreterare

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse nämndsekreterare, 2022-09-01

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

KSAU § 78   Dnr 2022/234
Antagande av sammanträdesplan för kommunfullmäktige för år 2023

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar sammanträdestiderna för kommunfullmäktige för år 2023 för hantering av kommunstyrelsen vid sammanträdet 2022-09-21 utan eget förslag. Förslag på sammanträdestider kommer att läggas på bordet av förvaltningen på kommunstyrelsens sammanträde.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen arbetar med att ta fram förslag på sammanträdestider för kommunfullmäktige för år 2023.

Förvaltningen kommer att ta med ett förslag på tider till kommunstyrelsens sammanträde 2022-09-21.

Kommunledningskontoret
Kommunchef
Katrín Siverby
0528-56 7120
katrin.siverby@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Beslut om antal ledamöter och suppleanter i Valbohem AB

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige fastställer antalet ledamöter i Valbohem AB till fem (5) och antalet suppleanter till fem (5) under mandatperioden 2023–2026.

Ärendebeskrivning

Enligt bolagsordningen för Valbohem AB (godkänd av KF 2021-06-16, § 74, och antagen vid Valbohems ordinarie bolagsstämma 2022-03-15) ska styrelsen bestå av lägst tre (3) och högst sju (7) ledamöter samt lika många suppleanter. Vidare står att läsa i 8 § andra stycket att ledamöter och suppleanter utses av kommunfullmäktige i Färgelanda kommun för tiden från den årsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige som förrättats intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige.

Efter avstämning med kommunstyrelsens ordförande föreslås att antalet ledamöter ska vara fem (5) och antalet suppleanter fem (5) under mandatperioden

Katrín Siverby
Kommunchef

Beslutsunderlag:

Bolagsordning för Valbohem AB (godkänd av KF 2021-06-16, § 74, och antagen vid Valbohem ordinarie bolagsstämma 2022-03-15)

Beslutet skickas till:

Val- och arvodesberedningen
Valbohem AB

Kommunledningskontoret
Kommunchef
Katrín Siverby
0528-56 7120
katrin.siverby@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Beslut om antal ledamöter och suppleanter i Färgelanda Vatten AB

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige fastställer antalet ledamöter i Färgelanda Vatten AB till fem (5) och antalet suppleanter till tre (3) under mandatperioden 2023–2026.

Ärendebeskrivning

Enligt bolagsordningen för Färgelanda Vatten AB (godkänd av KF 2022-06-08, § 50, och antagen av Färgelanda Vattens extra bolagsstämma 2022-07-11) ska styrelsen bestå av lägst tre och högst sju ledamöter samt högst fem suppleanter. Vidare står att läsa i 8 § andra stycket att ledamöter och suppleanter utses för tiden från den årsstämma som följer närmast efter det att val till kommunfullmäktige förrättas intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige. Vidare står i samma stycke att kommunfullmäktige utser styrelsen.

Efter avstämning med kommunstyrelsens ordförande föreslås att antalet ledamöter ska vara fem (5) och antalet suppleanter tre (3) under mandatperioden 2023–2026.

Katrín Siverby
Kommunchef

Beslutsunderlag:

Bolagsordning för Färgelanda Vatten AB (godkänd av KF 2022-06-08, § 50, och antagen av Färgelanda Vattens extra bolagsstämma 2022-07-11)

Beslutet skickas till:

Val- och arvodesberedningen
Färgelanda Vatten AB

Vuxenutbildningen
Rektor
Mona Jonsson
0528-56 72 50
mona.jonsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Antagande av yttrande över remiss avseende nytt samverkansavtal Teknikcollege Fyrbodal

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen antar yttrande över remiss avseende nytt samverkansavtal Teknik college Fyrbodal enligt förvaltningens förslag daterat 2022-09-14.

Ärendebeskrivning

Teknikcollege är en samverkansplattform mellan industri/näringsliv och utbildning som finns i ca 25 regioner i Sverige varav Fyrbodal är en. Genom Teknikcollege certifieras utbildningar för att matcha industrins behov och företag får chans att påverka utbildningars utformning. Detta bidrar till säkrad kompetensförsörjning samt ökad tillväxt i regionen.

Teknikcollege Fyrbodal är certifierat och nuvarande samverkansavtal gäller t.o.m. 2022-12-31.

Under 2021 gjordes en genomlysning av Teknikcollege Fyrbodal där man bland annat konstaterade att det endast var 5 kommuner av 14 som ingår i nuvarande samverkansavtal och att avtalet är skrivet mellan de 5 kommunernas utbildningsförvaltningar. Eftersom Teknikcollege grundtanke är samverkan mellan skola och näringsliv är målet att i kommande avtal inkludera alla kommuners utbildningsförvaltningar och näringslivenheter. Direktionen för Fyrbodals Kommunalförbund beslöt den 17 juni 2022 (§ 75) att sända förslaget till samverkansavtal på remiss till kommunerna. Förvaltningen har inget att invända mot förslaget.

Katrin Siverby
Kommunchef

Mona Jonsson
Rektor

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse avseende plan för tecknande av nytt samverkansavtal
gällande Teknikcollege Fyrbodaldaterat 2022-05-25
Förslag till samverkansavtal daterat 2022-04-19
Beslut av direktionen för Fyrbodals kommunalförbund, 2022-06-17 (§ 75)
Budget Teknikcollege Fyrbodals
Nyheter i samverkansavtalet

Beslutet skickas till:

Fyrbodals kommunalförbund
Utbildningsnämnden

Vuxenutbildningen
Rektor
Mona Jonsson
0528-56 72 50
mona.jonsson@fargelanda.se

Yttrande avseende yttrande över remiss avseende nytt samverkansavtal Teknikcollege Fyrbodal

Färgelanda kommun anser att avtalet är bra och fördelningen av kostnader rättvis. Vidare anser kommunen att det är fördelaktigt att avtalsformen liknar den inom vård- och omsorgscollege. Kommunen har inget att erinra mot förslaget.

§ 75 Plan för tecknande av nytt samverkansavtal gällande Teknikcollege Fyrbodal

Teknikcollege är en samverkansplattform mellan industri/näringsliv och utbildning som finns i ca 25 delregioner i Sverige varav Fyrbodal är en. Genom Teknikcollege certifieras utbildningar för att matcha industrins behov och företag får chans att påverka utbildningars utformning. Detta bidrar till säkrad kompetensförsörjning samt ökad tillväxt i regionen. Nuvarande samverkansavtal gäller t o m 20221231. En process för framtagande av nytt avtal har påbörjats och ärendet presenterar en plan för framtagandet

Ärendet föredrogs av Susanne Patriksson, ledamot i den regionala styrgruppen för Teknik college Fyrbodal.

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen att besluta att skicka ut förslaget på remiss till samverkansavtal till kommunerna.

Direktionen beslutar

Att skicka ut förslaget till samverkansavtal till kommunerna på remiss.

Justerare:		Utdragsbestyrkande:
------------	--	---------------------

Fyrbodals kommunalförbund – 14 kommuner samarbetar för hållbar utveckling

Förslag till Samverkansavtal Teknikcollege Fyrbodal

Bakgrund

Teknikcollege Fyrbodal var ursprungligen ett samarbete mellan de 13 kommunerna Bengtsfors, Dals Ed, Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, och Vänersborg och invigdes i september 2007. Åmål ingick inte i Teknikcollege Fyrbodal vid det ursprungligande bildandet men i samband med att åter-ansökan godkändes 2017 kom Åmål med. Nu är det dags för nästa om-certifiering inför år 2023-2027.

Beskrivning av verksamheten

Teknikcollege initierades 2004 av Industrirådet och idag finns 24 regionala Teknikcollege där en region består av minst tre kommuner.

I regionerna ingår sammanlagt 150 utbildningsanordnare och över 3000 samverkansföretag. Regionen drivs av en regional styrgrupp och det finns också en regional processledare, som har ett övergripande ansvar för den operativa verksamheten.

Varje regionalt Teknikcollege är i sin tur uppbyggt av flera lokala Teknikcollege som består av närliggande utbildningsanordnare, företag och kommuner. Arbetet här drivs av en lokal styrgrupp.

Företagen är aktiva i samarbetet genom att påverka utbildningarnas innehåll och dela med sig av sin kompetens på olika sätt. De bidrar också till att de studerande utbildas med modern och relevant utrustning.

Det gemensamma målet är att öka status och kvalitet på industrirelevanta utbildningar så att tillräckligt många elever väljer dem.

Arbetet inom Teknikcollege Fyrbodal involverar skolor och utbildningsanordnare på gymnasiet och vuxenutbildningen och sker i nära samarbete med näringslivet. Tillsammans kartlägger företag och utbildningsanordnare behovet av arbetskraft på kort och lång sikt. Utbildningsutbudet anpassas i möjligaste mån till näringslivets efterfrågan på kompetens.

Genom samarbete med företagen ges möjligheten till arbetsplatsförlagd utbildning, feriearbete och praktik av olika slag. Programsamverkan ger ett större kursutbud och de sammanhållna skoldagarna ger mer tid för lärande i skolan samt att efterlikna näringslivets arbetstider.

Teknikcollege Nationella Handledarutbildning (godkänd av Skolverket) erbjuds alla handledare på företagen.

Parter

Parter i detta avtal är kommunerna Bengtsfors, Dals Ed, Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Åmål samt Fyrbodals kommunalförbund.

Avtalsperiod

Avtalet löper över certifieringsperioden på fem år och avser verksamhetsåren 2023-2027. Om någon part vill säga upp avtalet efter certifieringsperiodens slut skall uppsägning ske senast den 30 juni (1,5 år före avtalets utgång). Uppsägning meddelas skriftligen till samtliga kommuner.

Ekonomi

Avtalet är kopplat till en årlig budget som beslutas av parterna.

Budgeten ska omfatta:

-medlemsavgiften i riksföreningen enligt gällande taxa.

-lönkostnad för gemensam regional processledare.

-övriga kostnader.

Kostnader för Teknikcollege Fyrbodals bärs av kommunerna och fördelas enligt beslutad fördelningsnyckel baserad på invånarantal år 2021. Avgiften faktureras respektive kommun årsvis under Q1. Kommunerna beslutar själva var kostnaden tas och hur samverkan och poster fördelas mellan utbildning och näringsliv.

Ansvar och uppdrag

Administration och processledning

Fyrbodals Kommunalförbund åtar sig att under avtalsperioden samordna och administrera den samverkan som omfattas av detta samverkansavtal.

Den regionala processledaren är heltidsanställd för uppdraget som processledare för Teknikcollege, av Fyrbodals kommunalförbund och placerad på förbundets kansli.

Regional processledare arbetar på uppdrag av regional styrgrupp och årlig beslutad regional handlingsplan. Regional processledare samverkar med övriga verksamheter inom näringsliv, utbildning och kompetensförsörjning på kommunalförbundet.

Regional styrgrupp

Den regionala styrgruppen håller samman all regional verksamhet inom ramen för Teknikcollege.

Det åligger den regionala styrgruppen att kvalitetssäkra både den regionala och den lokala Teknikcollegeverksamheten. Detta görs genom arbetssätt som medger fortlöpande utveckling och uppföljning. Den regionala styrgruppen ansvarar för samordning av verksamhetens utveckling. Styrgruppen ska främja regional samverkan inom Teknikcollege.

Arbetet i den regionala styrgruppen sker hela tiden med utgångspunkt i teknik- och industriföretagens kompetensförsörjningsbehov och i de analyser som görs av det behov som finns eller väntas uppstå.

Regional styrgrupp ansvarar för:

- Årlig verksamhetsplanering
- Fastslagande, revision och uppföljning av regionala utvecklingsmål
- Kvalitetssäkring av regionens aktiviteter inom ramen för Teknikcollege
- Ansökningar, certifieringar och utbildningsutbud inom Teknikcollege
- Gemensam kommunikation och marknadsföring
- Nationell rapportering till RTS
- Rapportering till Teknikcolleges intressenter
- Framställan av underlag inför regional självgranskning
- Regional ansökan till granskningskommittén när det är dags för regional återgranskning
- Säkerställande av Teknikcolleges finansiering enligt riktlinjerna
- Säkerställande av att den regionala och de lokala styrgrupperna aktivt arbetar med att uppfylla Teknikcolleges åtta kriterier
- Delegering, men också stöd, till lokala styrgrupper
- Enkäter och kvalitetsuppföljningar
- Uppdatering om arbetet i lokala styrgrupper och information till lokala styrgrupper om arbetet på regional nivå
- Påverkansarbete gentemot lokala och regionala politiker
- Behovsanalys
- Tydlig handlingsplan
- Arbetsleda den regionala processledaren

Den regionala styrgruppens sammansättning

Teknikcollege är till för att tillgodose företagets kompetensbehov. Därför är det viktigt att det är teknik- och industriföretagens behov som styr arbetet. Näringslivet ska därför vara i majoritet i den regionala styrgruppen och styrgruppsordföranden ska vara en näringslivsrepresentant.

I den regionala styrgruppen ska det också finnas representanter från skolledaningen i de kommuner som är berörda, så att de får en inblick i och förståelse för Teknikcolleges verksamhet och därigenom möjlighet att stötta arbetet på bästa sätt.

I styrgruppen bör det också ingå representanter för andra aktörer med insikt i arbetsmarknad och kompetensbehov: arbetsgivarorganisationerna och fackförbunden inom Industrirådet. Även Arbetsförmedlingen, regional kompetensplattform samt närliggande högskolor har sin plats i styrgruppen, samtliga på adjungerade platser.

För att främja utvecklingsarbetet bör styrgruppens deltagare ha förankrat sina mandat i den egna organisationen.

Utbildningsanordnarnas roll

Teknikcollege är en samverkansform i ständig utveckling. Det gäller därför för både rektorer och lärare att hålla sig uppdaterade och själva arbeta aktivt med Teknikkoncept för att eleverna ska få ut så mycket som möjligt av sin studietid.

Rektor inom Teknikcollege

Som rektor för en Teknikcollege-certifierad utbildning är man ytterst ansvarig för att förankra Teknikcollege som koncept på sin skola och synliggöra de mervärden som samverkan med näringslivet skapar. Detta sker bland annat genom återkommande lokala självskattningar och genom regelbunden revidering av den lokala handlingsplan som ska finnas på skolan. Därför är man som rektor även ytterst ansvarig för lärarnas kompetensutveckling inom ramen för Teknikcollege och ska också se till att personalen i de olika arbetslagen ges utrymme att utveckla samverkan inom Teknikcollege.

Som rektor ansvarar man för att Teknikcolleges åtta kvalitetskriterier efterlevs i utbildningarna på skolan.

Fri rörlighet

Fri rörlighet gäller för studerande från någon av de avtalsslutande parterna avseende utbildningar som anordnas inom ramen för Teknikcollege Fyrbodals.

Utvärdering och kvalitetssäkring

All verksamhet inom Teknikcollege Fyrbodals utvärderas och kvalitetssäkras enligt Teknikcolleges nationella instrument för kvalitetsutvärdering. Hela Teknikcollege Fyrbodals verksamhet granskas i samband med återcertifiering och ingående delar utvärderas systematiskt i ett återkommande system.

Förändringar i samverkansavtalet

Samverkansavtalet ska årligen följas upp av den regionala styrgruppen i syfte att se om andra tillägg eller ändringar av samverkansavtalet behöver göras.

Tvist

Tvister på grund av detta samverkansavtal ska i första hand lösas genom förhandling mellan avtalsparterna och, i andra hand, av svensk allmän domstol.

Samverkansavtalets giltighet

Detta samverkansavtal ska undertecknas av samtliga parter för att vara giltigt.

Samverkansavtalet upprättas i 15 exemplar, varav ett tillfaller varje avtalspart.

Bilaga: Budget Teknikcollege Fyrbodals år 2023-2027

Underskrifter och datum

Fyrbodals Kommunalförbund

XXX Kommun

Plan för tecknande av nytt samverkansavtal gällande Teknikcollege Fyrbodals

Förslag till beslut

Direktionen föreslås besluta att skicka ut förslag till samverkansavtal till kommunerna.

Sammanfattning

Teknikcollege är en samverkansplattform mellan industri/näringsliv och utbildning som finns i ca 25 regioner i Sverige varav Fyrbodals är en. Genom Teknikcollege certifieras utbildningar för att matcha industrins behov och företag får chans att påverka utbildningars utformning. Detta bidrar till säkrad kompetensförsörjning samt ökad tillväxt i regionen. Nuvarande samverkansavtal gäller t o m 20221231. En process för framtagande av nytt avtal har påbörjats och ärendet presenterar en plan för framtagandet

Bakgrund

Teknikcollege Fyrbodals är certifierat och nuvarande samverkansavtal gäller t o m 20221231

Under 2021 gjordes en genomlysning av Teknikcollege Fyrbodals där man bland annat konstaterade att det endast var 5 kommuner av 14 som ingår i nuvarande samverkansavtal och att avtalet är skrivet mellan de 5 kommunernas utbildningsförvaltningar. Eftersom Teknikcollege grundtanke är samverkan mellan skola och näringsliv är målet att i kommande avtal inkludera alla kommuners utbildningsförvaltningar och näringslivenheter.

Beskrivning av ärendet

På mötet presenteras en plan för framtagande av nytt samverkansavtal gällande Teknikcollege Fyrbodals.

- 1 april** - Utbildningschefer. Info om att arbetet med ett nytt samverkansavtal är i gång.
- 8 april** - Kommundirektörer. Information om att arbetet med ett nytt samverkansavtal är igång.
- 20 april** - Näringslivsutvecklare. Presentera förslag till samverkansavtal.
- 13 maj** - Utbildningschefer. Presentera förslag till samverkansavtal.
- 24 maj** – Regional styrgrupp tillstyrkte förslag till samverkansavtal
- 2 juni** - AU Beslut om att skicka ut förslag till samverkansavtal på remiss.
- 17 juni** – Direktionen Beslut om att skicka ut förslag till samverkansavtal på remiss.

Bedömning och synpunkter

Berörda nätverk och regional styrgrupp har tillstyrkt förslag till samverkansavtal.

Bedömningen är att förslaget kan skickas ut på remiss till medlemskommunerna.

Finansiering

Se bilaga till förslag för samverksavtal

Samverkansavtalet finansieras av kommunerna i Fyrbodals enligt fördelningsprincipen – kommuninvånarantal utifrån år 2021.

Det totala beloppet för avtalstiden uppgår till 6.950.992 kr.

En årlig revidering av budgeten genomförs och beslutas av den regionala styrgruppen.

-

Koppling till mål

Kompetensförsörjning och Utbildning:

-Arbetskraft, behovsstyrd utbildning och utbildningsnivå

Ansvarig tjänsteperson

-

Eva-Britt Karlsson

Processledare TC Fyrbodals

Fyrbodals kommunalförbund

Nyheter i samverkansavtalet

- **100 % Processledare**
- **Ny betalningsmodell – beräknat utifrån kommunens invånarantal**
- **Remitteras direkt till kommunstyrelserna**

Det här är Teknikcollege

Riksföreningen Teknikcollege Sverige

Vision

Teknikcollege skapar rätt förutsättningar för industri, samhälle och individ att utvecklas i takt med förändringar i omvärlden.

Vi gör

Genom att certifiera utbildningar enligt åtta kriterier och lyssna till företagens behov anpassar vi kunskaper till framtidens arbetsmarknad inom industri och teknik.

Våra åtta kvalitetskriterier

– grunden till vår samverkan

- 1**
Regional samverkan

- 2**
Organisation och styrning

- 3**
Industrins kompetensbehov

- 4**
Utbildningar och dimensionering

- 5**
Kreativ och stimulerande lärmiljö

- 6**
Utbildning inom Teknikcollege

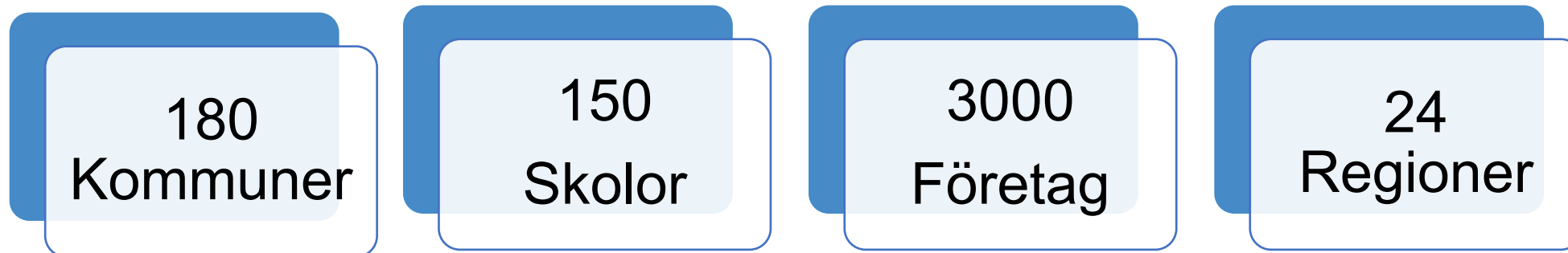
- 7**
Arbetslivets medverkan i utbildningen

- 8**
Kvalitetssäkrad process

Teknikcollege ägs av Industrirådet, aktiva medlemmar:

Sedan starten 2006 har Teknikcollege samlat mer än:

...TC är industrins största och enda samverkansplattform för kommuner, utbildningsanordnare och företag i Sverige

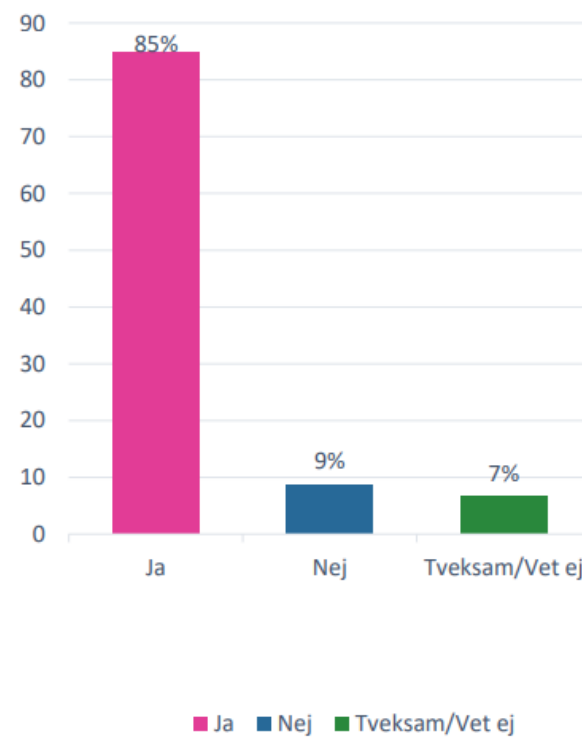
Utbildningar för svensk konkurrenskraft

- **Industrin står för 20 % av sysselsättningen i Sverige**
- **Kommande pensionsavgångar hotar det svenska näringslivet**
- **Vi arbetar långsiktigt och vet vad som behövs i framtiden**
- **Företagens behov tas hänsyn till och arbetskraften säkras upp**
- **Främjar näringslivets hållbara tillväxt och konkurrenskraft**

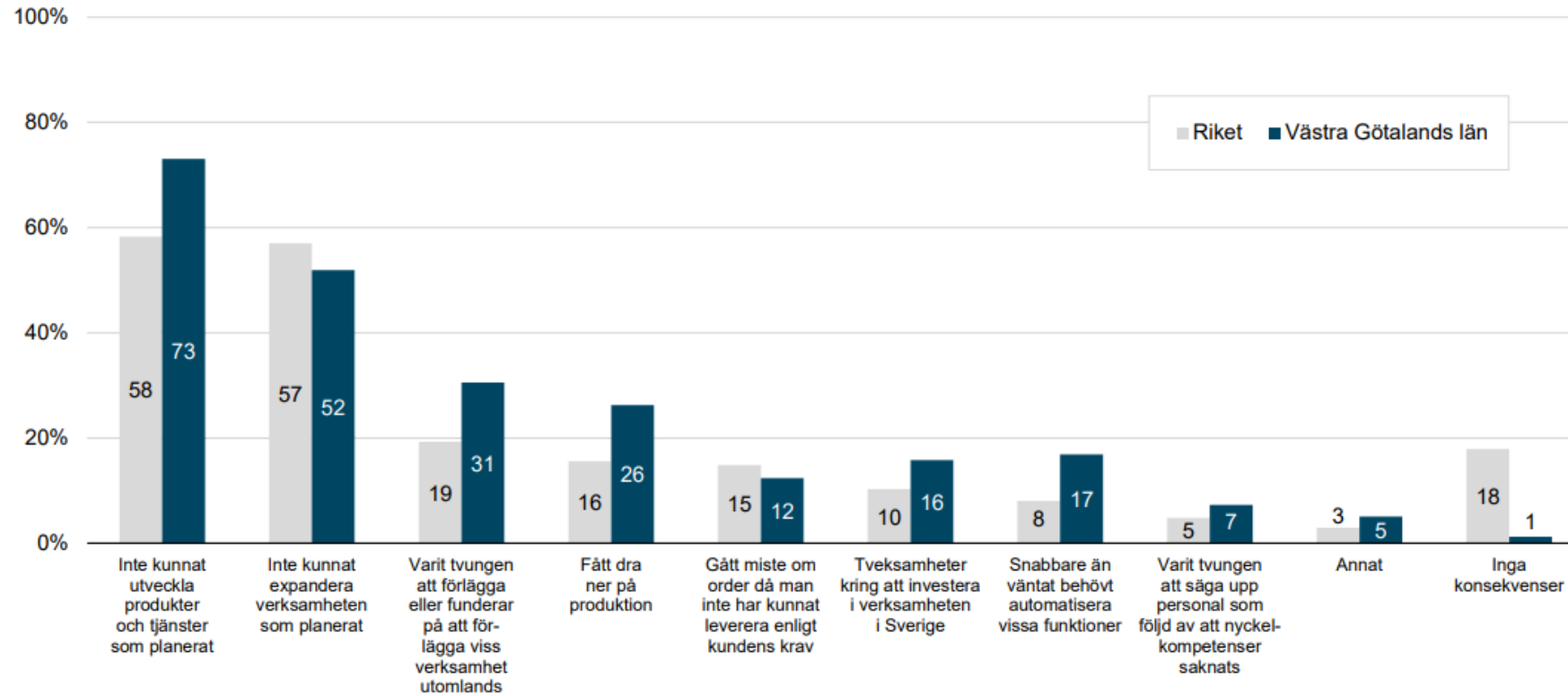

Kompetensbrist?

Fråga: Upplever företaget
brist på kompetens inom
något område?

Konsekvenserna av kompetensbristen

Fråga: Vilka konsekvenser får kompetensbristen för företaget?
Företaget har... *Flera svar möjliga*

Teknikföretagen

Industrins kompetensförsörjning börjar redan i grundskolan

■ Utbildningar som certifieras inom
Teknikcollege

■ Övriga utbildningar som ingår i Teknikcolleges
samverkan

Varför välja Teknikcollege som kommun?

Genom samverkan inom Teknikcollege stärks kommunens skattekraft

Högre status på tekniskt och industriellt inriktade utbildningar

Erfarenhetsutbyte

Regional plattform för att diskutera kompetensförsörjningsfrågor för industrin

Stötta med kompetensförsörjningsplan för industri- och teknikföretag i Er kommun

Ett par mervärden med Teknikcollege

Teknikcolleges handledarutbildning

2016
2500 handledare
2021
6500 handledare

4h	Förberedelser inför praktikperiod	Handledarens roll och ansvar Första dagen - Introduktion av en studerande på arbetsplatsen Planering och förberedelser Ansvarsfördelning utbildare och arbetsplats
	Arbetsplatskultur	<ul style="list-style-type: none"> • Vad är och hur förmedlas yrkeskultur • Företagskultur och värderingar • Värdegrund och mångfald
	Arbetsmiljö och säkerhet	<ul style="list-style-type: none"> • Regler och ansvar • Minderåriga i utbildning
4h	Planering av praktikperiod	<ul style="list-style-type: none"> • Metod för planering • Ansvarsfördelning • Kontakt med lärare
	Hur lär man sig?	<ul style="list-style-type: none"> • Lärstilar • Att ge instruktioner • Att ge återkoppling
	Samtal för lärande (Avstämnings- och trepartssamtal)	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturerade samtal med den studerande • Trepartssamtal

Samverkan skola – arbetsliv

Arbetsplatsförlagt lärande, praο

Ökar möjligheten till jobb och att unga stannar kvar i kommunen

Inom Teknikcollege genomförs årligen mängder av insatser för att öka attraktionskraften för industrirelevanta utbildningar.

Därför har vi nu utvecklat vad vi kallar den röda tekniktråden för ökad attraktionskraft.

Årligen möter vi i regionerna :

1000 i FÖRSKOLA

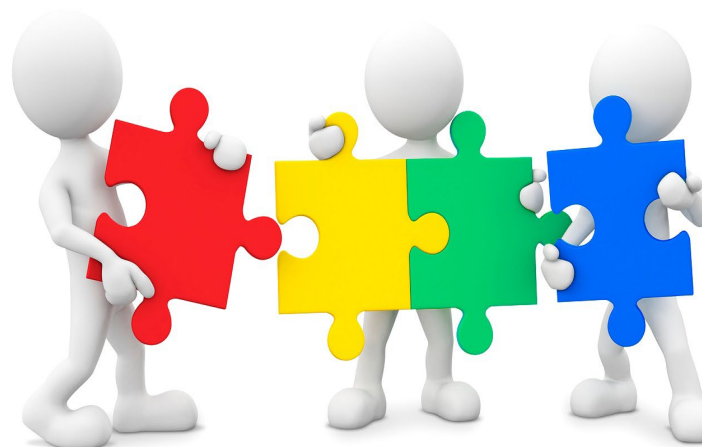
7100 i LÅGSTADIET

3100 i MELLANSTADIET

10000 i HÖGSTADIET

15000 i GYMNASIET

3000 i VUXNA (VUX)

rawpixel

Kort sammanfattat innebär det rätt insatser i rätt tid, mot rätt målgrupp

Hur har ni tänkt säkra upp kommunens fortsatta kompetensförsörjning?

En kortsiktig lösning, eller en mer långsiktig?

Med Teknikcollege finns inga begränsningar

Specifikation av kostnader år:			2023	2024	2025	2026	2027	Total- budget 5 år
Personal								
Summa Personal			993 600	1 023 408	1 054 110	1 085 734	1 118 306	5 275 157
Resekostnader								
Summa resekostnader			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Övriga kostnader								
Summa Övriga kostnader			261 600	273 000	284 720	296 910	309 604	1 425 835
Totalsumma			1 305 200	1 346 408	1 388 830	1 432 644	1 477 910	6 950 992

Se flik 2

FINANSIERING					
Samverkansparter	2023	2024	2025	2026	2027
Bengtsfors	45 006	46 427	47 890	49 401	50 962
Dals-Ed	22 758	23 477	24 216	24 980	25 770
Färgelanda	31 423	32 415	33 436	34 491	35 581
Lysekil	68 194	70 347	72 563	74 852	77 217
Mellerud	44 172	45 567	47 003	48 485	50 017
Munkedal	50 344	51 934	53 570	55 260	57 006
Orust	73 179	75 489	77 868	80 324	82 862
Sotenäs	43 515	44 888	46 303	47 764	49 273
Strömstad	63 208	65 204	67 258	69 380	71 572
Tanum	61 902	63 857	65 869	67 947	70 093
Trollhättan	282 121	291 028	300 197	309 668	319 452
Uddevalla	271 859	280 442	289 278	298 404	307 833
Vänersborg	188 624	194 579	200 710	207 042	213 583
Åmål	58 895	60 754	62 669	64 646	66 688
Summa	1 305 200	1 346 408	1 388 830	1 432 644	1 477 910

Kommun	Invånarantal %	
Bengtsfors	9443	3,45%
Dals-Ed	4775	1,74%
Färgelanda	6593	2,41%
Lysekil	14308	5,22%
Mellerud	9268	3,38%
Munkedal	10563	3,86%
Orust	15354	5,61%
Sotenäs	9130	3,33%
Strömstad	13262	4,84%
Tanum	12988	4,74%
Trollhättan	59193	21,62%
Uddevalla	57040	20,83%
Vänersborg	39576	14,45%
Åmål	12357	4,51%
Ackumulerat	273 850	100,00%

	2023	2024	2025	2026	2027
Belopp att fördela	1 305 200	1 346 408	1 388 830	1 432 644	1 477 910

KSAU § 82

Dnr 2022/290

**Svar på remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet
2023 – 2025**

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen godkänner förslaget till budget för basverksamhet 2023–2025 för Fyrbodals Kommunalförbund. Det innebär en höjning från 37 kr (innevarande år) till 38 kr per invånare för 2023.

Ärendebeskrivning

Fyrbodals kommunalförbund har sedan 1 januari 2021 en treårig verksamhetsplan som beslutades i direktionen den 29 oktober 2020. Nästa gång beslut ska fattas om verksamhetsplanen är då först 2023. Av den anledningen är det bara budgeten, som enligt förbundsordningen § 15 fortsättningsvis ska beslutas årligen.

Direktionen fattade den 8 juni 2017 beslut om en höjning av medlemsavgiften med 5 kr för 2018, från 28 kr till 33 kr. Från 2019 sker en indexhöjning med 3%, med årlig prövning av indexhöjningen i förhållande till förbundets finansiella ställning. Från och med 2023 är medlemsavgiften 38 kr per invånare.

Budgetförslaget har sin utgångspunkt i ovan nämnda beslut om det uppdrag och den bemanningsplan som började gälla från 1 januari 2018. Förbundet har gjort en konsekvensanalys av hur budgeten skulle te sig om indexuppräknings för kommande treårsperiod inte gjordes utan låg kvar på innevarande års finansiering, det vill säga 37 kr per kommuninvånare. Konsekvensen blir att budgeterade resultat blir negativa.

I budgetarbetet föregående år räknade förbundet för första gången även med ökning av befolkningsmängd beräknat på åren 2017–2019. Faktorn på 0,4% räknades med på föregående års budget. Årets beräkning på åren 2019–2021 visar på en minskad befolkningsmängd, faktorn uppgår endast till 0,0094% och någon justering har därför inte gjorts.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar och eventuella synpunkter på budgeten för basverksamheten 2023 – 2025.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef *Svar Remiss - Fyrbodals Kommunalförbunds budget basverksamhet 2023–2025*, 2022-09-01

Protokollsutdrag Fyrbodals direktionen, 2022-06-17 §74

Tjänsteskrivelse Fyrbodals Remissförslag till budget för basverksamheten på Fyrbodals kommunalförbund 2023 – 2025, 2022-05-19

Presentation Fyrbodals, dragning AU Budget 2023 –2025 basverksamhet

Remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet 2023 – 2025, 2022-06-27

Beslutet skickas till

Ekonomichef
kansli@fyrbodals.se

Justering

Utdragsbestyrkande

Ekonomiavdelningen
Ekonomichef
Kristina Olsson
0528-567107
kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Svar Remiss - Fyrbodals Kommunalförbunds budget basverksamhet 2023–2025

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen godkänner förslaget till budget för basverksamhet 2023–2025 för Fyrbodals Kommunalförbund. Det innebär en höjning från 37 kr (innevarande år) till 38 kr per invånare för 2023.

Ärendebeskrivning

Fyrbodals kommunalförbund har sedan 1 januari 2021 en treårig verksamhetsplan som beslutades i direktionen den 29 oktober 2020. Nästa gång beslut ska fattas om verksamhetsplanen är då först 2023. Av den anledningen är det bara budgeten, som enligt förbundsordningen § 15 fortsättningsvis ska beslutas årligen.

Direktionen fattade den 8 juni 2017 beslut om en höjning av medlemsavgiften med 5 kr för 2018, från 28 kr till 33 kr. Från 2019 sker en indexhöjning med 3%, med årlig prövning av indexhöjningen i förhållande till förbundets finansiella ställning. Från och med 2023 är medlemsavgiften 38 kr per invånare.

Budgetförslaget har sin utgångspunkt i ovan nämnda beslut om det uppdrag och den bemanningsplan som började gälla från 1 januari 2018. Förbundet har gjort en konsekvensanalys av hur budgeten skulle te sig om indexuppräknings för kommande treårsperiod inte gjordes utan låg kvar på innevarande års finansiering, det vill säga 37 kr per kommuninvånare. Konsekvensen blir att budgeterade resultat blir negativa.

I budgetarbetet föregående år räknade förbundet för första gången även med ökning av befolkningens mängd beräknat på åren 2017–2019. Faktorn på 0,4% räknades med på föregående års budget. Årets beräkning på åren 2019–2021 visar på en minskad befolkningens mängd, faktorn uppgår endast till 0,0094% och någon justering har därför inte gjorts.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar och eventuella synpunkter på budgeten för basverksamheten 2023 – 2025.

Katrin Siverby
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Beslutet skickas till:
Ekonomichef
kansli@fyrbodal.se

§ 74 Budget Fyrbodal 2023-2025

Enligt förbundsordningens §15 ska förbundsdirektionen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt förbundsavgift. Budgeten ska dessutom innehålla en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges förbundets medlemmar senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

Ärendet föredrogs av Martin Palm, administrativ chef

Handlingar till ärendet bifogas protokollet.

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen att ställa sig bakom remissförslaget på budget för basverksamheten på Fyrbodals kommunalförbund 2023 – 2025 samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Direktionen beslutar

Att ställa sig bakom remissförslaget på budget för basverksamheten på Fyrbodals kommunalförbund 2023 – 2025 samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Justerare:		Utdragsbestyrkande:
------------	--	---------------------

Fyrbodals kommunalförbund – 14 kommuner samarbetar för hållbar utveckling

Remissförslag till budget för basverksamheten på Fyrbodals kommunalförbund 2023 - 2025

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att ställa sig bakom remissförslaget på budget för basverksamheten på Fyrbodals kommunalförbund 2023 – 2025 samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Sammanfattning

Enligt förbundsordningens §15 ska förbundsdirektionen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt förbundsavgift. Budgeten ska dessutom innehålla en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges förbundets medlemmar senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

På direktion mötet den 29 oktober 2020, §94 beslutades att förbundets verksamhetsplan från och med 2021 blir treårig (2021 – 2023) och tas upp för beslut igen inför 2024. Därmed är det enbart budgeten för förbundets basverksamhet som årligen tas upp för beslut.

Beskrivning av ärendet

Budgetarbetet har sin utgångspunkt i det uppdrag och den bemanningsplan som beslutades i direktionen den 8 juni 2017 och som började gälla från den 1 januari 2018. I beslutet framgår den nya medlemsavgiften per invånare från 2018 (33 kr) och att denna årligen räknas upp med 3% från 2019. I samband med att budgetförslaget presenteras och sedan fastställs görs även årlig prövning av indexhöjningen i förhållande till förbundets finansiella ställning. I budgetarbetet föregående år räknade förbundet för första gången även med ökning av befolkningens mängd beräknat på åren 2017–2019. Faktorn på 0,4% räknades med på föregående års budget. Årets beräkning på åren 2019-2021 visar på en minskad befolkningens mängd, faktorn uppgår endast till 0,0094% och någon justering har därför inte gjorts.

Budgeterat resultat för basverksamheten blir, 70 tkr för respektive år.

I budgetarbetet har det gjorts en analys av hur budgeterat resultat blir om indexuppräknings inte görs utan ligger kvar på 37 kr per kommuninvånare (från 2022). Resultatet blir negativt med 204 tkr för 2023, 478 tkr för 2024 och 752 tkr för 2025.

Under framtagningen av budgetförslaget så har kansliet varit mycket noga med att hålla nere kostnaderna, räknat på pågående projekt. Detta är dock avhängt att en viss del av förbundets verksamhet bedrivs i projektform med extern finansiering och att förbundet då får ta del av de

ersättningar för OH-kostnader som uppstår i projekt. Exempel på detta är årsresultatet för 2020, som slutade med ett överskott i projektverksamheten på grund av ett antal avslutade och slutredovisade projekt.

Utöver fördelningsnycklarna som används för att sprida fasta kostnader över hela verksamheten fördelas även arbetstiden i basverksamheten på projekt och verksamheter.

Från och med 1 januari 2021 hyr Mediapoolen och Svinesundskommittén två av förbundets kontorsrum vilket genererar till förbundets intäkter med 53 tkr, på årlig basis.

Bedömning och synpunkter

Förbundet bedömer att det budgetförslag som presenteras är relevant och genomtänkt utifrån de förutsättningar som finns.

Finansiering

Finansiering inom ramen för medlemsavgiften från kommunerna.

Koppling till mål

Koppling till de finansiella målen, beslutade av direktionen den 12 december 2019, §80:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå på 10 %, nivån kan dock variera över tid beroende på åtaganden som direktionen finner angelägna.
  - Uppföljning av målet sker i samband med delårs- och helårsrapportering av ekonomin.
- Att ha en budget i balans, det vill säga att intäkterna ska överstiga kostnaderna.
  - Uppföljning av målet görs i samband med kvartals-, halvårs- och helårsrapportering av ekonomin.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtgärderna och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.
  - Uppföljning av målet görs löpande i samband med bankkontoavstämning och placering av kapital.
- Att tillväxtmedlen sammantaget ska växlas upp med minst 50%, utöver de medel som kommunerna och Västra Götalandsregionen bidrar med.
  - Uppföljning av målet sker årligen i samband med slutrapportering av projekt till Västra Götalandsregionen samt säkerställs vid ansökningstillfället där projektbudget måste uppvisa minst en 50% medfinansiering.

Ansvarig tjänsteperson

Martin Palm, martin.palm@fyrbodal.se 0522-44 08 41.

Martin Palm

Administrativ chef

Fyrbodals kommunalförbund

Budget 2023 – 2025 basverksamhet

	2023	2024	2025	Beslutad budget för 2022 som jämförelse
Medlemsavgift	10 406	10 680	10 954	10 145
Övriga intäkter	53	53	53	70
Summa intäkter tkr	10 459	10 733	11 007	10 215
Personalkostnader	-7 563	-7 793	-8 029	-7 420
Bilkostnader	-120	-120	-120	-110
Politiska arvoden, ordförande och revision	-380	-400	-420	-360
Möteskostnader politiker och tjänstemän	-110	-110	-110	-105
Konsultkostnader	-250	-250	-250	-200
Administrativa fasta kostnader	-756	-770	-778	-770
Administrativa rörliga kostnader	-1 210	-1 220	-1 230	-1 180
Summa kostnader	-10 389	-10 663	-10 937	-10 145
Resultat tkr	70	70	70	70

Budget 2023 – 2025 basverksamhet ingen uppräknig

	2023	2024	2025	Beslutad budget för 2022 som jämförelse
Medlemsavgift	10 132	10 132	10 132	10 145
Övriga intäkter	53	53	53	70
Summa intäkter tkr	10 185	10 185	10 185	10 215
Personalkostnader	-7 563	-7 793	-8 029	-7 420
Bilkostnader	-120	-120	-120	-110
Politiska arvoden, ordförande och revision	-380	-400	-420	-360
Möteskostnader politiker och tjänstemän	-110	-110	-110	-105
Konsultkostnader	-250	-250	-250	-200
Administrativa fasta kostnader	-756	-770	-778	-770
Administrativa rörliga kostnader	-1 210	-1 220	-1 230	-1 180
Summa kostnader	-10 389	-10 663	-10 937	-10 145
Resultat tkr	-204	-478	-752	70

Från: [Kansliet Fyrbodals Kommunalförbund](#)
Till: [Bengtstors kommun](#); [Dals Eds kommun](#); [Färgelanda Kommun](#); [Lysekils kommun](#); [Melleruds kommun](#); [Munkedals kommun](#); [Orust kommun](#); [Sotenäs kommun](#); [Sotenäs kommun](#); [Strömstads kommun](#); [Tanums kommun](#); [Trollhättans stad](#); [Uddevalla kommun](#); [Vänersborgs kommun](#); [Åmåls kommun](#)
Kopia: [Martin Palm](#)
Ärende: Remiss - Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet 2023 - 2025
Datum: den 27 juni 2022 11:09:45
Bilagor: [4.1 Draening AU budget 2023-2025.pdf](#)
[4 Tjänsteskrivelse budget 2023 - 2025.pdf](#)
[§ 74 förbdir 220617 budget 2023-2025.pdf](#)

Till medlemskommunerna Fyrbodal

Ärende: Remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet 2023 – 2025

Direktionen beslutade 2022-06-17 att ställa sig bakom remissförslaget 2023 – 2025 samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar och eventuella synpunkter på budgeten för basverksamheten 2023 – 2025. Ert svar ska vara oss tillhanda på adress kansli@fyrbodal.se **senast den 28 september 2022.**

Ange i ämnesraden: "Kommun – Remiss budget basverksamhet 2023 – 2025".

Ansvarig tjänsteperson, administrativ chef Martin Palm, martin.palm@fyrbodal.se

Bifogas

§ 74 förbundsdirektionen 2022-06-17

Budget 2023 – 2025

Remissförslag

Med vänlig hälsning

Fyrbodals kommunalförbund

Telefon: 0522-44 08 20 Mobil: 0733-358500

Postadress: Box 305, 451 18 Uddevalla

Besöksadress: Riverside, Museigatan 2, Uddevalla

www.fyrbodal.se

KSAU § 83 Dnr 2022/292
Svar på Fyrbodals kommunalförbunds remissförslag budget DRUM 2023, Budget delregionala utvecklingsmedel 2023

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen godkänner förslaget till årlig medfinansiering i storleksordning 38 kr per invånare. För Färgelanda Kommuns del innebär det ca 251 tkr för 2023.

Ärendebeskrivning

Inom ramen för de delregionala utvecklingsmedlen ska kommunalförbundet arbeta enligt sin verksamhetsplan, samverka med medlemskommunerna och andra aktörer i delregionen, med övriga kommunalförbund och Västra Götalandsregionen. Kommunalförbundet ska återrapportera och redovisa sina insatser både gentemot regionen och medlemskommunerna.

Regionalutvecklingsnämnden, kulturnämnden och miljönämnden avsätter delregionala utvecklingsmedel under förutsättning att de motfinansieras med motsvarande andel kommunala medel/kommunalförbundets egna medel enligt medfinansieringsprincipen 50/50 på totalen. 500 tkr regionala medel är undantagna denna princip och kan användas till förstudier/analyser utan kommunal/kommunalförbundets uppväxling.

Under våren 2022 har förbundet processat fram ett förslag till budget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2023. Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets näringslivsstrategi, verksamhetsplan, den delregionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat 2030.

Beredningen av förslaget har skett i flera av kommunalförbundets professionsnätverk och genom inspel från aktörer inom det regionala innovationssystemet. Dialog med olika intressentgrupper har gjorts för att säkerställa att förslaget innefattar olika perspektiv som behövs för att arbetet med de utmaningar som identifierats i Näringslivsstrategi, Business region Väst, förbundets verksamhetsplan, den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat2030.

Vårens dialoger har även kommit att omfatta arbetssätt och rutiner vid handläggning av projektansökning, uppföljning och implementering. 2021 och 2022 präglas av att vara en brytpunkt mellan olika programperioder på

EU-nivå, den nya regionala utvecklingsstrategin, nya överenskommelsen med VG region när det gäller de delregionala utvecklingsmedlen och inte minst förbundets näringslivsstrategi 2030.

Budgetförslaget för 2023 fokuserar på de långsiktiga prioriteringarna som återfinns i den delregionala utvecklingsstrategin; Stärka innovationskraften (näringsliv, affärsdriven miljöutveckling, cirkulära affärsmodeller), Bygga kompetens (utbildning och kompetensförsörjning), Öka inkluderingen (kultur och attraktionskraft) och Knyta samman Västra Götaland (fysisk planering och hållbara transporter).

För 2023 visar budgetförslaget en omslutning på 21 050 tkr. Kommunerna finansierar budgeten med 38 kr/invånare, vilket innebär ca 10 miljoner kr. Västra Götalandsregionen motfinansierar kommunernas medel med 7,5 milj. kr från Regionala utvecklingsnämnden, 2,05 milj. kr från Kulturnämnden och 1,5 milj. kr från Miljönämnden. Utöver motfinansieringen mot de kommunala medlen skjuter Västra Götalandsregionen in en halv miljon för att möjliggöra förstudier och analyser.

Budgetförslaget för de delregionala utvecklingsmedlen för 2023 har kopplingar till tre av fem utvecklingsområden i Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan; Kompetensförsörjning och utbildning, Näringsliv, kultur och attraktionskraft samt Fysisk planering och hållbara transporter.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar på medfinansieringen av storleksordningen 38 kr per invånare.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef *Svar Remiss - Budget delregionala utvecklingsmedel 2023 för Fyrbodals Kommunalförbund*, 2022-09-01

Tjänsteskrivelse Fyrbodals DRUM 2023, 2022-04-13

Drum 2023 Budgetförslag, Fyrbodals

Protokollsutdrag § 72 förbundsledningen Budgetförslag DRUM 2023, 2022-06-17

Remiss – Budgetförslag delregionala utvecklingsmedel 2023, 2022-06-28

Beslutet skickas till

Ekonomichef
kansli@fyrbodals.se

Ekonomiavdelningen
Ekonomichef
Kristina Olsson
0528-567107
kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Svar Remiss - Budget delregionala utvecklingsmedel 2023 för Fyrbodals Kommunalförbund

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen godkänner förslaget till årlig medfinansiering i storleksordning 38 kr per invånare. För Färgelanda Kommuns del innebär det ca 251 tkr för 2023.

Ärendebeskrivning

Inom ramen för de delregionala utvecklingsmedlen ska kommunalförbundet arbeta enligt sin verksamhetsplan, samverka med medlemskommunerna och andra aktörer i delregionen, med övriga kommunalförbund och Västra Götalandsregionen. Kommunalförbundet ska åiterrapportera och redovisa sina insatser både gentemot regionen och medlemskommunerna.

Regionalutvecklingsnämnden, kulturnämnden och miljönämnden avsätter delregionala utvecklingsmedel under förutsättning att de motfinansieras med motsvarande andel kommunala medel/kommunalförbundets egna medel enligt medfinansieringsprincipen 50/50 på totalen. 500 tkr regionala medel är undantagna denna princip och kan användas till förstudier/analyser utan kommunal/kommunalförbundets uppväxling.

Under våren 2022 har förbundet processat fram ett förslag till budget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2023. Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets näringslivsstrategi, verksamhetsplan, den delregionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat 2030.

Beredningen av förslaget har skett i flera av kommunalförbundets professionsnätverk och genom inspel från aktörer inom det regionala innovationssystemet. Dialog med olika intressentgrupper har gjorts för att säkerställa att förslaget innefattar olika perspektiv som behövs för att arbetet med de utmaningar som identifierats i Näringslivsstrategi, Business region

Väst, förbundets verksamhetsplan, den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat2030.

Vårens dialoger har även kommit att omfatta arbetssätt och rutiner vid handläggning av projektansökning, uppföljning och implementering. 2021 och 2022 präglas av att vara en brytpunkt mellan olika programperioder på EU-nivå, den nya regionala utvecklingsstrategin, nya överenskommelsen med VG region när det gäller de delregionala utvecklingsmedlen och inte minst förbundets näringslivsstrategi 2030.

Budgetförslaget för 2023 fokuserar på de långsiktiga prioriteringarna som återfinns i den delregionala utvecklingsstrategin; Stärka innovationskraften (näringsliv, affärsdriven miljöutveckling, cirkulära affärsmodeller), Bygga kompetens (utbildning och kompetensförsörjning), Öka inkluderingen (kultur och attraktionskraft) och Knyta samman Västra Götaland (fysisk planering och hållbara transporter).

För 2023 visar budgetförslaget en omslutning på 21 050 tkr. Kommunerna finansierar budgeten med 38 kr/invånare, vilket innebär ca 10 miljoner kr. Västra Götalandsregionen motfinansierar kommunernas medel med 7,5 milj. kr från Regionala utvecklingsnämnden, 2,05 milj. kr från Kulturnämnden och 1,5 milj. kr från Miljönämnden. Utöver motfinansieringen mot de kommunala medlen skjuter Västra Götalandsregionen in en halv miljon för att möjliggöra förstudier och analyser.

Budgetförslaget för de delregionala utvecklingsmedlen för 2023 har kopplingar till tre av fem utvecklingsområden i Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan; Kompetensförsörjning och utbildning, Näringsliv, kultur och attraktionskraft samt Fysisk planering och hållbara transporter.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar på medfinansieringen av storleksordningen 38 kr per invånare.

Katrin Siverby
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Beslutet skickas till:
Ekonomichef
kansli@fyrbodal.se

Budgetförslag för delregionala utvecklingsmedel 2023

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att rekommendera medlemskommunerna att ställa sig bakom remissförslaget till budget för de delregionala utvecklingsmedlen 2023 samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Sammanfattning och bakgrund

Under våren 2022 har förbundet processat fram ett förslag till budget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2023. Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets näringslivsstrategi, verksamhetsplan, den delregionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat 2030.

Beskrivning av ärendet

Direktionen ska innan oktober månads utgång besluta om budgeten för de delregionala utvecklingsmedlen år 2023. På uppdrag av arbetsutskottet och direktionen har ett budgetförslag processats fram. Beredningen av förslaget har skett i flera kommunalförbundets professionsnätverk och genom inspel från aktörer inom det regionala innovationssystemet.

Dialog med olika intressentgrupper har gjorts för att säkerställa att förslaget innefattar olika perspektiv som behövs för att arbetet med de utmaningar som identifierats i Näringslivsstrategi, Business region Väst, förbundets verksamhetsplan, den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat2030.

Vårens dialoger har även kommit att omfatta arbetssätt och rutiner vid handläggning av projektansökning, uppföljning och implementering.

2021 och 2022 präglas av att vara en brytpunkt mellan olika programperioder på EU-nivå, den nya regionala utvecklingsstrategin, nya överenskommelsen med VG region när det gäller de delregionala utvecklingsmedlen och inte minst förbundets näringslivsstrategi 2030.

Som en följd av att EU går in i en ny sjuårig programperiod avslutas de flesta av de projekt som delfinansieras via de delregionala utvecklingsmedlen under 2022, samtidigt som nya projektutlysningar inte ännu publicerats.

Genom den nya överenskommelsen mellan kommunalförbunden och Västra Götalandsregionen har strategifunktioner kunnat tillsättas inom samtliga utvecklingsområden.

Detta sammantaget skapar möjlighet att utveckla arbetssätt och rutiner internt och i samverkan med kommuner såväl som innovationssystemets aktörer för att vara ännu bättre rustade för att stödja en hållbar omställning.

Beredning av budgetförslag har skett i följande nätverk:

- Näringslivsnätverket
- Skolchefsnätverket
- Kulturansvarignätverket
- Kommundirektörsnätverket

Budgetförslaget fokuserar på de långsiktiga prioriteringarna som återfinns i den delregionala utvecklingsstrategin:

- Stärka innovationskraften – Näringsliv, Affärsdriven miljöutveckling, Cirkulära affärsmodeller
- Bygga kompetens – Utbildning och Kompetensförsörjning
- Öka inkluderingen – Kultur och Attraktionskraft
- Knyt samman Västra Götaland – Fysisk planering och Hållbara transporter

Bedömning och synpunkter

Bedömningen av ärendet är att förslaget till budget för de delregionala utvecklingsmedlen för år 2023 ska godkännas och skickas ut på remiss till kommunerna.

Finansiering

Finansiering inom ramen för medlemsavgiften från kommunerna samt inom ramen för delregionala utvecklingsmedel.

Koppling till mål

Budgetförslaget för de delregionala utvecklingsmedlen för 2023 har kopplingar till tre av fem utvecklingsområden i Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan:

- Kompetensförsörjning och utbildning
- Näringsliv, kultur och attraktionskraft
- Fysisk planering och hållbara transporter

Ansvarig tjänsteperson

Christel Thuresson, christel.thuresson@fyrbodal.se, 0709-666 246

Christel Thuresson

Näringslivsstrateg

Fyrbodals kommunalförbund

Bilaga:

Budgetförslag delregionala utvecklingsmedel 2023

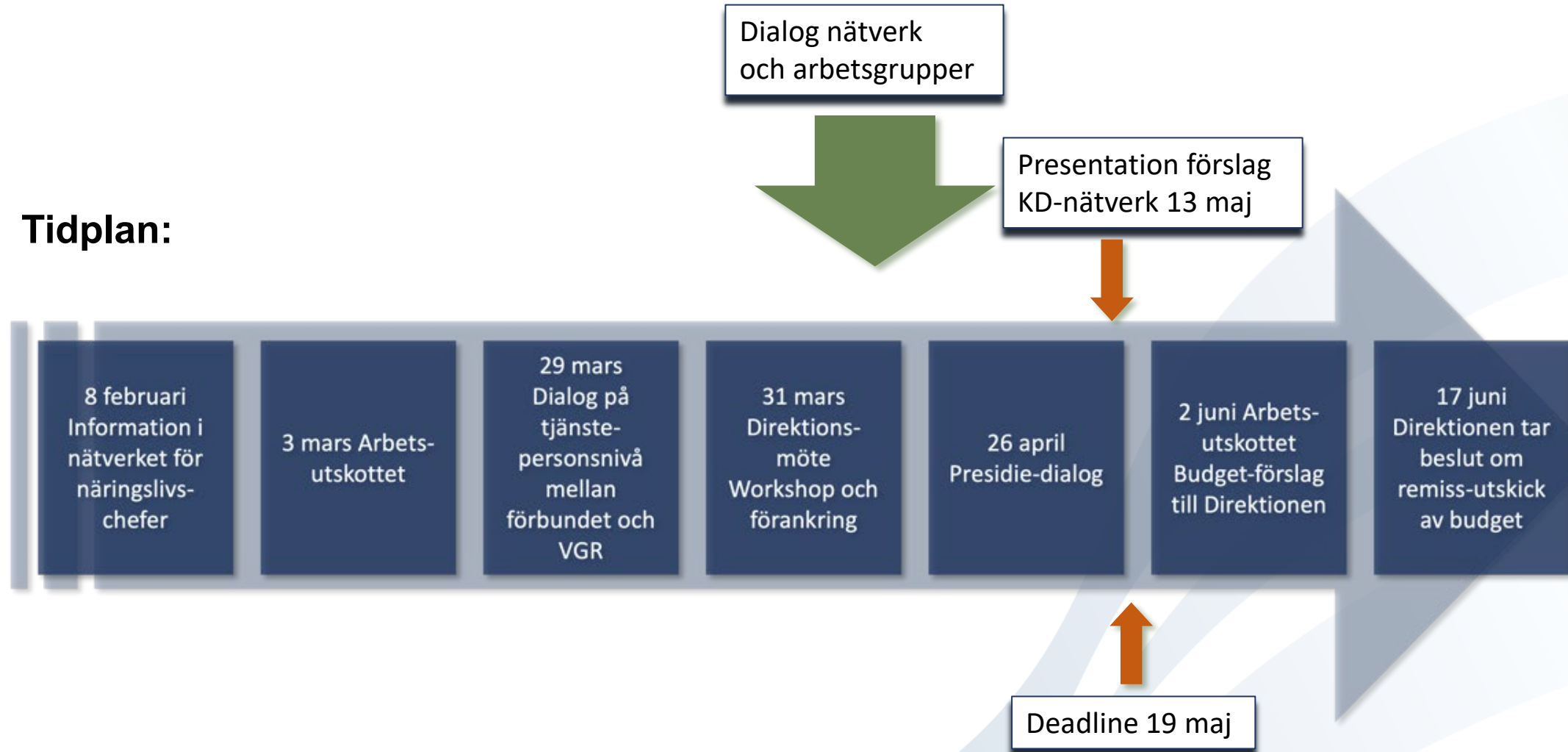
DRUM 2023 – budgetförslag

Förslag till beslut:

Att ställa sig bakom förslaget samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Process och tidplan

Tidplan:

Styrande och/eller vägledande dokument

- Förbundsordning
- Verksamhetsplan 2021–2023
- Regional Utvecklingsstrategi 2030, RUS2030
- Överenskommelse VG Region – Fyrbodals kommunalförbund
- Agenda 2030
- Klimat2030
- Kulturstrategi
- Näringslivsstrategi Business Region Väst 2030

DRUM – Syfte och Överenskommelsen

- Bidra till lokalt och delregionalt inflytande och engagemang i det regionala utvecklingsarbetet (utifrån kommunernas förutsättningar och möjligheter).
- Bidra till nyttänkande och konkreta projekt som främjar en hållbar regional utveckling och bidrar till att lösa aktuella samhällsutmaningar i Västra Götaland.
- Bidra till flernivåsamverkan mellan kommun, delregion och region. Insatser ska samskapas.
- Stimulera satsningar som utgår från lokala behov.
- Medlens primära syfte är att nå ut till aktörer delregionalt.
- Alltid undersöka om andra finansieringsverktyg är möjliga.
- Medfinansiering av delregionalt innovationsstödsystem ska föregås av gemensam dialog kring samfinansiering.

DRUM – fördelning i regionen

- **Fyrbodals kommunalförbund:** totalt 11,05 mnkr (fördelat på RUN 7,5 mnkr, KUN 2,05 mnkr, MN 1,5 mnkr)
- **Skaraborgs kommunalförbund:** totalt 11,05 mnkr (fördelat på RUN 7,5 mnkr, KUN 2,05 mnkr, MN 1,5 mnkr)
- **Boråsregionens kommunalförbund:** totalt 11,05 mnkr (fördelat på RUN 7,5 mnkr, KUN 2,05 mnkr, MN 1,5 mnkr)
- **Göteborgsregionens kommunalförbund och Business regionen Göteborg:** totalt 18,5 mnkr (fördelat på RUN 17 mnkr, MN 1,5 mnkr)

Förutsättningen är att kommunerna bidrar med **minst** lika mycket.

Tagna beslut som belastar Budget 2023

Nämnd	VG Region	Kommunerna	Totalt	% av total budget
RUN	7,5	7	14 500 000	69
KUN	2,05	1,5	3 550 000	17
MN	1,5	1,5	3 000 000	14
Summa			21 050 000kr	100 %
Redan intecknat				
RUN			11 667 500	56
KUN			1 733 750	8
MN			1 033 750	5
Summa			14 435 000 kr	69 %
Återstår 2023			6 615 000 kr	31 %

Fördelning av tagna beslut för 2023

Så här ser de olika posterna ut när man bryter ner siffrorna till innehåll.

	RUN	KUN	MN	Totalt
Innovatum SP	2 900 000			2 900 000
Position Väst	3 000 000			3 000 000
Kompetensplattform	2 000 000			2 000 000
Strateger + projektekonomi	2 067 500	1 533 750*	1 033 750	4 635 000
Projekt	1 700 000	200 000		1 900 000
Summa				14 435 000 kr

*KUN har avsatt 500' till projekt- och finansieringsstrateg som får användas av alla nämnder.

Från ”bygg och brygg-år”...

FRÅN

- Handläggning i stuprör
- Sårbarhet med en handläggare per nämnd
- Olika bedömnings principer beroende på nämnd/handläggare
- Budget totalt upplåst redan vid årets start
- Öppet ansökningsfönster hela året
- Projekt anpassade till utlysningar snarare än behov

... Till gemensam process och handläggning

- Fem strategifunktioner (Näringsliv, Kompetens, Kultur, Milj- och Klimat, Projekt- och Finansiering)
- Gemensamma strategiska dokument
- Från tre till två nämnder (RUN och MN slås ihop från och med 2023)
- Ökad samverkan (inom förbundet, mellan förbundet och övriga förbund/region, mellan förbund och aktörer)
- Många projekt och avtal avslutas under 2022
- Ny programperiod för EU-medel

TILL

- Gemensam handläggning i strateg-gruppen för bättre beredning i nätverken
- Ökad resilience och bättre kvalitet
- Lika behandling
- Större flexibilitet i finansiering och vid oväntade händelser
- Dedikerade ansökningsperioder (vår & höst)
- Förstudier säkerställer kvalitet och fler finansieringsverktyg
- Projektansökningar som bygger på verkliga behov

	RUN	KUN	MN	
Förstudier/Projekt				2 548 750
Projekt NN	232 500	1 816 250	0	2 048 750
Förstudier NN*	500 000			500 000*
Avtal				4 100 000
Upphandling	0			0
Innovatum Science Park	2 900 000			2 900 000
Option år 2 Almi Väst (inteckning 2022)	1 200 000			1 200 000
Ej beslutade projekt				2 366 250
Bioekonomi			800 000	800 000
Fossilfria transporter			500 000	500 000
Cirkulära affärsmodeller			666 250	666 250
Strukturbild	400 000			400 000
Beslutade projekt				700 000
AIR – på väg 45		200 000		200 000
Hybridundervisning	500 000			500 000
Verksamhetsutveckling				11 335 000
Strateger + projektekonomi	2 067 500	1 533 750	1 033 750	4 635 000
Implementering FoU	500 000			500 000
Implementering dimensionerings utredning	500 000			500 000
Samverkan	200 000			200 000
Kompetensplattform	2 000 000			2 000 000
Position Väst	3 000 000			3 000 000
Implementering Business Region Väst	500 000			500 000
Totalt	14 500 000	3 550 000	3 000 000	21 050 000

*Inget krav på uppväxling

	Stärka Innovationskraften Näringsliv, Affärsdriven miljöutveckling	Bygga Kompetens Kompetensförsörjning, utbildning	Öka Inkluderingen Kultur, Attraktionskraft	Knyta Samman Regionen Fysisk planering, hållbara transporter	
Förstudier/Projekt					2 548 750
Projekt NN					2 048 750
Förstudier NN*					500 000*
Avtal					4 100 000
Upphandling					0
Innovatum Science Park	1 900 000	100 000	400 000	500 000	2 900 000
Option år 2 Almi Väst	1 200 000				1 200 000
Ej beslutade projekt					2 366 250
Bioekonomi	600 000	200 000			800 000
Fossilfria transporter				500 000	500 000
Cirkulär affärsmodell	466 250		200 000		666 250
Strukturbild	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Beslutade projekt					700 000
AIR – på väg 45			200 000		200 000
Hybridundervisning		500 000			500 000
Verksamhetsutveckling					11 335 000
Strateger + projektekonomi	1 033 750	1 033 750	1 533 750	1 033 750	4 635 000
Implementering FoU		500 000			500 000
Implementering dimensionerings utred.		500 000			500 000
Samverkan	50 000	50 000	50 000	50 000	200 000
Kompetensplattform	1 000 000	1 000 000			2 000 000
Position Väst	1 020 000	1 020 000	540 000	420 000	3 000 000
Business Region Väst	300 000	150 000	25 000	25 000	500 000
Totalt					21 050 000

*Inget krav på uppväxing

Beslutsärenden

§ 72 Budgetförslag för delregionala utvecklingsmedel 2023

Direktionen ska innan oktober månads utgång besluta om budgeten för de delregionala utvecklingsmedlen år 2023. På uppdrag av arbetsutskottet och direktionen har ett budgetförslag processats fram. Beredningen av förslaget har skett i flera kommunalförbundets professionsnätverk och genom inspel från aktörer inom det regionala innovationssystemet.

Dialog med olika intressentgrupper har gjorts för att säkerställa att förslaget innefattar olika perspektiv som behövs för att arbetet med de utmaningar som identifierats i Näringslivsstrategi, Business region Väst, förbundets verksamhetsplan, den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat2030.

Ärendet föredrogs av Christel Thuresson, näringslivsstrateg

Handlingar till ärendet bifogas protokollet

Arbetsutskottet har berett ärendet och beslutat föreslå direktionen att ställa sig bakom föreslaget samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Direktionen beslutar

Att ställa sig bakom föreslaget samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Justerare:	Utdragsbestyrkande:
------------	---------------------

Fyrbodals kommunalförbund – 14 kommuner samarbetar för hållbar utveckling

Museigatan 2 • Box 305 • 451 18 Uddevalla • Vxl 0522-44 08 20 • kansli@fyrbodal.se • www.fyrbodal.se

Från: [Kansliet Fyrbodals Kommunalförbund](#)
Till: [Bengtsfors kommun](#); [Dals Eds kommun](#); [Färgelanda Kommun](#); [Lysekils kommun](#); [Melleruds kommun](#); [Munkedals kommun](#); [Orust kommun](#); [Sotenäs kommun](#); [Sotenäs kommun](#); [Strömstads kommun](#); [Tanums kommun](#); [Trollhättans stad](#); [Uddevalla kommun](#); [Vänersborgs kommun](#); [Åmåls kommun](#)
Kopia: [Christel Thuresson](#); [Martin Palm](#)
Ärende: Remiss - Budgetförslag delregionala utvecklingsmedel 2023
Datum: den 28 juni 2022 09:57:54
Bilagor: [2.TU AU DRUM 2023 2022-06-02.pdf](#)
[2. Drum 2022.pdf](#)
[§ 72 Budgetförslag DRUM 2023.pdf](#)

Till medlemskommunerna Fyrbodals kommunalförbund

Ärende: Remiss – Budgetförslag delregionala utvecklingsmedel 2023

Förbundsdirektionen beslutade 2022-06-17 att ställa sig bakom budgetförslaget samt att skicka ut förslaget på remiss till medlemskommunerna.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar **senast den 28 september 2022** på adress kansli@fyrbodal.se. Ange i ämnesraden: "Kommun – Remiss budgetförslag delregionala utvecklingsmedel 2023"

Ansvarig tjänsteperson, näringslivsstrateg Christel Thuresson, christel.thuresson@fyrbodal.se

Bifogas:

Tjänsteskrivelse

Budgetförslag 2023

Protokollsutdrag § 72 förbundsdirektionen

Med vänlig hälsning

Fyrbodals kommunalförbund

Telefon: 0522-44 08 20 Mobil: 0733-358500

Postadress: Box 305, 451 18 Uddevalla

Besöksadress: Riverside, Museigatan 2, Uddevalla

www.fyrbodal.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Remiss gällande vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav (dnr 02248-2022)

Beslutet skickas till

Havs- och vattenmyndigheten
Dalslands Miljö- och Energiförbund

Justering

Utdragsbestyrkande

Missiv

Utredare

Katarina Vartia
Vattenmiljöenheten
katarina.vartia@havochvatten.se

Datum 2022-07-08

Dnr 02248-2022

Enligt sändlista

Remiss gällande vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav

Kvalitetskrav i vattenförekomster ska fastställas så att tillståndet inte försämras och så att alla vattenförekomster uppnår god status eller potential såvida det inte finns förutsättningar för undantag. Vägledningen hanterar undantag i form av förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav. Förlängd tidsfrist innebär att god status eller potential ska uppnås 2027 eller så snart som de naturliga förhållandena tillåter efter 2027. Mindre stränga kvalitetskrav innebär att en sämre status eller potential än god accepteras som den nivå som ska uppnås. När vattenmyndigheten fastställer kvalitetskraven inklusive undantag ska det göras enligt vattenförvaltningsförordningen samt Havs- och vattenmyndighetens respektive Statens Geologiska Undersöknings föreskrifter.¹

Vägledningens syfte är att bidra till att:

- de vattenförekomster där undantag beslutats uppfyller de krav som följer av vattenförvaltningsförordningen och därmed av vattendirektivet,
- dokumentationen av undantag sker enligt de rapporteringskrav som ställs på Sverige av EU-kommissionen,
- tillämpningen av undantag sker på ett likvärdigt sätt i hela landet, samt att
- säkerställa att det tydliggörs på vilka grunder undantag har beslutats.

Vägledningens huvudsakliga målgrupp är vattenmyndigheterna som beslutar om undantag samt länsstyrelsernas beredningssekretariat som tar fram underlagen till besluten. Även prövnings- och tillsynsmyndigheter, andra myndigheter, kommuner, organisationer, vattenråd, verksamhetsutövare och enskilda som kan ha behov av, eller bistå med, information på nationell, regional och lokal nivå kan ha användning av vägledningarna.

Havs- och vattenmyndigheten vill uppmärksamma om att denna vägledning ingår i ett paket av vägledningar som remitteras preliminärt under första och andra kvartalet 2022. Detta paket omfattar vägledning för förklarande av KMV, vägledning om annat sätt, vägledning för definition av ekologisk potential samt aktuell vägledning om beslut om vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav. Utöver dessa kommer som stöd för vägledning underlags- och

¹ 4 kap. vattenförvaltningsförordningen, 4 kap. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten samt SGU föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och statusklassificering (SGU-FS 2013:2).

uppdagsrapporter, exempelvis *Bedömningsmetoder för orimliga kostnader* (Rapport 2022:14), att publiceras på Havs- och vattenmyndighetens hemsida. Remiss om förklarande av KVM och bedömning av annat sätt samt remiss om definition av ekologisk potential skickades ut 2022-01-10 respektive 2022-05-20.

Notera att remissen även omfattar tre bilagor.

- Bilaga 1 Orimliga kostnader.
- Bilaga 2 Förlängd tidsfrist med skälet naturliga förhållanden.
- Bilaga 3 Kriterier för bedömning av kulturmiljö vid förklarande av kraftigt modifierade vatten och beslut om miljö kvalitetsnormer med mindre stränga kvalitetskrav.

Bilaga 3 är ett underlag med kriterier som Riksantikvarieämbetet har tagit fram i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten för att underlätta bedömning av kulturmiljöer vid normsättning av vattenförekomster. Havs- och vattenmyndigheten överväger att anta underlaget i sin egen vägledning.

Hantering

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter på bifogat förslag till vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav och bilagor 1–3.

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten **senast den 2022-09-30**

Vänligen lämna era synpunkter genom att fylla i bifogad svarsmall i excel-format. Namnge excel-filen med synpunkter med avsändare. Ange diarienummer (02248-2022) i e-postmeddelandets ärendemening. Skicka excel-filen med e-post till havochvatten@havochvatten.se.

Du hittar mer information om hur Havs- och vattenmyndigheten behandlar dina personuppgifter i samband med remisshantering på [Havs- och vattenmyndighetens webbsida](#)

Eventuella frågor om *vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav* samt *bilagor 1 och 2* kan ställas till Jonas Svensson, (jonas.svensson@havochvatten.se).

Eventuella frågor om *Bilaga 3 Kriterier för bedömning av kulturmiljö vid förklarande av kraftigt modifierade vatten och beslut om miljö kvalitetsnormer med mindre stränga kvalitetskrav* kan ställas till Cissela Génétay (Cissela.Genetay@raa.se) och Håkan Slotte (hakan.slotte@raa.se).

Denna remiss har beslutats av avdelningschefen Johan Kling efter föredragning av utredaren Katarina Vartia. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredaren Jonas Svensson, utredaren Johanna Andreasson och verksamhetsjuristen Ramona Liveland medverkat.

Johan Kling

Katarina Vartia

Sändlista – se nästa sida

Sändlista

Arbetslivsmuseerna	Sjöfartsverket
Boverket	Skellefteå Kraft
Domstolsverket	Skogsindustrierna
Energiföretagen	Skånes Vattenkraftförening
Energimyndigheten	SMHI
Fortum	Smålands Vattenkraftförening
Hallands Vattenkraftförening	Sportfiskarna
Holmen Energi	SSAB
Jernkontoret	Statkraft
Jordbruksverket	Svemin
Jämtkraft	Svensk vattenkraftförening
Kammarkollegiet	Svenska industriminnesföreningen
Kommuner	Svenska kraftnät
Lantbrukarnas riksförbund	Svenskt Näringsliv
Länsstyrelserna	Svenskt Vatten
Mark- och miljödomstolen Nacka	Sveriges Fiskevattenägareförbund
Mark- och miljödomstolen Umeå	Sveriges Hembygdsförbund
Mark- och miljödomstolen Vänersborg	Sveriges Kommuner och Regioner
Mark- och miljödomstolen Växjö	Södra skogsägarna
Mark- och miljödomstolen Östersund	Tekniska verken i Linköping
Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt	Uniper
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Vattenfall
Mälarenergi	Vattenkraftens miljöfond
Naturskyddsföreningen	Vattenmyndigheterna
Naturvårdsverket	Vattenregleringsföretagen
Nordic Galvanizers	Vattenråd och vattenorganisationer
Norrlands Vattenkraftförening	Världsnaturfonden
Riksantikvarieämbetet	Värmland Dalslands Vattenkraftförening
Sametinget	Västsvensk Vattenkraftförening
SCDA	Älvräddarna
SGU	

Havs och Vatten myndigheten

Vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav

4	1	INLEDNING	3
5	1.1	Syfte med vägledningen	4
6	2	BEGREPPSLISTA	4
7	3	BAKGRUND	5
8	4	UNDANTAG.....	5
9	4.1	Förlängd tidsfrist	5
10	4.2	Mindre stränga kvalitetskrav	6
11	4.3	Krav på revidering, omprövning och uppdatering.....	6
12	4.4	Utredning av undantag är en stegvis process	6
13	4.5	Skäl till undantag	7
14	4.5.1	Skälet inte tekniskt möjligt	7
15	4.5.2	Skälet omöjligt	8
16	4.5.3	Skälet orimliga kostnader	8
17	4.5.4	Naturliga förhållanden och naturligt tillstånd	10
18	4.6	Principer för undantag.....	12
19	4.7	Geografisk skala	12
20	4.7.1	Geografisk skala vid bedömning av orimliga kostnader	13
21	4.8	Osäkerheter.....	14
22	4.9	Krav på redovisning	14
23	5	ARBETSORDNING – FÖRLÄNGD TIDSFRIST OCH MINDRE STRÄNGA KVALITETSKRAV	16
24	5.1	Grundförutsättningar för tillämpning av undantag.....	16
25	5.2	Bedömning av förlängd tidsfrist	19
26	5.3	Bedömning av mindre stränga kvalitetskrav	21
27	5.4	När förlängd tidsfrist och mindre stränga kombineras	25
28	6	STRÄNGASTE KRAVET OCH TILLÄMPNING AV UNDANTAG	26
29	6.1	Hantering av särskilda krav	27
30	7	HUR MILJÖKVALITETSNORMER INKLUSIVE UNDANTAG FASTSTÄLLS	28

31	8	FÖLJDER AV NY ELLER ÄNDRAD VERKSAMHET RESPEKTIVE ÅTGÄRD.....	31
32	9	ALLMÄNHETENS DELTAGANDE OCH TRANSPARENS.....	33
33			
34			

Remiss

1 Inledning

36 Varje vattenmyndighet ska fastställa kvalitetskrav för de ytvattenförekomster och
37 grundvattenförekomster, inklusive särskilda krav till följd av skyddade områden, som finns i
38 vattendistriktet.¹ Kvalitetskrav ska fastställas så att tillståndet i vattenförekomster inte försämras
39 och så att alla vattenförekomster uppnår god status eller potential såvida det inte finns
40 förutsättningar för undantag.

41 Vägledningen hanterar undantag i form av förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav.
42 Förlängd tidsfrist innebär att god status eller potential ska uppnås 2027 eller så snart som de
43 naturliga förhållandena tillåter efter 2027. Mindre stränga kvalitetskrav innebär att en sämre
44 status eller potential än god accepteras som den nivå som ska uppnås. Konstgjorda och kraftigt
45 modifierade vattenförekomster utgör inte ett undantag utan är en särskild kategori av
46 vattenförekomster där god ekologisk potential ska uppnås istället för god ekologisk status.² När
47 vattenmyndigheten fastställer kvalitetskraven inklusive undantag ska det göras enligt
48 vattenförvaltningsförordningen samt Havs- och vattenmyndighetens respektive Statens
49 Geologiska Undersöknings föreskrifter.³ När vattendelegationen, som är vattenmyndighetens
50 beslutande organ, har beslutat kvalitetskraven blir de bindande i form av miljökvalitetsnormer.

51 Vattenmyndigheten är ålagd att besluta om undantag när villkoren för det är uppfyllda.⁴ När
52 undantag diskuteras behöver vattenmyndigheten dock ta hänsyn till att vattendirektivet är ett
53 miljödirektiv och att undantag från vattendirektivets mål inte bör vara huvudregel.⁵
54 Vattenmyndigheten ska säkerställa att alla relevanta krav i befintlig EU-lagstiftning för skydd av
55 vatten har uppfyllts när vattenmyndigheten överväger och tillämpar undantag för en viss
56 vattenförekomst. Undantagen utgör en integrerad del av kvalitetskraven.⁶ Vattenmyndighetens
57 analys för tillämpning av undantag ska göras så enkel som möjligt men så utförlig som
58 nödvändigt. Analysens omfattning bör avgöras av beslutets komplexitet och de möjliga följderna
59 av ett felaktigt beslut.⁷ Trots det ska det finnas en strävan hos vattenmyndigheten att upprätthålla
60 ambitionsnivån under fjärde förvaltningscykeln och efter 2027.⁸

61 Beslut om undantag aktualiseras först efter att en analys har gjorts av vilka åtgärder som kan
62 behöva vidtas för att förbättra vattenförekomstens aktuella situation. Det är viktigt att
63 vattenmyndigheten redovisar underliggande bedömningar och skäl för beslut när undantag
64 fastställs.

---

¹ 4 kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen och 4 kap. 6 § HVMFS 2019:25.

² Jämför CIS Guidance 20, s. 6f.

³ 4 kap. vattenförvaltningsförordningen, 4 kap. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten samt SGU föreskrifter om miljökvalitetsnormer (SGU-FS 2022:Y).

⁴ 4 kap. 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen, se även prop. 2017/18:243, Vattenmiljö och vattenkraft.

⁵ Jämför CIS Guidance 20, s.10.

⁶ Jämför CIS Guidance 20, s.10.

⁷ Jämför CIS Guidance 20, s.10.

⁸ Jämför CIS Technical document Clarification on the application of WFD Article 4(4) time extensions in the 2021 RBMPs and practical considerations regarding the 2027 deadline, Malta 15-16 June 2017 och Informal meeting of Water Directors of the European Union and EFTA Countries, Brussels 6 th October 2016, Conclusions.

65 1.1 Syfte med vägledningen

66 Vägledningens syfte är att bidra till att

- 67 • de vattenförekomster där undantag beslutats uppfyller de krav som följer av
68 vattenförvaltningsförordningen och därmed av vattendirektivet,
- 69 • dokumentationen av undantag sker enligt de rapporteringskrav som ställs på Sverige av EU-
70 kommissionen,
- 71 • tillämpningen av undantag sker på ett likvärdigt sätt i hela landet, samt att
- 72 • säkerställa att det tydliggörs på vilka grunder undantag har beslutats.

74 2 Begreppslista

Begrepp	Förklaring
Betydande påverkan	Den påverkan från mänsklig verksamhet som, ensam eller tillsammans med övrig påverkan, kan ha sådan effekt på status eller potential att den kan medföra att en ytvattenförekomst riskerar att inte uppfylla kvalitetskrav enligt 4 kap. vattenförvaltningsförordningen (2004:660). (3 § HVMFS 2017:20)
Ekologisk potential	Tillståndet hos en kraftigt modifierad eller konstgjord ytvattenförekomst, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och uttryckt såsom "maximal", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig". (1 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen)
Ekologisk status	Kvaliteten på strukturen och funktionen hos akvatiska ekosystem som är förbundna med ytvatten, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och uttryckt såsom "hög", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig". (1 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen)
Förlängd tidsfrist	Undantagsmöjlighet enligt 4 kap 9 § vattenförvaltningsförordningen som innebär att miljö kvalitetsnormen, om förutsättningar för detta finns enligt samma paragraf, kan följas vid en senare tidpunkt än 2015.
Kemisk status	Den kemiska kvaliteten hos en ytvattenförekomst, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och artikel 3, 4 och 6 samt bilaga I i direktiv 2008/105/EG och uttryckt såsom "god" eller "uppnår ej god". (1 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen)
Kraftigt modifierade vatten	Ytvattenförekomster specifikt utpekade på grund av att de har en väsentligt ändrad fysisk karaktär genom mänsklig verksamhet och där de fysiska åtgärder som behövs för att uppnå god ekologisk status skulle på ett betydande sätt negativt påverka samhällsnyttig verksamhet eller miljön i stort, enligt 4 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen, och därmed anses vara orimliga.
Konstgjort vatten	Genom mänsklig verksamhet tillskapade ytvattenförekomster där ursprungligt referensförhållande därför inte kan fastställas och där de fysiska åtgärder som behövs för att uppnå god ekologisk status skulle på ett betydande sätt negativt påverka samhällsnyttig verksamhet eller miljön i stort, enligt 4 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen, och därmed anses vara orimliga.
Kvalitetsfaktor	Biologisk, fysikalisk-kemisk eller hydromorfologisk faktor. En kvalitetsfaktor består av en eller flera parametrar. (1 kap. 3 § HVMFS 2019:25) Kvantitativa kvalitetsfaktorer för grundvatten är del av bedömningen för kvantitativ status. (SGU-FS 2022:Y)
Kvalitetskrav – miljö kvalitetsnorm	Kvalitetskrav utgör olika krav på kvalitet hos en vattenförekomst så som framgår av 4 kap. vattenförvaltningsförordningen. Det är först när vattenmyndigheten har beslutat, det vill säga fastställt kvalitetskraven, som de blir bindande i form av miljö kvalitetsnormer. Miljö kvalitetsnormen utgör den ekologiska, kemiska eller kvantitativa status eller ekologiska potential som ska uppnås i en vattenförekomst efter att vattenmyndigheten tillämpat relevanta bestämmelser i vattenförvaltningsförordningen samt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten och Statens Geologiska Undersöknings föreskrifter (Jämför HVMFS 2019:25). Vattenmyndighetens beslut om kvalitetskrav för distriktet enligt 4 kap. 8b § vattenförvaltningsförordningen är miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken.

Mindre stränga kvalitetskrav	Undantagsmöjlighet enligt 4 kap 10 § vattenförvaltningsförordningen som innebär att miljö kvalitetsnormen, om förutsättningar för detta finns enligt samma paragraf, kan sättas till en status eller potential lägre än god.
Parameter	Del av en biologisk, allmän fysikalisk-kemisk eller hydromorfologisk kvalitetsfaktor för ekologiska bedömningsgrunder, eller ett ämne eller en ämnesgrupp för kemiska bedömningsgrunder. (1 kap. 3 § HVMFS 2019:25)
Skyddade områden	Områden som pekats ut som skyddsvärda enligt bestämmelser grundade på den gemenskapslagstiftning som avses i bilaga IV i direktiv 2000/60/EG.

76

77

3 Bakgrund

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

När de första miljö kvalitetsnormerna beslutades år 2009 var syftet att åtgärder skulle genomföras så att god status eller potential skulle uppnås senast 2015 för de vattenförekomster som inte redan hade god status eller potential. Det innebar då, men även nu, att undantag måste tillämpas för alla vattenförekomster som år 2015 inte uppnått god status eller potential. En del åtgärder fördröjdes och genomfördes efter 2015 men innan 2021. Om god status eller potential ännu inte hade nåtts i dessa fall skulle vattenmyndigheten ange om det var av tekniska skäl, på grund av orimliga kostnader eller om det var en kombination av dessa som gjorde att det inte gick att få till stånd åtgärder i tid för att nå god status till 2021 eller så snart efter 2021 som de naturliga förhållandena tillät. Om god status eller potential därefter inte har nåtts och åtgärder ännu inte har genomförts ska vattenmyndigheten bedöma om det tekniskt och med rimliga kostnader går att få till stånd åtgärder i tid för att nå god status till 2027 eller så snart efter 2027 som de naturliga förhållandena tillåter. Förlängd tidsfrist efter 2027 är endast tillåtet om det på grund av naturliga förhållanden är omöjligt att åstadkomma förbättringarna dessförinnan.⁹

92

4 Undantag

93

94

95

96

97

För de vattenförekomster där status eller potential är sämre än god ska vattenmyndigheten utreda undantag.¹⁰ Det kan antingen vara i form av förlängd tidsfrist (till exempel god status senast 2033 på grund av naturliga förhållanden) eller mindre stränga kvalitetskrav (till exempel måttlig status på grund av orimliga kostnader). Undantag ska beslutas när alla förutsättningar för det är uppfyllda.

98

4.1 Förlängd tidsfrist

99

100

101

102

103

104

105

106

107

Vattenmyndigheten ska som utgångspunkt besluta en förlängd tidsfrist om:

1. syftet är att vattenmiljön stegvis ska förbättras så att kvalitetskraven blir uppfyllda vid den senare tidpunkten,
2. det inte varit möjligt av tekniska skäl eller med rimliga kostnader att åstadkomma de förbättringar av vattenmiljön som behövs för att uppfylla god status eller potential senast till 2015, och
3. vattnets kvalitet inte riskerar att försämrats ytterligare.

Vattenmyndigheten får endast besluta om förlängd tidsfrist efter 2027 om det på grund av naturliga förhållanden är omöjligt att åstadkomma förbättringarna dessförinnan.¹¹

⁹ 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen.

¹⁰ 4 kap. 9–10 §§ vattenförvaltningsförordningen.

¹¹ 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen.

108 4.2 Mindre stränga kvalitetskrav

- 109 Vattenmyndigheten ska som utgångspunkt besluta ett mindre strängt kvalitetskrav om:
110 1. det på grund av mänsklig verksamhets påverkan eller på grund av vattenförekomstens
111 naturliga tillstånd är omöjligt eller skulle medföra orimliga kostnader att uppnå god
112 status eller potential,
113 2. de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som verksamheten fyller inte utan
114 orimliga kostnader kan tillgodoses på ett sätt som är väsentligt bättre för miljön,
115 3. alla möjliga åtgärder vidtas för att med hänsyn till verksamhetens karaktär eller
116 vattenförekomstens naturliga tillstånd uppnå bästa möjliga status eller potential, och
117 4. vattnets kvalitet inte riskerar att försämrats ytterligare.¹²

118 4.3 Krav på revidering, omprövning och uppdatering

119 De bedömningar som ligger till grund för beslutade miljökvalitetsnormer inklusive undantag ska
120 revideras, vid behov omprövas samt uppdateras minst vart sjätte år.¹³ Detta innebär till exempel
121 att för de vattenförekomster där mindre stränga kvalitetskrav har beslutats i föregående
122 förvaltningscykel ska vattenmyndigheten minst var sjätte år utreda om dessa kan uppnå god
123 status eller potential. Om förutsättningar för mindre stränga kvalitetskrav kvarstår ska nytt beslut
124 fattas om mindre stränga kvalitetskrav. Finner vattenmyndigheten att det saknas grund för att
125 besluta om mindre stränga kvalitetskrav ska vattenmyndigheten revidera miljökvalitetsnormen.¹⁴

126 4.4 Utredning av undantag är en stegvis process

127 Bedömning av förlängd tidsfrist kräver en mindre djupgående analys än vid bedömning av
128 mindre stränga kvalitetskrav¹⁵. Därför har Havs- och vattenmyndigheten föreskrivit¹⁶ om en
129 stegvis process där det först utreds förlängd tidsfrist och därefter undantag i form av mindre
130 stränga kvalitetskrav.
131

---

¹² 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen.

¹³ 3 kap. 1 § och 5 kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen samt 5 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

¹⁴ 5 kap. 2 § andra stycket miljöbalken och 4 kap. 10–11 §§ HVMFS 2019:25.

¹⁵ Jämför 3.3.1 Relationship between Article 4.4 and 4.5, CIS Guidance 20, s. 18.

¹⁶ 4 kap. 7 § andra stycket HVMFS 2019:25.

132

133 4.5 Skäl till undantag

134 Det finns olika skäl som kan ligga till grund för förlängd tidsfrist och mindre stränga
135 kvalitetskrav, se Tabell 1 och efterföljande förklaringar.

136
137 **Tabell 1. Tabellen visar de olika skälen som kan ligga till grund för förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav.**

Förlängd tidsfrist	Mindre stränga kvalitetskrav
inte är möjligt av tekniska skäl*	omöjligt
inte är möjligt med rimliga kostnader*	orimliga kostnader
på grund av naturliga förhållanden	-

* skäl som endast kan ligga till grund för förlängd tidsfrist till 2027

138

139 4.5.1 Skälet inte tekniskt möjligt¹⁷

140 Förlängd tidsfrist får fastställas om det *inte är möjligt av tekniska skäl* att åstadkomma de
141 förbättringar som behövs för att nå god status eller potential i tid.¹⁸ Begreppet *inte tekniskt*
142 *möjligt* bör ses som att det inom en viss tidsperiod inte är möjligt att få till tekniska lösningar.
143 Förlängd tidsfrist med *inte tekniskt möjligt* som skäl är inte tillåtet efter 2027. Bedömningen av
144 vad som *inte är tekniskt möjligt* kan ta sin utgångspunkt i nedan fyra kriterier:¹⁹

145

146 ***Orsaken till de negativa effekterna är okänd***

147 Detta gäller när en vattenförekomst klassificerats som sämre än god men orsaken (påverkan
148 eller den specifika orsaken till påverkan) för detta ännu inte har fastställts och åtgärder därför
149 inte kan identifieras. Ytterligare kartläggning och övervakning²⁰ behöver då göras för att
150 identifiera orsaken till problemet.²¹

151

152 ***Det tar längre tid att åtgärda problemet än det finns tillgänglig tid***

153 Detta gäller om praktiska begränsningar av administrativ natur hindrar att åtgärden
154 genomförs och att det därför tar längre tid att lösa problemet än det finns tid tillgänglig.
155 Administrativa begränsningar kan omfatta upphandling, projektering, tillståndsprövning och
156 andra nödvändiga förberedelser. Ovanstående omfattar inte begränsningar på grund av
157 bristande lagstiftning.

158

159 ***Ingen känd teknisk lösning finns***

---

¹⁷ 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen.

¹⁸ 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen.

¹⁹ Kriterierna utgår från vägledning inom det europeiska CIS-arbetet Guidance Document No. 20, Guidance document on exemptions to the environmental objectives. Även Storbritanniens tolkning av dessa (UK Technical Advisory Group on the Water Framework Directive UKTAG recommendations on a consistent list of reasons for setting alternative objectives Working Paper Version: Version 4 (23/04/09)).

²⁰ För ytvattenförekomster är undersökande övervakning aktuell i detta fall, se 20–22 §§ HVMFS 2015:26.

²¹ Kartläggning enligt 3 kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen, HVMFS 2017:20 samt Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om kartläggning, riskbedömning och statusklassificering av grundvatten, SGU-FS 2022:X.

160 Detta gäller när känd teknik saknas för att göra nödvändiga förbättringar och åtgärder; så
161 länge det finns utrymme i tiden att åtgärda problemet. Desto närmare 2027 tiden löper kan
162 emellertid mindre stränga kvalitetskrav vara aktuellt då ingen känd teknisk lösning finns, det
163 vill säga det bedöms omöjligt att nå god status i tid. Detta övervägande inkluderar inte en
164 kostnadsbedömning. Undantag är också motiverat då det finns teknik som kan vara under
165 utveckling, men som ännu inte är utrett om det fungerar praktiskt. Även i detta fall kan det ju
166 längre mot 2027 som tiden löper anses omöjligt att nå god status om tekniken inte hinner
167 utprövas. Mindre stränga kvalitetskrav kan då vara motiverat. Notera att mindre stränga
168 kvalitetskrav ska omprövas i senare cykler i de fall ny teknisk lösning har framkommit eller
169 tekniken visats fungera praktiskt.
170

171 ***Problemet kan inte lösas på grund av bristen på åtgärder i andra länder***

172 Detta gäller i de fall problemet inte kan lösas i närtid på grund av brist på åtgärder i andra
173 länder. Det rekommenderas då att undantag sätts i form av förlängd tidsfrist alternativ
174 mindre stränga kvalitetskrav och att regeringen underrättas.²² Sådana problem kan vara
175 aktuella i avrinningsområden som delas mellan Sverige och grannländer och orsaken till
176 problemet inte kan lösas genom samverkan och etablerade arbetsformer mellan länderna. Det
177 kan också vara problem som orsakas av atmosfäriskt nedfall av gränsöverskridande
178 föroreningar där lokala åtgärder inte kan lösa problemen eller där diskussioner med de
179 påverkande länderna inte har lett till effektiva åtgärder.

180 **4.5.2 Skälet omöjligt²³**

181 Skälet *omöjligt* i samband med mindre stränga kvalitetskrav bör förstås i termer av absolut
182 omöjlighet. Det finns helt enkelt ingen möjlig lösning på det aktuella problemet. Till skillnad från
183 skälet *inte tekniskt möjligt* som snarare bör ses som att det inom en viss tidsperiod inte är möjligt
184 att få till tekniska lösningar. Hänvisningen till begreppet *omöjligt* kan också avse situationer där
185 hanteringen av ett problem står helt utanför Sveriges kontroll.²⁴

186 Då *inte tekniskt möjligt* kvarstår i tiden bort mot 2027 går man från *inte tekniskt möjligt* till
187 *omöjligt* genom att åtgärder förblir *inte tekniskt möjliga* att få till stånd i de fall då ingen känd
188 tillämpbar teknisk lösning finns. Ju närmare 2027, desto mera motiverat är det därför att
189 överväga mindre stränga kvalitetskrav framför förlängd tidsfrist. Skälet blir då att det är *omöjligt*
190 att uppnå god status på grund av att teknik inte finns för att minska den aktuella verksamhetens
191 påverkan eller att teknik inte finns för att återställa vattenförekomstens naturliga tillstånd. Notera
192 att mindre stränga kvalitetskrav ska omprövas i senare cykler i de fall ny teknik visats fungera.
193 Eventuella administrativa hinder bör dock inte ligga till grund för mindre stränga kvalitetskrav.

194 **4.5.3 Skälet orimliga kostnader²⁵**

195 Skälet *orimliga kostnader* uttrycks olika för förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav.
196 För förlängd tidsfrist anges att det ”*inte är möjligt [] med rimliga kostnader*” att åstadkomma de
197 förbättringar av vattenmiljön som behövs för att uppfylla kvalitetskraven senast 2015. För mindre
198 stränga kvalitetskrav anges att det ”*skulle medföra orimliga kostnader*” att uppnå de strängare
199 kraven. I denna vägledning används begreppet *orimliga kostnader* för både förlängd tidsfrist och

---

²² 8 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen.

²³ 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen.

²⁴ Jämför 3.2.4 Technical infeasibility, CIS Guidance 20, s.13.

²⁵ 4 kap. 9–10 §§ vattenförvaltningsförordningen.

200 mindre stränga kvalitetskrav. Förlängd tidsfrist med orimliga kostnader som skäl är inte tillåtet
201 efter 2027.

202 För förlängd tidsfrist till 2027 kan enklare ekonomiska kriterier räcka för att motivera orimliga
203 kostnader. Detta eftersom målet fortfarande var att god status eller potential skulle uppnås, om
204 än senare. Med tiden, och allt eftersom mer tillförlitliga kvantitativa data samlas in, kan en
205 fördjupning av bedömningen innefatta en mer omfattande identifiering och kvantifiering av
206 kostnader och nyttor, inklusive finansiella, ekonomiska, miljömässiga och sociala kostnader och
207 nyttor. För undantag i form av mindre stränga kvalitetskrav kan vattenmyndigheten behöva göra
208 en fullständigt kvantifierad värdering för marknadsprissatta kostnader och nyttor och beskriva
209 icke-marknadsprissatta kostnader och nyttor i kvalitativa termer.²⁶

210 Kostnader och nyttor avser samhällsekonomiska kostnader och nyttor till skillnad från
211 företagsekonomiska och privatekonomiska. Det är alltså summan av kostnader respektive nyttor
212 för samhället som helhet som är i fokus, inte kostnaderna respektive nyttorna för enskilda
213 verksamhetsutövare.²⁷ Den samhällsekonomiska analysen ska inkludera alla betydande kostnader
214 och nyttor för samhället som olika handlingsalternativ medför. Det innebär att även varor och
215 tjänster som inte har ett marknadspris inkluderas.²⁸ Som exempel kan nämnas värdet av att
216 bevara kulturmiljöer och värdet för medborgarna av att ha kvar en naturresurs för kommande
217 generationer.

218 Med tanke på att det finns osäkerheter runt bedömningarna av kostnader respektive nyttor,
219 behöver vattenmyndigheten beakta att

- 220 • orimliga kostnader bör inte börja vid den punkt där uppmätta kostnader precis överstiger
221 kvantifierbara nyttor,
- 222 • bedömningen av kostnader och nyttor måste inkludera kvalitativa kostnader och nyttor såväl
223 som kvantitativa,
- 224 • den marginal med vilken kostnaderna överstiger nyttorna ska vara påtaglig och ha en hög
225 grad av tillförlitlighet,
- 226 • inom ramen för begreppet orimliga kostnader kan vattenmyndigheten behöva ta hänsyn till
227 betalningsförmågan²⁹ hos de sektorer som avses bekosta åtgärderna, varmed en viss
228 information om detta kan krävas.³⁰ Detta gäller i första hand förlängd tidsfrist men kan
229 eventuellt komma att bli aktuellt för mindre stränga kvalitetskrav.³¹

230 Havs- och vattenmyndigheten och Statens Geologiska Undersökning bedömer i nuläget att
231 orimliga kostnader uppstår när en *lägsta rimlig* skattning av summa nuvärde av kostnaderna är
232 minst dubbelt så hög som en *högsta rimlig* skattning av summa nuvärde av nyttorna. För mer
233 information se *Bilaga 1 Orimliga kostnader*.

---

²⁶ Jämför CIS Guidance Document No. 1, s. 197.

²⁷ Jämför CIS Guidance Document No. 1, s. 116.

²⁸ Jämför CIS Guidance Document No. 1, s. 116-123 och s. 196-197.

²⁹ Läs mer om bristande betalningsförmåga i Havs- och vattenmyndighetens rapport: Analys av förändrad betalningsförmåga för bedömning av orimliga kostnader. Utveckling av en metod för att ge underlag till bedömningar av orimliga kostnader enligt vattenförvaltningsförordningen. Rapport 2016:1.

³⁰ Jämför CIS Guidance Document No. 20, s. 13.

³¹ Jämför CIS Guidance Document No. 20, s. 14.

234 Alla betydande nyttor och kostnader ska vägas in i analysen, även de som enbart kan beskrivas
235 kvalitativt.³² Nyttor och kostnader som inte bedöms vara betydande bör listas vid sidan av de som
236 är betydande, för att synliggöra om dessa stödjer eller motsäger resultatet av viktningen av de
237 nyttor och kostnader som är betydande.

238 En bedömning av orimliga kostnader är endast meningsfull efter att en kombination av de mest
239 kostnadseffektiva lösningarna för att nå god status eller potential har identifierats. När ett
240 undantag tillämpas, ska alla åtgärder som kan vidtas utan att det medför orimliga kostnader
241 genomföras för att nå bästa möjliga status eller potential.³³ Det går inte att hänvisa till dyrare
242 åtgärder och utifrån det besluta om undantag med orimliga kostnader som skäl, om det finns
243 andra åtgärder som gör att målet nås utan att det medför orimliga kostnader.

244 När vattenmyndigheten utreder orimliga kostnader behöver konsekvensen av uteblivet
245 handlande, det vill säga uteblivna nyttor, vägas mot kostnaderna för åtgärderna. När det gäller
246 mindre stränga kvalitetskrav ska de nyttor som förloras av att inte vidta de åtgärder som gör att
247 det strängare kravet nås vägas mot kostnaden förknippade med åtgärderna.³⁴ För förlängd
248 tidsfrist handlar det om att bedöma uteblivna nyttor av att uppnåendet av god status eller
249 potential skjuts fram i tiden.

250 Innan vattenmyndigheten gör en bedömning av orimliga kostnader bör det göras en
251 prioritering av de åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra. Prioriteringsprocessen bör
252 beakta de olika grundläggande förhållandena i området som påverkar vattenförekomsten.
253 Prioriteringsprocessen bör utgå från vattenförekomsten och även ta hänsyn till ett antal relevanta
254 kriterier så som:

- 255 • Synergier med krav som följer av andra direktiv som till exempel art- och
- 256 • habitatdirektivet, översvänningsdirektivet och havsmiljödirektivet.
- 257 • Kostnadseffektivitet eller nyttan med åtgärder.
- 258 • Effekten av att inte agera.
- 259 • Säkerhet kontra osäkerhet. Läs avsnitt 4.8 för mer information om hantering av
- 260 • osäkerheter.
- 261 • Åtgärder som kan implementeras på kort sikt.
- 262 • Hur brådskande det är att problemet löses (allvarliga konsekvenser eller höga kostnader
- 263 • av att inte agera, till exempel skydd av dricksvattentäkter).
- 264 • Tillgängliga finansieringsmöjligheter.
- 265 • Allmänhetens acceptans.³⁵

266 **4.5.4 Naturliga förhållanden och naturligt tillstånd³⁶**

267 Undantag i form av förlängd tidsfrist får fastställas om de *naturliga förhållandena* gör det
268 omöjligt att klara kvalitetskraven i tid. Undantag i form av mindre stränga kvalitetskrav får
269 fastställas om det på grund av ytvattenförekomstens *naturliga tillstånd* är omöjligt eller skulle
270 medföra orimliga kostnader att uppnå kvalitetskraven.³⁷ Begreppet *naturliga förhållanden* i 4
271 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen respektive begreppet *naturliga tillstånd* i 4 kap. 10 §

---

³² Jämför CIS Guidance Document No. 1, s. 204.

³³ Jämför CIS Guidance Document No. 20, s. 13.

³⁴ Jämför CIS Guidance Document No. 20, s. 13.

³⁵ Jämför CIS Guidance Document No. 20, s. 14f.

³⁶ 4 kap. 9–10 §§ vattenförvaltningsförordningen.

³⁷ 4 kap. 9–10 §§ vattenförvaltningsförordningen.

272 vattenförvaltningsförordningen, avser de förhållanden som bestämmer takten (4 kap. 9 §
273 vattenförvaltningsförordningen) eller möjligheten (4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen)
274 till naturlig återhämtning.

275 Begreppen är båda en översättning av *natural conditions* och bekräftar att de naturliga
276 förutsättningarna kan påverka tiden eller möjligheten som krävs för att återställa
277 vattenförekomstens tillstånd till god status eller potential, bland annat vad gäller minskningen av
278 föroreningshalter. Fördröjningen av återställandet kan även bero på den tid det tar för växter och
279 djur att återkolonisera och återetablera sig efter att fysikalisk-kemiska eller hydromorfologiska
280 förhållanden har återställts till förhållanden som motsvarar god status eller potential.
281 Fördröjning kan också bero på tiden det tar för miljön att stabilisera sig efter åtgärdsarbeten.³⁸
282 Begreppen skiljer sig dock något åt.
283

284 **Skälet naturliga förhållanden för förlängd tidsfrist³⁹**

285 Det är endast tillåtet att förlänga tidsfristen för att uppnå kvalitetskraven senare än den 22
286 december 2027, om det på grund av *naturliga förhållanden* är omöjligt att åstadkomma
287 förbättringarna dessförinnan. Detta förutsätter att åtgärderna har vidtagits (senast 2027), men att
288 vattenförekomsternas egenskaper är sådana att återhämtningen till god status eller potential
289 förväntas ta längre tid.

290 Till skillnad från de andra två skälen till att förlänga tidsfristen (*inte tekniskt möjligt* och
291 *orimliga kostnader*) finns det inget angivet slutdatum i vattenförvaltningsförordningen kopplat
292 till skälet *naturliga förhållanden*. Det beror på att vissa vattenförekomster, ibland efter årtionden
293 av mänsklig påverkan, kan behöva lång tid för att återhämta sig efter att nödvändiga åtgärder har
294 vidtagits. I de fall då de naturliga förhållandena inte kommer att medge att kvalitetskraven nås till
295 år 2027, 2033 eller till och med vid en senare tidpunkt får vattenmyndigheten ange den senare tid
296 då kvalitetskraven bedöms nås.

297 Naturliga förhållanden avser i sammanhanget de naturliga processer som förekommer i ett
298 avrinningsområde samt de egenskaper som kännetecknar det (till exempel hydrologiska,
299 morfologiska, hydrogeologiska, kemiska, ekologiska). Dessutom ingår även de omständigheter
300 där återhämtningsprocessen försenas på grund av kvarstående effekter av mänsklig
301 verksamhet.⁴⁰
302

303 **Naturliga tillstånd och skillnaden i relation till naturliga förhållanden⁴¹**

304 Mindre stränga kvalitetskrav kan beslutas om det på grund av vattenförekomstens *naturliga*
305 *tillstånd* är omöjligt eller skulle medföra orimliga kostnader att uppnå de strängare kraven. Det
306 finns två typer av skäl som kan motivera undantag i form av mindre stränga kvalitetskrav,
307 antingen att uppnåendet av god status eller potential är *omöjligt* eller skulle medföra *orimliga*
308 *kostnader*. För undantag i form av förlängd tidsfrist finns skälen *inte tekniskt möjligt*, *orimliga*
309 *kostnader* samt *naturliga förhållanden*. Eftersom *naturliga tillstånd* i sig inte är ett skäl för
310 mindre stränga kvalitetskrav, måste därför en skillnad göras mellan tillämpningen av begreppen
311 *naturliga tillstånd* och *naturliga förhållanden*.

---

³⁸ Jämför 3.3.5 Natural conditions, CIS Guidance 20, s. 22 och 2 Exemptions and 'natural conditions' in the WFD, CIS Document Natural Conditions in relation to WFD Exemptions, s. 4.

³⁹ 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen.

⁴⁰ Jämför CIS Guidance 20 och CIS Technical document *Clarification on the application of WFD Article 4(4) time extensions in the 2021 RBMPs and practical considerations regarding the 2027 deadline*.

⁴¹ 4 kap. 9–10 §§ vattenförvaltningsförordningen.

312 Vattenförekomstens *naturliga tillstånd* är den förutsättning som råder i vattenförekomsten
313 och som kan göra att det är omöjligt eller medför orimliga kostnader att nå god ekologisk status
314 alternativt potential, god kemisk status och god kvantitativ status. *Naturliga tillstånd* är därmed
315 inte att likställa med ett *skäl* till mindre stränga kvalitetskrav på samma sätt som naturliga
316 förhållanden utgör ett skäl till förlängd tidsfrist.

317 Vattenförekomstens *naturliga förhållande* gör att det tar tid för åtgärden att ge effekter i
318 miljön så att god status eller potential kan nås. Åtgärden kan genomföras.

319 Vattenförekomstens *naturliga tillstånd* gör att det är omöjligt att genomföra åtgärden så att
320 god status eller potential kan nås. Åtgärden kan således inte genomföras.

321
322 För ytterligare information se *Bilaga 2 Förlängd tidsfrist med skälet naturliga förhållanden*.

323 4.6 Principer för undantag

324 Undantagen förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav är en integrerad del av de
325 kvalitetskraven⁴² som ska uppnås i vattenförekomsten. Det finns vissa likheter mellan villkoren
326 för tillämpning av dessa undantag, vilket innebär att det behöver beskrivas hur och när respektive
327 undantag ska tillämpas och vilken hierarki som ska användas när de tillämpas tillsammans.
328 Gemensamt för undantagen är att angivna villkor ska uppfyllas och motivering⁴³ anges. Vidare
329 gäller två principer⁴⁴ som är tillämpliga på båda undantagen:

- 330 • undantag för en vattenförekomst får inte permanent hindra eller äventyra uppnående av
331 kvalitetskraven i andra vattenförekomster, och
- 332 • minst samma skyddsnivå måste uppnås som anges i övrig befintlig EU-lagstiftning⁴⁵,
333 exempelvis art- och habitatdirektivet.

334 4.7 Geografisk skala

335 En miljö kvalitetsnorm ska beslutas för varje enskild vattenförekomst. Även om varje
336 vattenförekomst har en egen beslutad miljö kvalitetsnorm kan delar eller hela bedömningen av
337 undantag göras på olika geografiska skalor (nationell, avrinningsområde, delavrinningsområde,
338 vattenförekomst). Gränsöverskridande frågor måste till exempel bedömas på en
339 gränsöverskridande skala. Valet av skala för informationen som används för bedömningen ska
340 motiveras och det ska stå klart att informationen är relevant för vattenförekomsten eller gruppen
341 av vattenförekomster.

342 Beträffande relationen mellan olika vattenförekomster är det inte per automatik motiverat med
343 undantag i en angränsande vattenförekomst på grundval av en bedömning som utförts för en

---

⁴² Se 4 kap. vattenförvaltningsförordningen.

⁴³ Skälen ska redovisas och anges i enlighet med bilaga 1 i vattenförvaltningsförordningen 6 § Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2015:34) om förvaltningsplaner och åtgärdsprogram för ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och 4 kap. HVMFS 2019:25.

⁴⁴ Dessa punkter återspeglas i 4 kap. 16 § vattenförvaltningsförordningen om att tillämpningen av undantag inte får "permanent hindra eller äventyra uppfyllandet av kvalitetskraven för andra vattenförekomster inom vattendistriktet" och 4 kap. 7 § vattenförvaltningsförordningen om "en vattenförekomst i ett visst avseende omfattas av olika stränga kvalitetskrav enligt 2-6 a §§ eller andra bestämmelser, ska det strängaste kravet gälla".

⁴⁵ Som utgångspunkt kan ses direktiv angivna i bilaga VI del A i vattendirektivet, observera att listan i bilaga VI del A inte är uttömmande.

344 annan vattenförekomst. Det betyder inte nödvändigtvis att orsaken (till exempel betydande
345 påverkan) för att motivera ett undantag alltid måste vara lokaliserad i den vattenförekomst för
346 vilken undantaget beslutas.⁴⁶

347 **4.7.1 Geografisk skala vid bedömning av orimliga kostnader**

348 Vid bedömning av *orimliga kostnader* för åtgärder bör vattenmyndigheten sammantaget
349 analysera sådana åtgärder i ett geografiskt område där åtgärdernas positiva effekt är beroende av
350 varandras genomförande. Samma sak gäller för en åtgärd som har en påverkan på flera
351 vattenförekomster. När en åtgärd som förbättrar konnektivitet i uppströms och nedströms
352 riktning genomförs på en plats i en vattenförekomst ger det positiva effekter för
353 vattenförekomster både upp- och nedströms tills nästa naturliga eller onaturliga hinder uppstår.
354 En åtgärd som minskar övergödning i en vattenförekomst i inlandet kan ge positiva effekter för
355 vattenförekomster nedströms hela vägen till och även i kusten. En åtgärd som förbättrar
356 vattenbalansen i en grundvattenförekomst kan förbättra flödesförhållanden även för flera
357 ytvattenförekomster inom området. En sammantagen analys för hela det geografiska område som
358 gynnas av respektive åtgärd är nödvändig för att undvika att nyttor respektive kostnader
359 felbedöms. Till exempel genom att nyttan med åtgärden underskattas eller kostnaden för
360 åtgärden överskattas. En sammantagen analys möjliggör även att vattenmyndigheten kan
361 identifiera de åtgärder som tillsammans kan ge den mest kostnadseffektiva
362 åtgärdscombinationen.

363 En risk med att analysera flera åtgärder sammantaget i ett åtgärdspaket är att åtgärder som till
364 exempel medför orimliga kostnader kan finnas med bland åtgärder som på en högre aggregerad
365 nivå sammantaget ger positivt samhällsekonomiskt värde och vice versa. För att undvika detta
366 kan det vara bra att analysera flera olika kombinationer av åtgärder, för att kunna identifiera den
367 kombination som bedöms ge störst nettonuvärde, och kunna exkludera åtgärder som bedöms
368 medföra orimliga kostnader.

369 Vattenmyndigheten kan behöva bedöma kostnader respektive nyttor på flera geografiska nivåer
370 innan beslut om undantag fattas.⁴⁷ Konsekvenser på lokal, regional samt nationell nivå bör
371 identifieras och inkluderas i bedömningen. Exempelvis kan en förändring i en vattenförekomst
372 medföra påverkan både i den specifika vattenförekomsten och i avrinningsområdet i övrigt. Ett
373 annat exempel är att påverkan på biologisk mångfald kan påverka nyttan för människor som
374 varken bor i närheten eller kommer att besöka platsen i den mån det ger dem en nytta i form av
375 att veta att arter eller miljöer finns (existensvärde) och bevaras för kommande generationer
376 (arvsvärde). På motsvarande sätt kan kulturmiljöer ha både existensvärden och arvsvärden.
377 Dessa effekter kan behöva värderas utifrån den nytta de ger på nationell nivå.

378 Då det samhällsekonomiska värdet inkluderar det sammantagna värdet för berörda individer,
379 så påverkas värdet av hur många individer som berörs. Även om det exempelvis för individer
380 lokalt utgör ett högt värde med den vattenspegel som en icke-kraftproducerande damm medför,
381 så kan den nyttan bli relativt liten i förhållande till det höjda existensvärde av den ekologiska
382 miljönytta en utrivning av dammen skulle medföra för väldigt många fler individer på nationell
383 nivå.

---

⁴⁶ Se CIS Guidance 20, s. 10.

⁴⁷ Jämför exempelvis Trafikverket (2020), kap 5, sid 37-39

384 4.8 Osäkerheter

385 Osäkerhet⁴⁸ är ett oundvikligt inslag generellt vid normsättning, där osäkerheten kan skapa ett
386 behov av ytterligare utredning, övervakning och bedömning. Fullständig säkerhet är inte möjlig
387 och bör inte fungera som ett hinder för att vidta åtgärder.⁴⁹ Bestämmelserna⁵⁰ om översyn
388 innebär att tidigare beslut måste ses över om ytterligare information visar att tidigare
389 bedömningar inte var realistiska.

390 Vattenmyndigheten bör minska osäkerheter. Exempelvis genom att välja reversibla åtgärder,
391 åtgärder som lätt kan modifieras, åtgärder som kan utföras iterativt eller åtgärder med låg risk,
392 låga kostnader och hög effekt. Där osäkerheten är betydande kan risken att ådra sig orimliga
393 kostnader reduceras genom val av åtgärder som i framtiden lätt, och efter vunna erfarenheter,
394 kan utökas eller anpassas på grundval av information om deras effekter och nyttorna förknippade
395 med dem.

396 Ansträngningar för att minska osäkerheter bör stå i proportion till svårighetsgraden i den
397 aktuella bedömning och konsekvenserna av att fatta en felaktig bedömning. Det är ingen mening
398 med att försöka minska osäkerheterna om det inte underlättar bedömningen. Det kan vara bättre
399 att handla på grundval av principer, till exempel försiktighetsprincipen, principen om att
400 förorenaren betalar eller båda. Alternativt, där så är möjligt, på grundval av samförstånd. Det
401 måste finnas en balans mellan risken att inte uppnå kvalitetskraven och risken att inte använda
402 de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att nå kvalitetskraven, varvid minimering av risken för
403 att inte uppnå kvalitetskraven bör prioriteras. Det kan till exempel råda större osäkerhet om
404 effektiviteten av åtgärder mot diffusa föroreningar än effektiviteten i åtgärder mot föroreningar
405 från punktkällor. Omvänt kan även kostnaderna för åtgärder mot diffusa föroreningar vara
406 mindre än kostnaderna för åtgärder mot föroreningar från punktkällor.⁵¹

407 4.9 Krav på redovisning

408 Vattenmyndigheten ska vid fastställande och redovisning av miljökvalitetsnormer för ytvatten
409 dokumentera bedömningar och resultat i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas
410 (VISS). Med hänsyn till de krav som ställs på samverkan⁵² ska vattenmyndigheten sammanfatta
411 och presentera informationen på ett lättförståeligt sätt. Redovisning ska särskilt ske för:

- 412 • Bedömning av förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav, särskilt på
- 413 kvalitetsfaktor- eller parameternivå.
- 414 • Ställningstaganden för ändring av en miljökvalitetsnorm.

---

⁴⁸ Denna osäkerhet skiljer sig från den osäkerhet som relaterar till bedömning av en parameter eller klassificering av en kvalitetsfaktor och som definieras i 1 kap. 3 § HVMFS 2019:25.

⁴⁹ Jämför Technical document CIS Clarification on the application of WFD Article 4(4) time extensions in the 2021 RBMPs and practical considerations regarding the 2027 deadline, Document endorsed by EU Water Directors at their meeting in Malta on 15-16 June 2017.

⁵⁰ 5 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken, 3 kap. 1 § andra stycket vattneförvaltningsförordningen, 5 kap. 1 § andra stycket vattneförvaltningsförordningen, 6 kap. 2 a § vattneförvaltningsförordningen, 7 kap. 1 § första stycket vattneförvaltningsförordningen och bilaga 1 vattenförvaltningsförordningen.

⁵¹ Se CIS Guidance 20, s. 11f.

⁵² 2 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen.

- 415 • Den bedömning som tillämpning av bestämmelserna om skyddade områden och
416 strängaste kraven⁵³ medför, särskilt på kvalitetsfaktor eller parameternivå.

417
418 För grundvatten gäller att vattenmyndigheten ska redovisa beslutade miljökvalitetsnormer med
419 en motivering samt ange de eventuella skyddade områden som påverkar den beslutade
420 miljökvalitetsnormen, i enlighet med SGU:s föreskrifter och allmänna råd om redovisning av
421 förvaltningsplaner och åtgärdsprogram för grundvatten⁵⁴.

422 Vattenmyndigheten ska vid beslut om förlängd tidsfrist respektive mindre stränga kvalitetskrav
423 för grundvatten redovisa⁵⁵:

- 424 • Orsaken till den förlängda tidsfristen respektive det mindre stränga kvalitetskravet samt
425 de betydande påverkanskällor som berörs.
426 • Förorenande ämnen eller indikatorer för kemisk grundvattenstatus, samt berörda
427 kvantitativa kriterier för kvantitativ status.
428 • Hur det säkerställs att grundvattenförekomstens kemiska grundvattenstatus och
429 kvantitativa status inte riskerar att försämrats ytterligare.

430 Vid beslut om förlängd tidsfrist för grundvatten ska vattenmyndigheten därutöver redovisa⁵⁶:

- 431 • Hur grundvattenförekomstens kemiska grundvattenstatus och kvantitativa status stegvis
432 ska förbättras.

- 433 • Vilket år som god kemisk grundvattenstatus och god kvantitativ status förväntas uppnås.

434 Vid beslut om mindre stränga kvalitetskrav för grundvatten ska vattenmyndigheten därutöver
435 redovisa:⁵⁷

- 436 • De miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte utan orimliga kostnader kan
437 tillgodoses på ett sätt som är väsentligt bättre för miljön.
438 • Hur det säkerställs att alla möjliga åtgärder vidtas för att med hänsyn till verksamhetens
439 karaktär eller vattenförekomstens naturliga tillstånd uppnå bästa möjliga status.

440 Vattenmyndigheten ska inkludera skälen för beslut om förlängd tidsfrist och mindre stränga
441 kvalitetskrav i förvaltningsplanen.⁵⁸

442 Vattenmyndigheten bör redovisa ovan information på ett sätt som underlättar samverkan och
443 processerna vid tillsyn och prövning. Information bör också finnas tillgänglig på ett sätt som
444 underlättar rapportering till EU-kommissionen och för andra processer där miljökvalitetsnormer
445 och den bakomliggande informationen är av värde. Avseende rapportering till EU-kommissionen
446 bör informationslagring utgå från den EU-gemensamma vägledningen för rapportering⁵⁹. Detta
447 bör ske i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas (VISS).

---

⁵³ 4 kap. 6–7 §§ vattenförvaltningsförordningen.

⁵⁴ SGU-FS 2017:1

⁵⁵ 3 kap. 2 och 4 §§ Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om miljökvalitetsnormer för grundvatten.

⁵⁶ 3 kap. 2 § Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om miljökvalitetsnormer för grundvatten.

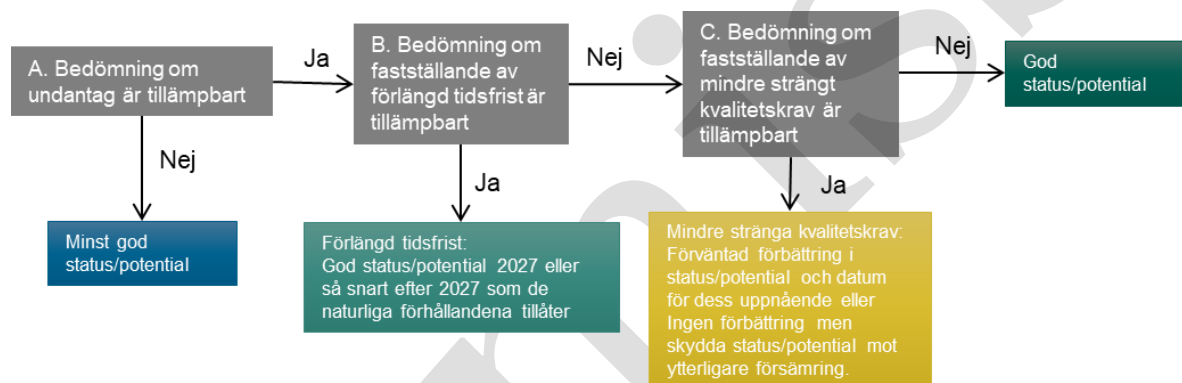
⁵⁷ 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen. 3 kap. 4 § Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om miljökvalitetsnormer för grundvatten.

⁵⁸ 5 kap. 1 § och bilaga 1 p. 5 vattenförvaltningsförordningen. Jämför även bilaga VII.5 i vattendirektivet.

⁵⁹ CIS Guidance 35.

5 Arbetsordning – förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav

Vattenmyndigheten ska först utreda förlängd tidsfrist och därefter mindre stränga kvalitetskrav⁶⁰, se Figur 1.⁶¹ Resultatet ska dokumenteras.⁶² Relationen mellan förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav är inte hierarkisk i den meningen att det måste bevisas att den ena är utesluten innan den andra får övervägas.

Figur 1. Schematisk bild av stegvis process för att först utreda om förlängd tidsfrist är tillämplig och därefter om mindre stränga kvalitetskrav är tillämpliga.

5.1 Grundförutsättningar för tillämpning av undantag

Undantag kan vara aktuellt om:

- Status eller potential är sämre än god och god status eller potential kommer inte att uppnås utan att det vidtas ytterligare åtgärder.
- Tillämpning av undantag inte permanent hindrar eller äventyra uppfyllandet av kvalitetskraven för andra vattenförekomster inom vattendistriktet.⁶³
- Tillämpning av undantag inte strider mot tillämpning av bestämmelsen om det strängaste kravet avseende kvalitetskraven i 4 kap. vattenförvaltningsförordningen eller andra bestämmelser.⁶⁴ Undantaget är förenligt med genomförandet av gemenskapens övriga miljölagstiftning.⁶⁵ Vattenförekomsten kan således bli föremål för undantag om

⁶⁰ 4 kap. 7 § HVMFS 2019:25.

⁶¹ Jämför CIS Guidance 20, s. 18.

⁶² 4 kap. 13 § HVMFS 2019:25.

⁶³ 4 kap. 16 § vattenförvaltningsförordningen.

⁶⁴ 4 kap. 7 § vattenförvaltningsförordningen.

⁶⁵ Jämför artikel 4.8 i vattendirektivet.

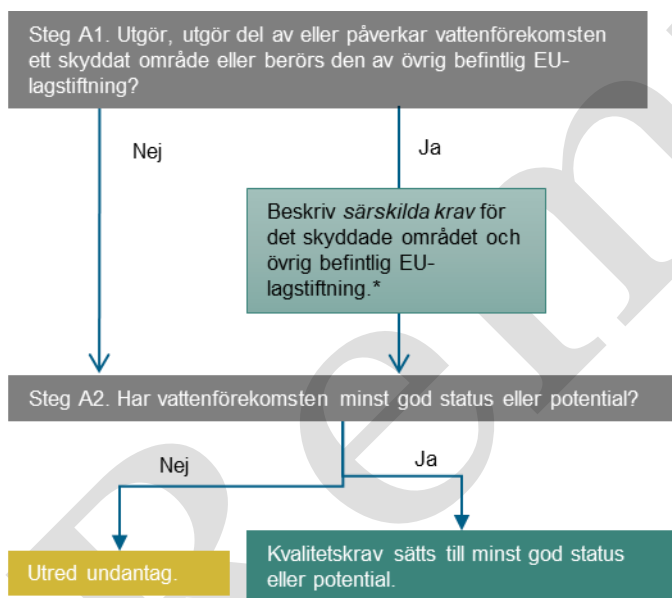
- 469   ○ vattenförekomsten inte utgör, utgör del av eller påverkar ett skyddat område⁶⁶,
 470 alternativt
 471   ○ vattenförekomsten utgör, utgör del av eller påverkar ett skyddat område men för
 472 att klara områdets särskilda krav är det inte en förutsättning att minst god status
 473 eller potential uppnås.

474 Vattenförekomsten kan även bli föremål för undantag om den

- 475   ○ inte berörs av övrig befintlig EU-lagstiftning⁶⁷, alternativt
 476   ○ vattenförekomsten berörs av övrig befintlig EU-lagstiftning, men för att klara
 477 efterlevnad av denna är det inte en förutsättning att minst god status eller
 478 potential uppnås.

479 Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller
 480 övrig befintlig EU-lagstiftning.

481
 482 Flödesschemat i Figur 2 visar den process som med hjälp av frågor i olika steg kan användas
 483 vid bedömning av om undantag är tillämpligt.
 484

*informationen behövs i ett senare skede vid normsättningen

486 **Figur 2. Schematisk bild med kontrollfrågor över den stegvisa process som Havs- och vattenmyndigheten**
 487 **rekommenderar vid bedömning av om undantag är tillämpligt. De särskilda kraven för skyddade områden och övrig**
 488 **befintlig EU-lagstiftning är information som vattenmyndigheten behöver ha med sig i bedömning av vilka kvalitetskrav**
 489 **som ska gälla.**

490

⁶⁶ Med skyddat område menas de områden som ingår i ett register över skyddade områden enligt 3 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen.

⁶⁷ Som utgångspunkt kan ses direktiv angivna i bilaga VI del A i vattendirektivet, observera att listan i bilaga VI del A inte är uttömmande.

491 **Steg A1. Utgör, utgör del av eller påverkar vattenförekomsten ett skyddat område**
 492 **eller berörs den av övrig befintlig EU-lagstiftning?**

493 Detta steg är till för att säkerställa att undantag inte beslutas om det hindrar eller motverkar övrig
 494 EU-lagstiftning eller de särskilda krav som följer av det skyddade området. Om svaret på
 495 kontrollfrågan är ja ska vattenmyndigheten i detta steg beskriva särskilda krav för det skyddade
 496 området eller vad som följer av övrig EU-lagstiftning.

497 Undantag får inte medges om det skulle innebära att de särskilda kraven inte kan följas eller
 498 om det strider mot övrig EU-lagstiftning. Det kan trots ovanstående finnas skäl till undantag på
 499 grund av att undantag kan vara möjligt för de delar av miljö kvalitetsnormen som inte berörs av
 500 det skyddade området eller annan befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om
 501 att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.
 502

Svar	Handling
Ja.	<p>Beskriv <i>särskilda krav</i> för det skyddade området och övrig befintlig EU-lagstiftning. Informationen behövs i ett senare skede vid normsättningen.</p> <p>Redovisa information om vilket typ av krav som finns för det skyddade området eller övrig befintlig EU-lagstiftning som rör vattenförekomsten samt dokument, webbplatser eller liknande kopplat till detta. Exempelvis bevarandeplan eller webbplatsen badplatsen. Det är viktigt att referera till alla mål och kvalitetskrav. I detta behöver vattenmyndigheten beakta om "undantag"⁶⁸ enligt Natura 2000-bestämmelserna har meddelats.⁶⁹</p> <p>Redovisning ska ske i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas (VISS).</p> <p>För att beskriva särskilda krav för det skyddade områden i form av vattenberoende Natura 2000-områden gå till Havs- och vattenmyndighetens rapport: <i>Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper. Rapport 2021:23.</i></p> <p>När det är uppenbart att krav som följer av skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning gör det omöjligt att tillämpa undantag får vattenmyndigheten inte medge undantag. Vattenmyndigheten ska istället utreda vilken miljö kvalitetsnorm ytvattenförekomsten ska ha med hänsyn till de krav som följer av det skyddade området eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>I vissa fall är det inte uppenbart att krav som följer av skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning är förenligt med att tillämpa undantag. Först när efterföljande Steg A2–C5 är gjorda möjliggörs bedömningen.</p> <p>När krav som följer av skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning möjliggör tillämpning av undantag ska vattenmyndigheten medge undantag förutsatt att övriga villkor är uppfyllda. Informationen ska dokumenteras.</p> <p>Gå vidare till Steg A2.</p>
Nej.	Gå vidare till Steg A2.

503 **Steg A2. Har vattenförekomsten minst god status eller potential?**
 504 I detta steg anges om vattenförekomsten har minst god status eller potential. Om
 505 vattenförekomsten inte har minst god status eller potential ska vattenmyndigheten utreda om det
 506 finns skäl att besluta om undantag. För ytvatten finns också möjlighet att förklara KMV.
 507
 508

Svar	Handling
Ja.	<p>Sätt vattenförekomstens kvalitetskrav till minst god status eller potential.</p> <p>Redovisa hur klassificering skett inklusive referens till HVMFS 2019:25 respektive SGU-FS 2002:X och sammanställ på lämpligt sätt i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas (VISS).</p> <p>Redovisa även hur det säkerställs att vattnets kvalitet inte riskerar att försämrars.</p> <p>Redovisning ska ske i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas (VISS).</p>
Nej.	<p>Utred undantag.</p> <p>Om ytvattenförekomstens ekologiska status eller potential har en lägre klass per kvalitetsfaktor i jämförelse med närmast föregående cykels klassificering ska vattenmyndigheten ange om det beror på</p>

⁶⁸ 7 kap. 29 § miljöbalken.

⁶⁹ Se 7 kap. 28–29 §§ miljöbalken (jämför artikel 6.4 art- och habitatdirektivet).

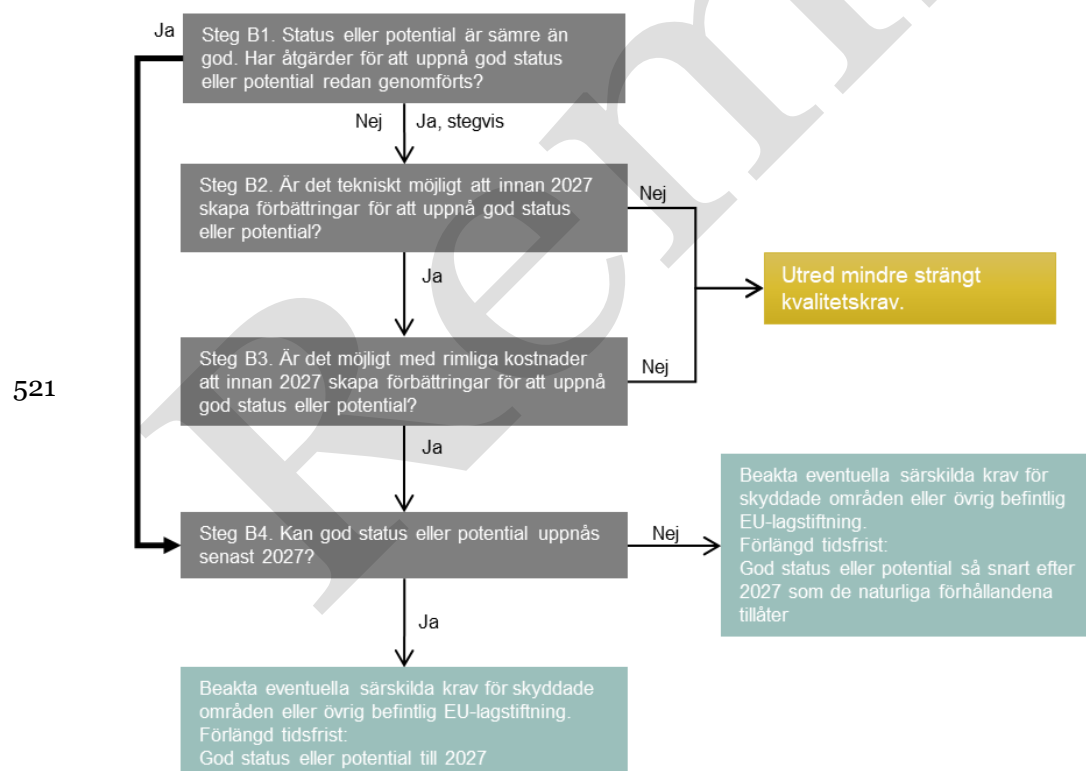
Svar	Handling
	1. nytt underlag, 2. nya bedömningsgrunder, eller 3. en faktisk försämring. Informationen ska dokumenteras. Gå vidare till Steg B1.

509

510 5.2 Bedömning av förlängd tidsfrist

511 Vattenmyndigheten ska vid beslut om förlängd tidsfrist motivera tillhörande bedömningar⁷⁰.
 512 Beslut om förlängd tidsfrist får inte ges i strid med bestämmelserna om strängaste kravet⁷¹ och
 513 förbudet att hindra uppnående av kvalitetskraven i andra vattenförekomster⁷².

514 Flödesschemat i Figur 3 visar de bedömningarna som krävs för att kunna tillämpa förlängd
 515 tidsfrist.⁷³ Figuren återger bedömningarna för förlängd tidsfrist som en process som i praktiken
 516 kan behöva tillämpas på ett iterativt sätt. Om det till exempel inte är tekniskt möjligt att uppnå
 517 god status eller potential till 2027 på grund av att det inte finns någon känd teknik för att komma
 518 till rätta med problemen kommer övriga kontrollfrågor i Figur 3 inte att vara relevanta. I stället kan
 519 tillämpning av mindre stränga kvalitetskrav (se Figur 4) vara aktuellt.
 520

522 **Figur 3. Schematisk bild med kontrollfrågor över den stegvisa process som rekommenderas vid fastställande av**
 523 **förlängd tidsfrist.**

⁷⁰ Se 4 kap. 8 § HVMFS 2019:25.

⁷¹ 4 kap. 7 § vattenförvaltningsförordningen.

⁷² 4 kap. 16 § vattenförvaltningsförordningen.

⁷³ Se CIS Guidance 20, s. 20ff.

524 **Steg B1. Status eller potential är sämre än god. Har åtgärder för att uppnå god**
 525 **status eller potential redan genomförts?**

Svar	Handling
Ja. Alla åtgärder för att uppnå god status eller potential har redan genomförts.	Dokumentera uppgift om det är <i>naturliga förhållanden</i> som gör att god status eller potential ännu inte uppnåtts. Gå vidare till Steg B4.
Ja, stegvis. Det har skett ett stegvis genomförande av åtgärder som lett till förbättring av status eller potentialen. Några men inte alla åtgärder för att uppnå god status eller potential har redan genomförts. Ytterligare åtgärder för att uppnå god status eller potential krävs.	Dokumentera uppgift om det är <i>tekniska skäl, orimliga kostnader</i> eller en kombination av dessa som gör att inte alla åtgärder för att uppnå god status eller potential har genomförts. Ange även uppgift om det är <i>naturliga förhållanden</i> som gör att god status eller potential ännu inte uppnåtts. Gå vidare till Steg B2.
Nej. Åtgärder för att uppnå god status eller potential har inte genomförts.	Dokumentera uppgift om det är <i>tekniska skäl, orimliga kostnader</i> eller en kombination av dessa gör att åtgärder inte har genomförts. Gå vidare till Steg B2.

526 **Steg B2. Är det tekniskt möjligt att innan 2027 skapa förbättringar för att uppnå god**
 527 **status eller potential?**
 528

Svar	Handling
Ja.	Dokumentera uppgift om att det av tekniska skäl är möjligt att uppnå god status 2027. Gå vidare till Steg B3.
Nej.	Utred mindre stränga kvalitetskrav. Dokumentera uppgift om orsaken till att det av tekniska skäl inte är möjligt att uppnå god status 2027. I de fall där det av tekniska skäl inte är möjligt att få till stånd åtgärder kan en kostnadsbedömning inte göras, eftersom det helt enkelt inte finns några åtgärder att kostnadsbedöma. Vattenmyndigheten ska då göra en bedömning av om mindre stränga kvalitetskrav är tillämpligt. Gå vidare till Steg C1.

529 **Steg B3. Är det möjligt med rimliga kostnader att innan 2027 skapa förbättringar**
 530 **för att uppnå god status eller potential?**
 531

Svar	Handling
Ja.	Dokumentera uppgift om att det av ekonomiska skäl är möjligt att uppnå god status 2027. Gå vidare till Steg B4.
Nej.	Utred mindre stränga kvalitetskrav. Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om orsaken till att det av ekonomiska skäl inte är möjligt att uppnå god status eller potential 2027. Här behöver särskilt redovisas bedömning som visar att kostnaden påtagligt överstiger nyttan. Notera att det är den mest kostnadseffektiva åtgärds kombinationen som ska analyseras vid bedömningen av om det inte möjligt med rimliga kostnader. Eftersom förlängd tidsfrist efter 2027 av ekonomiska skäl inte är tillåtet måste vattenmyndigheten bedöma om villkoren för att mindre stränga kvalitetskrav är uppfyllda. Gå vidare till Steg C1.

532 **Steg B4. Kan god status eller potential uppnås senast 2027?**
 533

Svar	Handling
Ja. Alla åtgärder för att uppnå god status eller potential har redan genomförts och de naturliga förhållandena tillåter återhämtning till god status eller potential 2027.	Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Om inget annat följer av ovan, sätt kvalitetskravet till god status eller potential 2027 eller senare. I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges. Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om: <ul style="list-style-type: none"> att god status eller potential kan uppnås 2027, skälet till den förlängda tidsfristen är naturliga förhållanden, de förbättringar av vattenmiljön som behövs, vilken kvalitetsfaktor som förväntas uppnå god status eller potential 2027 och som motiverar den förlängda tidsfristen alternativt parameter för kemisk status som förväntas uppnå god status 2027 och som motiverar den förlängda tidsfristen samt hur det säkerställs att vattnets kvalitet inte riskerar att försämrats.

Svar	Handling
Nej. Alla åtgärder för att uppnå god status eller potential har redan genomförts men de naturliga förhållandena tillåter återhämtning till god status eller potential först efter 2027.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av ovan, sätt kvalitetskravet till god status eller potential så snart efter 2027 som de naturliga förhållandena tillåter.</p> <p>I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> när god status eller potential kan uppnås efter 2027 eller, skälet till den förlängda tidsfristen är naturliga förhållanden, de förbättringar av vattenmiljön som behövs, vilken kvalitetsfaktor som förväntas uppnå god status eller potential efter 2027 och som motiverar den förlängda tidsfristen alternativt parameter för kemisk status som förväntas uppnå god status efter 2027 och som motiverar den förlängda tidsfristen samt hur det säkerställs att vattnets kvalitet inte riskerar att försämrats.
Ja. Alla åtgärder kommer att genomföras innan 2027 och därefter tillåter de naturliga förhållandena en snabb återhämtning till god status eller potential 2027.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av ovan, sätt kvalitetskravet till god status eller potential 2027.</p> <p>I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> att god status eller potential kan uppnås 2027, de förbättringar av vattenmiljön som behövs, skälen till den förlängda tidsfristen är att det inte är möjligt av tekniska skäl eller med rimliga kostnader att genomföra åtgärder för att innan 2027 åstadkomma de förbättringar som behövs, vilken eller vilka typer av betydande mänsklig påverkan som identifierats samt vilken kvalitetsfaktor som förväntas uppnå god status eller potential 2027 eller senare och som motiverar den förlängda tidsfristen alternativt parameter för kemisk status som förväntas uppnå god status 2027 eller senare och som motiverar den förlängda tidsfristen samt hur det säkerställs att vattnets kvalitet inte riskerar att försämrats.
Nej. Alla åtgärder kommer att genomföras innan 2027 men de naturliga förhållandena tillåter återhämtning till god status eller potential först efter 2027.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av ovan, sätt kvalitetskravet till god status eller potential till efter 2027.</p> <p>I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> när god status eller potential kan uppnås efter 2027, de förbättringar av vattenmiljön som behövs, orsaken till den förlängda tidsfristen är en följd av naturliga förhållanden, vilken eller vilka typer av betydande mänsklig påverkan som identifierats samt vilken kvalitetsfaktor som förväntas uppnå god status eller potential 2027 eller senare och som motiverar den förlängda tidsfristen alternativt parameter för kemisk status som förväntas uppnå god status 2027 eller senare och som motiverar den förlängda tidsfristen samt hur vattenmiljön stegvis ska förbättras och hur det säkerställs att kvaliteten inte riskerar att försämrats ytterligare.

534

535

5.3 Bedömning av mindre stränga kvalitetskrav

536

Om bedömningen i avsnitt 5.2 visar att det inte är tekniskt möjligt eller ekonomiskt rimligt att uppnå god status eller potential till 2027, eller senare på grund av naturliga förhållanden kan tillämpning av mindre stränga kvalitetskrav vara aktuellt.

537

538

539

540

541

Flödesschemat i Figur 4 på sidan 23 visar den process med kontrollfrågor i olika steg som kan användas vid bedömning om tillämpning av mindre stränga kvalitetskrav.⁷⁴ Eventuell tillämpning av mindre stränga kvalitetskrav måste ses över i varje följande planeringscykel även efter 2027.

⁷⁴ Se CIS Guidance 20, s. 20ff.

542 Innan ett mindre strängt kvalitetskrav fastställs måste vattenmyndigheterna avgöra om de
543 miljömässiga och samhällsekonomiska behov, som fylls av en verksamhet och som förhindrar att
544 god status eller potential uppnås, i stället skulle kunna fyllas på något *annat sätt* som skulle vara
545 betydligt bättre för miljön utan att medföra orimliga kostnader. I fall där god status eller potential
546 inte kan nås på grund av effekter av mänskliga verksamheter som nu har upphört är detta test
547 inte relevant eftersom det inte finns någon verksamhet att ersätta. Om det finns *annat sätt* som är
548 väsentligt bättre för miljön och som inte innebär orimliga kostnader kan ett undantag inte
549 tillämpas och vattenförekomsten ska uppnå god status eller potential. Vattenmyndigheterna kan fritt
550 bedöma vilka åtgärder som är lämpliga för att uppnå god status eller potential. Det finns emellertid
551 ingen skyldighet att genomdriva identifierat *annat sätt* som en del av åtgärderna.⁷⁵ Läs mer om
552 *annat sätt* i Havs- och vattenmyndighetens vägledning om *annat sätt*.

553 Ett mindre strängt kvalitetskrav utgör det tillstånd som kan förväntas i vattenförekomsten när
554 alla åtgärder som är genomförbara och inte orimligt kostsamma har vidtagits och när
555 återhämtning har skett. Då återhämtningen kan ta tid kan ett mindre strängt kvalitetskrav behöva
556 kombineras med förlängd tidsfrist av naturliga skäl. Eftersom alla åtgärder som är genomförbara
557 och inte orimligt kostsamma ska vidtas kan det innebära att ett mindre strängt kvalitetskrav kan
558 omfatta en eller flera kvalitetsfaktorer samtidigt som flera andra kvalitetsfaktorer ska uppnå eller
559 upprätthålla god status eller potential. Detta trots att den övergripande statusen eller potentialen
560 kanske är sämre än god på grund av resterande inverkan på övriga kvalitetsfaktorer. Ett mindre
561 strängt kvalitetskrav innebär därför inte att

- 562 a) de andra kvalitetsfaktorerna tillåts försämrats till den status eller potential som styrs av
563 den mest påverkade kvalitetsfaktorn eller
564 b) möjligheten till förbättringar av andra kvalitetsfaktorer kan bortses från.⁷⁶

565 I vissa fall kan det vara tekniskt ogenomförbart eller orimligt dyrt att göra några förbättringar i en
566 vattenförekomsts status inom den period som omfattas av den relevanta förvaltningsplanen för
567 avrinningsdistrikt eller uppdateringen av denna. I sådana fall måste ändå ytterligare försämring
568 av status eller potential förhindras.⁷⁷

569 Uppnående av ett mindre strängt kvalitetskrav kan kräva genomförande av åtgärder som kan
570 var minst lika omfattande som de åtgärder som krävs för vattenförekomster för vilka målet är god
571 status eller potential.⁷⁸

572

---

⁷⁵ Se CIS Guidance 20, s. 21.

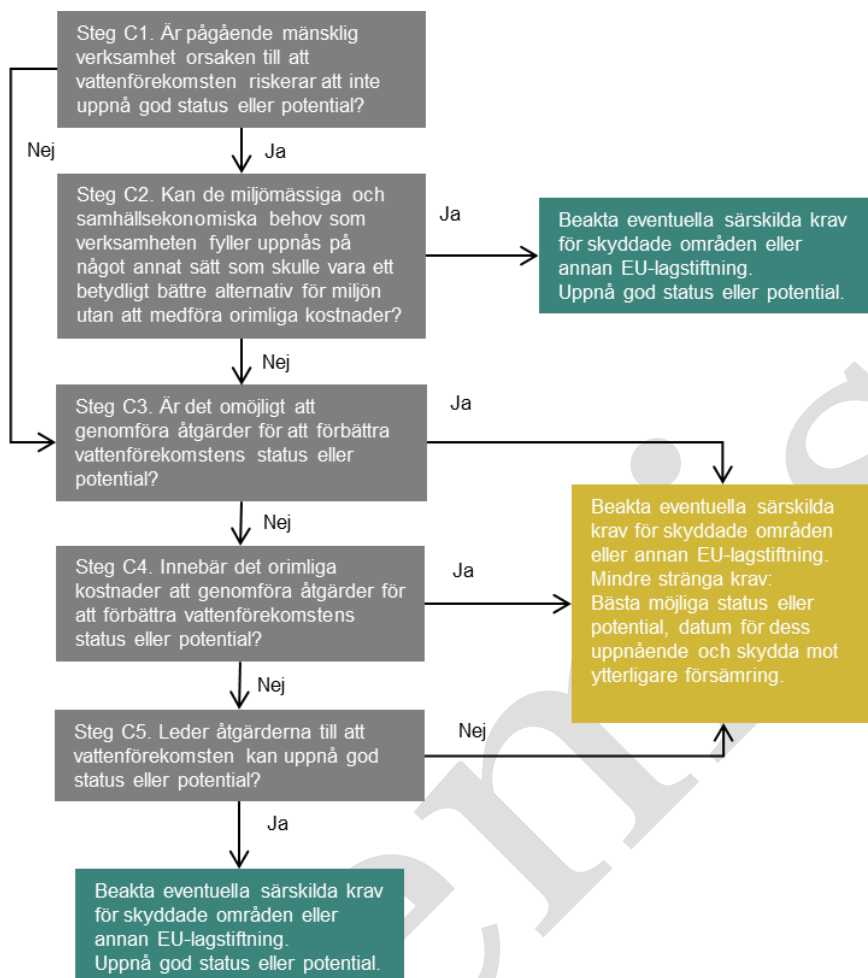
⁷⁶ Se CIS Guidance 20, s. 21f.

⁷⁷ Se CIS Guidance 20, s. 22.

⁷⁸ Se CIS Guidance 20, s. 22.

573

574

575 **Figur 4. Schematisk bild över den stegvisa process som rekommenderas vid fastställande av mindre stränga**
 576 **kvalitetskrav**

577 **Steg C1. Är pågående mänsklig verksamhet orsaken till att vattenförekomsten**
 578 **riskerar att inte uppnå god status eller potential?**

Svar	Handling
Ja.	Dokumentera uppgift om vilken eller vilka typer av betydande mänsklig verksamhet och dess typ av påverkan ⁷⁹ som är orsaken till att vattenförekomsten riskerar att inte uppnå god status eller potential. Gå vidare till Steg C2.
Nej.	Dokumentera uppgift om vilken eller vilka typer av historisk betydande mänsklig verksamhet och dess typ av påverkan ⁸⁰ som är orsaken till att vattenförekomsten riskerar att inte uppnå god status eller potential. Gå vidare till Steg C3.

579

580 **Steg C2. Kan de miljömässiga och samhällsekonomiska behov som verksamheten**
 581 **fyller uppnås på något annat sätt som skulle vara ett betydligt bättre alternativ för**
 582 **miljön utan att medföra orimliga kostnader?**

⁷⁹ Uppgift om den betydande mänsklig påverkan ska finnas tillgänglig i påverkansanalysen gjord utifrån kraven i 3 kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen och 8 § HVMFS 2017:20.

⁸⁰ Uppgift om den betydande mänsklig påverkan ska finnas tillgänglig i påverkansanalysen gjord utifrån kraven i 3 kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen och 8 § HVMFS 2017:20.

583

Läs mer om *annat sätt* i Havs- och vattenmyndighetens vägledning om *annat sätt*.

Svar	Handling
Ja.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av första stycket, sätt kvalitetskravet till god status eller potential.</p> <p>Fastställ kvalitetskravet så att tillståndet i vattenförekomsten inte försämras.</p> <p>Eftersom testet för <i>annat sätt</i> visar att det finns <i>annat sätt</i> kan mindre stränga kvalitetskrav inte tillämpas och målet för vattenförekomsten förblir att uppnå god status. Mindre stränga kvalitetskrav är inte tillämpligt. Det står vattenmyndigheten fritt att välja åtgärder för hur god status eller potential ska uppnås. Det finns ingen skyldighet att genomföra identifierat <i>annat sätt</i> att tillhandahålla de miljömässiga och samhällsekonomiska behov som verksamheten fyller som en del av dessa åtgärder.⁸¹</p> <p>Sätt kvalitetskravet till god status eller potential.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om att det finns <i>annat sätt</i>.</p>
Nej.	<p>Mindre stränga kvalitetskrav är tillämpligt.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om att det inte finns <i>annat sätt</i>.</p> <p>Gå vidare till steg C3.</p>

584

585

586

Steg C3. Är det omöjligt att genomföra åtgärder för att förbättra vattenförekomstens status eller potential?

Svar	Handling
Ja.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av första stycket, sätt kvalitetskravet till ett mindre stränga kvalitetskrav. Ingen förbättring kan förväntas i vattenförekomsten. Sätt kvalitetskravet till den status eller potential som vattenförekomsten klassificerats till.</p> <p>I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> orsaken till undantaget från att nå god status eller potential är att det är omöjligt, vilken eller vilka typer av betydande mänsklig påverkan som identifierats samt vilka kvalitetsfaktorer som inte uppnår god status alternativt god potential eller vilken parameter som inte uppnår god kemisk status, de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan tillgodoses på ett annat sätt samt hur det säkerställs att statusen eller potentialen inte riskerar att försämrats ytterligare.
Nej.	Gå vidare till steg C4.

587

588

589

Steg C4. Innebär det orimliga kostnader att genomföra åtgärder för att förbättra vattenförekomstens status eller potential?

Svar	Handling
Ja.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av första stycket, sätt kvalitetskravet till ett mindre strängt kvalitetskrav som motsvarar den bästa status eller potential som vattenförekomsten kan uppnå.</p> <p>Bedöm vilka möjliga åtgärder som måste genomföras för att med hänsyn till verksamhetens karaktär eller vattenförekomstens naturliga tillstånd uppnå bästa möjliga status eller potential.</p> <p>I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> orsaken till undantaget från att nå god status eller potential är att det skulle medföra orimliga kostnader (här behöver särskilt redovisas bedömning som visar att kostnader påtagligt överstiger nytta), vilken eller vilka typer av betydande mänsklig påverkan som identifierats samt vilka kvalitetsfaktorer som inte uppnår god status alternativt god potential eller vilken parameter som inte uppnår god kemisk status, de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan tillgodoses på ett annat sätt samt, samt vilka möjliga åtgärder som måste genomföras samt hur det säkerställs att statusen eller potentialen inte riskerar att försämrats ytterligare.
Nej.	Gå vidare till steg C5.

⁸¹ Se CIS Guidance 20, s. 21.

590
591
592

Steg C5. Leder åtgärderna till att vattenförekomsten kan uppnå god status eller potential?

Svar	Handling
Ja.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av första stycket, sätt kvalitetskravet till god status eller potential.</p> <p>Fastställ kvalitetskravet så att tillståndet i vattenförekomsten inte försämras.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de åtgärder som leder till att vattenförekomsten kan uppnå god status eller potential, • att det varken är omöjligt eller skulle medföra orimliga kostnader att nå god status alternativt god potential (här behöver särskilt redovisas bedömning som visar att kostnader inte påtagligt överstiger nyttor), • vilken eller vilka typer av betydande mänsklig påverkan som identifierats samt vilka kvalitetsfaktorer som ska åtgärdas för att uppnå god status alternativt god potential eller vilken parameter som ska åtgärdas för att uppnå god kemisk status samt • de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan tillgodoses på ett annat sätt.
Nej.	<p>Beakta eventuella särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning. Se avsnitt 6 för mer information om att beakta särskilda krav för skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning.</p> <p>Om inget annat följer av första stycket, sätt kvalitetskravet till ett mindre strängt kvalitetskrav som motsvarar den bästa status eller potential som vattenförekomsten kan uppnå.</p> <p>Bedöm vilka möjliga åtgärder som måste genomföras för att med hänsyn till verksamhetens karaktär eller vattenförekomstens naturliga tillstånd uppnå bästa möjliga status eller potential.</p> <p>I de fall det finns risk för försämring ska nödvändiga åtgärder för att hindra försämring även anges.</p> <p>Redovisa tillhörande bedömningar och uppgifter om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orsaken till undantaget från att nå god status eller potential är att det är omöjligt och att det skulle medföra orimliga kostnader (här behöver särskilt redovisas bedömning som visar att kostnader påtagligt överstiger nyttor), • vilken eller vilka typer av betydande mänsklig påverkan som identifierats samt vilka kvalitetsfaktorer som inte uppnår god status alternativt god potential eller vilken parameter som inte uppnår god kemisk status, • de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan tillgodoses på ett annat sätt samt, • vilka möjliga åtgärder som måste genomföras samt • hur det säkerställs att statusen eller potentialen inte riskerar att försämras ytterligare.

593

594

5.4 När förlängd tidsfrist och mindre stränga kombineras

595
596
597
598
599

Om mindre stränga kvalitetskrav (till exempel måttlig potential) kopplas till vissa kvalitetsfaktorer och en förlängd tidsfrist (till exempel 2033) kopplas till andra kvalitetsfaktorer anges miljö kvalitetsnormen utifrån den nivå och årtal då båda undantagen förväntas vara uppnådda (till exempel måttlig potential 2033).

600

601

6 Strängaste kravet och tillämpning av undantag

602

603

Om en vattenförekomst omfattas av olika stränga kvalitetskrav ska det strängaste kravet gälla.⁸²

604

Det strängaste kravet hänvisar inte bara till kvalitetskraven⁸³, utan avser även krav som följer av

605

”andra bestämmelser”. Med ”andra bestämmelser” avses enligt Havs- och vattenmyndighetens

606

bedömning exempelvis bestämmelserna om undantag i form av förlängd tidsfrist eller mindre

607

stränga kvalitetskrav, men även EU-förordningar och andra svenska bestämmelser som följer av

608

övrig befintlig EU-gemensam lagstiftning såsom:

609

- Dricksvattendirektivet (2020/2184/EU).

610

- Seveso III-direktivet (2012/18/EU).

611

- MKB-direktivet (2011/92/EU).

612

- Direktivet om avloppsslam (86/278/EEG).

613

- Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG).

614

- Nitratdirektivet (91/676/EEG).

615

- Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU).

616

- Ramdirektivet om en marin strategi (2008/56/EG).

617

- Växtskyddsmedelsförordningen (1107/2009).

618

- Ålförordningen (1100/2007).

619

Bestämmelsen om att det strängaste kravet ska gälla, behöver ses i ljuset av vattendirektivets

620

artikel 4.8 respektive artikel 4.9. Av artikel 4.8 följer att tillämpningen av

621

undantagsbestämmelserna ska vara ”förenlig med genomförandet av gemenskapens övriga

622

miljölagstiftning”. Av artikel 4.9 framgår att åtgärder måste vidtas för att se till att tillämpningen

623

av undantagsbestämmelserna ”säkerställer åtminstone samma skyddsnivå som den befintliga

624

gemenskapslagstiftningen”.⁸⁴ Detta innebär att vattendirektivet ställer krav på att användningen

625

av undantag i form av förlängd tidsfrist eller mindre stränga kvalitetskrav dels måste stämma

626

överens med genomförandet av gemenskapens övriga miljölagstiftning (artikel 4.8), dels måste

627

garantera åtminstone samma skyddsnivå som den befintliga gemenskapslagstiftningen (artikel

628

4.9). Genomförandet av vattendirektivet som helhet, inklusive tillämpningen av undantag, ska

629

således säkerställa att den skyddsnivå som ska uppfyllas enligt andra EU-direktiv, exempelvis art-

---

⁸² Detta enligt 4 kap. 7 § vattenförvaltningsförordningen. 4 kap. 7 § har en motsvarighet i artikel 4.2 i vattendirektivet.

⁸³ Enligt 4 kap. 2–6 a §§ vattenförvaltningsförordningen. Dessa krav omfattar krav på icke-försämring, krav för konstgjorda eller kraftigt modifierade ytvattenförekomster, ytvatten, grundvatten och skyddade områden.

⁸⁴ I 4 kap. 7 § vattenförvaltningsförordningen hänvisas till stränga kvalitetskrav enligt 4 kap. 2–6 a §§ vattenförvaltningsförordningen eller andra bestämmelser. Bestämmelserna om krav för ytvatten (4 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen) respektive krav för konstgjorda och kraftigt modifierade ytvatten (4 kap. 4 a § vattenförvaltningsförordningen) anger att kvalitetskraven ska fastställas i enlighet med bland annat artikel 4 i vattendirektivet. Artikel 4 omfattar bland annat artikel 4.8 som ställer krav på att tillämpning av undantagsbestämmelserna ”är förenlig med genomförandet av gemenskapens övriga miljölagstiftning” och artikel 4.9 som ställer krav på att åtgärder måste vidtas för att se till att tillämpningen undantagsbestämmelserna ”säkerställer åtminstone samma skyddsnivå som den befintliga gemenskapslagstiftningen”.

630 och habitatdirektivet, också uppfylls. Genomförandet av målen i dessa EU-direktiv måste därmed
631 ses som det minimum som behöver uppnås, oberoende av ekologisk status eller potential i
632 ytvatten, kemisk status i yt- och grundvatten samt kvantitativ status i grundvatten.

633 Undantag i form av förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav är med andra ord
634 tillämpliga på alla kvalitetskrav i 4 kap. vattenförvaltningsförordningen. Det innebär att undantag
635 även kan medges från de särskilda kvalitetskrav som gäller på grund av att en vattenförekomst
636 utgör, utgör del av eller påverkar ett skyddat område⁸⁵. När vattenmyndigheten tillämpar
637 undantagsbestämmelserna måste åtminstone samma skyddsnivå uppnås som den befintliga
638 gemenskapslagstiftningen kräver. Det innebär att undantag från kvalitetskraven i 4 kap.
639 vattenförvaltningsförordningen inte kan tillämpas på ett sätt som innebär att mål och
640 skyldigheter som följer av övrig befintlig EU-lagstiftning åsidosätts, exempelvis Natura 2000-
641 lagstiftningen.⁸⁶

642 Det är alltid det strängaste kravet som gäller. För att vattenmyndigheten ska veta vad som är
643 det strängaste kravet för exempelvis en vattenförekomst som utgör, utgör del av eller påverkar ett
644 Natura 2000-område, behöver vattenmyndigheten först identifiera de särskilda krav som följer av
645 bevarandemålen för det enskilda Natura 2000-området. Det är bevarandemålen i
646 bevarandeplanen för det skyddade området som genomför målen i art- och habitatdirektivet.⁸⁷
647 Därefter behöver vattenmyndigheten beakta om ”undantag”⁸⁸ enligt Natura 2000-
648 bestämmelserna har meddelats.⁸⁹ Undantag enligt vattenförvaltningsförordningen är nämligen
649 möjligt om även förutsättningarna i ”undantag”⁹⁰ enligt Natura 2000-bestämmelserna är
650 uppfyllda.⁹¹ Av EU-kommissionens vägledning⁹² framgår att om undantag väsentligt skulle
651 påverka bevarandestatusen för en naturtyp eller art är det inte möjligt att tillämpa undantag
652 enligt vattendirektivet om det inte också kan motiveras enligt artiklar 6.3 och 6.4 i art- och
653 habitatdirektivet.⁹³

654 6.1 Hantering av särskilda krav

655 Undantag får inte medges om det skulle innebära att särskilda krav för det skyddade området inte
656 kan nås eller om det strider mot övrig befintlig EU-lagstiftning⁹⁴. Utgångspunkten är att det inför

---

⁸⁵ Artikel 4.1.c i vattendirektivet.

⁸⁶ Se CIS Guidance 20, s. 11.

⁸⁷ Se Havs- och vattenmyndighetens [vägledning](#) Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper.

⁸⁸ 7 kap. 29 § miljöbalken.

⁸⁹ Se 7 kap. 28–29 §§ miljöbalken (jämför artikel 6.4 art- och habitatdirektivet).

⁹⁰ 7 kap. 29 § miljöbalken.

⁹¹ 7 kap. 28 a-b §§ miljöbalken respektive 7 kap. 29 § miljöbalken (jämför artikel 6.3 respektive artikel 6.4 i art- och habitatdirektivet).

⁹² Links between the Water Framework Directive and Nature Directives, Frequently Asked Questions, 2011, s. 23f. <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/FAQ-WFD%20final.pdf>.

⁹³ Jämför vattenförvaltningens krav för skyddade områden i 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen.

⁹⁴ 4 kap. 7 § vattenförvaltningsförordningen jämfört med artikel 4.8 och 4.9 i vattendirektivet.

657 processen med att fastställa undantag behöver vara klargjort vad det är för särskilda krav som
658 bestämmelserna för det skyddade området⁹⁵ eller övrig befintlig EU-lagstiftning innebär och vad
659 som krävs för att nå upp till dessa för att kunna relatera dem till vattenförvaltningens krav. När
660 det gäller skyddade områden i form av Natura 2000 är det exempelvis viktigt att
661 bevarandeplanerna är tillräckligt precisa och så långt möjligt kan relateras till
662 vattenförvaltningens krav. Detta eftersom bevarandeplanerna utgör grunden när
663 vattenmyndigheten ska ta fram särskild krav för skyddade områden.⁹⁶

664 I den mån det tidigare varit oklart om ett mindre strängt kvalitetskrav innebär att de särskilda
665 kraven som följer av skyddade områden eller övrig befintlig EU-lagstiftning inte kan uppnås ska
666 vattenmyndigheten med stöd av information inhämtad i Steg A–C avgöra om ett mindre strängt
667 kvalitetskrav är möjligt. Vattenmyndigheten ska besluta om ett undantag i de fall det inte hindrar
668 möjligheten att uppnå det särskilda kravet. Vattenmyndigheten får emellertid inte besluta om ett
669 undantag i de fall det undantag skulle innebära att de särskilda kraven inte kan följas. Oavsett om
670 det särskilda kravet är förenligt med undantag eller inte ska vattenmyndigheten redovisa
671 information om vilket typ av särskilda krav som finns för det skyddade området eller övrig
672 befintlig EU-lagstiftning som rör ytvattenförekomsten samt dokument, webbplatser eller liknande
673 kopplat till detta. Som stöd i detta arbete kan vattenmyndigheten använda till exempel befintliga
674 vägledning⁹⁷, bevarandeplan eller webbplatsen badplatsen.
675

676 7 Hur miljö kvalitetsnormer inklusive 677 undantag fastställs

678 För ytvatten baseras undantag i praktiken på en viss del av den ekologiska statusen eller
679 potentialen respektive kemiska ytvattenstatusen, det vill säga kvalitetsfaktor för ekologisk status
680 respektive parameter för kemisk ytvattenstatus. Vattenmyndigheten ska fastställa
681 miljö kvalitetsnormen för ytvattenförekomsten så att det framgår vilken kvalitetsfaktor för
682 ekologisk status alternativt ekologisk potential eller vilken enskild parameter för kemisk
683 ytvattenstatus som är justerad med anledning av de krav som följer av undantaget.⁹⁸ För
684 grundvatten baseras undantag för kvantitativ status på de ingående kvalitetsfaktorerna. För
685 kemisk status baseras undantag på en bedömning av varje parameter. Vid beslut om undantag
686 ska det framgå vilken kvantitativ kvalitetsfaktor eller enskild kemisk parameter som är justerad
687 med anledning av de krav som följer av undantaget.

688 Förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav får inte fastställas på sådant sätt att det
689 medför att vattnets kvalitet riskerar ytterligare försämring.⁹⁹ Ytterligare försämring gäller inte
690 bara klassvis försämring av status eller potential utan avser även försämring mellan klass per

---

⁹⁵ 3 kap. 2 § HVMFS 2019:25.

⁹⁶ Se vidare i Havs- och vattenmyndighetens rapport: Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper. Rapport 2021:23.

⁹⁷ För att beskriva särskilda krav för det skyddade området gå till: Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper. Rapport 2021:23.

⁹⁸ 4 kap. 6 § HVMFS 2019:25.

⁹⁹ 4 kap. 9 § 3 och 4 kap. 10 § 4 vattenförvaltningsförordningen.

691 kvalitetsfaktor och vad gäller kemisk status per parameter. Försämringsbegreppet avser alltså inte
692 försämring av status inom en klass. Dock är ingen försämring tillåten i den lägsta klassen.
693 Ovanstående gäller oavsett vilken kvalitetsfaktor det är fråga om, med andra ord är det alltså inte
694 endast biologiska kvalitetsfaktorer som avses för ytvatten.¹⁰⁰ För ekologisk status eller potential är
695 det viktigt att försämring bedöms för enskilda kvalitetsfaktorer eftersom en kvalitetsfaktor som i
696 nuläget inte är avgörande för undantaget på sikt ändå kan leda till att miljökvalitetsnormen inte
697 kan nås om den tillåts att försämrars.

698 Det ska framgå i vattenmyndighetens föreskrifter vilken miljökvalitetsnormen är och vilken
699 kvalitetsfaktor respektive parameter som ger skäl till undantag.¹⁰¹ Det behöver också anges att
700 övriga kvalitetsfaktorer i förekommande fall ska bibehålla god eller hög status. Det är viktigt för
701 exempelvis rapportering och vid provning för tillståndsprövande myndigheter och domstolar att
702 kunna identifiera vilka delar av vattnets status eller potential som behöver förbättras och vilka
703 som inte får försämrars. Det behöver därför tydligt framgå vilken del av den ekologiska statusen
704 eller potentialen, kvantitativ status respektive kemiska yt- eller grundvattenstatusen som ligger
705 till grund för undantaget och vilka som har god, eller för ytvatten, hög status.

706 Nedan följer två exempel på hur miljökvalitetsnormer inklusive undantag fastställs och framgå
707 i vattenmyndighetens föreskrifter. Ett för ytvatten och ett för grundvatten.

708 I av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas (VISS) ska vattenmyndigheten även vid
709 fastställande och redovisning av miljökvalitetsnormer dokumentera bedömningar och resultat,¹⁰²
710 se avsnitt 4.9 för mer information.

---

¹⁰⁰ Jämför MÖD 2018:28 (Möndalsån), C461/13 (Weserdomen).

¹⁰¹ 4 kap. 6 § HVMFS 2019:25.

¹⁰² 4 kap. 13 § HVMFS 2019:25.

Exempel ytvatten

Ekologisk status bedöms vara måttlig i en sjö på grund av att kvalitetsfaktorerna växtplankton och näringsämnen i sjöar båda är klassificerade till måttlig status. Orsaken är höga fosforhalter med anledning av diffusa utsläpp från intilliggande jordbruk. Alla åtgärder kommer att genomföras innan 2027 men de naturliga förhållandena tillåter återhämtning till god status först 2033. Det finns alltså skäl att besluta om undantag. Sjön är emellertid morfologiskt opåverkad. Därför har kvalitetsfaktorn morfologiskt tillstånd klassificerats till hög status.

Vid miljökvalitetsnormens fastställande ska det tydligt framgå vilken respektive kvalitetsfaktor som undantaget grundas på. Eftersom försämring inte får ske av övriga kvalitetsfaktorer som inte ger skäl för undantag ska det även framgå i miljökvalitetsnormen att morfologiskt tillstånd ska vara hög och god status ska bibehållas för övriga delar.

Miljökvalitetsnormen i detta exempel ska sättas till god ekologisk status 2033 med angivelse om att den förlängda tidsfristen beror på kvalitetsfaktorerna växtplankton och näringsämnen samt att kvalitetsfaktorn morfologiskt tillstånd ska bibehålla hög status. Miljökvalitetsnormen för ekologisk status kan lämpligen redovisas enligt nedan:

God ekologisk status 2033

med hög status för

- Morfologiskt tillstånd

bibehållen god status för övriga kvalitetsfaktorer inklusive SFÄ

med justering avseende

- Växtplankton – god status 2033 (förlängd tidsfrist med skälet naturliga förhållanden)
- Näringsämnen – god status 2033 (förlängd tidsfrist med skälet naturliga förhållanden)

Kemisk status bedöms samtidigt vara ej god i sjön på grund av höga kvicksilverhalter som orsakats av atmosfäriskt nedfall från långväga lufttransporter. Situationen kan inte åtgärdas och ett mindre strängt kvalitetskrav är tillämpligt. Miljökvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus i detta exempel sätts till ej god kemisk ytvattenstatus med angivelse om att det mindre stränga kvalitetskravet beror på kvicksilver och att god ytvattenstatus ska bibehållas för övriga delar. Miljökvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus kan lämpligen redovisas enligt nedan:

Ej god kemisk ytvattenstatus

bibehållen god ytvattenstatus för alla parametrar

med justering avseende

- Kviksilver – ej god ytvattenstatus (mindre stränga kvalitetskrav)

711

712

Exempel grundvatten

En grundvattenförekomst bedöms ha otillfredsställande kvantitativ status för vattenbalans på grund av stora vattenuttag för bevattning inom jordbruket. Övriga kvalitetsfaktorer för kvantitativ status har god status. Åtgärder för att minska vattenuttag i området är påbörjade, men förväntas inte ge effekt förrän 2027, på grund av ekonomisk orimlighet.

Miljökvalitetsnormen i detta exempel ska sättas till kvantitativ god status 2027 med angivelse att den förlängda tidsfristen beror på kvalitetsfaktorn vattenbalans.

God kvantitativ status 2027

Bibehållen god status för övriga kvalitetsfaktorer, med justering avseende

- Vattenbalans - god status 2027 (förlängd tidsfrist)

713

Grundvattenförekomsten har också otillfredsställande kemisk grundvattenstatus med avseende på arsenik. Arseniken beror inte på naturliga bakgrundshalter och ska därför inte ha justerat riktvärde. Föreningsskällan är ett omfattande förorenat område med stor spridning av arsenik i grundvattnet. Det finns inga dokumenterat skyddsvärda grundvattenberoende ekosystem som är känsliga för höga halter av arsenik och grundvattenförekomsten är inte utpekad som nuvarande eller framtida dricksvattenförekomst. Åtgärder för att minska arsenikhalterna till icke-skadliga nivåer anses inte vara ekonomiskt försvarbara. Grundvattenförekomsten bör därför omfattas av mindre stränga kvalitetskrav vad avser arsenik.

Otillfredsställande kemisk grundvattenstatus

Bibehållen god kemisk grundvattenstatus för alla parametrar med justering avseende

- Arsenik otillfredsställande grundvattenstatus (mindre stränga kvalitetskrav)

714

715

716

8 Följder av ny eller ändrad verksamhet respektive åtgärd

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

Myndigheter och kommuner får under vissa förutsättningar tillåta en *ny eller ändrad verksamhet eller åtgärd* som egentligen strider mot kraven om att en *ny eller ändrad verksamhet eller åtgärd* inte får försämra status eller äventyra en miljökvalitetsnorm.¹⁰³ Det är viktigt att säkerställa samstämmighet mellan de bedömningar och prövningar som krävs för *ny eller ändrad verksamhet eller åtgärd* och de bedömningar som krävs för *förlängd tidsfrist respektive mindre stränga kvalitetskrav*.¹⁰⁴

Innan en myndighet eller kommun avgör om en verksamhet eller åtgärd kan tillåtas ska berörd vattenmyndigheten ges tillfälle att yttra sig. Vattenmyndigheten ska även informeras snarast efter att en verksamhet eller åtgärd tillåtits.¹⁰⁵ När vattenmyndigheten tagit del av information om att

---

¹⁰³ 5 kap. 4 § miljöbalken och 4 kap. 11–12 §§ vattenförvaltningsförordningen. Se även <https://www.havochvatten.se/planering-forvaltning-och-samverkan/vattenforvaltning/nationell-vagledning/undantag-for-ny-eller-andrad-verksamhet.html>.

¹⁰⁴ Se CIS Guidance 36, s. 66f.

¹⁰⁵ 4 kap. 13 § vattenförvaltningsförordningen.

727 en verksamhet eller åtgärd tillåtits ska vattenmyndigheten fatta de beslut om förvaltningen av
728 vattenmiljön som tillåtandet föranleder.¹⁰⁶

729 Detta innebär att vattenmyndigheten ska se över och vid behov revidera miljökvalitetsnormen
730 för den vattenförekomst där en ny verksamhet eller åtgärd tillåtits, vilket kan innefatta beslut om
731 undantag i form av förlängd tidsfrist eller mindre stränga kvalitetskrav. Översynen görs efter den
732 tillåtna verksamheten eller åtgärden har påbörjats eller genomförts och effekter har konstaterats i
733 ytvattenförekomsten.¹⁰⁷

734 Ett exempel är en vattenförekomst där en ny verksamhet lett till en försämrad status och
735 ekosystemet behöver tid för att återhämta sig trots att de nödvändiga förbättringsåtgärderna för
736 att uppnå god status är genomförda. En förlängd tidsfrist med skälet *naturliga förhållanden* kan
737 då motiveras och redovisas.¹⁰⁸ Det är viktigt att notera att ett undantag för ny verksamhet eller
738 åtgärd i vattenförekomster som redan har undantag i form av förlängd tidsfrist eller mindre
739 stränga kvalitetskrav undanröjer inte behovet av åtgärder för att förbättra statusen. Den eller de
740 typer av betydande påverkan som ligger till grund för den förlängda tidsfristen eller det mindre
741 stränga kvalitetskravet behöver fortfarande dokumenteras och redovisas. Det gäller oavsett om de
742 påverkas eller inte av den nya verksamheten eller åtgärden. Vidare behöver sambanden mellan
743 den nya verksamhetens eller åtgärdens påverkan och en befintlig verksamhet eller åtgärds
744 påverkan på en vattenförekomst beaktas. Det kan till exempel handla om en vattenförekomst där
745 en förlängd tidsfrist är beslutad på grund av fosforläckage från jordbruket (till följd av ett stegvis
746 införande av åtgärder) samtidigt som ett undantag tillämpas för en ny fysisk förändring av
747 vattenförekomsten. Den nya verksamheten leder inte i sig själv till ett ökat fosforläckage men den
748 leder till hydromorfologiska förändringar som påverkar ekosystemets förmåga att minska
749 mängden fosfor i vattenförekomsten. Det bör alltså beaktas hur alla genomförbara åtgärder för att
750 mildra negativa konsekvenser av en ny verksamhet eller åtgärd kan kombineras med andra
751 åtgärder som är nödvändiga för att förbättra vattenförekomstens status eller potential. Krav i
752 form av vandringspassage (till exempel uppströms och nedströms vandring av fisk) kan
753 kombineras med krav på morfologiska åtgärder (till exempel säkerställa fungerande
754 sedimentregim) för att återskapa livsmiljöer samt ekologiska flöden.¹⁰⁹

755

---

¹⁰⁶ 4 kap. 14 § vattenförvaltningsförordningen.

¹⁰⁷ 4 kap. 12 § HVMFS 2019:25.

¹⁰⁸ 4 kap. 13 § HVMFS 2019:25.

¹⁰⁹ Se CIS Guidance 36, s. 66f.

756 9 Allmänhetens deltagande och 757 transparens

758 Vattenmyndigheten ska planera sitt arbete så att det möjliggör och uppmuntrar till deltagande av
759 alla som berörs av förvaltningen av vattenmiljön.¹¹⁰ Vattenmyndigheten bör uppmuntra aktivt
760 deltagande på ett tidigt stadium, alltså redan från kartläggning och analys till förslag på
761 kvalitetskrav. Aktivt deltagande kan bidra till att uppnå bättre beslutsunderlag för
762 vattenmyndigheten, en bättre förståelse för beslutade miljökvalitetsnormer och för de faktorer
763 som påverkar tillämpningen av undantag (till exempel kostnader och nyttor och teknisk
764 genomförbarhet).

765 För att genomförandet av vattenförvaltningen ska bli framgångsrikt krävs att
766 vattenmyndigheten har nära samarbete och samverkan på exempelvis lokal nivå, till exempel
767 genom vattenråd och andra referensgrupper med olika intressenter¹¹¹. Samverkan kan även vara
768 viktig på regional nivå, till exempel samverkan inför prövning enligt nationella planen.¹¹²

769 Allmänheten ska åtminstone informeras om skälen till de undantag som tillämpas för varje
770 vattenförekomst. Det görs till exempel genom att vattenmyndigheten vid fastställande och
771 redovisning av kvalitetskrav ska dokumentera bedömningar och resultat i av Havs- och
772 vattenmyndigheten angiven databas (VISS). Informationen ska sammanfattas och presenteras på
773 ett lättförståeligt sätt.¹¹³

774 Läs mer om allmänhetens deltagande och transparens i rapporten *Samverkan om*
775 *vattenförvaltning - information, kommunikation och samråd*¹¹⁴ Havs- och vattenmyndighetens
776 handbok 2006:1.

---

¹¹⁰ 2 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen.

¹¹¹ 8 § förordning (2017:872) om vattendelegationer.

¹¹² Se Vägledning om samverkan inför prövning enligt nationella planen på: <https://www.havochvatten.se/arbete-i-vatten-och-energiproduktion/vattenkraftverk-och-dammar/omprovning-for-moderna-miljovillkor/vagledning-om-samverkan-infor-provning-enligt-nationella-planen.html>.

¹¹³ 4 kap. 13 § HVMFS 2019:25 och 13 § HVMFS 2015:34.

¹¹⁴ Naturvårdsverkets handbok 2006:1. <https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/aldre-publikationer/publikationer-fran-naturvardsverket/2006-02-01-samverkan-om-vattenforvaltning---information-kommunikation-och-samrad.html>

1 Bilaga 1 Orimliga kostnader¹

2 Eftersom det är samhällsekonomiska kostnader och samhällsekonomiska nyttor som ska ligga till
3 grund för bedömningen av huruvida kostnaderna är orimliga eller inte är kostnads-nyttanalytisk
4 (*cost-benefit analysis*, CBA) en naturlig metod att använda.² I en CBA finns en strävan efter
5 monetarisering, det vill säga att uttrycka kostnader och nyttor i pengar. Då uttrycks kostnader och
6 nyttor i samma enhet (pengar), vilket underlättar jämförelser mellan dem.

7 Standardkriteriet för samhällsekonomisk lönsamhet i en CBA är att nettonuvärdet ska vara
8 positivt, det vill säga att summa nuvärde³ av samtliga nyttor överstiger summa nuvärde av
9 samtliga kostnader. Just detta kriterium är dock inte relevant för bedömningen av orimliga
10 kostnader vid bedömning av förlängd tidsfrist och mindre stränga krav, eftersom
11 samhällsekonomisk lönsamhet råder även om summa nuvärde av samtliga nyttor skulle överstiga
12 summa nuvärde av samtliga kostnader med endast 1 krona. Orimliga kostnader handlar om att
13 summa nuvärde av kostnaderna överstiger summa nuvärde av nyttorna med en påtaglig
14 marginal, se vidare punkterna nedan. Detta kan uttryckas som att följande måste gälla:

$$15 \text{PV(kostnader)} \geq \text{PV(nyttor)} \times F,$$

16 där PV står för summa nuvärde (*present value*) av kostnader respektive nyttor och F är en
17 *påtaglighetsfaktor* som uttrycker den önskade marginalen.⁴

18 Lämplig nivå för vad som utgör orimliga kostnader

19 I undantagsvägledningen framgår det att mot bakgrund av att det råder osäkerheter runt
20 bedömningarna av både kostnader och nyttor måste nedan punkter beaktas:

- 21 • orimliga kostnader bör inte börja vid den punkt där uppmätta kostnader precis överstiger
22 kvantifierbara nyttor,
- 23 • bedömningen av kostnader och nyttor måste inkludera kvalitativa kostnader och nyttor såväl
24 som kvantitativa,
- 25 • den marginal med vilken kostnaderna överstiger nyttorna ska vara påtaglig och ha en hög
26 grad av tillförlitlighet,
- 27 • inom ramen för begreppet orimliga kostnader kan vattenmyndigheten behöva ta hänsyn till
28 betalningsförmågan hos de sektorer som avses bekosta åtgärderna, varmed en viss
29 information om detta kan krävas.⁵

30 Värderingar av de nyttor som miljöåtgärder medför är osäkra. Nyttorna som åtgärder medför
31 varierar också beroende på platsspecifika förhållanden. I många fall kan det även finnas nyttor

---

¹ Denna bilaga bygger på PM Söderqvist, T., 2022. Om gräns för orimliga kostnader. PM daterat 2022-05-24, levererat till Havs- och vattenmyndigheten 2022-05-25.

² Se till exempel Johansson och Kriström (2018) för en introduktion till CBA.

³ Med nuvärde menas att värdet av framtida nyttor och kostnader är omräknat till dagens värde, läs mer i Havs- och vattenmyndighetens rapport *Bedömningsmetoder för orimliga kostnader* (Rapport 2022:14).

⁴ Detta kan också uttryckas i förhållande till den så kallade nytto-kostnadskvoten: $\text{PV(nyttor)}/\text{PV(kostnader)} \leq 1/F$

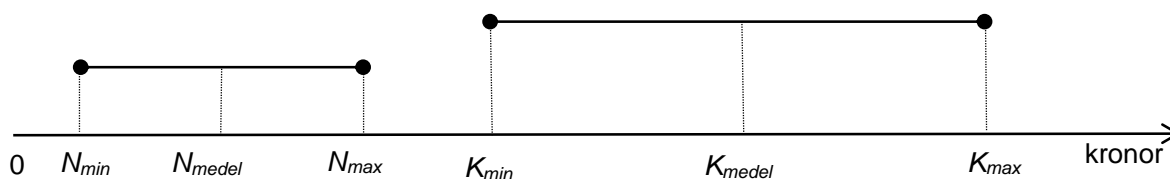
⁵ Jämför CIS Guidance Document No. 20, s. 13.

32 som inte inkluderas i en värdering, på grund av att det saknas information om alla de nyttor som
 33 uppstår av åtgärder vid den specifika vattenförekomsten. Detta medför att den säkerhetsmarginal
 34 som efterfrågas i tredje punkten ovan behöver vara relativt hög vid användandet av ett generellt
 35 gränsvärde. Med en liten marginal finns risken att vattenmyndigheten tar beslut om ett mindre
 36 strängt krav i ett stort antal fall där nyttan i realiteten är högre än kostnaden. Detta på grund av
 37 ofullständig alternativt felaktig värdering av nyttorna. Det kan till exempel bli resultatet om
 38 vattenmyndigheten använder sig av uppskattade schablonvärden och schablonvärdet inte
 39 motsvarar den nytta som åtgärden på den specifika platsen bidrar med.

40 Med tanke på ovanstående bedömer Havs- och vattenmyndigheten och Statens Geologiska
 41 Undersökning i nuläget att orimliga kostnader uppstår när en *lägsta rimlig* skattning av summa
 42 nuvärde av kostnaderna (K_{min}) är minst dubbelt så hög som en *högsta rimlig* skattning av summa
 43 nuvärde av nyttorna (N_{max}). Sambandet uttrycks med följande formel: $K_{min} \geq N_{max} \times F$, där värdet
 44 på F är lika med 2.

45 Känslighetsanalys

46 En känslighetsanalys är en analys som undersöker i vilken grad resultat (till exempel ett
 47 nettonuvärde) påverkas när storleken på en eller flera parametrar varierar (till exempel storleken
 48 på diskonteringsräntan). En känslighetsanalys kan vara mer eller mindre avancerad och kan
 49 göras på lite olika sätt.⁶ Utfallet av en känslighetsanalys illustreras genom Figur 1. Figuren visar
 50 ett fall där summa nuvärde av kostnaderna är högre än summa nuvärde av nyttorna. Linjen till
 51 vänster i figuren illustrerar summa nuvärde av nyttorna. Det finns ett medelvärde N_{medel} , men
 52 genom en känslighetsanalys där man gör *realistiska* förändringar av parameterantagandena går
 53 det även att identifiera ett intervall som sträcker sig från en *lägsta rimlig* skattning av summa
 54 nuvärde av nyttorna (N_{min}) till en *högsta rimlig* skattning av summa nuvärde av nyttorna (N_{max}).
 55 Samma typ av intervall har identifierats för kostnaderna i form av den högra linjen i figuren.

56

57 Figur 1. Schematisk illustration av intervall för summa nuvärde av nyttor (N) och summa nuvärde av kostnader (K). Figuren visar
 58 ett fall där summa nuvärde av kostnaderna är högre än summa nuvärde av nyttorna. Det finns ett medelvärde N_{medel} , men
 59 genom en känslighetsanalys där man gör *realistiska* förändringar av parameterantagandena går det även att identifiera ett
 60 intervall som sträcker sig från en *lägsta rimlig* skattning av summa nuvärde av nyttorna (N_{min}) till en *högsta rimlig* skattning av
 61 summa nuvärde av nyttorna (N_{max}). Samma typ av intervall har identifierats för kostnaderna i form av den högra linjen i figuren.

62 Vattenmyndigheten kan använda följande formel vid bedömning av orimliga kostnader:

$$63 \quad K_{min} \geq N_{max} \times F$$

64 $F = 2$ vid användning av ovanstående formel. När $K_{min} \geq N_{max} \times 2$ håller villkoret även för
 65 jämförelser mellan summa nuvärde av nyttor som understiger N_{max} och summa nuvärde av

⁶ Jämför avsnitt 6.2.1 i Johansson och Kriström (2012).

66 kostnader som överstiger K_{min} . Nästa avsnitt visar att detta kan vara till hjälp när icke-
67 monetariserade kostnader och nyttor ska tas in i bilden.

68 **Exempel:** $F = 2$, $K_{min} = 200$ Mkr och $N_{max} = 100$ Mkr. Kostnaderna är orimliga, eftersom $200 \geq$
69 100×2 . Villkoret är uppfyllt även om kostnaderna i verkligheten skulle vara högre än K_{min} , till
70 exempel 201 Mkr, eftersom $201 \geq 100 \times 2$, eller om nyttorna i verkligheten skulle vara lägre än
71 N_{max} , till exempel 99 Mkr, eftersom $200 \geq 99 \times 2$. Villkoret är även uppfyllt om kostnaderna i
72 verkligheten skulle vara högre än K_{min} , till exempel 201 Mkr, samtidigt som nyttorna i verkligheten
73 skulle vara lägre än N_{max} , till exempel 99 Mkr, eftersom $201 \geq 99 \times 2$.

74 Vattenmyndigheten bör använda samma typ av resonemang i analyser av miljöåtgärder på olika
75 platser så att jämförelsen mellan vad som anses vara N_{max} och vad som anses vara K_{min} görs på
76 ett konsekvent sätt. Se nedanstående exempel.

77 **Exempel:** Nyttor i form av existensvärden har skattats för en ytvattenförekomst A genom en
78 värderingsstudie och dessa existensvärden har vägts in i N_{max} för miljöåtgärder i
79 ytvattenförekomsten. Det bedöms att existensvärden även uppstår i nedströmsliggande
80 ytvattenförekomst B på grund av föreslagna miljöåtgärder. Vattenmyndigheten bör då genomföra
81 någon slags bedömning av existensvärdenas storlek även för ytvattenförekomst B, till exempel
82 med hjälp av en ny värderingsstudie eller genom värdeöverföring. Att helt avstå från att väga in
83 existensvärdena för ytvattenförekomst B trots att de vägs in för ytvattenförekomst A innebär en
84 inkonsekvens i vilka typer av nyttor som beaktas. Om existensvärdena för ytvattenförekomst B av
85 någon anledning inte kan monetariserats, till exempel på grund av att en värdeöverföring inte
86 skulle vara görbar, är ett alternativ att vattenmyndigheten låter existensvärdena för båda
87 ytvattenförekomsterna vara icke-monetariserade. Angående problematiken som uppstår när icke-
88 monetariserade kostnader och nyttor måste hanteras i bedömningen av orimlighet, se nedan.

89 Kriterier för orimlighet när vissa poster är svårmonetariserade

90 Som framgick av föregående avsnitt finns det sätt att hantera osäkerhet inom ramen för en
91 monetär analys. Ett typiskt fall när det gäller miljöåtgärder är att de medför vissa nyttor och
92 kostnader som är svårmonetariserade på grund av kunskapsbrist, vilket i sin tur medför att även
93 kvalitativt beskrivna kostnader och nyttor måste tas in i bedömningen av orimliga kostnader. Ett
94 exempel på svårmonetariserad nytta av miljöåtgärder kan vara de icke-användarvärden (till
95 exempel existensvärden) som kan förknippas med en ökad biologisk mångfald. Men även på
96 kostnadssidan kan det finnas svårmonetariserade poster, till exempel den negativa påverkan på
97 kulturmiljöer som miljöåtgärder kan leda till. Ibland kan svårmonetariserade nyttor och kostnader
98 vara skattade för ett specifikt fall genom särskilda värderingsstudier, men det är då ofta inte
99 självklart hur sådana skattningar bör överföras till andra fall (så kallad värdeöverföring).⁷

100 Vattenmyndigheten har härefter att bedöma hur icke-monetariserade kostnader och nyttor kan
101 hanteras i bedömningen av orimliga kostnader. I vissa fall kan jämförelsen mellan K_{min} och N_{max} i
102 Figur 1 vara tillräcklig för att bedöma orimliga kostnader även om vissa kostnads- och nyttoposter
103 inte har monetariserats, se Tabell 1.⁸ Sådana fall är till exempel fall A och E, där de icke-

⁷ Se även Havs- och vattenmyndighetens rapport *Bedömningsmetoder för orimliga kostnader* (Rapport 2022:14), särskilt avsnitt 3.4 *Värdeöverföring* och avsnitt 2.3 *Exempel på CBA av en miljöåtgärd*.

⁸ Tabellen har vissa likheter med resonemangen i och upplägget av tabell 1 i avsnitt 3.2.4 i CIS Working Group 2.2 (2003), men där antas att det enbart är nyttor som är icke-monetariserade.

104 monetariserade kostnads- och nyttoposterna kvalitativt bedöms vara *ej betydande*, det vill säga
 105 så små att de bara obetydligt skulle förändra intervallernas storlek och placering i Figur 1. Andra
 106 sådana fall inträffar när de icke-monetariserade poster som bedöms vara betydande skulle
 107 förstärka en slutsats om orimlighet eller ej orimlighet. Sådana fall är B och G i Tabell 1. I fall B är
 108 villkoret för orimliga kostnader uppfyllt för de monetära nyttorna och kostnaderna samtidigt som
 109 de icke-monetära kostnaderna bedöms vara betydande samtidigt som de icke-monetära nyttorna
 110 bedöms vara *ej betydande*. I fall G är villkoret för orimliga kostnader inte uppfyllt för de monetära
 111 nyttorna och kostnaderna samtidigt som de icke-monetära nyttorna bedöms vara betydande
 112 samtidigt som de icke-monetära kostnaderna bedöms vara *ej betydande*. De övriga fallen leder
 113 till mindre säkra slutsatser, särskilt C och F.

114 Tabell 1. Olika fall där orimlig kostnad kan bedömas föreligga eller ej.

Fall	Monetära nyttor och kostnader	Icke-monetära nyttor och kostnader		Orimlig kostnad?
		Nyttor	Kostnader	
A	$K_{min} \geq N_{max} \times 2$	Ej betydande	Ej betydande	Ja
B	$K_{min} \geq N_{max} \times 2$	Ej betydande	Betydande	Ja
C	$K_{min} \geq N_{max} \times 2$	Betydande	Ej betydande	Osäkert
D	$K_{min} \geq N_{max} \times 2$	Betydande	Betydande	Troligen, om de icke-monetära nyttorna och kostnaderna i stort sett tar ut varandra
E	$K_{min} < N_{max} \times 2$	Ej betydande	Ej betydande	Nej
F	$K_{min} < N_{max} \times 2$	Ej betydande	Betydande	Osäkert
G	$K_{min} < N_{max} \times 2$	Betydande	Ej betydande	Nej
H	$K_{min} < N_{max} \times 2$	Betydande	Betydande	Troligen inte, om de icke-monetära nyttorna och kostnaderna i stort sett tar ut varandra

115

116 Att få ett bättre underlag för att bedöma orimlighet

117 Kvalitativa utsagor som *betydande* eller *ej betydande* är problematiska i en bedömning av
 118 orimliga kostnader. Det framgår inte var gränsen mellan *betydande* och *ej betydande* går. Inte
 119 heller framgår det när summan av flera *ej betydande* kostnads- respektive nyttoposter blir så stor
 120 att den sammanlagda icke-monetariserade kostnaden respektive nyttan blir *betydande*. Det är två
 121 exempel som indikerar att bedömningen av orimliga kostnader skulle underlättas av att
 122 vattenmyndigheten skattar storleken på i dagsläget svarmonetariserade kostnader och nyttor och
 123 därför bör lägga utredningskraft på.

124 En möjlighet för vattenmyndigheten är att uttrycka storleken på sådana kostnader och nyttor
 125 semi-kvantitativt, till exempel genom poängsättning. Det kräver dock att poängskalor definieras
 126 och troligen även att de olika poängsatta kostnads- och nyttoposterna viktas samt att en process
 127 för poängsättning och viktning etableras. Dessutom måste de poängsatta och viktade
 128 kostnaderna och nyttorna på något sätt jämföras med de monetariserade kostnaderna och
 129 nyttorna.⁹ Denna problematik kan undvikas genom att vattenmyndigheten istället monetariserar
 130 de icke-monetariserade kostnaderna och nyttorna. Detta kan tyckas vara en i praktiken svår
 131 uppgift, eftersom det kan vara brist på möjligheter till värdeöverföring från befintliga
 132 värderingsstudier¹⁰ och nya tillämpningar av miljöekonomiska miljövärderingsmetoder kan vara
 133 resurskrävande¹¹. Det är dock angeläget att vattenmyndigheten identifierar stora och viktiga
 134 kunskapsluckor och koncentrerar arbetet med nya värderingsstudier till att täppa igen dessa
 135 luckor.

136 En alternativ eller kompletterande monetariseringsmöjlighet är att tillämpa deliberativ värdering,
 137 där relevanta aktörer samlas i en referensgrupp¹² för att diskutera sig fram till rimliga monetära
 138 värden på i nuläget icke-monetariserade kostnader och nyttor. För att vara konsistent med CBA
 139 bör den deliberativa monetära värderingen syfta till att aktörerna bedömer vad som är den
 140 rimligaste monetära värderingen utifrån tillgänglig information om allmänhetens preferenser, inte
 141 sina egna preferenser, vilket tydligt behöver framgå i början av den deliberativa diskussionen.

142 Det kan finnas fall där det enbart är *en* svårmonetariserad kostnads- eller nyttopost (till exempel
 143 makroalger i kustvatten) som är så pass betydande att det är den som avgör om kostnaderna är
 144 orimliga eller inte. Storleken på existensvärden kan vara ett exempel på en sådan post. I ett
 145 sådant fall skulle den deliberativa monetära värderingen kunna ta sin utgångspunkt i att
 146 undersöka vid vilken nivå på existensvärdena som kostnaderna skulle överstiga
 147 orimlighetsgränsen. Detta tröskelvärde kan sedan slås ut på den berörda befolkningen, varefter
 148 de deltagande aktörerna bedömer om ett lägre eller högre värde per hushåll än tröskelvärdet är
 149 rimligt, givet bästa tillgängliga information om storleken på existensvärden från befintliga
 150 värderingsstudier. Ett ytterligare steg att ta vore att deltagarna inte enbart kommer fram till om ett
 151 lägre eller högre värde än tröskelvärdet är rimligt, utan även bedömer själva nivån på
 152 existensvärdet. Bedömningen skulle kunna uppdateras genom nya deliberativa monetära
 153 värderingar i takt med att ny information från ytterligare värderingsstudier tillkommer.

154 Referenser

155 CIS Working Group 2.2, 2003. Toolbox on Identification and Designation of Artificial and Heavily
 156 Modified Water Bodies. Common Implementation Strategy Working Group 2.2 on Heavily
 157 Modified Water Bodies, 15 January 2003.

⁹ Jämför resonemangen om multikriterieanalys i Havs- och vattenmyndighetens rapport *Bedömningsmetoder för orimliga kostnader* (Rapport 2022:14).

¹⁰ Kunskapsunderlaget ökar dock hela tiden, bland annat tack vare löpande uppdateringar av databaser som Ecosystem Services Valuation Database (ESVD), se www.esvd.info.

¹¹ Men inte nödvändigtvis mer resurskrävande än noggranna värdeöverföringsstudier, jfr Kinell och Söderqvist (2011).

¹² Jämför 8 § förordning (2017:872) om vattendelegationer och 2 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen. Se även <https://www.havochvatten.se/planering-forvaltning-och-samverkan/vattenforvaltning/nationell-vagledning/samverkan-inom-vattenforvaltningen.html>.

- 158 Kinell, G., Söderqvist, T., 2011. Ekonomisk värdering med scenariometoder: En vägledning som
159 stöd för genomförande och upphandling. Rapport 6469, Naturvårdsverket, Stockholm.
- 160 Johansson, P-O., Kriström, B., 2012. The Economics of Evaluating Water Projects:
161 Hydroelectricity Versus Other Uses. Springer-Verlag, Berlin, DE.
- 162 Johansson, P-O., Kriström, B., 2018. Cost-Benefit Analysis. Cambridge Elements. Cambridge
163 University Press, Cambridge, UK.

1 Bilaga 2 Förlängd tidsfrist med skälet *naturliga* 2 *förhållanden*¹

3 Begreppet *naturliga förhållanden* syftar på de förutsättningar som styr hastigheten eller
4 möjligheten för statusen eller potentialen att återhämta sig i en vattenförekomst. Vid tillämpning
5 av förlängd tidsfrist av skälet *naturliga förhållanden* ska åtgärderna vara vidtagna senast år 2027
6 men tid för återhämtning innebär att kvalitetskraven kan bara uppnås efter år 2027. Tabell 1 visar
7 exempel på orsaker och varför återhämtning tar tid. Efterföljande text ger mer utförliga exempel.²

8 Tabell 1. Exempel på orsaker som kan motivera förlängd tidsfrist till följd av naturliga förhållanden samt beskrivning av varför
9 återhämtning tar tid.

Det tar tid för återhämtning av yt- eller grundvattenförekomstens vattenkvalitet	Det tar tid för återhämtning av ytvattenförekomstens fysiska förhållande	Det tar tid för återhämtning av ytvattenförekomstens ekosystem	Det tar tid för återhämtning av grundvattenförekomstens vattennivå och återställning av effekterna av nivåsenkning
Beskrivning (i) Den tid det tar för nedbrytning, spridning eller utspädning av föroreningar (inklusive kemikalier och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer) i ytvattenförekomsten, grundvattenförekomsten eller i avrinningsområdet. Inbegripet de ytvattenförekomster, grundvattenförekomster, sediment eller jordar som ingår i det hydrologiska systemet. (ii) Tid för markens buffertkapacitet att återställas avseende försurning och göra det möjligt att öka pH-värdet i ytvattenförekomsten.	Beskrivning (i) Den tid det tar för de hydromorfologiska processerna att återskapa tillräcklig utbredning och kvaliteter av akvatiska habitat efter att åtgärder genomförts. (ii) Den tid det tar för återhämtning av strukturer och kvaliteter i närområden och svämplan efter att åtgärder har genomförts.	Beskrivning (i) Tid för återkolonisering av specifika arter. (ii) Tid för återhämtning av lämplig abundans och åldersstruktur för specifika arter. (iii) Tid för återhämtning från tillfällig närvaro av invasiva främmande arter eller för anpassning till en ny artsammansättning, inklusive invasiva främmande arter.	Beskrivning (i) Tid för återställning av grundvattennivå till balanserade förhållanden efter att överuttag av vatten är åtgärdat. (ii) Tid för återhämtning i anslutna ytvattenförekomster. (iii) Tid för återhämtning i grundvattenberoende ekosystem. (iv) Tid för återställning av påverkade salthalter eller annan intrusion.

10
11 Det kan förekomma osäkerheter³ avseende effekter av åtgärder på de naturliga förhållandena
12 vad gäller förväntad tid för att uppnå god status eller potential. Det kan också förekomma
13 osäkerheter avseende effekterna av pågående, om än minskad, påverkan på specifika naturliga
14 förhållanden vad gäller förväntad tid för att uppnå god status eller potential. Dessa osäkerheter
15 kan vara argument för att besluta om förlängd tidsfrist i de fall osäkerheten är en följd av naturliga
16 förhållanden förutsatt att osäkerheterna beskrivs tillräckligt transparent i förvaltningsplanerna och
17 i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas (VISS). Ett exempel avseende osäkerhet är
18 naturlig variation i det hydrologiska systemet där det behövs övervakning av förbindelser mellan

¹ Denna bilaga bygger på EU-gemensamt dokument. CIS Technical document Natural Conditions in relation to WFD Exemptions, Document endorsed by EU Water Directors at their meeting in Tallinn on 4-5 December 2017.

² Jfr 3.1 Article 4(4) time extensions on grounds of 'natural conditions', CIS Document Natural Conditions in relation to WFD Exemptions, s. 7.

³ Notera att "osäkerhet" i detta sammanhang inte har samma innebörd som "osäkerhet" som definieras i 1 kap. 3 § HVMFS 2019:25 och som berörs vidare i 2 kap. 4 § i samma föreskrifter.

19 yt- och grundvattenförekomster för att minska osäkerheten. När osäkerheten har minskat är det
 20 möjligt att identifiera signifikanta trender i koncentrationen av förorenande ämnen i grundvatten.
 21 Nedan följer exempel på när effekter av åtgärder tar tid.

22 Exempel 1

23 Åtgärdscombinationen att gödsla med anpassad mängd, utveckling av odlingssystemet och
 24 spridningsteknik är planerade och kommer vara genomförda senast år 2027 som en följd av
 25 tredje förvaltningscykelns åtgärdsprogram. Syftet med åtgärdscombinationen är att minska
 26 näringsläckaget från åkermark till vattnet. Efter att det har genomförts tar det fortfarande tid innan
 27 upplagrad näring i jorden och halten i vattnet (till exempel fosfor i ytvattenförekomster eller
 28 nitrater i grundvattenförekomster) reducerats så mycket att vattenförekomstens kvalitetskrav kan
 29 uppnås.

30 Exempel 2

31 Kvikksilverutsläppen väntas minska. Delvis tack vare åtgärder i form av EU:s lagstiftning om
 32 kvikksilver⁴ och Minamatakonventionen⁵. Men även till följd av att andra relevanta nationella
 33 bestämmelser för att uppfylla kvalitetskraven redan är på plats och tillämpas som en del av
 34 tidigare åtgärdsprogram. Men föroreningarna väntas inte upphöra helt, till exempel på grund av
 35 långväga spridning i atmosfären samt som följd av långsamt utläckage av upplagrad kvikksilver i
 36 skogsmark. Detta leder till att det kommer ta flera decennier innan god kemisk ytvattenstatus kan
 37 uppnås med avseende på kvikksilver.

38 Exempel 3

39 Många äldre bekämpningsmedel och deras nedbrytningsprodukter orsakar fortfarande förhöjda
 40 föroreningshalter i grundvattnet. Den mest effektiva åtgärden, att förbjuda användningen, är
 41 redan vidtagen. I flera områden syns nedåtgående trenderna i halterna, men grundvattnets långa
 42 omsättningstid gör att den naturliga återhämtningen kommer att ta längre tid än till 2027.

43 Ekologisk status

44 Tiden för återhämtning av ytvattenförekomsternas tillstånd kan bero på tidsfördröjningen för effekten
 45 på enskilda kvalitetsfaktorer (till exempel tiden det tar för minskning av föroreningar till följd av
 46 genomförandet av åtgärder), men också hur de inbördes beror av varandra (till exempel tiden det
 47 tar för återkolonisering av arter efter att hydromorfologiska processer och livsmiljöer har
 48 säkerställts). Den sammantagna tiden för återhämtning bestäms utifrån den tid det tar för den
 49 kvalitetsfaktor som behöver mest tid för återhämtning.

50 Dessutom styrs tiden för återhämtningen av samspelet mellan de naturliga processerna och
 51 hydrologin i vattenförekomsten med omland och egenskaperna hos historisk och pågående
 52 påverkan. Vatten i sjöar kan till exempel ha en lång omloppstid eller vattendrag och sjöar med
 53 svårvittrad berggrund kommer att ta längre tid att återhämta sig från försurningseffekter än
 54 vattendrag eller sjöar med mer lättvittrad berggrund.

55 Nedan återges ett antal exempel och överväganden för förlängd tidsfrist på grund av *naturliga*
 56 *förhållanden*.

- 58 • **Återställning av vattenkvalitet:** Internbelastning från sediment och näringsläckage från
 59 mark är en vanlig orsak till att återhämtningen tar tid. Även om tillförsel av näringsämnen
 60 eller andra kemiska ämnen har upphört eller minskat kan vattenförekomster hindras från

⁴ EU:s lagstiftning om kvikksilver: http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/index_en.htm

⁵ Minamatakonventionen: <http://www.mercuryconvention.org/>

61 att uppnå god ekologisk status eller potential (men också god kemisk status) på grund av
 62 den återstående belastningen i sediment eller genom avrinning från angränsande mark.
 63 Särskilda åtgärder i vattenmiljön kan påskynda återhämtningen (till exempel syresättning,
 64 immobilisering av näringsämnen och hypolimnionavtappning) eller mildra effekterna på
 65 biologin (till exempel biomanipulation i grunda sjöar). Historiska belastningar från
 66 grundvatten kan också ge upphov till en fördröjning av återställning i de
 67 ytvattenförekomster som de är förbundna med.

- 68 • **Återhämtning av ekosystem:** I vissa fall kan ekosystemen ha en naturlig resiliens
 69 avseende förändring som kan behöva avhjälpas med åtgärder. Det kan till exempel vara
 70 biomanipulation i en grund sjö som trots åtgärdad övergödningsproblematik har
 71 svårigheter att återgå till ett naturligt ekosystem. Andra exempel är tiden det tar för träd
 72 och buskar i strandzonen att skapa beskuggning och livsmiljöer eller naturlig
 73 återkoloniseringstid för till exempel ålgräsängar eller fiskpopulationer.
- 74 • **Återhämtning från hydromorfologisk påverkan, till exempel vattenuttag:** Historiskt
 75 överuttag av vatten kan orsaka fördröjd ekologisk återhämtning efter att åtgärder vidtagits
 76 för att minska eller avlägsna vattenuttaget. Även efter att vattenuttaget (till exempel i
 77 angränsande grundvattenförekomster) har avlägsnats eller minskats, kan det ta tid för
 78 återhämtning av i först hand vattenkvalitet och vattenkvantitet och därefter ekosystemet. I
 79 vissa fall har ekosystemen en naturlig tröghet i förmågan att återgå till det ursprungliga
 80 ekologiska tillståndet, vilket försenar återhämtningen ytterligare.
- 81 • **Återhämtning från tillfällig förekomst av invasiva främmande arter:** Det kan ta tid för
 82 ekosystemet att återhämta sig från tillfällig förekomst av invasiva främmande arter eller
 83 för att anpassa sig till en ny artsammansättning, inklusive invasiva främmande arter, och
 84 samtidigt uppfylla villkoren för god ekologisk status.

85 Kemisk ytvattenstatus

86 Det har framkommit i europeiska fallstudier att förbud mot spridning och användning eller
 87 upphörande av verksamhet (till exempel gruvdrift eller tillverkningsprocesser) har medfört att
 88 källorna till prioriterade ämnen på ett betydande sätt har minskat. Orsakerna till att det trots dessa
 89 minskningar tar tid att uppnå god kemisk status kan bland annat omfatta följande faktorer, vilka
 90 även kan vara relevanta för särskilda förorenande ämnen (SFÄ) som ingår i ekologisk status:

- 91 • **Miljögifters persistens**
 92 Exempel på det är PBDE, dioxiner och dioxinlika PCB, tyngre polycykliska aromatiska
 93 kolväten, TBT, PFOS, HCH och kvicksilver. Dessa ansamlas i sediment, växter och djur.
 94 Historiska föroreningar finns därför kvar, särskilt i sediment, och kan fortsätta att påverka
 95 vattenförekomsternas status långt efter det att nya utsläpp av mänskligt ursprung har
 96 upphört.
- 97 • **Mark- och vattensystemens specifika förhållanden**
 98 Antingen genom långsam omsättning i ekosystemet i en sjö eller ett dammsediment,
 99 vilket gör att nedbrytningen av miljögifter fördröjs ytterligare eller genom närvaron av
 100 humös mark som till exempel kan främja metylering av kvicksilver till dess mer giftiga
 101 form.

102
 103 Om det är möjligt av tekniska skäl och med rimliga kostnader att genomföra sanering, till
 104 exempel på en begränsad yta i förhållande till förorenade sediment, ska sådana åtgärder
 105 genomföras.

106 Observera att förekomsten av en hög naturlig bakgrundskoncentration inte är ett skäl för att
 107 tillämpa ett undantag som grundas på naturliga förhållanden. I stället finns möjlighet att vid

108 bedömningen av övervakningsresultaten mot de miljö kvalitetsnormer som har sitt ursprung i
 109 direktivet om prioriterade ämnen ta hänsyn till naturliga bakgrundskoncentrationer⁶ för metaller
 110 och deras föreningar, om sådana koncentrationer förhindrar efterlevnad av
 111 miljö kvalitetsnormerna.⁷

112 Kvantitativ status grundvatten

113 Hur snabbt återhämtningen av den kvantitativa statusen kan ske efter en genomförd åtgärd beror
 114 på flera faktorer. Hur stor negativ påverkan som fanns att åtgärda spelar givetvis roll. Även
 115 omfattningen av åtgärden har stor betydelse. Uttaget av grundvatten kanske inte har upphört utan
 116 bara minskat i omfattning. Andra viktiga faktorer är grundvattenförekomsternas egenskaper och
 117 klimatrelaterade nederbördsförändringar. Svenska grundvattenförekomster är av mycket
 118 skiftande slag. De små och snabbreagerande magasinerna, exempelvis urbergförekomster och
 119 små sand- och grusavlagringar, har grundvattennivåer som varierar med årstiderna och normalt
 120 återhämtar sig under vintersäsongen. De stora magasinerna, i sedimentär berggrund och en del
 121 stora magasin i sand- och grusförekomster, reagerar långsamt och grundvattennivåerna varierar
 122 inte med årstiderna utan har ett mycket långsammare förlopp. Återhämtning i stora
 123 långsamreagerande magasin tar längre tid än återhämtning i små snabbreagerande magasin.

124 Tiden för återhämtning efter negativ påverkan på anslutna ytvattenförekomster beror både på
 125 hur snabbt grundvattennivån i grundvattenförekomsten återhämtar sig och hur lång tid det tar för
 126 ytvattenförekomsten att återhämta sig. Likaså beror tiden för återhämtning efter skada på
 127 grundvattenberoende terrestra ekosystem både på hur snabbt grundvattennivån återhämtar sig
 128 och hur lång tid som krävs för att ekosystemet ska återfå sin artsammansättning och funktion.
 129 Hur stor skadan är på ekosystemet kommer vara avgörande för dess återhämtningstid. Det har
 130 också betydelse hur ekosystemets omgivning ser ut eftersom det exempelvis påverkar hur snabbt
 131 arter kan återkolonisera.

132 Återhämtning efter saltvatteninträngning sker på lite olika sätt beroende på om det är relik
 133 saltvatten under grundvattenförekomsten som stigit upp (horisontellt) eller om det rör sig om
 134 vertikal inträngning av salt havsvatten. Tiden för återhämtning beror på omfattningen av
 135 inträngningen, omfattningen av åtgärden och hur snabbreagerande magasinet är. Samma
 136 principer gäller givetvis om det är frågan om inträngning av någon annan förorening än saltvatten
 137 men då påverkar även föroreningens egenskaper återhämtningstiden.

138 Kemisk grundvattenstatus

139 Grundvattenförekomstens egenskaper har stor betydelse för hur snabbt återhämtning av
 140 grundvattnets kemiska status sker. Små snabbreagerande grundvattenförekomster har generellt
 141 en kortare återhämtningstid än stora långsamreagerande grundvattenförekomster. Samtidigt kan
 142 utspädning i större magasin i vissa fall leda till att halterna snabbare sjunker efter exempelvis
 143 sanering av förorenade områden.

144 Mängden förorening och var föroreningen återfinns påverkar återhämtningstiden. Om
 145 föroreningen finns i ytliga jordlager kan den läcka till grundvattenförekomsten under lång tid, även
 146 efter att användningen upphört. Exempel på detta är äldre bekämpningsmedel och deras
 147 nedbrytningsprodukter. Den mest effektiva åtgärden är genomförd genom att användningen har
 148 förbjudits. Det finns dock rester av ämnena i marken som inte saneras då det inte finns
 149 kostnadseffektiva metoder att tillgå men där ämnena fortsätter bidra till förorening av
 150 grundvattnet.

⁶ Bilaga 2, 5 och 6 HVMFS 2019:25.

⁷ https://circabc.europa.eu/sd/a/2f0bde9-9161-4c8d-8503-d221ab93d718/WD2019-2-3_Implementing%20Metals%20EQS%20DRAFT%20guidance%20WD%20meeting%2026%20Nov%202019.pdf

151 Ämnens egenskaper påverkar också återhämtningstiden. Exempelvis hur hårt ämnet binds till
 152 markpartiklar, hur vattenlösligt det är och hur lång halveringstiden är. Hur omfattande åtgärder
 153 som satts in har också betydelse för hur snabbt återhämtningen sker. Försäljning av ämnet kan
 154 förbjudas men det kan finnas gamla lager som fortfarande gör att ämnet används. Det kan också
 155 vara frågan om att enbart minska användningen, så som ofta är fallet för näringsämnen inom
 156 jordbruket.

157 Grundvattnets kemiska status hänger ihop med den kvantitativa statusen när det gäller
 158 inträngning av saltvatten eller annan förorening. Återhämtningen beror i dessa fall på
 159 omfattningen av inträngningen, omfattningen av åtgärden, magasinets egenskaper och ämnets
 160 egenskaper.

161 Undersökningar som utförs för att bedöma tidsfördröjningen mellan åtgärder och återhämtning
 162 kan till exempel omfatta geokemiska analyser, numeriska modeller eller expertbedömning.
 163 Observera att höga naturliga bakgrundsnivåer inte påverkar grundvattenförekomstens kemiska
 164 status och att det därför inte heller finns behov av att tillämpa undantag. Naturliga
 165 bakgrundsnivåer ska beaktas vid framtagande av riktvärden⁸.

166 Underlag till förlängd tidsfrist på grund av naturliga förhållanden

167 För att säkerställa en tydlig och transparent tillämpning av förlängd tidsfrist på grund av *naturliga*
 168 *förhållanden* behöver följande information lämnas och i av Havs- och vattenmyndigheten angiven
 169 databas (VISS)⁹:

- 170 • Förteckning över åtgärder som föreslås eller redan har vidtagits. Detta så att eventuella
 171 luckor i de åtgärder som krävs kan identifieras och för att information ska finnas om de
 172 nödvändiga åtgärderna är planerade eller redan har vidtagits ska vara tillgänglig.
- 173 • En uppskattning av förväntad tidpunkt efter att åtgärderna genomförts (senast 2027) i
 174 relation till den påverkade kvalitetsfaktorn.
- 175 • Uppgifter om använt underlag, använd metodik, hur säkra åtgärdernas effektivitet är och
 176 huruvida säker den förväntade tidpunkten är.

177
 178 Olika skalor kan vara lämpliga för olika bedömningar eller för olika aspekter av samma
 179 bedömning. Vid val av skala (nationell nivå, avrinningsområde, delavrinningsområde,
 180 vattenförekomst) för de olika bedömningarna bör dessa vara förankrade i relevanta
 181 bestämmelser. I de fall den information som används för att motivera ett undantag samlats in på
 182 en mer aggregerad nivå måste det tydligt framgå att den aggregerade informationen är relevant
 183 för den berörda vattenförekomsten eller gruppen av vattenförekomster.

184 Översikt över andra bedömningar än förlängd tidsfrist på grund av 185 naturliga förhållanden

186 I vissa fall behöver andra alternativ än tillämpning av förlängd tidsfrist på grund av naturliga
 187 förhållanden utredas. Det kan omfatta justering av referensförhållanden, beaktande av naturliga
 188 bakgrundskoncentrationer i statusbedömning, eller tillämpning av undantag enligt 4 kap. 10 eller
 189 15 §§ vattenförvaltningsförordningen, om respektive villkor är uppfyllda. Nedan tabeller ger en
 190 översikt över andra bedömningar än *förlängd tidsfrist på grund av naturliga förhållanden* som kan
 191 vara aktuella för att säkerställa att miljökvalitetsnormen blir korrekt.

⁸ Jfr CIS Guidance Document No. 18 Guidance on Groundwater Status and Trend Assessment.

⁹ 4 kap. 13 § HVMFS 2019:25.

192 Tabell 2. Exempel på justering av referensförhållandena (beaktande av naturliga bakgrundsförhållanden) som kan vara aktuellt
193 för att säkerställa att miljö kvalitetsnormen blir korrekt.

Förhållande	Exempel	Alternativ
Höga nivåer av naturligt förekommande ämnen vid bedömning av ytvattenförekomstens ekologisk status.	Vattendrag som domineras av basflöde där grundvattnet har naturligt höga halter av vissa ämnen. I detta fall är det inte möjligt för vattendraget att uppnå god ekologisk status.	Justera typologi och referensförhållandena alternativt referensvärdet så att vattenförekomsten inte längre har sämre än god status för detta ämne.
Höga nivåer av naturligt förekommande ämnen vid bedömning av grundvattenförekomstens kemiska status.	Höga halter av ämnen i grundvatten som beror av geologiska och naturgivna förhållanden. Kan till exempel gälla arsenik, uran och klorid.	Vid framtagande av riktvärde för en grundvattenförekomst ska en justering uppåt av riktvärdet ske som motsvarar den naturliga bakgrundskoncentrationen.
Återkolonisering av arter	Återkolonisering av arter (till exempel flodkräfta) som tidigare har förekommit naturligt i en vattenförekomst och vars effekter ännu inte återspeglas i de referensförhållanden som tillämpas.	Justera referensförhållandena för de återkoloniserade arterna så att vattenförekomsten kan uppnå god status.
Klimatförändringarnas effekter	Förändrade vattenförhållanden (till exempel hydrologi, artsammansättning, fysikalisk-kemisk egenskaper) till följd av klimatförändringar som är konstaterade och irreversibla.	Justera vattenförekomststyp till lämplig typ och motsvarande referensvillkor. Referensförhållanden och kvalitetskrav bör dock inte ändras på grund av klimatprognoser om det inte finns övertygande belegg för detta. ¹⁰

194

195

196 Tabell 3. Exempel på möjliga fall av mindre stränga kvalitetskrav som kan vara aktuellt för att säkerställa att
197 miljö kvalitetsnormen blir korrekt.

Förhållande	Exempel	Alternativ
Miljökonsekvenser till följd av viktiga pågående samhällsekonomiska verksamheter, som gör det omöjligt eller skulle medföra orimliga kostnader att uppnå god status.	En vattenförekomst oförmåga att återhämta sig till god status på grund av ett motiverat miljömässigt och samhällsekonomiskt behov av fortsatt vattenuttag. Behovet kan inte utan orimliga kostnader tillgodoses på ett sätt som är väsentligt bättre för miljön.	Säkerställ att förutsättningarna i 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda.

¹⁰ För närmare information, se CIS Guidance Document No. 24.

Förhållande	Exempel	Alternativ
"Ny förorening" av vattenförekomster till följd av återutsläpp eller återcirkulering av föroreningar	Pågående nytillförsel av historiska föroreningar till följd av till exempel störning av kontaminerat sediment genom pågående viktiga pågående samhällsekonomiska verksamheter eller naturliga processer (naturliga tillstånd).	Säkerställ att förutsättningarna i 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda. Kontrollera huruvida åtgärder såsom sanering av sediment i syfte att uppnå god status inom en definierad tidperiod är omöjligt eller skulle medföra orimliga kostnader.
Effekter av gränsöverskridande eller global förorening.	Miljökonsekvenser hos vattenförekomster är ett resultat av en föroreningskälla utanför Sverige ¹¹ .	Det är utanför vattenmyndighetens kontroll att hantera föroreningskällan, därför kan det finnas grund före ett mindre strängt kvalitetskrav enligt 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen .

198

199
200

Tabell 4. Exempel på möjligt fall av undantag enligt 4 kap. 15 § vattenförvaltningsförordningen – tillfällig försämring som kan vara aktuellt för att säkerställa att miljö kvalitetsnormen blir korrekt.

Förhållande	Exempel	Alternativ
Tillfällig försämring av exceptionella naturliga orsaker eller av naturliga orsaker som inte rimligen hade kunnat förutses eller till följd av olyckor som inte rimligen hade kunnat förutses.	<ul style="list-style-type: none"> • Det tar tid att återgå till normal hydromorfologisk förhållanden efter ett extrema flöden som lett till översvämning. • Miljökonsekvenser efter långvarig torra som inte rimligen hade kunnat förutses. • Det tar tid att återgå till normal kemisk status och fysikalisk-kemiska förhållanden till följd av olyckor (inklusive naturhändelser såsom skred och ras) som inte rimligen hade kunnat förutses. 	Säkerställ att förutsättningarna i 4 kap. 15 § vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda.

201

¹¹ Observera att Guidance Document No. 20 beskriver att medlemsstaten måste visa att skälen för att inte uppnå miljömålen ligger utanför dess jurisdiktion och dess behörighet, att samordningsmekanismerna som beskrivs i artikel 3.4 och 3.5 i vattendirektivet bör utnyttjas i största möjliga utsträckning, och att medlemsstaten måste vidta alla åtgärder på sitt eget territorium som inte är omöjliga eller orimligt dyra och bidrar till att uppnå högsta möjliga status. Se även artikel 4.8 och artikel 12 i vattendirektivet samt artikel 6 i direktiv 2008/105/EG ändrat genom direktiv 2013/39/EU.

1 **Kriterier för bedömning av kulturmiljö**
2 **- vid förklarande av kraftigt modifierade**
3 **vatten och**
4 **- beslut om miljökvalitetsnormer med**
5 **mindre stränga kvalitetskrav**

6

7

8

9

Datum 2022-07-06

10 **Klassificering** 1.1.4

11 **Dnr** RAÄ-2021-2995

12 **Version** 1.0

13 **Avdelning** Kulturmiljöavdelningen

14 **Enhet** Enheten för kulturmiljöintegrering

15 **Författare** Cissela Génétay, Håkan Slotte, Nils Åberg (Aju)

16

17

18

19

20

21

22

Om detta dokument

23 Bilaga 3 innehåller kriterier som Riksantikvarieämbetet har tagit fram i samverkan

24 med Havs- och vattenmyndigheten för att underlätta bedömning av kulturmiljöer

25 vid normsättning av vattenförekomster.

26

27

28

29

Läsanvisning

30 Denna vägledning ska användas parallellt med Havs- och vattenmyndighetens

31 vägledningar om *förklarande av kraftigt modifierade vatten, beslut om undantag,*

32 *bedömning av annat sätt samt definition av ekologisk potential.*

33

34

35

36

37

38	Innehållsförteckning	
39	Inledning.....	3
40	Vad är kulturmiljö?.....	5
41	Kulturhistoriskt värde	6
42	Kulturmiljö som samhällsnytta	7
43	Kunskapsunderlag rörande kulturmiljöer vid vatten	7
44	Kriterier för bedömning av kulturmiljö vid förklarande av kraftigt modifierade vatten	
45	.....	9
46	Steg B1: Identifiera återställandeåtgärder för att uppnå god ekologisk status till	
47	följd av de hydromorfologiska förändringarna	11
48	Steg B2: Leder återställandeåtgärderna identifierade i steg B1 till en betydande	
49	negativ påverkan på samhällsnyttig verksamhet och/eller miljön i stort? (8 d § 1	
50	HVMFS 2017:20)	11
51	Gradering av kulturhistoriskt värde	14
52	A. Formellt skyddade kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövården ...	14
53	B-C. Kriterier för gradering av kulturhistoriskt värde för anläggning och	
54	omgivning (steg B2 A)	14
55	Bedömning av skada (steg B2 B)	17
56	A. Formellt skyddade kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövården ...	18
57	B-C. Kriterier för gradering av skada på anläggning och omgivning.....	21
58	När fördjupad kunskap finns om återställandeåtgärder och kulturmiljö –	
59	detaljanpassning	24
60	Känslighet – en del av bedömning av skada	24
61	Steg B3: Kan nyttan, som den samhällsnyttiga verksamheten fyller, av tekniska	
62	skäl och med rimliga kostnader uppnås på ett <i>annat sätt</i> som är väsentligt bättre	
63	för miljön?	25
64	Steg B4: Innebär ett KVM-förklarande att kraven som följer av skyddade	
65	områden eller annan EU-lagstiftning inte kan uppnås?.....	25
66	Steg C1: Förklara ytvattenförekomsten som KVM	25
67	Kriterier för bedömning av kulturmiljö vid beslut om miljökvalitetsnormer med	
68	mindre stränga kvalitetskrav	27
69	Kulturmiljö kopplat till olika steg i Havs- och vattenmyndighetens vägledning,	
70	steg A1 samt steg C1-C5.....	28
71		

72 Inledning

73 Arbetet med vattenförvaltning sker i cykler på sex år. I varje ny cykel börjar arbetet
74 om igen med samma moment, men med utgångspunkt i kunskaper som samlats
75 in under föregående cykel. Varje länsstyrelse har en grupp sakkunniga inom olika
76 områden, beredningssekretariat, som ansvarar för arbetet med vattenförvaltningen
77 i länet. Vattenmyndigheterna ska med beredningssekretariaten bland annat ta
78 fram kunskapsunderlag, samla in data i av Havs- och vattenmyndigheten angiven
79 databas (Vatteninformation Sverige (VISS)) och ge förslag på miljökvalitetsnormer
80 och åtgärdsprogram. Vattendelegationerna vid vattenmyndigheterna fattar beslut
81 om normer och åtgärdsprogram. Mark- och miljödomstolen kan väcka frågan om
82 normsättningen är korrekt utifrån aktuellt kunskapsläge om vattenförekomsten.
83

84 I propositionen *Vattenmiljö och vattenkraft* (Prop. 2017/18:243) påtalades behovet
85 av att för bland annat kulturmiljö tillämpa de möjligheter till mindre stränga
86 kvalitetskrav och undantag som vattendirektivet medger.¹ Som en följd har
87 vattenförvaltningsförordningen ändrats i linje med detta (4 kap. 3 §
88 vattenförvaltningsförordningen). Denna vägledning syftar till att underlätta arbetet
89 vad gäller bedömningar rörande kulturmiljö som skäl för förklaring av kraftigt
90 modifierade vatten (KMV) eller beslut om mindre stränga kvalitetskrav (MSK). Vad
91 gäller tillämpning av undantag i form av förlängd tidsfrist i relation till kulturmiljö
92 hänvisas till *Havs- och vattenmyndighetens vägledning om förlängd tidsfrist och*
93 *mindre stränga kvalitetskrav* för generella bedömningar. Målgruppen är i första
94 hand vattenmyndigheterna och länsstyrelserna.

95
96 Havs- och vattenmyndigheten remitterar under 2021-2022 ett paket av
97 vägledningar; vägledning för *förklarande av KMV*, vägledning för *beslut om*
98 *undantag*, vägledning om *bedömning av annat sätt* samt vägledning för *definition*
99 *av ekologisk potential*.

100

101 Havs- och vattenmyndighetens *Vägledning för förklarande av KMV* (remissversion
102 2021) anger hur och i vilka steg förklarande av KMV ska gå till. Föreliggande
103 fördjupande vägledning om kulturmiljö utgår från dessa steg och beteckningar.

104

105 Havs- och vattenmyndighetens vägledning om *beslut om undantag* (remissversion
106 juli 2022) anger hur och i vilka steg beslut om MSK ska gå till. Föreliggande

---

¹ Europeiska kommissionens miljödirektorat har informerat att begreppet miljön i stort innefattar kulturarv. Se citat i prop. 2017/18:243, sid. 69.

107 fördjupande vägledning om kulturmiljö utgår också från dessa steg och
108 beteckningar.
109
110 Denna vägledning ska användas parallellt med Havs- och vattenmyndighetens
111 ovan nämnda vägledningar.
112
113 Många ytvattenförekomster är inte tillräckligt fysiskt förändrade för att förklaras
114 som KMV. Dessa definieras som naturliga vatten och kan inte förklaras som KMV-
115 Kulturmiljö. I vissa fall kan det vara motiverat att se över om den
116 hydromorfologiska bedömningen är korrekt eller om vattenförekomsten borde
117 indelas på annat sätt. Alla vattenförekomster ska dock bedömas om MSK-
118 Kulturmiljö är tillämpligt.
119
120 Denna fördjupande vägledning om kulturmiljö redovisar steg och kriterier för
121 bedömning av kulturhistoriskt värde och skada. Kriterierna är desamma för KMV-
122 Kulturmiljö som för MSK-Kulturmiljö. Vägledningsavsnittet om MSK-Kulturmiljö är
123 kortfattat och hänvisar till stora delar till avsnittet om KMV-Kulturmiljö.
124
125 Bedömningarna som behöver göras inför förklarande av KMV-Kulturmiljö och
126 beslut om MSK-Kulturmiljö förutsätter att kunskap finns om miljöerna eller att
127 inventeringar genomförs. De länsstyrelser i ett vattendistrikt som inte är
128 vattenmyndighet ska biträda distriktets vattenmyndighet.² I många fall har
129 kulturmiljöfunktionen vid länsstyrelserna kunskap om platserna varför
130 bedömningarna kan göras i samverkan med dessa.
131
132 Vattenförekomsten är utgångspunkten vid bedömning av KMV-Kulturmiljö. Den
133 kan innehålla en eller flera värdefulla kulturmiljöer som berörs av
134 återställandeåtgärder. I de fall det finns flera åtskilda kulturmiljöer inom
135 vattenförekomsten kan skadorna på kulturmiljöerna behöva bedömas
136 sammantaget för att avgöra om dessa motiverar KMV-Kulturmiljö för
137 vattenförekomsten. Det kan i vissa fall innebära att kulturmiljöer som enligt
138 kriterierna inte motiverar KMV-Kulturmiljö enskilt, gör det samlat.
139
140

---

² Förordning (2017:872) om vattendelegationer

141 **Vad är kulturmiljö?**

142 I den följande texten beskrivs kortfattat vad kulturmiljö är och viktiga begrepp
143 förklaras för att underlätta tillämpning av kriterierna rörande *kulturhistoriskt värde*
144 och *skada*.

145

146 Kulturmiljöer vid vatten kopplar till verksamheter inom jord- och skogsbruk,
147 industriell produktion, kommunikation eller vattenkraft. Kulturmiljöer vid vatten kan
148 även utgöras av lämningar efter bland annat förhistoriska boplatser och
149 fångstanordningar för fiske.

150

151 Från åtminstone 1100-talet nyttjades vattnets kraft. Genom mekanisk överföring
152 med vattenhjul drevs kvarnar, stampar, sågar, hyvlar, tröskverk, pumpar med
153 mera, samt hyttor (framställning av järn), hammare (förädling av järn) och gruvor.
154 Vattnet var en förutsättning för utveckling av olika typer av fabriker och mekaniska
155 verkstäder. Från slutet av 1800-talet övergick nyttjandet av vattnet som kraftkälla
156 till främst elproduktion.

157

158 Definitionerna av begreppen *kulturmiljö*, *kulturhistoriskt sammanhang* och
159 *kulturhistoriskt värde* är hämtade ur Riksantikvarieämbetets *Plattform*
160 *Kulturhistorisk värdering och urval* som beskriver ett grundläggande
161 förhållningssätt för arbete med att definiera, värdera, prioritera och utveckla
162 kulturarvet.³

163

164 En kulturmiljö kan omfatta bebyggelse av olika slag, befintliga anläggningar eller
165 lämningar, samt kan innehålla uttryck för olika kulturhistoriska sammanhang, se
166 faktaruta. Ett exempel på kulturhistoriskt sammanhang kan vara verksamheten vid
167 ett järnbruk och där de olika anläggningarna, strukturerna och beståndsdelarna
168 återspeglar dess olika funktioner och tillverkningsprocesser. Men verksamheter
169 vid järnbruk ingår även i större kulturhistoriska sammanhang genom funktionella
170 samband med andra verksamheter i omgivningen eller regionen – till exempel
171 malmbrytning i gruvor, skogsavverkning och kolframställning i kolmilor till
172 järnbrukens masugnar, järnförädling i hammare och smedjor, transporter via vägar
173 och hamnar, olika yrkesgruppers bostäder i till exempel torp eller backstugor,
174 produktion och förädling av livsmedel på jordbruksmarker och i särskilda

³ *Plattform Kulturhistorisk värdering och urval [Elektronisk resurs]: grundläggande förhållningssätt för arbete med att definiera, värdera, prioritera och utveckla kulturarvet*, Riksantikvarieämbetet, Stockholm, 2015, s. 12f.

175 byggnader. Men ett kulturhistoriskt sammanhang kan också vara mer avgränsat
176 och endast gälla en specifik verksamhet på en avgränsad plats under kortare eller
177 längre tid – till exempel vistelsen vid en boplats, passagen över en stenbro eller
178 nyttjandet av en fast fiskeanläggning. En verksamhet kan också tidigare ha ingått
179 som en del i ett större kulturhistoriskt sammanhang men där alla eller merparten
180 av uttrycken för detta har försvunnit eller förvanskats, varför verksamheten i fråga
181 kan upplevas som enskild och dess uttryck (lämning/lämningar) kan uppfattas som
182 solitärt.
183

Med *kulturmiljö* avses hela den av människor påverkade miljön, det vill säga som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan preciseras och avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större landskapsavsnitt, en bygd eller en region. Det kan röra sig om intensivt utnyttjade stads- eller industriområden såväl som extensivt påverkade skogs- eller fjällandskap. Kulturmiljön omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även immateriella företeelser som ortnamn eller sägner som är knutna till en plats eller ett område. Kulturmiljön är en del av kulturarvet.

184
185

Kulturhistoriskt sammanhang – avser ett visst identifierat och avgränsat historiskt utvecklingsförlopp med ingående verksamheter eller aktiviteter som på olika sätt haft en präglade inverkan på en viss kulturmiljö. En kulturmiljös kulturhistoriska sammanhang och uttrycken för detta bildar utgångspunkter för bedömning av dess kulturhistoriska värden. Flera olika kulturhistoriska sammanhang kan tillskrivas en och samma kulturmiljö.

186

187 **Kulturhistoriskt värde**

188 Begreppet *kulturhistoriskt värde* är centralt i kulturmiljöarbetet. Det avser de
189 möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta
190 och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang –
191 samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som
192 råder idag.

193

194 Kriterierna, enligt nämnda Plattform, för bedömning av kulturhistoriskt värde är:

195 *Möjlighet till kunskap och förståelse*, som avser det kulturhistoriska

196 informationsinnehållet och dess läsbarhet.

197 *Kulturhistorisk helhet*, som handlar om vad som finns kvar, det vill säga graden av
198 "fullständighet"; hur mycket som har bevarats från en avgränsad kortare tidsperiod

- 199 (tidskontext) eller från olika skeden i ett längre utvecklingsförlopp
200 (processkontext).
201 *Kulturhistorisk relevans* som gäller kulturmiljöns roll som kännetecknande eller på
202 annat sätt särskilt betydelsefull för sin tid och kontext.
- 203 **Kulturmiljö som samhällsnytta**
204 Undantag i form av mindre stränga kvalitetskrav beaktar samhällsnyttiga
205 verksamheter, vilket innefattar kulturmiljö. Samhällsnyttiga verksamheter avser
206 således samhällsekonomiska kostnader och nyttor, till skillnad från
207 företagsekonomiska och privatekonomiska kostnader och intäkter. I en
208 samhällsekonomisk analys är summan av kostnader och nyttor för samhället i
209 fokus. Det innebär att även varor och tjänster som inte har ett marknadspris
210 inkluderas i värderingen. Det samhällsekonomiska värdet av kulturmiljöer kan
211 dock sällan fastställas och värdet kan inte heller enkelt översättas till monetära
212 värden, det vill säga penningvärde, se *Metodhandledning i samhällsekonomisk*
213 *konsekvensanalys*⁴ och där i förekommande referenser.⁵
214
215 De nyttor allmänheten får av kulturmiljön är ofta av typen så kallade icke-
216 användarvärden, det vill säga att människor kan värdesätta kulturmiljöer även om
217 de personligen inte har för avsikt att ta del av dessa. Det kan handla om att vilja
218 lämna över ett bevarat och utvecklat kulturarv till framtida generationer, eller
219 värdet förknippat med själva vetenskapen om att kulturmiljöer finns. Värdet av
220 kulturmiljöer är nyttan för nuvarande och kommande generationer, vilket i dessa
221 sammanhang kan sägas motsvara samhällsnyttovärdet.⁶
222
223 Denna vägledning har genom värderingskriterierna fokus på de kulturhistoriska
224 värdena. Kriterierna förutsätts tillämpas av sakkunniga inom kulturmiljöområdet.
225 Det medför att kulturmiljöns sociala eller samhällsekonomiska betydelse inte
226 fångas in av kriterierna, och kan behöva bedömas och beskrivas separat.
- 227 **Kunskapsunderlag rörande kulturmiljöer vid vatten**
228 Länsstyrelserna har under flera år inventerat kulturmiljöer vid vatten, dels
229 byråmässigt, dels genom inventeringar i fält. Omfattningen av dessa inventeringar

⁴ *Metodhandledning i samhällsekonomisk konsekvensanalys – Kulturmiljön i miljömålsarbetet*, Rapport Riksantikvarieämbetet 2021.

⁵ Se även Havs- och vattenmyndighetens *vägledning om undantag*, avsnitt 4.7.1.

⁶ *Metodhandledning i samhällsekonomisk konsekvensanalys – Kulturmiljön i miljömålsarbetet*, Rapport Riksantikvarieämbetet 2021. Se även Havs- och vattenmyndighetens *vägledning om undantag*, avsnitt 4.7.1.

230 och hur de har redovisats varierar mellan länsstyrelserna då förutsättningarna för
231 de olika inventeringsuppdragen har varit olika.
232
233 Information om de inventeringar som fram till 2016 har utförts inom de sydligaste
234 vattendistrikten finns sammanställd i rapporten *Förteckning över rapporter och*
235 *andra produkter som tagits fram i södra Sverige, inom projekten: Vattenförvaltning*
236 *och kulturmiljö i Västerhavets vattendistrikt (VaKul) och Kulturmiljö och*
237 *vattenförvaltning i Södra Östersjöns vattendistrikt 2010–2016*.⁷ Vad gäller övriga
238 vattendistrikt hänvisas till respektive länsstyrelse.
239
240 Inventeringsmetodik, bedömning och gradering av kulturhistoriska värden kan
241 variera mellan länsstyrelserna. I sammanhanget är det viktigt att känna till att vid
242 kulturmiljöinventeringar beskrivs oftast de objekt och miljöer som anses som
243 värdefulla. De andra prioriteras bort redan vid inventeringstillfället. Det är en
244 förklaring till att många av de inventerade kulturmiljöerna bedöms ha höga eller
245 mycket höga kulturhistoriska värden, även ibland benämnda kulturmiljövärden.
246
247 Formellt skyddade miljöer avseende natur- och kulturresevat redovisas i
248 databasen *Skyddad natur*, se Naturvårdsverkets webbplats.⁸ Enskilda och statliga
249 byggnadsminnen samt kyrkor redovisas i *Bebyggelseregistret* och fornlämningar i
250 *Fornsök*, båda systemen nåbara via Riksantikvarieämbetets webbplats.⁹
251 Riksintressen för kulturmiljövärden redovisas på Riksantikvarieämbetets
252 webbplats¹⁰ och Boverkets webbplats om riksintressen¹¹.
253
254 Värdefulla kulturmiljöer kan även redovisas i kommunala kulturmiljöprogram och i
255 översiktsplaner. Värdefulla kulturmiljöer kan också framgå av detaljplaner och
256 deras skyddsbestämmelser.
257
258

⁷ http://ext-dokument.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Kulturmiljo/VaKul/ForteckningRapporterProdukter_VHVDISOV_D.pdf, hämtad 2022-06-30.

⁸ <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, hämtad 2022-06-30.

⁹ <https://www.raa.se/hitta-information/bebyggelseregistret-bebr/>, hämtad 2022-06-30.

¹⁰ <https://www.raa.se/hitta-information/fornsok/>, hämtad 2022-06-30.

¹¹ <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/riksintressen/kartor/>, hämtad 2022-06-30.

259 **Kriterier för bedömning av kulturmiljö vid**
260 **förklarande av kraftigt modifierade vatten**

261 Värdefulla kulturmiljöer kan finnas vid och i ytvattenförekomster och kan i vissa fall
262 vara grund för förklarande av vattenförekomsten som KMV-Kulturmiljö.

263

264 Kulturmiljöer berörs av miljö kvalitetsnormers krav på återställandeåtgärder för att
265 förbättra ekologin. Med återställandeåtgärder avses här vattenvårdsåtgärder som
266 innebär fysiska miljöanpassningar som syftar till att återfå ekologisk funktion.

267 Exempel på anläggningar eller konstruktioner i kulturmiljöer som kan bli föremål
268 för fysiska miljöanpassningar kan vara stadsbebyggelse, verkstäder, kajer,
269 kanaler, dammar, kanaliseringar, strandskoningar, uträtningar av vattendrag,
270 flottningsanläggningar, bevattningsanläggningar eller våtmarker
271 (översilningsängar). Det kan också vara kulturmiljöer i tätorter som kan komma att
272 beröras av tillkommande anläggningar för dagvattenrening.

273

274 Återställandeåtgärder kan också behöva göras för att förbättra kemisk status. Det
275 kan innebära till exempel grävning eller schaktarbeten. De skador som därmed
276 kan uppstå på kulturmiljön kan bedömas enligt samma kriterier som
277 återställandeåtgärder för förbättrad ekologisk status.

278

279 Bedömningen grundas på:

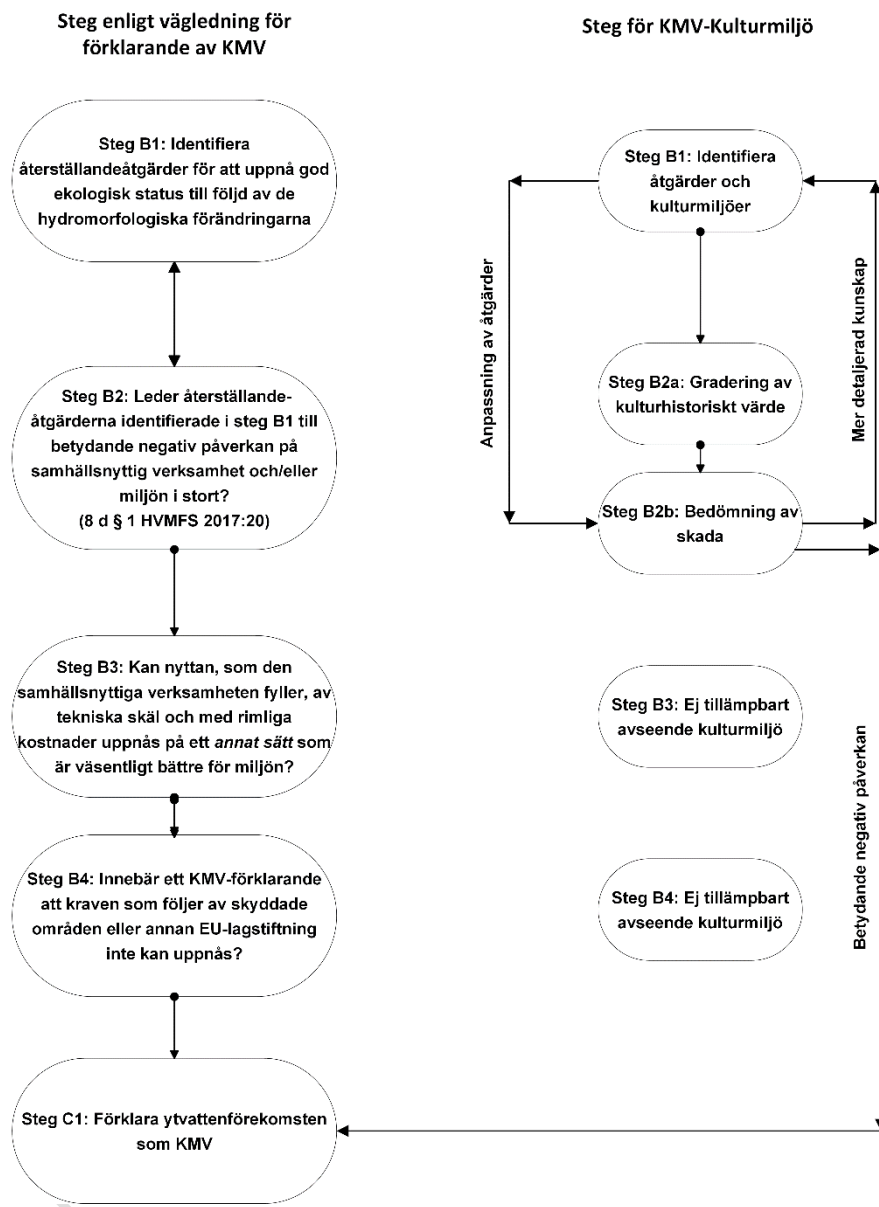
280 - 4 kap. 3 § 1 a vattenförvaltningsförordningen (vattenförvaltningsförordningen) -
281 konstgjorda eller kraftigt modifierade ytvattenförekomster.

282 För bedömning av KMV-Kulturmiljö är ingången det som
283 vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndigheten anger om
284 rekvisitet *miljön i stort*.¹²

285

286 I den följande texten ges kriterier för kulturhistoriskt värde och skada inför
287 bedömning av påverkan på *miljön i stort*. Kriterierna kopplar till Havs- och
288 vattenmyndighetens *Vägledning för förklarande av KMV*, steg B1-B2, se figur 1.

¹² Miljön i stort förklaras i CIS Guidance No 4, avsnitt 6.4.8 *What is the wider environment?* Article 4(3)(a) refers to the wider environment. Consequently a restricted definition of environment would not be appropriate and the environment is considered to include the natural environment and the human environment including archaeology, heritage, landscape and geomorphology, sid. 41.

289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296

Figur 1. Schematiskt flödesschema över de olika stegen enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning för förklarande av KMV, med tillagda korresponderande steg för bedömning av kulturmiljö. Kulturmiljö bedöms under rekvisitet "miljön i stort".

297 **Steg B1: Identifiera återställandeåtgärder för att uppnå god**
298 **ekologisk status till följd av de hydromorfologiska förändringarna**
299 Utgångspunkten för bedömning av kulturhistoriskt värde och skada på kulturmiljön
300 är de återställandeåtgärder som kan anses behövas för att uppnå god ekologisk
301 status (GES) eller god ekologisk potential (GEP) i den berörda vattenförekomsten.
302 Genom att identifiera och dokumentera dessa åtgärder och därmed vilka
303 kulturmiljöer som berörs och på vilka sätt, kan skador för dessa bedömas i steg
304 B2B. Lämpliga återställandeåtgärder är sådana som gör att god status uppnås
305 samtidigt som åtgärderna anpassas så att skada på kulturmiljön begränsas. Vad
306 som anses vara lämpliga återställandeåtgärder kan komma att påverka
307 bedömningen av åtgärder som identifierats i steg B1. Detta kan innebära att det
308 fysiska område som först bedöms påverkas kan komma att ändras, till exempel
309 genom val av fiskvägs placering. Således kan steg B1 och B2 behöva beaktas
310 växelvis.

311 **Steg B2: Leder återställandeåtgärderna identifierade i steg B1 till en**
312 **betydande negativ påverkan på samhällsnyttig verksamhet och/eller**
313 **miljön i stort? (8 d § 1 HVMFS 2017:20)**

314 För att bedöma om återställandeåtgärderna identifierade i steg B1 har en
315 betydande negativ påverkan på kulturmiljön behöver de kulturhistoriska värdena
316 och eventuell skada på dessa bedömas, enligt kriterier nedan. Bedömningarna
317 behöver vara specifika för varje kulturmiljö och för de återställandeåtgärder som
318 föreslås i just den miljön. För alla kulturmiljöer som inte är formellt skyddade och
319 som berörs av återställandeåtgärder behöver initialt bedömas om miljön har
320 sådana kulturhistoriska värden att bedömning av KMV-Kulturmiljö är motiverat. I
321 detta sammanhang ska påpekas att långt ifrån alla värdefulla kulturmiljöer är
322 kända eller dokumenterade. Om det är uppenbart att betydande negativ påverkan
323 inte kommer uppstå till följd av återställandeåtgärderna görs ingen vidare
324 bedömning av KMV-Kulturmiljö.

325

326 Bedömningen av kulturmiljön utgår ifrån tre kategorier;

327 A) Formellt skyddade kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövården,

328 B) Anläggning, och

329 C) Berörd omgivning.

330

331

- 332 Med formellt skydd och riksintressen för kulturmiljövården avses:
333 - fornlämningar, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen omfattande kyrkor,
334 kyrkotomter och begravningsplatser (2, 3, 4 kap. kulturmiljölagen),
335 - statliga byggnadsminnen (förordningen (2013:558) om statliga
336 byggnadsminnen),
337 - naturreservat och kulturresevat (7 kap. 4 och 9 §§ miljöbalken),
338 - riksintressen för kulturmiljövården (3 kap. miljöbalken).
339
340 Skydd för kulturmiljö kan även finnas i detaljplaners skyddsbestämmelser eller
341 indirekt genom hur planerna har utformats.
342
343 Utöver dessa områden finns också ett antal världsarv, varav några omfattar
344 vattenmiljöer. Världsarven tas hänsyn till vid samhällsplanering respektive skydd i
345 förekommande fall enligt ovan nämnd lagstiftning.
346
347 En anläggning som syftar till att ändra vattnets djup och läge räknas som en
348 vattenanläggning. Ändringen av vattnets djup eller läge utgör vattenverksamhet
349 enligt miljöbalken. En vattenverksamhet kan bedrivas för olika syften till exempel
350 elkraftproduktion eller hamnverksamhet. I det följande används benämningen
351 "anläggning" för en vattenanläggning som antingen har ett pågående syfte
352 kopplad till sig såsom elproduktion, eller inte har det till exempel att verksamheten
353 har upphört. Med en anläggning avses här alla dess ingående delar som till
354 exempel för kraftverk kan vara kraftstationer, in- och utloppskanaler, närliggande
355 reglerade dammar med mera. Ett annat exempel på anläggning kan vara kajer
356 med tillhörande lagerlokaler och handelsplatser. Ofta är det en eller flera
357 vattenanläggningar som orsakar att miljö kvalitetsnormerna inte följs och därför
358 behöver åtgärdas.
359
360 Omgivningen definieras här som det område som fysiskt eller visuellt berörs. Detta
361 innefattar även återställandeåtgärder som medför ändringar vad gäller
362 vattennivåer uppströms och nedströms. Omgivningen kan bestå dels av
363 bebyggelse och andra strukturer med funktionell koppling från ett
364 kulturmiljöperspektiv till den vattenanknutna verksamheten, dels av kulturmiljöer
365 som saknar sådan koppling, det vill säga som har uppkommit i andra
366 kulturhistoriska sammanhang.
367
368 Av ovan framgår att bedömning av kulturhistoriskt värde här görs dels för
369 anläggning, dels för dess omgivning. Ibland hör anläggningen direkt samman med

370 omgivningen, i andra fall har omgivningen ingen direkt koppling till anläggningen.
371 Bedömning av omgivningen är nödvändig eftersom den ofta kan behöva tas i
372 anspråk för eller påverkas av återställandeåtgärder som behövs för att uppnå god
373 ekologisk och kemisk status.
374
375 Avsikten med denna indelning är också att KMV-Kulturmiljö ska kunna tillämpas i
376 fall där en kulturhistorisk värdefull anläggning till stora delar har förstörts eller
377 försvunnit men där omgivningen har anslutande betydelsefulla kulturhistoriska
378 värden kopplade till landskap, bebyggelse¹³, anläggningar och/eller lämningar. Vid
379 fackmässiga värderingar av kulturmiljöer görs dock oftast inte separata
380 bedömningar av anläggning respektive omgivning på så sätt som beskrivs här,
381 vilket också är ett godtagbart synsätt.
382

---

¹³ Med bebyggelse avses en vid betydelse som omfattar bebyggelseområden, byggnader, husgrunder, vägar, murar, tomtmark och andra strukturer.

383 **Gradering av kulturhistoriskt värde**

384 För att en anläggning eller dess omgivning ska kunna utgöra grund för förklarande
385 av vattenförekomsten som KMV-Kulturmiljö behöver graderingen av de
386 kulturhistoriska värdena nå upp till nivå 1-2 enligt nedan. Det räcker således att
387 nivå 1 eller 2 uppnås i någon av kategorierna anläggning eller omgivning.

388

	<i>Anläggning</i>	<i>Omgivning</i>
1. Mycket höga kulturhistoriska värden	X	X
2. Höga kulturhistoriska värden	X	X
3. Kulturhistoriska värden		
4. Vissa kulturhistoriska värden		

389

390 *Figur 2. Graderingsnivåer markerade med "X", tillsammans eller var för sig, kan*
391 *efter bedömning av skada bli aktuella för KMV-Kulturmiljö.*

392 **A. Formellt skyddade kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövärden**

393 Ingen gradering av de kulturhistoriska värdena görs.

394 Genom sitt tidigare skydd eller utpekande når de upp till motsvarande nivå 1 eller
395 2.

396

397 Skada bedöms enligt vad som framgår av sid. 17-23.

398 **B-C. Kriterier för gradering av kulturhistoriskt värde för anläggning och**
399 **omgivning (steg B2 A)**

400 Kriterierna utgår från platsens läsbarhet och dess kulturhistoriska sammanhang.
401 Med läsbarhet avses möjligheterna att utifrån kulturmiljöns fysiska innehåll och
402 egenskaper utläsa, förstå (uppleva) och kommunicera väsentliga delar av dess
403 kulturhistoriska sammanhang.¹⁴

404

405 Graderingen för anläggning respektive omgivning, görs i fyra nivåer:

406

407 **1. Mycket höga kulturhistoriska värden**

408 Anläggning

409 Mycket höga kulturhistoriska värden kännetecknas av välbevarade och tydligt
410 läsbara beståndsdelar och strukturer och där merparten av anläggningen samt

¹⁴ Definition med utgångspunkt RAÄ:s Plattform för kulturhistorisk värdering och urval (2015).

411 tillhörande byggnader och konstruktioner finns kvar så att platsens kulturhistoriska
412 sammanhang framgår. Platsen förmedlar en tydlig och bred historisk förståelse för
413 nyttjandet av vattnet.

414 Det kan också vara en plats som visar på utvecklingsförlopp genom att olika
415 "årsringar" är tydligt läsbara.

416 Hjälpkriterium i de fall anläggningen omfattar tekniska delar:

417 Maskineri och tekniska installationer finns kvar och visar på den teknikhistoriska
418 utvecklingen. Anläggningen används eller skulle kunna istandsättas för drift. Om
419 dessa förutsättningar är uppfyllda stärker det motivet för val av denna
420 graderingsnivå.

421

422 Berörd omgivning

423 Det kan vara kulturmiljöer av olika slag uppkomna genom olika verksamheter och
424 utvecklingsförlopp. Kännetecknande är att strukturer och beståndsdelar till mycket
425 stor del finns kvar, är välbevarade och tydligt återspeglar miljöernas
426 kulturhistoriska sammanhang.

427

428 **2. Höga kulturhistoriska värden**

429 Anläggning

430 Höga kulturhistoriska värden kännetecknas av bevarade och läsbara
431 beståndsdelar och strukturer, där delar av anläggningen samt eventuella
432 tillhörande byggnader och konstruktioner finns kvar eller som tydliga
433 grundfundament och kanaler eller liknande, så att det tämligen lätt går att förstå
434 platsens kulturhistoriska sammanhang och nyttjandet av vattnet.

435 Det kan också vara en plats som visar på utvecklingsförlopp genom att olika
436 "årsringar" är läsbara.

437 Hjälpkriterium i de fall anläggningen omfattar tekniska delar:

438 Maskineri och tekniska installationer finns delvis kvar och visar på den
439 teknikhistoriska utvecklingen. Anläggningen används till viss del eller skulle delvis
440 kunna istandsättas för drift. Om dessa förutsättningar är uppfyllda stärker det
441 motivet för val av denna graderingsnivå.

442

443 Berörd omgivning

444 Det kan vara kulturmiljöer av olika slag uppkomna genom olika verksamheter och
445 utvecklingsförlopp. Kännetecknande är att strukturer och beståndsdelar till stora
446 delar finns kvar, är delvis välbevarade och väl återspeglar miljöernas
447 kulturhistoriska sammanhang.

448

449 **3. Kulturhistoriska värden**

450 Anläggning

451 Kulturhistoriska värden kännetecknas av att anläggningen till vissa delar är
452 raserad eller på annat sätt förändrad och därmed har flera beståndsdelar som har
453 betydelse för den kulturhistoriska förståelsen försvunnit eller påverkats så att
454 läsbarheten försämrats. Anläggningens tidigare verksamhet är svår att uppfatta i
455 sin helhet men delar av dess kulturhistoriska sammanhang går att förstå.

456

457 Omgivning

458 Det kan vara kulturmiljöer av olika slag uppkomna genom olika verksamheter och
459 utvecklingsförlopp. Kännetecknande är att strukturer och beståndsdelar till vissa
460 delar finns kvar, i viss mån bevarade och kan återspegla miljöernas
461 kulturhistoriska sammanhang, även om tidigare verksamheter kan vara svåra att
462 uppfatta.

463

464 **4. Vissa kulturhistoriska värden**

465 Anläggning

466 Vissa kulturhistoriska värden kännetecknas av att anläggningen antingen är helt
467 eller till stora delar raserad eller på annat sätt så pass hårt förändrad att den
468 historiska läsbarheten är svårtydd, även om enstaka beståndsdelar och strukturer
469 finns kvar är det svårt att förstå hur dessa fungerat och hur de ingår i
470 anläggningens kulturhistoriska sammanhang.

471

472 Omgivning

473 Det kan vara kulturmiljöer av olika slag uppkomna genom olika verksamheter och
474 utvecklingsförlopp. Kännetecknande är att enstaka strukturer och beståndsdelar
475 kan finnas kvar men är raserade eller förändrade så att de i liten utsträckning
476 återspeglar miljöernas kulturhistoriska sammanhang. Tidigare verksamheter är
477 svåra att uppfatta.

478

479

480 Anläggningar och deras omgivningar som graderas till nivå 1 och 2 kan i många
481 fall betraktas vara av nationellt eller regionalt intresse och nivå 3 av regionalt eller
482 lokalt intresse.

483

484 **Bedömning av skada (steg B2 B)**

485 Återställandeåtgärder (exempel se faktaruta) som har identifierats i steg B1 kan
486 om de genomförs medföra skada på kulturmiljön som kan innebära en minskad
487 möjlighet till läsbarhet av de kulturhistoriska sammanhangen – det vill säga
488 försämra möjligheterna att förstå och uppleva hur de historiska verksamheterna på
489 platsen fungerat och bedrivits.
490

Exempel på återställandeåtgärder i vattendrag

Åtgärder väljs i syfte att behålla kulturmiljöns läsbarhet och väsentliga konstruktioner intakta. Åtgärderna är beroende av förutsättningarna på platsen.

Åtgärder kan vara:

- ha dammluckor öppna vissa tider
- tillförande av sten i kanaler för att återfå turbulent flöde
- upptröskling av dammar och kulvertar
- minimitappning
- rensgaller och flyktväg
- partiell sänkning av dammtröskel med tillhörande vattenståndsändringar
- anläggande av fiskväg
- tillförande av sten i flottningsrensat vattendrag
- partiell återförande av sten i flottningsrensat vattendrag

Se även Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsbibliotek (remitterat 2022)

491

492

493 Kulturmiljöer är värdefulla även om syftet med vattenverksamheten har upphört
494 det vill säga om de präglade, för kulturmiljöns del, verksamheterna såsom
495 kvarndrift eller elproduktion inte pågår eller har upphört tidigare. Stor skada
496 innebär till exempel att återställandeåtgärder genomförs som medför att
497 kulturhistoriska anläggningar som fortfarande är i drift, eller skulle kunna vara det
498 med relativt enkla åtgärder, inte kan fortsätta sin verksamhet. Stor skada kan
499 också uppstå då kulturmiljön kan behöva tas i anspråk för till exempel
500 dagvattenhantering och rening med mera.

501

502 Vad som bedöms vara lämplig utformning av återställandeåtgärder i förhållande till
503 hur stor skadan blir på kulturmiljön beror på kulturmiljöns känslighet för
504 borttagande av eller för tillkommande beståndsdelar eller strukturer. Det innebär i
505 praktiken att anpassningar till kulturmiljön kommer att aktualiseras, till exempel
506 vad gäller val av återställandeåtgärd, utförande eller gestaltning, se vidare sid. 24.
507

508 Vid förklarande av KMV finns sällan fullständig information om hur
509 återställandeåtgärderna kommer att genomföras. Denna mer detaljerade
510 information, som tillkommer i ett senare skede, kan göra att en bedömning om
511 KMV kan behöva ändras om skadan inte blir så stor som tidigare antagits. Eller
512 motsatt, att skadan blir större än vad som tidigare bedömts så att vattenförekomst
513 som inte bedömts som KMV-Kulturmiljö nu motiverar sådan normsättning.
514 Avsaknad av information om detaljutformning ska dock inte hindra
515 vattenmyndigheten att förklara en vattenförekomst som KMV-Kulturmiljö.
516

517 Den bedömning som ska göras enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning
518 för förklarande av KMV, steg B3, avseende vad som är tekniskt och ekonomiskt
519 rimligt på ett annat sätt som är väsentligt bättre för miljön, tillämpas inte på *miljön i*
520 *stort*.
521

522 Återställandeåtgärder för att förbättra kemisk status innebär ofta att fysiska
523 åtgärder behöver göras som kan ha liknande påverkan på kulturmiljön som
524 åtgärder för förbättrad ekologisk status, och kan således bedömas enligt samma
525 kriterier.
526

527 Vattenmyndigheterna ska med beredningssekretariaten bland annat ta fram
528 kunskapsunderlag, samla in data i Vatteninformation Sverige (VISS) och ge
529 förslag på miljö kvalitetsnormer. Det innebär samverkan med länsstyrelserna inför
530 normsättningen inom sexårscykeln. Det är också möjligt att uppdatera
531 miljö kvalitetsnormer om mark- och miljödomstolen väcker frågan om det i samband
532 med en prövningsprocess, varvid samverkan också kan aktualiseras.

533 **A. Formellt skyddade kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövården**
534 I de fall återställandeåtgärder berör formellt skyddade kulturmiljöer och
535 riksintressen görs skadebedömning enligt nedan. Utgångspunkten är dock att
536 återställandeåtgärder väljs så att de skyddade kulturmiljöerna undviks. De
537 kulturmiljöer som inte är formellt skyddade bedöms enligt B-C.
538

539 För formellt skyddade kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövården beskrivs
540 nedan ett förfarande om samverkan, att länsstyrelsen och för statliga
541 byggnadsminnen Riksantikvarieämbetet, bedömer skadan enligt nedan nämnda
542 punkter.
543

- 544 Länsstyrelsen meddelar vattenmyndigheten om skada uppstår på den miljö som
545 skyddet avser och bedöms vara av sådan omfattning att KMV-Kulturmiljö bör
546 tillämpas. Motsvarande gäller också Riksantikvarieämbetet för statliga
547 byggnadsminnen. Vattenmyndigheten beslutar eventuellt om KMV-kulturmiljö, för
548 *miljön i stort*, för vattenförekomsten.
549
- 550 I de fall länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet i nämnda samverkan bedömer
551 skadan stor enligt punkterna nedan kan skadan sägas motsvara *betydande*
552 *negativ påverkan*. I de fall skadan inte är så stor är KMV-Kulturmiljö inte aktuellt.
553
- 554 De bedömningar som ska göras enligt nedan utgör ingen prövning enligt
555 kulturmiljölagen, miljöbalken eller förordningen om statliga byggnadsminnen. För
556 byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen och fornlämningar gäller att dessa
557 handläggs enligt kulturmiljölagen när återställandeåtgärder aktualiseras, det vill
558 säga inte i samband med att miljö kvalitetsnormen fastställs för vattenförekomsten.
559
- 560 Skyddsformer som omfattar kategori A redovisas på sid. 12.
561
- 562 • I de fall byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen riskeras att skadas
563 av återställandeåtgärder behöver vattenmyndigheten samverka
564 med länsstyrelsen som bedömer om det är förenligt med ändamålet med
565 skyddet.
566
  - 567 • I de fall statliga byggnadsminnen riskeras att skadas av
568 återställandeåtgärder behöver vattenmyndigheterna samverka med
569 Riksantikvarieämbetet och förvaltande myndighet, som bedömer om
570 åtgärderna är förenligt med ändamålet med skyddet. De statliga
571 byggnadsminnena, som kan vara ytomfattande, förvaltas av flera
572 myndigheter och organisationer.¹⁵
573
  - 574 • I de fall en fornlämning riskeras att skadas och som berörs av
575 återställandeåtgärder behöver vattenmyndigheten samverka med

¹⁵ Följande myndigheter och organisationer förvaltar de statliga byggnadsminnena; Fortifikationsverket, Naturvårdsverket, Statens fastighetsverk, Sveriges lantbruksuniversitet, Sjöfartsverket, Trafikverket, Kungl. Djurgårdens förvaltning och Drottningholms slottsforvaltning.
Vad gäller tillståndsfrågor förs normalt en dialog mellan Riksantikvarieämbetet och den förvaltande myndigheten innan föreslagna åtgärder eventuellt går vidare och en formell anhållan om yttrande skickas till Riksantikvarieämbetet. Riksantikvarieämbetet yttrar sig om föreslagna åtgärders genomförbarhet, dvs. om åtgärderna strider mot ändamålet med skyddet.

- 576 länsstyrelsen som bedömer om skadan är av sådan omfattning att det är
577 sannolikt att tillstånd till borttagande inte skulle medges.
578
- 579 • I de fall naturreservat och kulturresevat riskeras att skadas och som
580 berörs av återställandeåtgärder behöver vattenmyndigheten samverka
581 länsstyrelsen som bedömer om det är förenligt med ändamålet med
582 skyddet och om dispens sannolikt inte kommer att medges.
583
- 584 • I händelse av att återställandeåtgärder kan befaras medföra skada på
585 riksintressen för kulturmiljövärden behöver vattenmyndigheten samverka
586 med länsstyrelsen och be dem bedöma om skadan är av sådan art och
587 omfattning att det motsvarar *påtaglig skada* på riksintresset.
588
- 589 • I de fall världsarv berörs av återställandeåtgärder behöver
590 vattenmyndigheten samverka med länsstyrelsen för fortsatt hantering.
591

REMISS - kriterier kulturmiljö

592 **B-C. Kriterier för gradering av skada på anläggning och omgivning**

593 Vid bedömning av skada utgå från kulturmiljöer som värderats i steg B2 A.

594 Bedömningar av skada behöver vara specifika för varje kulturmiljö och för de
595 återställandeåtgärder som föreslås i den miljön. När skadan bedöms räknas
596 anläggningen och berörd omgivning till *miljön i stort*.

597

598 Graderingen görs i fyra nivåer. Gradering till nivå 1-2 innebär *betydande negativ*
599 *påverkan* på miljön i stort. Nivå 3 i graderingen innebär negativ påverkan på miljön
600 i stort. Det räcker således att skadenivå 1 eller 2 uppnås i någon av kategorierna
601 anläggning eller omgivning för att motivera KMV-Kulturmiljö för vattenförekomsten.
602

	Anläggning	Omgivning
1. Mycket stor skada	X	X
2. Stor skada	X	X
3. Viss skada		
4. Ingen eller ringa skada		

603

604 *Figur 3. Graderingsnivåer markerade med "X", tillsammans eller var för sig,*
605 *innebär betydande negativ påverkan och motiverar KMV-Kulturmiljö för*
606 *vattenförekomsten.*

607

608 **1. Mycket stor skada – betydande negativ påverkan på miljön i stort**

609 Anläggning

610 - återställandeåtgärderna medför att ett flertal betydelsefulla strukturer och
611 beståndsdelar tas bort och/eller nya (dominerande) konstruktioner tillkommer och
612 som avsevärt negativt påverkar läsbarheten.

613 -ett flertal betydelsefulla visuella och/eller funktionella samband bryts eller
614 påverkas avsevärt.

615 - det eller de kulturhistoriska sammanhang, som utgör grund för bedömning av det
616 kulturhistoriska värdet, återspeglas inte längre eller endast i viss omfattning i
617 miljön.

618 - möjligheten att bruka och förvalta kulturmiljön minskar kraftigt, till exempel
619 genom att pågående eller upphörd kulturhistoriskt präglade verksamhet inte
620 längre har förutsättningar att bedrivas.

621

622 Berörd omgivning

623 Återställandeåtgärderna medför motsvarande *mycket stor skada* på omgivande
624 kulturmiljö. Det kan även gälla kulturmiljöer som inte har uppkommit med
625 anledning av vattenverksamheten.

626

627 **2. Stor skada – betydande negativ påverkan på miljön i stort**

628 Anläggning

629 - återställandeåtgärderna medför att enstaka eller ett fåtal betydelsefulla strukturer
630 och beståndsdelar tas bort och/eller nya (dominerande) konstruktioner tillkommer
631 och som negativt påverkar läsbarheten.

632 - enstaka eller ett fåtal betydelsefulla visuella och funktionella samband bryts eller
633 påverkas påtagligt.

634 - det eller de kulturhistoriska sammanhang, som utgör grund för bedömning av det
635 kulturhistoriska värdet, återspeglas endast delvis i miljön.

636 - möjligheten att bruka och förvalta kulturmiljön minskar, till exempel genom att
637 pågående eller upphörd kulturhistoriskt präglande verksamhet endast har
638 förutsättningar att bedrivas till viss del.

639

640 Berörd omgivning

641 Återställandeåtgärderna medför motsvarande *stor skada* på omgivande
642 kulturmiljö. Det kan även gälla kulturmiljöer som inte har uppkommit med
643 anledning av vattenverksamheten.

644

645 **3. Viss skada - negativ påverkan på miljön i stort**

646 Anläggning

647 - återställandeåtgärderna medför att enstaka betydelsefulla strukturer och
648 beståndsdelar till viss eller vissa delar tas bort och/eller enstaka nya
649 (dominerande) konstruktioner tillkommer och som i viss grad påverkar läsbarheten
650 negativt.

651 - betydelsefulla visuella och funktionella samband finns kvar och påverkas negativt
652 endast i viss omfattning.

653 - det eller de kulturhistoriska sammanhang, som utgör grund för bedömning av det
654 kulturhistoriska värdet, kan fortsatt i huvudsak återspeglas i miljön.

655 - möjligheten att bruka och förvalta kulturmiljön kvarstår i huvudsak, t. ex. genom
656 att förutsättningarna att bedriva pågående eller upphörd kulturhistoriskt präglande
657 verksamhet endast påverkas negativt i viss omfattning.

658

659 Berörd omgivning

660 Återställandeåtgärderna medför motsvarande *viss skada* på omgivande
661 kulturmiljö. Det kan även gälla kulturmiljöer som inte har uppkommit med
662 anledning av vattenverksamheten.

663

664 **4. Ingen eller ringa skada**

665 Anläggning

666 - återställandeåtgärderna medför att inga betydelsefulla strukturer och
667 beståndsdelar tas bort och/eller att eventuella nya konstruktioner som tillkommer
668 endast obetydligt eller inte alls påverkar läsbarheten.

669 - betydelsefulla visuella och funktionella samband berörs inte eller påverkas
670 endast i obetydlig omfattning.

671 - det eller de kulturhistoriska sammanhang, som utgör grund för bedömning av det
672 kulturhistoriska värdet, återspeglas fortsatt tydligt i miljön.

673 - möjligheten att bruka och förvalta kulturmiljön kvarstår, till exempel genom att
674 förutsättningarna att bedriva pågående eller upphörd kulturhistoriskt präglade
675 verksamhet inte eller endast i obetydlig omfattning påverkas negativt.

676

677 Berörd omgivning

678 Omgivande kulturmiljöer *berörs inte eller i ringa omfattning av*

679 återställandeåtgärderna. Det kan även gälla kulturmiljöer som inte har uppkommit
680 med anledning av vattenverksamheten.

681

Utdrag från rapporten *Kulturmiljöers känslighet*, sid. 19. Se även sid. 24.

Typ av påverkan

För bedömning av hur en kulturmiljö påverkas (skadas) behöver återställande-
åtgärden vara känd, enligt steg B1.

Följande frågor kan ge stöd för tillämpningen av skadekriterierna:

Vad försvinner?

Försvinner enskilda objekt, strukturer eller funktionella och visuella samband som är
viktiga för läsbarheten av kulturmiljön?

Vad tillkommer?

Tillkommer något som påverkar skala eller karaktärsdrag på ett sätt som minskar
läsbarheten? Tillkommer något som ökar läsbarheten?

Är påverkan visuell?

Påverkas siktlinjer, skala, sammanhang, rumslighet eller andra aspekter som är
viktiga för att förstå och uppleva kulturmiljön?

Är påverkan funktionell?

Påverkas funktion, rörelsestråk, vägstruktur eller andra förutsättningar som är viktiga
för att kunna bruka, förvalta och röra sig i kulturmiljön?

Är påverkan direkt?

Är det troligt att åtgärden kan komma att följas av andra åtgärder med negativ
inverkan?

Är påverkan indirekt?

Finns det risk för att åtgärden på sikt minskar möjligheten att bruka och förvalta
kulturmiljön?

682

683 **När fördjupad kunskap finns om återställandeåtgärder och**
684 **kulturmiljö – detaljanpassning**

685 Vid förklarande av KMV-Kulturmiljö och när förbättringsåtgärder har definierats för
686 att uppnå *god ekologisk potential* (GEP) finns sällan fullständig information om hur
687 åtgärderna kommer att genomföras och hur dessa kan anpassas (om möjligt) till
688 kulturmiljön med avseende på dess känslighet. Denna information, som tillkommer
689 i ett senare skede, kan göra att en bedömning och beslut om KMV-Kulturmiljö kan
690 behöva ändras om skadan inte blir så stor som tidigare antagits. Eller motsatt, att
691 skadan blir större än vad som tidigare bedömts så att vattenförekomst som inte
692 bedömts som KMV-Kulturmiljö nu motiverar sådan normsättning.

693
694 Skadan på kulturmiljön kan i många fall minskas när man gör anpassningar i detalj
695 i kulturmiljön. Lämpliga åtgärder är sådana som gör att god status uppnås
696 samtidigt som åtgärderna anpassas så att skada på kulturmiljön begränsas. Det
697 kan till exempel vara justeringar av en fiskvägs placering, materialval i
698 konstruktionen eller gestaltning.

699 **Känslighet – en del av bedömning av skada**

700 Kulturmiljöns olika delar kan vara olika känsliga för ingrepp/åtgärder. Det innebär
701 att skadebedömningen behöver utgå från vilka strukturer och beståndsdelar som
702 berörs. Olika kulturmiljöer är olika känsliga för påverkan eftersom deras respektive
703 kulturhistoriska innehåll och belägenhet i landskapet varierar. En kulturmiljö kan
704 vara känslig på så sätt att ett mindre ingrepp kan leda till stor påverkan. I andra fall
705 kan en mer omfattande återställandeåtgärd medföra mindre påverkan. Att bedöma
706 kulturmiljöns känslighet för föreslagna åtgärder är således en viktig del i
707 bedömningen av skadan. I Riksantikvarieämbetets rapport *Kulturmiljöers*
708 *känslighet* (2019) redogörs närmare för kriterier för bedömning av känslighet.
709

Kulturmiljöers känslighet

Kulturmiljöers känslighet (rapport från Riksantikvarieämbetet 2019). I rapporten redogörs närmare för kriterier för bedömning av känslighet:
kulturmiljöns kontext (yttre och inre kontext, dvs. landskapliga förutsättningar samt beståndsdelar, strukturer, samband och läsbarhet i kulturmiljön),
kulturhistoriskt sammanhang (vilket/vilka historiska utvecklingsförlopp återspeglas i kulturmiljön, vilka verksamheter och aktiviteter har pågått i miljön och under vilken/vilka tider),
typ av värde (synliga eller dolda strukturer och beståndsdelar) samt
typ av påverkan (vilka vattenvårdsåtgärder föreslås och hur påverkar dessa kulturmiljön).

710

711 **Steg B3: Kan nyttan, som den samhällsnyttiga verksamheten fyller,**
712 **av tekniska skäl och med rimliga kostnader uppnås på ett annat sätt**
713 **som är väsentligt bättre för miljön?**

714 En kulturmiljö representerar specifika och ej utbytbara värden som är knutna till en
715 plats, vilket innebär att den ej kan ersättas med en annan kulturmiljö på annan
716 plats. Den går heller inte att flytta utan att medföra betydande skada. Detta steg är
717 därför inte tillämbart på kulturmiljö.

718 **Steg B4: Innebär ett KMV-förklarande att kraven som följer av**
719 **skyddade områden eller annan EU-lagstiftning inte kan uppnås?**

720 Detta steg ska inte beaktas för kulturmiljön enligt Havs- och vattenmyndighetens
721 vägledning om undantag. Kulturmiljön är inte skyddad utifrån EU-lagstiftning.
722

723 För Natura 2000-områden finns särskilda vägledningar.¹⁶ KMV-Kulturmiljö kan bli
724 aktuellt även för Natura 2000-områden, dock kan inte KMV förklaras om de
725 negativt påverkar de naturtyper och arter som skyddet avser.

726 **Steg C1: Förklara ytvattenförekomsten som KMV**

727 Avseende kulturmiljö ska den motiverande texten ange skälen för KMV-
728 bedömning (miljön i stort – kulturhistoriskt värde, betydande negativ påverkan –
729 skada). Texten förs över till förvaltningsplanen och till den av Havs- och
730 vattenmyndighetens angivna databasen.
731

732 **Kvalitetskrav för KMV**

733 Ytvattenförekomsten ska vid förklarande av KMV-Kulturmiljö uppnå kvalitetskravet
734 god ekologisk potential (GEP) istället för god ekologisk status (GES). GEP tillåter
735 de negativa ekologiska effekter som följer av de fysiska förändringar som skapats
736 genom den mänskliga verksamheten och som är nödvändiga för att verksamheten
737 fortsatt ska kunna leverera samhällsnyttan.¹⁷ Samhällsnyttan i detta fall utgörs av
738 kulturmiljön.
739

740 Även då vattenförekomsten förklaras som KMV-Kulturmiljö behöver åtgärder
741 vidtas. Med åtgärder med anledning av ny normsättning GEP avses här alla
742 förbättringsåtgärder som är praktiskt genomförbara och som inte ger en
743 betydande negativ påverkan på miljön i stort eller samhällsnyttiga verksamheter.

¹⁶ Se Havs- och vattenmyndighetens vägledning *Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper. Rapport 2021:23.*

¹⁷ Havs- och vattenmyndighetens vägledning för definition av ekologisk potential (remiss 2022).

- 744   Förbättringsåtgärderna behöver således bedömas avseende skada på berörda
745   kulturmiljöer. Havs- och vattenmyndighetens vägledning för definition av ekologisk
746   potential (remiss 2022) redogör närmare för förbättringsåtgärder och hur GEP
747   definieras. Om GEP inte redan har uppnåtts ska undantag (till exempel måttlig
748   ekologisk potential) beslutas om förutsättningar för detta finns.

REMISS - kriterier kulturmiljö

749 **Kriterier för bedömning av kulturmiljö vid beslut**
750 **om miljö kvalitetsnormer med mindre stränga**
751 **kvalitetskrav**

752 Värdefulla kulturmiljöer kan finnas vid och i ytvattenförekomster och kan i vissa fall
753 vara grund för beslut om mindre stränga kvalitetskrav (MSK).

754

755 Bedömningen grundas på 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660)
756 och 4 kap. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om
757 klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten.¹⁸

758

759 De vattenförekomster som kan bli aktuella för MSK-Kulturmiljö, är de som
760 klassificeras med *sämre* status än *god*.

761

762 Flera olika samhällsnyttor kan vara aktuella, varav kulturmiljö är en. Kulturmiljö har
763 samhällsnytta som kulturhistorisk miljö, men kan i vissa fall också ha en
764 verksamhet/produktion som kan vara samhällsnyttig.

765

766 Vid bedömning av undantag listas och vägs den nytta som kulturmiljön har mot
767 andra nyttor och kostnader (för kulturmiljö utgör skador på kulturmiljön kostnader).

768 Vid bedömning av mindre stränga kvalitetskrav ska åtgärdernas

769 samhällsekonomiska kostnad i relation till dess samhällsekonomiska nytta

770 bedömas. Alla betydande nyttor och kostnader ska vägas in i analysen, även de

771 som enbart kan beskrivas kvalitativt.¹⁹ Nyttor och kostnader som inte bedöms vara

772 betydande bör listas vid sidan av de som är betydande, för att synliggöra om

773 dessa stödjer eller motsäger resultatet av viktningen av de nyttor och kostnader

774 som är betydande.²⁰ Således ska samhällsnyttan av kulturmiljön vägas mot andra

775 nyttor och kostnader i samband med en bedömning om MSK-Kulturmiljö är

776 tillämpligt.

777

778 I avsnittet om KMV-Kulturmiljö redogörs för vad kulturmiljöer omfattar, viktiga
779 begrepp samt förklaras kulturmiljöer som samhällsnytta.

780

¹⁸ Havs- och vattenmyndighetens vägledning om beslut om undantag (remissversion juli 2022).

¹⁹ Jfr CIS Guidance Document No. 1, s. 204.

²⁰ Havs- och vattenmyndighetens vägledning om beslut om undantag, avsnitt 4.5.3.

781 För bedömning av kulturhistoriskt värde inför beslut om MSK-Kulturmiljö hänvisas
782 till samma kriterier som redovisas för KMV-Kulturmiljö under rubriken *Gradering av*
783 *kulturhistoriskt värde*, sid. 14-16.

784

785 För bedömning av skada inför beslut om MSK-Kulturmiljö hänvisas till samma
786 kriterier som redovisas för KMV-Kulturmiljö under rubriken *Bedömning av skada*,
787 sid. 21-23, där nivå 1 och 2 utgör *betydande negativ påverkan*. Denna bedömning
788 motsvarar för MSK *orimliga kostnader*.

789

790 Formellt skyddade områden och riksintressen utgör en egen kategori, se sid. 11
791 och sid. 18-20.

792 **Kulturmiljö kopplat till olika steg i Havs- och vattenmyndighetens**
793 **vägledning, steg A1 samt steg C1-C5**

794 I Havs- och vattenmyndighetens vägledning för beslut om undantag redogörs för
795 flera olika steg. I den följande texten kommenteras de olika stegen avseende
796 kulturmiljö, där så är relevant.

797

798 **Steg A1. Utgör, utgör del av eller påverkar vattenförekomsten ett skyddat**
799 **område eller berörs den av övrig befintlig EU-lagstiftning?**

800 Detta steg ska inte beaktas för kulturmiljön enligt Havs- och vattenmyndighetens
801 vägledning om undantag. Kulturmiljön är inte skyddad utifrån EU-lagstiftning.

802

803 För Natura 2000-områden finns särskilda vägledningar.²¹ MSK-Kulturmiljö kan bli
804 aktuellt även för Natura 2000-områden, dock kan inte kvalitetskraven sänkas om
805 de negativt påverkar de naturtyper och arter som skyddet avser.

806

807 **Steg C1. Är pågående mänsklig verksamhet orsaken till att**
808 **vattenförekomsten riskerar att inte uppnå god status eller potential?**

809 Kulturmiljöer är följd av betydande mänsklig (både pågående och historisk)
810 verksamhet.

811

812 **Steg C2. Kan de miljömässiga och samhällsekonomiska behov som**
813 **verksamheten fyller uppnås på något annat sätt som skulle vara ett betydligt**
814 **bättre alternativ för miljön utan att medföra orimliga kostnader?**

²¹ Se Havs- och vattenmyndighetens vägledning *Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper. Rapport 2021:23.*

815 En kulturmiljö representerar specifika och ej utbytbara värden som är knutna till en
816 plats, vilket innebär att den ej kan ersättas med en annan kulturmiljö på annan
817 plats. Den går heller inte att flytta utan att medföra betydande skada. Eftersom det
818 inte är möjligt att ersätta nyttan med kulturmiljön och därmed tillämpa *på något*
819 *annat sätt* är MSK tillämpligt.

820

821 **Steg C3. Är det omöjligt att göra ytterligare förbättringar av**
822 **vattenförekomstens status/potential?**

823 Här bedöms om det överhuvudtaget går att göra några åtgärder för att förbättra
824 vattenmiljön.

825

826 **Steg C4. Innebär det orimliga kostnader att genomföra åtgärder för att**
827 **förbättra vattenförekomstens status eller potential?**

828 Här bedöms om det går att göra åtgärder för att förbättra vattenmiljön utan att
829 någon skada uppstår som innebär orimliga kostnader (=mycket stor eller stor
830 skada) för kulturmiljön eller som är orimligt dyra att genomföra. Ett exempel skulle
831 kunna vara kajer i stadsmiljöer där enda möjliga åtgärden skulle vara att riva ner
832 dem – vilket i de allra flesta fall innebär orimliga kostnader. I andra typer av
833 kulturmiljöer kan det gå att göra åtgärder som inte innebär orimliga kostnader.

834

835 Exempel på åtgärder som kan vara aktuella och bedömning av skada återges i
836 avsnittet om KMV-Kulturmiljö, sid. 17-23 eller Havs- och vattenmyndighetens
837 åtgärdsbibliotek.

838

839 För att bedöma vilka åtgärder som går att genomföra behövs god kännedom om
840 platsen och kompetens för att bedöma skadan på kulturmiljön som de olika
841 åtgärdsalternativen kan förväntas medföra.

842

843 **Steg C5. Leder åtgärderna till att vattenförekomsten kan uppnå god status**
844 **eller potential?**

845 Här bedöms om åtgärderna i berörd kulturmiljö leder till att god status eller
846 potential i vattenförekomsten kan uppnås, eller inte.

847

848 Hur miljö kvalitetsnormer inklusive undantag fastställs beskrivs i Havs- och
849 vattenmyndighetens *vägledning om beslut om undantag* (remiss juli 2022).

Kommunledningskontoret
Kommunchef
Katrín Siverby
0528-56 71 20
katrin.siverby@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Rättelse av skrivfel rörande ordförande i revisionen i beslut om ny politisk organisation 2023-2026

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige godkänner rättelse av skrivfel rörande ordförande i revisionen enligt förvaltningens förslag daterat 2022-09-12.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige antog 2022-06-08 (§ 55) en ny politisk organisation 2023-2026 enligt val- och arvodesberedningens förslag daterat 2022-05-09 att gälla från och med 2023-01-01.

Vid revisionens möte 2022-08-23 uppmärksammades att det i val- och arvodesberedningens förslag till organisation står att revisionens vice ordförande ska komma från oppositionen. Någon önskan om att förändra gällande ordning, det vill säga att det är revisionens ordförande som ska komma från oppositionen, har inte funnits, varför rättelse behöver ske.

Efter avstämning med val- och arvodesberedningens presidium och med ovanstående som bakgrund, föreslås att dokumentet revideras i enlighet med förvaltningens förslag daterat 2022-09-12.

Katrín Siverby
Kommunchef

Beslutsunderlag:

Kommunfullmäktiges beslut 2022-06-08 (§ 55)
Rättat förslag till organisation daterat 2022-09-12

Beslutet skickas till:

Ekonomiavdelningen

HR- och löneavdelningen
Kansli- och IT-avdelningen
Kommunledningsgruppen
Gruppledare

Politisk organisation 2023-2026

ansvarsfördelning och organisation nämnder

2022-09-12

Nämnd	Kommunstyrelsen	Utbildningsnämnden	Socialnämnden	Bygg- och trafiknämnden	Valnämnden	Revisionen	Krisledningsnämnden
Ledamöter	11	7	7	5	5	5	3 (varav 2 utgörs av KS:s presidium)
Ersättare	7	3	7	-	-	-	3
Presidium	Ordförande (Kommunalråd) Vice ordförande (Oppositionsråd)	Ordförande Vice ordf. <i>(från oppositionen)</i>	Ordförande 1:e vice ordf. 2:e vice ordf. <i>(från oppositionen)</i>	Ordförande Vice ordf. <i>(från oppositionen)</i>	Ordförande Vice ordf. <i>(från oppositionen)</i>	Ordförande <i>(från oppositionen)</i> Vice ordf. <i>(från oppositionen)</i>	Ordförande Vice ordf. <i>(från oppositionen)</i>
Utskott beslutade av KF			Socialutskottet (3 ledamöter – personunion med presidiet)				
Råd knutna till organet	BRÅ Pensionärsrådet Folkhälsorådet						
Ansvarsområden	<ul style="list-style-type: none"> Leda arbetet med att samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten samt göra framställningar i målfrågor som inte är förbehållna annan nämnd, Utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut, Ha ett övergripande ansvar för interna säkerhetsfrågor i kommunen, 	<ul style="list-style-type: none"> Förskole- och fritidsverksamhet Grund-, sär- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (SFI) Skolhälsovård 	<ul style="list-style-type: none"> Kommunal vård- och omsorgsverksamhet Kommunal hälso- och sjukvård (HSL) Stöd och service till personer med funktionsnedsättning Myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen (SoL), lag med särskilda 	<ul style="list-style-type: none"> Bygglag, tillståndsgivning och tillsyn enligt Plan- och Bygglagen (PBL) På uppdrag av kommunstyrelsen upprätta förslag till detaljplan som ska antas av kommunstyrelsen <i>(gäller de fall)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Reglemente tas fram. Ansvar: I valnämnden sedvanliga uppdrag 	<ul style="list-style-type: none"> Den övergripande revisionsuppdraget är att granska om verksamheten följer och uppnår fullmäktiges beslut och mål, 	<ul style="list-style-type: none"> Se till att samhällsviktig verksamhet så långt möjligt bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämmer, – att de föreskrifter

	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvara för kommunens personaladministrativa system, ekonomisystem, dokument- och ärendesystem, e-postsystem, IT-system, kommunikationssystem, ledningssystem för informationssäkerhet (LIS), skaderapporteringssystem, passersystem och förtroendemannaregister, • Hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs, • Kontinuerligt följa verksamheten i övriga nämnder, • Ansvara för utformning och utveckling av kommunens system för intern kontroll i enlighet med vad fullmäktige särskilt beslutar, • Ansvara för samordningsträffar med nämndpresidierna och förvaltningscheferna, • Upprätta förslag till program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare, • Bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige i enlighet med KL, • Verkställa fullmäktiges beslut, om fullmäktige inte beslutat annat • Teckna avtal, överenskommelser eller liknande med extern part, som är av övergripande och principiell karaktär. • Kommunens personalorgan • Koncernstyrelse • Kollektivtrafikfrågor inklusive närtrafik, skolskjuts, färdtjänst, linjetrafik • Infrastrukturfrågor • Översiktsplanering och övrig strategisk samhällsplanering • Mark och exploateringsfrågor • Miljöstrategiskt arbete samt energi- och klimatfrågor • Bostadsförsörjningsfrågor • Kommunens fastighetsinnehav • Näringslivs- och besöksnäring • Arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågor • Digitaliseringsfrågor och utveckling av e-Samhället • Integrationsfrågor • Central informations- och kommunikationsverksamhet • Konsumentverksamhet • Samordning av kommunens säkerhetsarbete • Brottsförebyggande rådet (BRÅ) • Hantering av in-teckningar, pantbrev m.m. • Föra kommunens talan i mål eller ärende som rör den egna verksamheten 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillsynsansvar för friförskola • Pedagogisk omsorg • Skolskjutsärenden i det enskilda fallet • Kommunal musikskola • Kommunens fritidsgårdsverksamhet 	<p>bestämmelser om vård av unga (LVU), lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) m.fl.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biståndsfrågor enligt socialtjänstlagen (SoL) • Skuldsanering enligt lagen om skuldsanering • Familjerådgivning som åvilar kommunen • Samverkan mellan olika vårdgivare • Tillstånd och tillsyn av alkohol, tobak och läkemedel • Tillämpning av lagen om valfrihetssystem (LOV) • Kommunens uppgifter enligt lag om bostadsanpassningsbidrag • Beslut om färdtjänst och riksferdtjänst (beslut i enskilt fall) • Kommunens fritidsgårdsverksamhet 	<p>detaljplanen står i överensstämmelse med översiktsplanen) eller kommunfullmäktige (gäller de fall detaljplanen inte står i överensstämmelse med översiktsplanen)</p> <ul style="list-style-type: none"> • På uppdrag av kommunstyrelsen upprätta förslag till översiktsplan/ajourförklaring av översiktsplan eller tematiskt tillägg till översiktsplan • Planbesked • Yttra sig i fastighetsbildningsärenden. • Hantera kommunens uppgifter enligt lagen om lägenhetsregister. • Namn på gator, vägar, allmänna platser • Lokala trafikföreskrifter • Trafiksäkerhet 		<p>att detta sker inom givna ekonomiska ramar och andra förutsättningar samt med en tillräcklig styrning och kontroll. Revisorerna har också uppgiften att granska verksamheten i kommunens företag, genom de lekmanrevisorer och revisorer som fullmäktige utser i företagen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revideras enligt SKR:s PM daterat 2018-05-03 	<p>som finns i lag eller annan författning följs, – att bestämmelser i detta reglemente följs.</p>
--	--	---	---	---	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • EU-frågor • Avge yttrande på fullmäktiges vägnar i ej principiella frågor samt i brådskande ärenden • Utse dataskyddsbud • Förvaltnings- och verkställighetsuppgifter som inte tilldelats annan nämnd • Under höjd beredskap ansvara för ledning av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva i enlighet med Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. • Avge yttranden inom plan och byggväsendet till länsstyrelsen och andra myndigheter • Ansvara för att det finns en grundläggande tillgång till geografisk information och kartor över kommunen för fysisk planering, kommunalteknisk försö • Patientnämnd • Arbetslöshetsnämnd • Pensionsnämnd för anställda och förtroendevalda • Ansvarig enligt säkerhetsskyddslagen • Arkivmyndighet • Dataskyddsförordningen/GDPR • Registeransvarig och ansvarig för kommunens anslagstavla. • Kultur- och fritidsverksamhet • Föreningsstöd och -bidrag, • Simskoleverksamhet, • Turism, • Kulturverksamhet/barn-och ungdomskultur • Kulturskola • Biblioteksverksamhet • Konst- och konstnärlig utsmyckning, • Tillstånd enligt 16 § lotterilagen • På uppdrag av kommunstyrelsen upprätta förslag till detaljplan som ska antas av kommunstyrelsen (gäller de fall detaljplanen står i överensstämmelse med översiktsplanen) eller kommunfullmäktige (gäller de fall detaljplanen inte står i överensstämmelse med översiktsplanen) • På uppdrag av kommunstyrelsen upprätta förslag till översiktsplan/ajourförklaring av översiktsplan eller tematiskt tillägg till översiktsplan • Namn på gator, vägar, allmänna platser 						
--	--	--	--	--	--	--	--

KSAU § 86 Dnr 2022/122
Rättelse av formuleringar i antagna regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunfullmäktige godkänner revideringar av dokumentet "Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda" enligt förvaltningens förslag daterat 2022-09-06. I enlighet med kommunfullmäktiges antagandebeslut 2022-06-08 (§ 57) gäller de nya reglerna från och med 2023-01-01. Samtidigt upphör "Arvodesbestämmelser, 2019–2022" (KF § 78, 2018-06-20) att gälla.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige antog "Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda 2023–2026" den 8 juni 2022 (§ 57).

Vid revisionens möte 2022-08-23 uppmärksammades att det i regelverket återfinns en uppdragsbeskrivning (bilaga 1) över både kommunstyrelsens förste och andra vice ordförande, trots att fullmäktige beslutat att det enbart ska finnas en förste vice ordförande. Vidare noterades vid samma möte att beskrivningen över revisionens uppdrag (avsnitt 1.1. b) borde överstämja med kommunallagens skrivning.

Efter avstämning med val- och arvodesberedningens presidium och med ovanstående som bakgrund, föreslås att dokumentet revideras i enlighet med förvaltningens förslag daterat 2022-09-06.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse kommunchef *Rättelse av formuleringar i "Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda", 2022-09-06*
"Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda 2023-2026", antagen av KF 2022-06-08 (§ 57) med föreslagna revideringar daterade 2022-09-06

Beslutet skickas till

Ekonomiavdelningen
HR- och löneavdelningen
Gruppledare
Revisionen

FÄRGELANDA KOMMUN

Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda 2023-2026

Katrin Siverby

2022-05-09

Dnr: 2022/112

Version: 1

Beslutad på fullmäktige 2022-06-17 § 57

**Den senaste versionen finns tillgänglig på Färgelandas webb-
plats www.fargelanda.se**

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1.1 Förtroendeuppdrag som omfattas av reglerna.....	3
2. Arvoden	4
2.1 Allmänt.....	4
2.2. Arvoden	4
2.3 Fast arvode.....	4
2.4 Timarvode (sammanträdesarvode).....	5
2.5 Arvodesnivå	6
2.6 Studie- eller verksamhetsbesök.....	6
3. Ersättningar	8
3.1 Allmänt om ersättningar	8
3.2 Förlorad arbetsförtjänst.....	8
3.3. Förlorad semesterförmån.....	10
3.4. Förlorad pensionsförmån.....	10
3.5 Kommunal pension	11
4. Ersättning för kostnader	12
4.1 Allmänt.....	12
4.2 Resekostnader.....	12
4.3 Kostnader för barntillsyn	12
4.4 Kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk.....	12
4.5 Särskilda kostnader för förtroendevald med funktionsnedsättning	12
4.6 Övriga kostnader	13
5. Gemensamma bestämmelser	14
5.1. Hur man begär ersättning	14
5.2. Tidsfrister för begäran om ersättning	14
5.3 Tolkning av reglerna med mera	14
5.4. Utbetalning.....	14
5.5. Uppföljning och utbildning.....	14
5.5. Attestantuppdraget	15
Uppdragsbeskrivningar.....	16

1. Inledning

Enligt 4 kap. 12–14 §§ Kommunallagen (KL, 2017:725), har förtroendevalda rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar på grund av uppdraget samt för vissa kostnader som uppkommer när uppdrag fullgörs. I enlighet med 4 kap. 15 § KL ska fullmäktige besluta om riktlinjer för sådan ersättning.

För förtroendevalda med uppdrag på heltid eller minst 40 % av heltid, gäller endast 2.3.1. samt i tillämpliga delar 3.5–5.5. med hänvisning till 4 kap. 17 § KL.

1.1 Förtroendeuppdrag som omfattas av reglerna

Dessa regler gäller för förtroendevalda som avses i 4 kap 1 § KL det vill säga:

- a. Ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige, styrelser, nämnder, och beredningar
- b. Revisorer utsedda för granskning av kommunens räkenskaper
- c. Ledamöter och ersättare i kommunala bolag, efter beslut av respektive bolagsstämman
- d. Ledamöter och ersättare i stiftelser, efter beslut av respektive stiftelse.
- e. Ledamöter och ersättare i ett kommunalförbunds beslutande församling eller den församlings beredningar, styrelse annan nämnd samt revisorer
- f. Ledamöter och ersättare, valda av Färgelanda kommun, i gemensamma nämnder
- g. Ledamöter och ersättare i kommunalt samrådsorgan, valda av Färgelanda kommun.

Stiftelser och kommunala bolag bär arvodeskostnaderna för sina ledamöter och ersättare.

2. Arvoden

2.1 Allmänt

För att arvode för sammanträde eller förrättning ska utgå ska den förtroendevalde ha bjudits in av Färgelanda kommun eller fått sitt deltagande bekräftat genom beslut i styrelse, nämnd eller utskott.

2.2. Arvoden

I Färgelanda kommun finns följande arvoden:

- Fast arvode
- Timarvode (sammanträdesarvode)

2.3 Fast arvode

2.3.1. Kommunalråd och oppositionsråd

Kommunalråd (kommunstyrelsens ordförande) och oppositionsråd (kommunstyrelsens andre vice ordförande) får ekonomiska och andra förmåner som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för de som är anställda hos kommunen.

Kommunalrådets och oppositionsrådets fasta arvode utgör ersättning för hela uppdraget, det vill säga både för det ansvar och för de kontakter som medföljer uppdraget och för deltagande i sammanträden och förrättningar inom kommunen och tillsammans med samarbetspartners.

Kommunalrådets och oppositionsrådets fasta arvode utbetalas månadsvis.

Om kommunalråd eller oppositionsråd på grund av sjukdom eller annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid ska kommunstyrelsen utse en annan ledamot att vara ersättare. Ersättaren har rätt till ersättning på samma nivå som ordinarie kommunalråd eller oppositionsråd. Ersättaren fullgör rådets samtliga uppgifter i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och dessa regler.

Om kommunalråd eller oppositionsråd på grund av sjukdom eller annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid än två veckor ska arvodet minskas i motsvarande mån.

Någon reglerad arbetstid gäller inte. Kommunalråd och oppositionsråd ska dock registrera sin tid.

Åtar sig kommunalråd presidieuppdrag med fast arvode i Västra Götalandsregionen ska denna arvodesersättning samordnas och minska den arvodesersättning som Färgelanda kommun utbetalar.

2.3.2. Övriga

Fast arvode för övriga uppdrag (se bilaga 2) ersätter förtroendevald för arbetsuppgifter som ligger inom uppdraget, utöver sammanträden och förrättningar.

Arbetsuppgifter som anses ingå och täcks av det fasta arvodet är bland annat:

- Inläsning av handlingar
- Kontakter med allmänhet och press
- Rutinmässigt informera sig om förvaltningens arbete. Samråd och kontakter med sektorsledningen och besök inom sektorns verksamheter
- Samråd och kontakter med andra ordföranden i frågor som berör nämnden/styrelsens frågor
- Representera nämnden/styrelsen vid invigningar, uppvaktningar, avtackningar, premiärer och motsvarande
- Genomgång och beredning av ärenden med sekreteraren, föredragande eller annan anställd till exempel inför sammanträde eller förrättning
- Fatta beslut i ärenden som nämnden delegerat, påskrift av handlingar eller liknade

Om en förtroendevald med fast arvode på grund av sjukdom eller annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid ska nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare. Ersättaren har rätt till ersättning på samma nivå som ordinarie förtroendevald med fast arvode. Ersättaren fullgör den förtroendevalde med fast arvodes samtliga uppgifter i enlighet med nämndens reglemente och dessa regler.

Om förtroendevald med fast arvode på grund av sjukdom eller annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid än två veckor ska arvodet minska i motsvarande mån.

2.4 Timarvode (sammanträdesarvode)

För förtroendevald med uppdrag om mindre än 40 % av heltid, utgår timarvode (sammanträdesarvode) för:

- a. protokollfört sammanträde med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndutskott, beredningar och revisorernas sammanträden
- b. protokollfört sammanträde med av kommunen tillsatta utredningskommittéer och andra grupper,
- c. protokollsjustering, då särskild tid och plats bestämts.
- d. sammankomst med kommunalt samråds- eller intressentsammansatt organ
- e. överläggning med utomstående myndighet eller organisation,
- f. fullgörande av granskningsuppgift inom ramen för ett revisionsuppdrag,
- g. kurs,
- h. konferens,
- i. informationsmöte,
- j. studiebesök, studieresa eller liknande, som har ett direkt samband med det kommunala uppdraget, samt annat som rör kommunal angelägenhet.

För ersättning enligt punkterna d-j krävs särskilt beslut eller uppdrag.

För partiinterna eller partiövergripande överläggningar utbetalas inte arvode.

2.5 Arvodesnivå

Timarvode (sammanträdesarvode) utgår för de två första timmarna av sammanträdet. Tid utöver två timmar ersätts per timma (se bilaga 2)

Arvode inkluderar ersättning för arbete förenat med det politiska uppdraget till exempel inläsning av handlingar, restid till och från sammanträde o.s.v.

Timarvode utgår för maximalt 8 timmar/dag.

2.6 Studie- eller verksamhetsbesök

Förtroendevalda enligt punkt 1.1. a kan göra studie- eller verksamhetsbesök, i syfte att utbilda sig inom den verksamhet som uppdraget omfattar.

Varje förtroendevald enligt punkt 1.1. a har rätt till två besöksdagar per kalenderår. Besöket ska vara godkänt av ordförande i berört organ och den förtroendevalde ska kunna styrka att den genomförts. Kostnaden belastar berört organ.

Timarvode (sammanträdesarvode) utgår enligt punkt 2.4, dock maximalt 8 timmar per besöksdag. Förlorad arbetsförtjänst betalas ut.

3. Ersättningar

3.1 Allmänt om ersättningar

För att ersättning enligt 3.2–3.4 ska betalas ut ska förtroendevald anmäla sina personliga inkomstuppgifter, adress till arbetet och även arbetsförhållanden på den blankett som finns för detta syfte.

Ersättning betalas endast ut efter att intyg från arbetsgivaren lämnats in gällande såväl förlorad arbetsförtjänst som förlorad semester- och pensionsförmån. Blanketten lämnas vid första sammanträdet vid en ny mandatperiod och därefter minst en gång årligen.

Blankett ska även lämnas vid förändring av inkomst eller annan uppgift. Det är den förtroendevalde som är ansvarig för att uppgifterna som lämnas är korrekta och aktuella.

Rätten till ersättning enligt 3.2-3.4 omfattar även ledighet när det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda fullgör sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

3.2 Förlorad arbetsförtjänst

3.2.1. Normalberäkning

Grunden för beräkningen av förlorad arbetsförtjänst är att då någon efter överenskommelse med sin arbetsgivare tar tjänstledigt för att utföra politiskt förtroendeuppdrag ska ersättning för förlorad arbetsförtjänst beräknas som om den förtroendevalde vore i tjänst.

För förtroendevald med flera anställningar räknas förlorad arbetsförtjänst utifrån den inkomstförlust som gäller vid det aktuella tillfället.

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. Arbetsgivarintyg om timlön, eventuell förlorad semesterförmån, eventuell förlorad pensionsförmån med mera ska lämnas in till HR- och löneavdelningen i januari varje år. Förlorad arbetsförtjänst kan även styrkas genom att vid varje tillfälle lämna in ett intyg från arbetsgivaren alternativt lönespecifikation där löneavdraget är redovisat specifikt. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst för det nya året betalas ut först när intyg från arbetsgivaren har lämnats in.

Ersättning betalas normalt ut för högst 8 timmar per dag. Ersättning kan betalas ut för mer än 8 timmar om den förtroendevalde kan visa att hen har en schemalagd arbetstid som överstiger 8 timmar och måste vara ledig mer än 8 timmar för ett uppdrag. Då ska ersättning utbetalas för det faktiska antalet timmar som den förtroendevalde måste vara ledig.

En förtroendevald som är helt ledig från sin tjänst och därmed inte får någon lön från sin arbetsgivare har inte rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Detsamma gäller för en förtroendevald som arbetar deltid och har tagit partiell och generell tjänstledighet. I de fall den förtroendevalde får arbetslöshetsersättning, sjukpenning eller föräldrapenning, betalas ersättning ut med det belopp den förtroendevalde går miste om på grund av sitt uppdrag. Det begärda beloppet ska styrkas med intyg eller motsvarande.

Ersättningsbar tid

Ersättning betalas enligt ovan för tid då den förtroendevalde deltagit i sammanträde eller annat uppdrag som ger rätt till ersättning. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas ut för den tid mötet/uppdraget varat, inklusive faktisk restid mellan hemmet/arbetsplatsen och platsen för mötet/uppdraget. Som ersättningsberättigad tid kan även den tid räknas, som kan uppkomma till följd av att sammanträde/uppdrag hålls på sådan tid att återgång till arbetsplatsen inte är meningsfull, till exempel vid långa resor och arbetets organisation.

3.2.2. Schablonberäkning

Förtroendevalda som inte har schemaförlagd arbetstid och som kan visa att de förlorat arbetsförtjänst men inte till vilket belopp, får ett schablonbelopp per timma motsvarande 30 % av 1/165:e del av kommunstyrelsens ordförande månadsarvode. Schablonbeloppet är inklusive semesterersättning.

3.2.3 Egenföretagare

Med egenföretagare avses ägare till enskild firma alternativt delägare i handelsbolag. Företaget ska vara registrerat och bedrivas i aktiv form.

Egenföretagares ersättning grundas på månadsinkomsten i verksamheten. Månadsinkomsten ska bekräftas genom intyg av revisor. Om inkomstbortfallet inte kan styrkas på detta sätt ska inkomstbortfallet grundas på senast taxerad inkomst från föregående år. Kopia på senaste besked om slutlig skatt från Skatteverket ska i så fall lämnas till lönekontoret. Det innebär exempelvis att för år 2023 ska besked från 2022 lämnas in, som avser inkomståret 2021.

Som alternativ ersättning för förlorad arbetsförtjänst kan egen företagare ansöka om schablonberäknad årsinkomst. Som villkor för schablonberäknad årsinkomst krävs att företaget är registrerat och

bedrivs i aktiv form. Dessutom krävs att egenföretagaren kan redovisa och styrka godtagbara skäl för varför det inte går att visa upp faktisk förlorad arbetsförtjänst. Exempel på ett sådant skäl kan vara att det egna företaget har en ojämn omsättning eller liknande vilket i så fall styrks genom tidigare årsredovisningar och löneuttag. Schablonberäknad årsinkomst betalas ut med 40 % av kommunstyrelsen ordförande fasta arvode.

Val- och arvodesberedningen godkänner årsvis om schablonberäknad årsinkomst ska betalas ut.

För förtroendevald som inte har reglerad arbetstid gäller schablonarbetstid kl. 08.00 - 17.00. Förlorad arbetsförtjänst kan utges för högst 8 timmar/dag.

3.3. Förlorad semesterförmån

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad semesterförmån. Om arbetsgivaren inte betalar semesterförmån ska intyg om detta lämnas in en gång årligen.

Ersättning betalas ut för styrkt antal förlorade semesterdagar med maximalt 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Förtroendevalda som kan visa att semesterförmånen faktiskt påverkas men inte på vilket sätt har rätt till en schablonersättning.

Om förlorad semesterförmån inte kan styrkas betalas ett schablonberäknat belopp ut med maximalt 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

För de som inte har reglerad arbetstid gäller schablonarbetstid kl. 08.00 - 17.00

3.4. Förlorad pensionsförmån

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad pensionsförmån. Om arbetsgivaren inte betalar pensionsförmån ska intyg om detta lämnas in en gång årligen.

Ersättningen utbetalas direkt till den förtroendevalde en gång per år. Den förtroendevalde ansvarar själv för eventuell placering av ersättningen i pensionsfond eller dylikt. Den årliga utbetalningen av förlorad pensionsförmån är 4,5 % av den sammanlagda ersättningen för förlorad arbetsförtjänst under året som den förtroendevalde fått för utförda förtroendeuppdrag under året. Den förtroendevalde som kan styrka att pensionsförmån har förlorats till högre belopp har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån med motsvarande belopp.

Förtroendevalda som kan visa att pensionsförmånen faktiskt påverkas men inte på vilket sätt har rätt till en schablonersättning med 4,5 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

För förtroendevalda som bedriver aktiv egen näringsverksamhet utan att ha en anställning ska istället följande gälla: Den förtroendevalde som kan styrka att pensionsförmån har förlorats har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån med motsvarande belopp.

För de som inte har reglerad arbetstid gäller schablonarbetstid kl. 08.00-17.00. Belopp understigande 100 kr betalas inte ut.

3.5 Kommunal pension

För samtliga förtroendevalda gäller reglerna i det särskilda avtalet; Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL).

Pensionsbestämmelserna OPF-KL tillämpas på förtroendevald som valdes första gången i samband med valet 2014 eller senare, eller som i tidigare uppdrag inte omfattas av PBL, PRF-KL eller andra pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Pensionsbestämmelserna OPF-KL tillämpas på förtroendevald, oavsett uppdragets omfattning.

I den pensionsgrundande inkomsten ingår den förtroendevaldes fast arvode, sammanträdes- och förrättningsersättningar samt andra kontanta ersättningar. Utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst är inte en pensionsgrundande inkomst.

För att omfattas av avtalets omställningsstöd krävs ett uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 % av heltid

4.4 Kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk

4. Ersättning för kostnader

4.1 Allmänt

Ersättning enligt 4.2–4.6 betalas ut för verifierade kostnader som uppstått som en direkt följd av förtroendeuppdraget. Verifikationen kan bestå av till exempel en faktura eller kvitto på utbetalningen.

4.2 Resekostnader

Kostnader för resor till och från sammanträden eller motsvarande ersätts enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstare i det kommunala reseavtalet.

4.3 Kostnader för barntillsyn

Kostnader för vård och tillsyn av barn på grund av deltagande vid sammanträden eller motsvarande ersätts med 30 % av 1/165:e del av kommunstyrelsen ordförande månadsarvode per påbörjad timma, dock maximalt 8 timmar per dag. Det gäller barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla 12 år. Om det finns särskilda skäl kan ersättning ges även för äldre barn.

Ersättning betalas inte för barntillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående och inte heller för tid som barnet normalt vistas i barnomsorgen till följd av vårdnadshavarnas ordinarie arbete/sysselsättning.

4.4 Kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk

Ersättning betalas ut för kostnader som uppstått för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad, för att den förtroendevalde ska kunna delta i sammanträden eller motsvarande. Ersättning utgår med 30 % av 1/165:e del av kommunstyrelsen ordförande månadsarvode per påbörjad timma, dock maximalt 8 timmar per dag.

Ersättning betalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående.

4.5 Särskilda kostnader för förtroendevald med funktionsnedsättning

Ersättning betalas till förtroendevald med funktionsnedsättning för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt.

Häri ingår kostnader för till exempel resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande. Fråga om rätt till ersättning enligt denna punkt prövas i varje enskilt fall av val- och arvodesberedningens presidium.

Ersättning lämnas endast för kostnader som inte ersätts på annat sätt.

4.6 Övriga kostnader

För andra kostnader än de som anges i 4.2–4.5 betalas ersättning ut om den förtroendevalde kan visa att det finns särskilda skäl för dessa kostnader. Ersättning betalas inte ut om den förtroendevalde haft rimliga möjligheter att förhindra att kostnaderna uppkom, till exempel genom att planera om arbetet

5. Gemensamma bestämmelser

5.1. Hur man begär ersättning

Fast arvode enligt punkt 2.3 betalas ut automatiskt.

I punkt 3.1 anges hur den förtroendevalde ska gå till väga för att få ersättningen enligt punkt 3.2–3.4.

För att få ersättning enligt punkt 4.2–4.6. ska den förtroendevalde vid varje tillfälle styrka sina förluster eller kostnader.

5.2. Tidsfrister för begäran om ersättning

Begäran om ersättning för förlorad arbetsförtjänst ska göras direkt vid sammanträdet eller senast inom två (2) månader från det tillfälle då den förlorade arbetsförtjänsten uppkom.

Begäran om ersättning för förlorad semesterförmån ska göras senast inom två (2) år från det tillfälle då den förlorade semesterförmånen uppkom.

Begäran om ersättning för förlorad pensionsförmån på den förlorade arbetsförtjänsten ska göras senast inom två (2) år från det tillfälle då den förlorade pensionsförmånen uppkom.

Begäran om andra ersättningar enligt dessa regler ska göras senast inom två (2) månader från dagen för sammanträde eller motsvarande tillfälle då kostnaden uppkom.

5.3 Tolkning av reglerna med mera

Val- och arvodesberedningens presidium avgör frågor om tolkning och tillämpning av dessa regler, generellt eller individuellt. HR- och löneavdelningen har att utse en ansvarig tjänsteperson för beredande av arvodesärenden till val- och arvodesberedningen.

Val- och arvodesberedningen har i uppdrag att föreslå arvoden för tillkommande uppdrag under mandatperioden.

5.4. Utbetalning

Ersättningar betalas ut en gång per månad förutom ersättning för förlorad pensionsförmån vilken betalas ut årsvis i efterskott.

5.5. Uppföljning och utbildning

Val- och arvodesberedningen ska en gång per mandatperiod göra en uppföljning av de förtroendevaldas ersättningar. Uppföljning

görs tidigast efter två år av mandatperioden. Val- och arvodesberedningen kan genomföra stickprovskontroller för att kontrollera hur reglerna följs.

I början av varje mandatperiod ska samtliga förtroendevalda i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna få en genomgång av arvodesreglerna. I samband med genomgången kommer attestanterna att få en särskild genomgång kring attestantuppdraget.

5.5. Attestantuppdraget

Beslutsattestanten har det formella ansvaret för att underlagen som ligger till grund för utbetalning av arvode, förlorad arbetsförtjänst med mera är riktiga

Beslutsattestanten har ansvar för att kontrollera att pengar finns avsatta i budgeten för den kostnad som ska attesteras.

Beslutsattestanten ska innan deltagande godkänna utbildningar/konferenser/aktiviteter som den förtroendevalde önskar delta i. Beslutsattestanten bekräftar med sin attest att underlaget från den förtroendevalde är riktigt och att uppdraget och syftet med deltagandet är tydligt.

Det måste också klart framgå av underlaget vad eventuella kostnadsutlägg och reseräkningar omfattar.

Innan attest kan ske inför årets första utbetalning av förlorad arbetsförtjänst ska underlag från arbetsgivaren om löneavdraget vara inlämnat.

Se i övrigt kommunens regelverk för attester.

BILAGA 1

Uppdragsbeskrivningar

Utöver vad som framgår av kommunallagen, reglementen, arbetsordning m.m. gäller följande ansvarsfördelning för de olika politiska uppdragen.

Kommunfullmäktiges ordförande

- Ansvara för förtroendemannautbildningen och de förtroendevaldas kompetensutveckling
- Hålla kontinuerlig kontakt med partiernas gruppledare
- Vara kommunfullmäktiges kontaktperson gentemot massmedia
- Utföra representationsuppdrag och i övrigt företräda kommunfullmäktige.

Beredningsledare för tillfälliga beredningar

- Leda processen i beredningarna och inspirera beredningsledamöterna till kreativitet och gemensamt lärande.
- Se till att inga andra frågor än de som hör ihop med det definierade uppdraget behandlas i beredningen.
- Planera och driva beredningsarbetet framåt och överlämna resultat på utsatt tid.
- Hålla kontakten med förvaltningen och se till att beredningen får tillgång till erforderligt tjänstemannastöd.
- Hålla kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens eller nämndens ordförande kontinuerligt informerad om beredningsarbetets ekonomiska läge så att den ekonomiska ramen hålls.

Kommunalråd (kommunstyrelsens ordförande)

- Företräder den styrande grupperingen
- Hålla kontakter med kommunfullmäktiges presidium så att arbetet med de strategiska frågorna finner sin plats i kommunfullmäktige.
- Främja samverkan mellan kommunstyrelsen, övriga nämnder och kommunens bolag
- Representera kommunstyrelsen vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträde om inte annat bestämts.
- Vara kommunstyrelsens kontaktperson gentemot massmedia
- Hålla kommunstyrelsen informerad
- Med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor

---

Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande

- Biträda kommunstyrelsens ordförande (se uppdrag för kommunstyrelsens ordförande ovan)
- Kan bli tilldelad sidouppdrag som kommunstyrelsen beslutar

Oppositionsråd (kommunstyrelsens 2:e vice ordförande)

- Företräder oppositionen
- Garanterar samtliga oppositionspartier insyn och goda arbetsmöjligheter.
- Ta emot, vidarebefordra och förankra information till samtliga oppositionspartier
- Biträda kommunstyrelsens ordförande (se uppdrag för kommunstyrelsens ordförande ovan)
- Kan bli tilldelad sidouppdrag som kommunstyrelsen beslutar

Alla årsarvoderade

- Inläsning av handlingar
- Kontakter med allmänhet, organisationer och press
- Rutinmässigt informera sig om förvaltningens arbete.
- Samråd och kontakter med sektorsledningen och besök inom sektorns verksamheter
- Samråd och kontakter med andra ordföranden i frågor som berör nämnden/styrelsens frågor
- Representera nämnden/styrelsen vid invigningar, uppvaktningar, avtackningar, premiärer och motsvarande
- Genomgång och beredning av ärenden med sekreteraren, föredragande eller annan anställd till exempel inför sammanträde eller förrättning
- Fatta beslut i ärenden som nämnden delegerat, påskrift av handlingar eller liknade
- Sammanträden med egen nämnd/styrelse/utskott
- Justering av protokoll
- Överläggningar med företrädare för andra kommunala organ eller med icke kommunala organ där man företräder den egna styrelsen/nämnden eller utskottet
- Att hålla sig á jour med samhällsförändringar och utveckling som påverkar det kommunala uppdraget
- Restid med anledning av ovan uppräknade punkter
- Övriga liknande uppgifter

BILAGA 2

Fast arvode och timarvode (sammanträdesarvode 80 % av gällande riksdagsmannaarvode, för närvarande 71 500 kr)

Uppdrag	Typ av arvode	Procent	Noteringar
Kommunfullmäktige			
Ordförande	Fast arvode	8	
1:e vice ordförande	Fast arvode	2,5	
2:e vice ordförande	Fast arvode	2,5	
Fullmäktigeberedningar			
Beredningsledare	Fast arvode	3	
Revisorer			
Ordförande	Fast arvode	3	
Vice ordförande	Fast arvode	1,5	
Ledamöter	Fast arvode	1	
Kommunstyrelsen			
Ordförande (kommunalråd)	Fast arvode	100	
Vice ordförande (oppositionsråd)	Fast arvode	50	
Socialnämnden			
Ordförande	Fast arvode	25	
1:e vice ordförande	Fast arvode	10	
2:e vice ordförande	Fast arvode	5	
Utbildningsnämnden			
Ordförande	Fast arvode	20	
Vice ordförande	Fast arvode	8	
Bygg- och trafiknämnden			
Ordförande	Fast arvode	3	
Vice ordförande	Fast arvode	1,5	
Valnämnd			
Ordförande	Fast arvode	2	Gäller endast under valår
Vice ordförande	Fast arvode	1	Gäller endast under valår

Överförmyndare				
Överförmyndare	Fast arvode	8		
Vice överförmyndare	Fast arvode	4		
Val- och arvodesberedningen				
Ordförande	Fast arvode	2		
Vice ordförande	Fast arvode	1		
Valbohem				
Ordförande	Fast arvode	6		
Vice ordförande	Fast arvode	3		
Färgelanda Vatten				
Ordförande	Fast arvode	3		
Vice ordförande	Fast arvode	1,5		
Gatersbyn 1:120 Fastighets AB				
Ordförande	Fast arvode	1		
Vice ordförande	Fast arvode	0,5		

Timarvode	Arvode i procent
Till och med två timmar	0,56 %
Tid utöver två timmar (per timma)	0,28 %
Justeringsmöte per tillfälle (Obs! gäller ej omedelbar justering, som istället ingår i timarvodet)	0,56 %

KSAU § 87 **Dnr 2022/339**
**Fyllnadsval av uppdraget som ersättare i folkhälsorådet (FHR) efter
Marion Pelli (C)**

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott noterar att förslag till ny ersättare i folkhälsorådet (FHR) efter Marion Pelli (C) kommer att presenteras på kommande kommunstyrelsesammanträde.

Ärendebeskrivning

Då Marion Pelli (C) flyttat från kommunen behöver en ny ersättare väljas till folkhälsorådet.

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Plats och tid	Tingshuset Mellerud 2022-08-25 kl. 9.10 – 11.00
Beslutande	Jan Öhman (M) ordförande Lars Nilsson (S) vice ordförande Lars-Inge Fahlén (S) tjänstgörande för Bo Thorn (S) Kjell Johansson (M) Anders Forsdahl (C) Per Normark (V) Kerstin Fredriksson (S) Jörgen Eriksson (KIM) – ej § 67, Åsa Eliasson (C) tjänstgör
Övriga deltagande	Leif Söderquist (C) ersättare Karl-Erik Segersax (SD) ersättare Karin Andersson (S) ersättare Åsa Eliasson (C) ersättare, tjänstgör § 67 Dan Gunnardo, förbunds-/miljö- och energichef Susanne Westin, biträdande miljöchef Marie Johansson, nämndsekreterare Katrín McCann, miljöstrateg, § 61 Martin Odalgård, miljö- och hälsoskyddsinspektör § 61-65 Anna Sanengen, miljö- och hälsoskyddsinspektör § 67
Utses att justera	Lars-Inge Fahlén
Justeringens tid och plats	Direktjustering Paragraf § 61 - 67
Underskrifter	
Sekreterare	 ..... Marie Johansson
Ordförande/Delegat	 ..... Jan Öhman
Justerande	 ..... Lars-Inge Fahlén

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Dalslands miljö-och energinämnd		
Sammanträdesdatum	2022-08-25		
Datum för uppsättande	2022-08-26	Datum för nedtagande	2022-09-19
Förvaringsplats protokoll	Dalslands Miljö- och energikontor, Mellerud		
Underskrift	 ..... Marie Johansson		

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 61

Dnr 2022/1068.NAT

Utökning av naturreservatet Svarvaretorpet i Melleruds kommun - Yttrande

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energiförbund ser positivt på länsstyrelsens förslag till utökning av naturreservatet "Svarvaretorpet" då det innebär att arter och miljöer som inte klarar det moderna skogsbrukets metoder kan bevaras. Det vore dock lämpligt att uppdatera skötselplanen och väga in eventuella andra skötselstrategier än fri utveckling i ett av länets största utmarksområden. Kanske kunde man titta på skötselplanen för "Norra Kroppefjälls våtmarker" där man försiktigt öppnar upp för andra tänkbara skötselstrategier i framtiden. Det vore positivt både ur kulturhistorisk synpunkt och en framgång för den biologiska mångfalden i området. Dalslands miljö- och energiförbund välkomnar samverkansinitiativ för hållbar markanvändning på Kroppefjäll och i hela landskapet. Vi ser gärna ett tätare samarbete kring skötselstrategier i biologiskt och kulturhistoriskt värdefulla områden och önskar en dialog i ett tidigt skede under kommande reservatsbildningar och andra eventuella skydd och åtgärder. Kanske kan länsstyrelsen dra nytta av Dalslands miljö- och energiförbunds lokalkännedom i landskapet. I övrigt har förbundet inget att erinra mot förslaget till utökning av naturreservatet "Svarvaretorpet".

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Bakgrund

Utökningen av Svarvaretorpets naturreservat aktualiserades i samband med en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen 2017. Den planerade avverkningen låg i direkt anslutning till Svarvaretorpets naturreservat, samt delvis inom oskyddade delar av Svarvaretorpets Natura 2000-område. Länsstyrelsen kontaktades och en utredning om eventuell utökning av befintligt naturreservat initierades. Området inventerades och flera rödlistade arter och signalarter påträffades. 2021 tecknades överenskommelse med markägare om intrångsersättning.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 61

Beskrivning

Utökningen är 3,9 hektar stor och gör att naturreservatets nya totalareal uppgår till 18,3 hektar. I området finns kalkpåverkad granskog med rödlistade arter som uddbräken, strävlost och skogssvingel. I naturreservatet ska skötselplanen från 2002 fortsatt gälla med tillägget att "Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att åtgärder för att motverka angrepp av åttatandad granbarkborre utförs om angreppet påtagligt kan hota syftet med naturreservatet" (sid 2, remiss, 2022-05-31).

Förutom höga naturvärden finns i naturreservatet kulturmiljövärden kopplade till historisk markanvändning: "I området runt och på Kroppefjäll togs under 1800-talets stora befolkningsökning många torp och backstugor upp på fjället. Norr om Svarvaretorpet har legat ett sådant torp, som enligt den gamla häradskartan från 1890 hette Månen. På kartan kan man se många små åkertegar vilka ligger som omslutna av ett slätterängshav med inslag av lövträd. Området är i samband med reservatsbildningen inte särskilt undersökt men här kan finnas rester från bebyggelse, landskapselement och, som framgår av kartan, spår från äldre markanvändning främst i form av gamla åkerformer och slätterängsstrukturer.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 61

Torpmiljöerna på Kroppefjäll utgör viktiga historiska platser i landskapet som vittnar om förändrad markanvändning, äldre tiders jordbruk och de obesuttnas levnadsförhållanden under 1800-talet i en karg utmarksmiljö" (sid 5, beslut om naturreservat, 2002-09-02).

Vad gäller friluftsliv i området skriver länsstyrelsen i beslutet från 2002: "Syftet med reservatet är huvudsakligen vetenskapligt. Växtplatserna för ormbunken uddbräken är mycket känsliga för slitage. Någon kanalisering av besökare bör inte ske till området. Inga serviceanordningar bör därför förekomma, förutom två upplysningsskyltar."

Bedömning

Naturreservatet omfattas av riksintresse för naturvård (Kroppefjäll med Teåkersälven och stora Halängen) samt till största delen av Natura 2000-onrådet Svarvaretorpet. Enligt Melleruds kommuns ÖP är området utpekad som naturområde med stort värde för naturvård, rekreation och rörligt friluftsliv. I Melleruds kommuns naturvårdsprogram kan man utläsa att miljöer med höga natur- och kulturmiljöer bör bevaras.

Så här skriver SLU:s Artdatabanken om skötsel vad gäller arten uddbräken vilkens förekomst är den främsta anledningen till naturreservatets upprättande: "Lever i eller på marken (inklusive dött växtmaterial och låga växter). Lever främst på klippor, eller större lodytor och block. Lever i både barr- och lövträdsmiljöer. Behöver tillgång till fläckar med blottad mark/mineraljord. Beroende av hög och jämn luftfuktighet i gamla, ostörda skogsmiljöer. Känslig för snabba förändringar av ljus-/vindförhållanden eller uttorkning. Förekommer främst i skogar som inte påverkats av kraftig störning, t.ex. slutavverkning, markberedning, körskador, gödsling eller dikning. Främja varierad trädslagsblandning, gamla träd och olikåldrighet. Bevara om möjligt viss påverkan på markskiktet, t.ex. genom bete, slåtter eller brand. Gran och sly/ungträd bör inte tillåtas ta överhanden. Undvik kraftig påverkan på mark eller vegetation genom t.ex. slutavverkning, markberedning, körskador, gödsling eller dikning." (Berglund (red.), H. (2015). *Hänsyn till arter i samband med skogsbruk*. Artfakta. SLU Artdatabanken.)

Av SLU:s artfaktatext att döma är det positivt att modernt skogsbruk inte kommer att kunna hota naturvärdena i detta område då det skyddas som naturreservat med förbud mot bland annat slutavverkning, gallring och röjning. Däremot verkar det som om Artdatabanken har en annan uppfattning gällande hur störningskänslig arten uddbräken är vad gäller andra störningar. Kroppefjäll har utgjort ett av länets allra största utmarksområden med mer eller mindre extensiv betesdrift under många hundra år.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 61

Under slutet av 1800-talet intensifierades markanvändningen då torpställen etablerades för att senare försvinna. Frågan är om uddbräken, vid denna långa tid av hävd, inte fanns i området, om den gynnades av hävden eller om den fanns i området trots hävd.

I och med detta naturreservat är närmare 2000 ha skyddat i form av naturreservat på Kroppefjäll, samtliga områden med den huvudsakliga skötselstrategin fri utveckling och några med återkommande röjning för att hindra igenväxning och bidra till tillgänglighet. Med de stora arealerna och områdets historia i åtanke borde någon form av mer eller mindre extensiv betesdrift vara ett gott skötselalternativ till åtminstone några av reservaten. Artadatabanken verkar förespråka detta för arten uddbräkens skull. Det är snart 20 år sedan naturreservatet Svarvaretorpet upprättades med skötselplan och föreskrifter. Man skrev då att området kring torpet Månen "är i samband med reservatsbildningen inte särskilt undersökt men här kan finnas rester från bebyggelse, landskapselement och, som framgår av kartan, spår från äldre markanvändning främst i form av gamla åkerformer och slätterängsstrukturer." Så här tjugo år senare hoppas man att länsstyrelsen undersökt området mer noggrant. Kanske finns det efter tjugo år anledning att revidera skötselplanen, både för att kunskapen kring arters krav har ökat och för att man numera borde kunna ta hänsyn till fler än ett perspektiv och se att fri utveckling i ett historiskt perspektiv skulle vara något nytt för Kroppefjäll. Kanske kunde man ta tillfället i akt och synliggöra tidigare markanvändning genom hävd.

Tillsammans har aktörerna som kan påverka markanvändningen i landskapet ett ansvar för att markanvändningen är hållbar ur alla hållbarhetsperspektiv. Ökad areal naturbetesmarker såsom skogsbetesmark behövs för att nå miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv". Det naturbeteskött som produceras i Sverige ger mat och biologisk mångfald på samma gång. En större andel svensk produktion på skogsbete bidrar till flera miljömål och andra övergripande samhällsmål. Dalslands miljö- och energiförbund välkomnar samverkan för hållbar markanvändning i naturreservat liksom i hela landskapet.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljöstrategens förslag till yttrande

Expedieras:vastragotaland@lansstyrelsen.se Dnr 511-4152-2017

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 62

Dnr 2016/1238.MTI

Yttrande avseende ansökan om tillstånd till utökad verksamhet vid Billingsfors bruk inom fastighet Skåpenäs 2:37 i Bengtsfors kommun

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd har inget att erinra gällande bolagets förslag på slutgiltiga villkor för fosfor, suspenderade ämnen (SÄ_{GFA}) och COD vid utökad verksamhet vid Billingsfors Bruk.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Mark- och miljödomstolen lämnade i deldom 2018-04-20 dåvarande Ahlstrom-Munksjö Paper AB (numera Ahlstrom-Munksjö AB) tillstånd enligt miljöbalken att vid Billingsfors Bruk årligen producera 80 000 ton oblekt sulfatmassa och 60 000 ton papper. I deldomen sköt domstolen upp frågan om fastställande av slutliga villkor bl.a. avseende utsläpp till vatten (U5).

Ahlstrom-Munksjö AB redovisade den 11 maj 2022 sin utredning för att uppnå kraven i U5 gällande utsläppen av fosfor, kväve, suspenderade ämnen (SÄ_{GFA}) och COD till vatten.

Under utredningstiden har ett antal utsläppsbegränsande åtgärder vidtagits, framför allt ombyggnad av sodapannan, komplettering av motströmstvätten samt kompletteringar och optimeringar i kokeri och en silningsdel. En högre och jämnare produktion har haft en positiv effekt på utsläpp till vatten. I pappersbruket har arbetssätt och rutiner ändrats samt utrustning trimmats i syfte att få jämnare drift och därmed färre driftstopp, vilket inneburit lägre utsläpp.

Vänersborgs tingsrätt har nu begärt av Dalslands miljö och energikontor att lämna synpunkter på de uppskjutna frågorna senast 30 augusti 2022.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 62

Skäl till beslut

Bolaget har i sin prövotidsredovisning av villkor U5 redovisat de olika åtgärder som vidtagits för att minska verksamhetens utsläpp av fosfor, kväve, suspenderade ämnen (SÄ_{GFA}) och COD till vatten. Dalslands Miljö och energikontor anser att åtgärderna som genomförts är tillräckliga och har därmed inget ytterligare att erinra gällande bolagets förslag till slutgiltigt villkor.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljö- och hälsoskyddsinspektörens tjänsteskrivelse

Expedieras:

Vänersborgs Tingsrätt, mark- och miljödomstolen

Mål nr 2842-16 R3

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 63

Dnr 2022/1180.PLA

Yttrande gällande detaljplan för Melleruds resecentrum m.m.

Dalslands miljö- och energinämnd beslutar att yttra sig enligt nedan:

- Fastigheten Myren 4 bedöms olämplig för etablering av nya bostäder med anledning av de störningar som uppstår från järnvägen. Mot bakgrund av detta bör användningen "Bostäder", endast flerbostadshus, betecknat B och f₂ på plankartan, utgå. Vidare bör användningen "Vård", betecknat D på plankartan, ej omfatta boende av varaktig karaktär som inbegriper övernattnig.
- I den vidare dagvattenutredningen bör särskilt beaktas att det dagvatten som uppstår inom planområdet genomgår godtagbar rening för att minska belastningen av miljöskadliga ämnen i recipienten. Oljeavskiljare är oftast inte den mest effektiva reningsmetoden för dagvatten från ytor med en måttlig föroreningsbelastning.
- Nuvarande utrymme för cykelparkering är otillräckligt för att möta framtida behov, varför ytterligare utrymme bör avsättas i plankartan för detta ändamål.
- Föreslagen GC-väg bedöms olämplig då den innebär stora konsekvenser bl.a. i form av fällning av en stor mängd värdefulla träd och betydande intrång hos befintliga fastigheter.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

2022-06-30 inkommer ärende om ny detaljplan för Melleruds resecentrum m.m. Det berörda området sträcker sig från brandstationen i söder till strax norr om Bergs f.d. sjukhem.

Detaljplanen tas fram med ett så kallat standardförfarande i enlighet med Plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Syftet med arbetet är att ta fram en detaljplan som är mer ändamålsanpassad efter dagens behov samt att utveckla resecentrum. De största förändringarna är att området mellan Bergs f.d. sjukhem och områdets norra gräns, blir tillgängligt för byggande av bostäder och att andra verksamheter än vård kan bedrivas inom området samt att möjlighet för att bygga parkeringshus på nuvarande pendelparkering skapas.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 63

Buller

Kommunen har en ambition att på sikt kunna bygga bostäder inom fastigheten Myren 4, varför en bullerutredning har gjorts för järnvägstrafiken på Vänerbanan. Utredningen visar att området är mycket utsatt för buller från järnvägen, där det i synnerhet är den maximala ljudnivån som är påtagligt hög. Kommunen bedömer dock att planerad markanvändning är möjlig med hänsyn till förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216). Beroende på bebyggelsens typ och placering i området kan vissa åtgärder behöva vidtas vid byggnation, främst avseende skärmning vid uteplats samt utformningen av bostäder. Kommunen avser bevaka dessa frågor vid bygglovsprövningen.

Miljö- och energikontoret anser att även andra typer av buller från järnvägsområdet beaktas vid en bedömning av fastighetens lämplighet för bostäder. Utöver buller från gods- och persontrafik på Vänerbanan (som bullerutredningen omfattar) tillkommer buller från Dal-Västra Värmlands Järnväg (DVVJ). Sommartid trafikeras sträckan Mellerud – Bengtsfors av turisttrafik och under hela året trafikeras sträckan Mellerud – Åsensbruk och Billingsfors/Skåpafors med godstrafik. Med anledning av nyetablerade industrisatsningar i Åsensbruk och stora satsningar vid Billingsfors bruk kan antas att även denna dieseldrivna godstågstrafik kommer att öka i framtiden.

DVVJ trafikerar dessutom sträckan med diesellok som inte sällan står långa stunder med motorn igång på stationsområdet. Tomgångskörning orsakar lågfrekvent motorbuller, vilket kan orsaka störningar för boende.

Vidare har inte heller ljudet från rangerbangården beaktats i planunderlaget, vilket också kan orsaka störningar för närboende. Miljö- och energikontoret anser att den samlade bullersituationen inom Myren 4 är av sådan art att det är olämpligt att nyetablera bostäder inom fastigheten.

Dagvatten

Av planbeskrivningen framgår att en dagvattenplan avses att tas fram. Då planområdet redan är exploaterat och till stora delar utbyggt anges att det endast kommer att handla om små justeringar av planförslaget i form av byggrätt och dagvattenfördröjning på kvarteret Myren. För större parkeringsytor som anläggs i området avser kommunen ansluta dagvattnet (som ej infiltreras) till oljeavskiljare.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 63

Miljö- och energikontoret vill framhålla att oljeavskiljare främst är utformade för att avskilja högre koncentrationer av flytande oljeföreningar. Reningseffekten för låga halter av oljeföreningar och för andra typer av föreningar, t.ex. metaller och organiska miljögifter, är begränsad. Med anledning av detta bör kommunen undersöka om det finns andra typer av reningsmetoder som är bättre lämpade inom ytor med en måttlig föroreningsbelastning.

Vidare vill miljö- och energikontoret framhålla att dagvattenutredningen även bör omfatta möjligheten till rening av dagvattnet i de delar av planområdet som redan är utbyggda. Det finns idag dagvattenlösningar som är avsedda för befintliga tätbebyggda miljöer där det saknas plats och möjlighet för andra lösningar, t.ex. filterinsatser som kan monteras direkt i befintliga dagvattenbrunnar.

Gång- och cykeltrafik

Gång-cykelbana

I regeringens cykelstrategi från 2017 framhålls att cykelns roll i samhällsplaneringen ska lyftas fram, och i synnerhet vikten av att planera ny bebyggelse utifrån möjligheten att ta cykeln. Ett resecentrum i ett samhälle där hela tätorten ligger inom bekvämt cykelavstånd och där flera storstäder finns inom pendlingsavstånd, är centralt i utvecklingen av cykelinfrastruktur. Cykling är – jämfört med biltrafik – mindre utrymmeskrävande och har många positiva effekter på folkhälsan. Dock är tyvärr olycksfrekvensen hög, vilket till stor del kan kopplas till brister i själva cykelinfrastrukturen. Därför ser miljö- och energikontoret mycket positivt på att kommunen, i samband med arbetet med föreliggande detaljplan, också låtit utreda förutsättningarna för att bygga gång- och cykelbana (GC-bana) i anslutning till Kyrkogatan, i norrgående riktning från korsningen Norra Kungsgatan-Kyrkogatan.

Av planbeskrivningen framgår att det finns möjlighet att anlägga ny väg med parallella GC-banor för sträckningen i fråga. Av den utredning som kommunen låtit Afry ta fram, framgår dock i slutsatsen att konsekvenserna av genomförande av sådan väg bedöms som mycket omfattande (enorma, med utredarens egna ord), både då det skulle innebära ett stort fastighetsintrång samt att ett stort antal storvuxna lövträd, med höga biologiska värden, skulle behöva avverkas. Totalt finns ett 20-tal medel till storvuxna lövträd, av framför allt ädelölv som kastanj, lönn, lind och alm. Flera är grovstammiga och flera är hamlade och har både håligheter och död ved, vilket ökar det biologiska värdet.

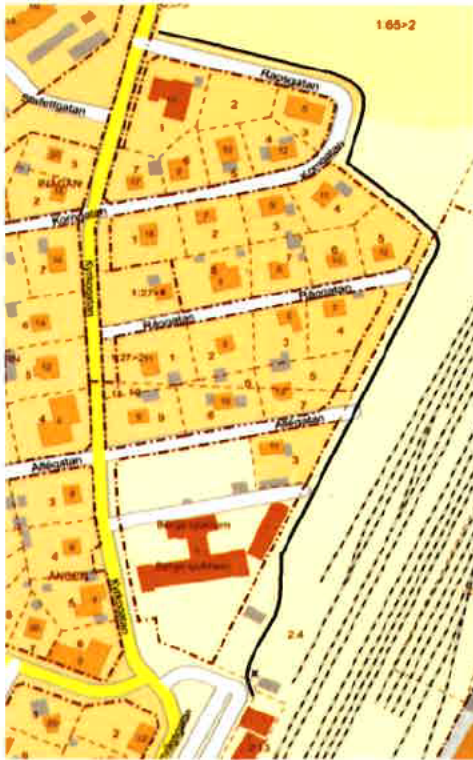
Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 63

Ur ett hållbarhetsperspektiv är givetvis en GC-bana för att förbättra förutsättningarna för medborgare att lätt ta sig till kollektivtrafik ett lovvärt initiativ. Miljö- och energikontoret ser positivt på funktionen, men är tveksam till förslaget till genomförande. Kontoret anser att här kan det vara läge att tänka "utanför boxen". Om syftet är att fotgängare och cyklister ska få en egen väg från resecentrum till korsningen Kyrkogatan-Rapsgatan, så menar kontoret att en sådan väg inte måste löpa parallellt med bilvägen, utan skulle utgå från ungefär den plats där cykelställen vid järnvägsstationen finns idag och löpa norrut omedelbart öster om planområdet och villabebyggelsen norr om detta, för att där ansluta vid samma punkt som det utredda alternativets GC-bana (se bild 1, 2 och 3). Marken som skulle behöva tas i anspråk för en sådan mindre väg ägs av Trafikverket och torde sakna både betydelse och något högre ekonomiskt värde (se foton nedan). Inga värdefulla träd skulle behöva avverkas och inga fastighetsintrång på privatägd mark skulle behöva genomföras. Om GC-bana får en annan lokalisering, frigörs ytor för breddning av befintlig väg, med väsentligt mindre ekonomiska och ekologiska konsekvenser.

Bild 1. Föreslagen alternativsträckning för

Bild 2 och 3. Bilderna är tagna från slutet på Allégatan mot norr respektive från slutet på Allégatan mot söder.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 63

Enligt 2 kap. 2 § PBL ska planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov, samt att företrädare ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning, samt enligt 2 kap. 3 § 3 p. ska planläggning ske med hänsyn till natur- och kulturvärden och utifrån en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt. Miljö- och energikontoret anser att avverkning av biologiskt och kulturellt värdefulla träd går emot PBL:s intentioner med avseende på vad som ovan refereras till, samt att utnyttjande av redan ianspråktagen mark utan vare sig natur- eller kulturvärden, torde uppfylla lagens intentioner.

Som anges i planbeskrivningen har inte trafikutredningen avseende Kyrkogatan omedelbar inverkan på detaljplanen, då denna del av Kyrkogatan inte ligger inom planområdet, och därför kan, vad som ovan redogörs för, anses sakna relevans för planprocessens framåtskridande. Dock: Om ett omtag - med ändrad dragning av GC-bana - övervägs, kan detta påverka planområdets utformning och utbredning i dess östra delar, varför miljö- och energikontoret anser det av vikt att i ett tidigt skede "flagga" för denna aspekt.

Cykelparkering

Miljö- och energikontoret ser positivt på ambitionen att stärka förutsättningarna för cykling till järnvägsstationen genom en eventuell satsning på ny GC-bana utanför planområdet (kommentar om denna finns nedan). I plankartan finns ett mindre område, omedelbart norr om järnvägsstationen, reserverat för byggnadsverk som utgör komplement till resecentrum. På denna plats finns idag ett cykelställ under tak. Det framgår inte av planbeskrivningen hur ökad cykeltrafik till resecentrum avses att mötas upp med fler platser för cykelparkering. I flera kommuner har vid motsvarande kollektivtrafikheter inrättats hus för cykelparkering, i vilka cyklar/elsparkcyklar/mopeder mm dels kan stå skyddade från skadegörelse, och dels kan parkeras yteffektivt (cyklar kan med enkla medel hissas upp, så att parkering sker i två våningar). Cykelhus av detta slag skulle givetvis även kunna vara ett alternativ för att uppmuntra ökad cykling i Mellerud. Oaktat utformning av eventuella cykelgarage eller cykelställ, så bedömer miljö- och energikontoret att nuvarande utrymme är otillräckligt för att möta framtida behov och att mer utrymme behöver avsättas i plankartan för cykelparkering. Om kommunen går vidare med planer på parkeringshus, kan detta även omfatta cykelparkeringshus.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 63

Luft och klimat

Av planbeskrivningen framgår under stycket *Hälsa och säkerhet* och rubriken *Luft*, att huvuddelen av tågtrafiken är elektrifierad och att endast den ökande biltrafiken (på grund av med tågpendling) väntas bidra till en begränsad ökning av luftföroreningar.

Miljö- och energikontoret erfar att även om huvuddelen av det rälsburna transportarbetet är elektrifierat, går samtliga transporter på Dal-Västra Värmlands Järnväg fortfarande med diesellok. Både gods- och persontågen som trafikerar denna sträcka är av äldre modeller, och sannolikt med vissa begränsningar vad avser avgasrening, framför allt avseende partiklar. Höga halter av partiklar från dieselmotorer bedöms som ett stort hälsoproblem i urbana miljöer. Utöver partiklar från förbränning i dieselmotorer genereras också partiklar vid inbromsning med tåg. Transportvolymerna på DVVJ-banan är sannolikt av begränsad omfattning, men dess förekomst bör beaktas i planbeskrivningen då den kan påverka luftkvaliteten i planområdet.

Förorenad mark

Som del av arbetet med framtagande av ny detaljplan har kommunen låtit genomföra en miljöhistorisk inventering, där verksamheter med potentiell påverkan på mark och grundvatten inventerats. Det finns även tidigare utredningar avseende specifika objekt inom och i anslutning till planområdet. Inventeringen och provtagning visar på relativt omfattande föroreningar, både inom och i omedelbar anslutning till planområdet. Markföroreningar inom och i anslutning till bangården har koppling till verksamheter som bedrivits inom denna och utgörs i huvudsak av rester av olje- och petroleumprodukter och kol. Utredningen bedömer att risk föreligger för att föroreningar med koppling till bangårdsverksamheten även kan finnas inom planområdet. Utredaren föreslår fördjupade undersökningar, vilka kommunen beställt. I planområdets södra del, där räddningstjänst och återvinningscentral är belägna, finns mark- och grundvattenföroreningar i form av PFAS och omedelbart väster om planområdets södra delar finns flera objekt upptagna i EBH-stödet.

Plan- och byggenheten har under planprocessen haft kontakt med miljö- och energikontoret gällande utredningen av föroreningarna i området. Även den vidare utredningen bör ske i samråd med miljö- och energikontoret.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 63

Naturvård

Planområdet omfattas inte av några riksintressen som berör naturvård eller friluftsliv. Det finns heller ingen skyddad natur i området. Dock finns många medel och storvuxna ädellövträd, som bedöms värdefulla ur såväl ekologisk och ekosystemtjänstperspektiv som för den estetiska upplevelsen av området, vilket också framhålls i planbeskrivningen. Miljö- och energikontoret ser positivt på den utökning av lovplikten för avverkning av träd som framgår av planbeskrivningen.

Övrigt

Under rubriken *Friytor, lek- och rekreationsområden* och underrubriken *Förutsättningar i planbeskrivningen*, anges att det endast finns grönytor i anslutning till busstorget och vid pendelparkeringen, samt under *Planförslag och konsekvenser*, anges att "Detaljplanen tar inte i anspråk befintliga grönytor". Miljö- och energikontoret upplever formuleringarna som något otydliga och frågar sig om gräsmattan i planområdets norra del inte tas i anspråk?

Miljö- och energikontoret bedömer att några storvuxna ädellövträd eventuellt saknas i plankartans östra del.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljöinspektörens och biträdande miljöchefens förslag till yttrande

Expedieras:

kommunen@mellerud.se Dnr 2019.56.214

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 64

Dnr 2022/1178.PLA

Yttrande om ändring av detaljplan för fastigheten Högsätters Prästgård 1:64

Dalslands miljö- och energinämnd beslutar att yttra sig enligt nedan:

Alla träd inom planområdet med en diameter på 0,5 m eller större, 1,3 m från marknivån, ska ritas in i plankartan och för dessa ska en utökad lovplikt avseende marklov för att fälla träd gälla. Detta kan även gälla mindre träd med särskilda värden.

Vid handläggning av marklov för fällning av träd ska ekosystemtjänsterna som aktuellt träd bidrar med säkerställas inom eller i nära anslutning till planområdet.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

2022-06-28 inkommer ärende om ändring av detaljplan för fastigheten HÖGSÄTERS PRÄSTGÅRD 1:64 i Färgelanda kommun. DMEK lämnade 2021-01-20 yttrande i samma ärende under samrådsfasen. DMEN hade vid yttrandet i samrådsskedet inga synpunkter på planen. Föreliggande yttrande avser granskningsfasen.

Ändringen i detaljplan avser ändrad användning av, från allmänt ändamål till vård, boende och kontor.

Bedömning

DMEK har vidtagit syn på platsen och kan konstatera att inom planområdet finns ett antal relativt stora lövträd, främst oxel, ask, björk och lind. Omedelbart norr om fastigheten ligger kyrkogården med uppskattningsvis ett 100-tal grova lövträd, där flera kan klassas som särskilt skyddsvärda, och ca 200 m söder om fastigheten ligger Prästgården, runt vilken ett 50-tal stora askar, av vilka huvuddelen sannolikt skulle klassas som särskilt skyddsvärda. I båda dessa fall kan – utöver biologiska värden – också åberopas de kulturmiljövärden som finns knutna till träden. Både norr om kyrkogården, söder om prästgården och i en utlöpare i sydvästlig riktning från fastigheten HÖGSÄTERS PRÄSTGÅRD 1:64 finns ytterligare flera stora lövträd.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 64

Sammantaget finns flera kluster av stora lövträd med höga naturvärden som länkas samman av mindre grupper eller enstaka träd. Inom naturvård och området ekosystemtjänster har vikten av bevarande och förstärkning av grön infrastruktur blivit alltmer tydlig; olika typer av mindre biotoper behöver länkas samman för att gynna t ex pollinerande insekter och andra ekosystemtjänster. Utöver rent biologiska funktioner, så kan träd också bidra till markstabilitet, temperaturreglering, skuggning och vattenupptag mm.

Många kommuner arbetar aktivt för att förstärka t ex grön infrastruktur och på sikt ser DMEN att olika åtgärder på området, så som trädplaner, behöver tas fram. Men även inom detaljplaner finns utrymme för att skydda trädens värden. För att främja och säkerställa att ekosystemtjänsterna som träden bidrar i detaljplanen kan en lovplikten inom planområdet utökats, som innebär att det krävs marklov för att fälla träd över t ex en viss diameter. Vid handläggning av marklov för fällning av träd kan ekosystemtjänsterna som aktuellt träd bidrar med säkerställas inom eller i nära anslutning till planområdet. Träd av en bestämd diameter eller större, eller som uppfyller andra fastställda kriterier, ska då ritas in i plankartan.

DMEK har inga synpunkter på underlaget i övrigt.

Tilläggsyrkande:

Jörgen Eriksson yrkar på ett tillägg i yttrandet efter första meningen: *Detta kan även gälla mindre träd med särskilda värden.*

Ordföranden finner att det finns två förslag:

1. Tjänstemannaförslaget
2. Tjänstemannaförslaget med tillägget: Detta kan även gälla mindre träd med särskilda värden.

Propositionsordning:

Ordföranden ställer proposition på förslagen och finner att nämnden beslutar enligt förslag 2: tjänstemannaförslaget med tillägg.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljö- och hälsoskyddsinspektörens förslag till yttrande

Expedieras:

Dnr KS 2019/158

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 65

Dnr 2022/1301.MTI

Extra ärende:

Yttrande över anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet, Ahlstrom Munksjö Paper AB - sanering av mesa i kraftverks-damm i anslutning till Billingsfors bruk

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd (DMEN) beslutar att yttra sig enligt nedan:

DMEN ser positivt på att sanering av mesa sker och bedömer att sanering i enlighet med ingivet material innebär små risker för spridning av föroreningar.

DMEN anser att erforderliga åtgärder för att minimera grumling och senare läckage av suspenderad mesa ska vidtas.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Ärendet

2022-08-18 inkom remiss till DMEK från Länsstyrelsen i Västra Götaland avseende anmälan om sanering av sediment av mesa i kraftverksdamm i anslutning till Billingsfors bruk. Saneringen sker i samarbete med Vattenfall Vattenkraft AB. Mängden mesa som ska saneras beräknas uppgå till mindre än 1 m³.

Mesa är en restprodukt vid kemikalieåtervinningen vid sulfatkokning, bestående av ett slam av olöslig kalciumkarbonat. Mesa har ett högt pH samt kan innehålla föroreningar av olika tungmetaller.

Lagstöd

Miljöbalken (SFS 1998:808) kap 2, de allmänna hänsynsreglerna.

Expedieras:

Dnr 555-32813-2022

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 66

Dnr 2017/119.HSK

**Föreläggande förenat med vite om åtgärder inom
fastighet Dals-Eds kommun**

Dalslands miljö- och energinämnd beslutar att förelägga
att vid vite om 15 000 kronor:

1. Tillse att radonmätningar genomförs i bostadslägenheter på fastigheten Dals-Eds kommun enligt punkter A-D nedan:
  - A. Radonmätningar ska ske vid ett ackrediterat mätlaboratorium och enligt mätlaboratoriets anvisningar.
  - B. Samtliga radonmätningar ska pågå under minst 2 sammanhängande månader och genomföras under perioden 1 oktober 2022 till 1 december 2022.
  - C. Radonmätningar ska genomföras i samtliga lägenheter i markplan. Utöver detta ska minst en lägenhet på varje våningsplan mätas. Mätningen ska ske med minst två dosor per lägenhet och ska i första hand placeras i sovrum och vardagsrum. Vid mätning ska bostaden vara bebodd och ventilationen i funktion. Består lägenheten av flera plan ska mätning utföras på varje våningsplan med bostadsutrymme.
  - D. Tillse att kopior på samtliga mätrapporter från radonmätningar utförda enligt punkt 1 ovan, inkommit till Dalslands miljö- och energikontor **senast 2022-12-23**.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 66

Ärendebeskrivning

Dalslands miljö- och energikontor förelade den 11 juli 2017 (fastighetsägaren) att genomföra mätningar av radonhalten i bostäderna på fastigheten Dals-Ed kommun samt inkomma med analysprotokoll från de utförda mätningarna. Men då (fastighetsägaren) inte har inkommit med nämnda dokument förelades han mot ett vite om 2 500 kronor per bostadslägenhet där radonmätning inte startar innan den 28 februari 2021 eller inte följs enligt mätlaboratoriets anvisningar. Dalslands miljö- och energikontor har försökt kontakta (fastighetsägaren) för att inhämta uppgifter om radonmätning har gjorts. Men då han inte gjort sig kontaktbar skickas därför ett nytt föreläggande förenat med vite med förtydligande att vite döms ut om mätrapporter från radonmätningar inte inkommit enligt uppgifter ovan.

Dalslands miljö- och energinämnd förelade den 9 december 2021 (fastighetsägaren) att mäta radon i det aktuella flerbostadshuset samt inkomma med mätrapporter senast 2022-06-01. Till beslutet fogades ett vite om 15 000 kronor. Fastighetsägaren inkom inte med några mätrapporter inom utsatt tid, varför nämnden ansökte om utdömande av vitet den 9 juni 2022.

Den 29 juli 2022 meddelade Mark- och miljödomstolen dom i ärendet där de avslår ansökan om utdömande av vitet mot bakgrund av att grundbeslutet inte fattades med stöd av strålskyddslagen (2018:396). Mot bakgrund av detta fattas ett nytt beslut i ärendet där hänsyn tagits till Mark- och miljödomstolens dom.

Skäl till beslut

Radon är en radioaktiv gas som bildas naturligt i berggrunden när radium sönderfaller. Radongas kan komma in i byggnader från marken, byggnadsmaterialet eller hushållsvattnet. Långvarig exponering för denna gas ökar risken att utveckla lungcancer och om radonhalten överstiger 200 Bq/m³ luft anses bostaden vara en olägenhet för människors hälsa.

Då bostaden är ett suterränghus med lägenheter som har kontakt både med källarplan och markplan bedömer Dalslands miljö- och energikontor att alla lägenheter som har kontakt med markplan ska mätas.

Det är fastighetsägarens ansvar att fortlöpande kontrollera och åtgärda risker för olägenhet för människors hälsa. Det innebär bland annat att ni, i egenskap av fastighetsägare, ansvarar för att visa att radonhalterna inte överstiger riktvärdet i de aktuella bostäderna. Mot bakgrund av detta bedömer Dalslands miljö- och energinämnd att mätningar behöver utföras för att kontrollera radonhalten.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts. § 66

Lagstöd

Strålskyddslag (2018:396)

Kap. 3, §6

I fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt

Kap. 3, §10

Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller i en omgivning med joniserande strålning (...) ska

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön (...)

Kap. 8, § 2

Regeringen får meddela föreskrifter om att den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska utöva tillsynen i fråga om

1. verksamheter med kosmetiska solarier som bedrivs inom kommunen, och
2. radonhalten i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till inom kommunen

Kap. 8, §4

Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.

Kap. 8, §6

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Kap. 8, § 7

Ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts. § 66

Strålskyddsförordningen (2018:506)

Kap. 3 §6

Referensnivån för radon är 200 Bq/m³ luft inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

Kap. 8, §2 p.3

Tillsyn över att strålskyddslagen (2018:396), denna förordning och föreskrifter som meddelats med stöd av förordningen följs, ska utövas av den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet i fråga om verksamheter med kosmetiska solarier inom kommunen och i fråga om radonhalten i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till inom kommunen.

Upplysningar

För att uppfylla nämndens föreläggande och efterleva strålskyddsmyndighetens metodbeskrivning så behöver radonmätningar ske via ett ackrediterat mätlaboratorium. Förteckning över ackrediterade mätlaboratorier finns bland annat via Boverkets hemsida eller via följande länk:

<https://search.swedac.se/sv/ackrediteringar?s=aktivitetsm%C3%A4tning>

Avgift

Miljö- och energikontoret tillämpar timavgift vid handläggning av den här typen av ärenden. Timtaxan uppgår idag till 1002 kronor/timme. Avgiften ska betalas av verksamhetsutövaren.

Avgiften tas ut med stöd av kommunfullmäktiges beslutade taxa för prövning och tillsyn inom strålskyddslagens område. Särskilt beslut om avgift kommer att utfärdas och skickas separat.

Beredning:

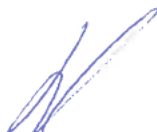
Presidium 2022-08-11

Miljö- och hälsoskyddsinspektörens förslag till beslut

Expedieras med delgivning:

Fastighetsägaren till

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

forts § 66

Detta beslut kan överklagas

Om du vill överklaga beslutet skriver du ett brev ställt till Länsstyrelsen och uppger ärendets diarienummer, varför du anser att beslutet ska ändras och vilken ändring du vill ha.

Underteckna brevet, ange namn, adress och telefonnummer.

Anlitar du ombud kan ombudet skriva under, men sänd i så fall med en fullmakt.

Skicka brevet till:

Dalslands miljö- och energinämnd

Kyrkogatan 5

464 30 Mellerud

Din överklagan ska ha nått oss senast tre veckor från den dag du har fått beslutet.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 67

Dnr 2022/612.LAN

**Yttrande över ansökan om tillstånd till djurhållning
på fastigheten Erikstads-Berg 1:21, Melleruds
kommun****Dalslands miljö- och energinämnds yttrande**

Dalslands miljö- och energinämnd (DMEN) bedömer att kretsen av närboende ska utökas med följande fastigheter: Kuserud 1:7, Lerhult 3:2, Lerhult 2:8, Lerhult 1:9, Lerhult 1:14, Lerhult 1:24, Skälebol 1:32 och Skälebol 1:11. Dessa fastigheter ligger inom en radie av ca 800 meter från planerad verksamhet och inom ett öppet jordbrukslandskap i förhållande till verksamheten. I övrigt har DMEN inget att erinra mot ansökan och de kompletteringar som Hilmerdal AB har inkommit med. DMEN förordar att alternativet kallat Huvudalternativet är den placering som den planerade byggnaden bör få.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Den 2022-06-16 inkom remiss till Dalslands Miljö- och energikontor från Länsstyrelsen Västra Götalands län (Dnr: 551-10260-2022) gällande ansökan om tillstånd till djurhållning på fastighet Erikstadsberg 1:21 i Melleruds kommun. Sökanden är Hilmerdal AB (nedan kallat Bolaget) med organisationsnummer 5591683908.

DMEN har i kompletteringsremissen (2022-03-17) anfört att kretsen av närboende ska utökas med de fastigheter som ligger inom 800 meter och i öppet landskap i förhållande till den sökta verksamheten. I svar från Bolaget framhålls att dessa bostäder inte ligger i den förhärskade vindriktningen och att det därför inte finns någon saklig grund för att dessa extra fastigheter ska ingå som närboende.

På fastigheten Erikstads-Berg 1:21 har i dag Bolaget 250 djurenheter, med utökningen kommer man att ha 458 djurenheter. På fastigheten Erikstads-Berg 1:21 bedriver Bolaget idag smågrisproduktion. Man hyr även stallar på fastigheten Snutsbol 1:5 för betäckning och vaccinering av suggor. Suggorna vistas på denna fastighet i 10 veckor och transporteras därefter tillbaka till Erikstads-Berg 1:21. Bolaget vill nu bygga ut på fastighet Erikstads-Berg 1:21 för att suggorna ska slippa den extra transporten till Snutsbol 1:5. Vinsten är färre transporter, minskad smittrisk, bättre djurmiljö och bättre arbetsmiljö för personalen.

På fastighet Snutsbol 1:5 finns det ett tillstånd från 2009 (Dnr 551-68115-2008) för 584 djurenheter. På denna fastighet avser Bolaget att upphöra med djurhållning.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 67

Bedömning

Vid tidigare anmälan, beslutad 27/9 2018, §63, Dnr: 2018/762.LAN om verksamhet på fastighet Erikstads-Berg 1:21, bedömde DMEN att gränsen för berörda fastighetsägare skulle utvidgas till 800 meter från centrum av fastigheten Erikstads-Berg 1:21. Dessa fastigheter ligger inom ett öppet jordbrukslandskap i förhållande till den planerade verksamheten och skulle kunna beröras av lukt från denna. I Melleruds kommuns översiktsplan framgår det att området omfattas av den dalslandsgemensamma vindkraftsplanen samt att jordbruksmarken ska bevaras för nuvarande ändamål. Ansökan stämmer väl överens med de aktuella planerna som finns för området. Inga kända föroreningar i mark eller grundvatten finns i anslutning till den fastighets som ansökan omfattar. Två verksamheter finns i anslutning till fastigheten, en biogasanläggning och en uppgraderingsanläggning för fordonsgas. Dessa verksamheter har inte gett upphov till klagomål avseende buller eller lukt.

De klagomål som framkommit till DMEK gällande verksamheten är damm från framfartsvägen, vilket åtgärdades. Några andra kända klagomål har inte inkommit till DMEK. Vid senaste tillsyn (2021) som gjordes av tillsynsmyndigheten framkom brist på svämtäcke på en av de fyra gödselbrunnarna. Detta åtgärdades omedelbart.

DMEN vidhåller sin bedömning att för de fastigheter som ligger inom 800 meter och inom ett öppet jordbrukslandskap i förhållande till verksamheten ska ingå som närboende då det finns skäl att anta att dessa kan påverkas av lukt från verksamheten vilket kan medföra olägenhet.

Lagstöd

Miljöbalken (SFS 1998:808) 2 kap. Allmänna hänsynsregler

3 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljö- och hälsoskyddsinspektörens förslag till yttrande

Expedieras:

vastragotaland@lansstyrelsen.se Ärende 551-10260-2022

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Plats och tid Tingshuset Mellerud – kl. 09.00 – 09.10, kl. 11.00 – 16.00

Beslutande Jan Öhman (M) ordförande
Lars Nilsson (S) vice ordförande
Lars-Inge Fahlén (S) tjänstgörande för Bo Thorn (S)
Kjell Johansson (M)
Anders Forsdahl (C)
Per Normark (V)
Kerstin Fredriksson (S)
Jörgen Eriksson (KiM)

Övriga deltagande Karl-Erik Segersax (SD) ersättare
Leif Söderquist (C) ersättare
Karin Andersson (S) ersättare
Åsa Eliasson (C) ersättare
Dan Gunnardo, förbunds-/miljö-och energichef
Susanne Westin, biträdande miljöchef
Marie Johansson, nämndsekreterare
Anna Sanengen, miljö- och hälsoskyddsinspektör § 68-69

Utses att justera Lars-Inge Fahlén

Justeringens tid och plats Bäckefors 2022-09-01, kl. 09.00 Paragrafer §§ 59-60,
§§ 68-79

Underskrifter Sekreterare

.....
Marie Johansson

Ordförande/Delegat

.....
Lars Nilsson, vice ordförande

Justerande

.....
Lars-Inge Fahlén

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Dalslands miljö-och energinämnd

Sammanträdesdatum 2022-08-25

Datum för uppsättande 2022-09-02 Datum för nedtagande 2022-09-23

Förvaringsplats protokoll Dalslands Miljö- och energikontor, Mellerud

Underskrift

.....
Marie Johansson

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 59

Fastställa ärendelista

Ordföranden läste upp föredragningslistan för dagens sammanträde.

Ett extra ärende anmäldes:

Remiss från Länsstyrelsen med svarsdag 2022-08-31:
Ahlstrom Munksjö Paper AB, anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet.

Därefter frågade ordföranden om det förelåg jäv vid något ärende.

Jörgen Eriksson (KiM) anmälde jäv vid ärendet avseende Erikstads-Berg 1:21.

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Nämnden godkände att ta upp ett extra ärende som punkt 7 i föredragningslistan:

Remiss från Länsstyrelsen: Ahlstrom Munksjö Paper AB, anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet. Ärendet direktjusteras.

Vid ärendet avseende Erikstads-Berg 1:21 tjänstgör Åsa Eliasson (C).

Föredragningslistan fastställdes.

DMEN § 60

Val av justerare

Till justerare valdes Lars-Inge Fahlén.

Tid och plats: Bäckeфорs 2022-09-01, kl. 09.00

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 68

Dnr 2022/1258.PLA

Yttrande om verksamhetsområde för vatten och avlopp i Kambol, Melleruds kommun

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd beslutar att yttra sig enligt nedan:

Nämnden ser positivt på att fastigheterna som ligger närmast befintligt verksamhetsområde ska införlivas i detta och att övriga fastigheter med befintlig anslutning i Kambol och Gärdserud blir avtalskunder. Fastigheter som saknar anslutning till befintligt VA-system ska hanteras som enskild VA-anläggning.

Kommunen uppmanas att bevaka området söder om befintligt verksamhetsområde utifrån nybyggnation och förtätning som kan ändra förhållande och behov för området.

Ärendet

I Melleruds kommuns VA-plan från 2018 finns Kambol med som ett område som är identifierat med att det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa och miljö enligt 6§ i Lagen om allmänna vattentjänster. För Kambol har man i sin motivering angett att existerande underlag behöver kompletteras. Området är i närhet till befintligt verksamhetsområde, känslig recipient, privata brunnar med dåligt vatten och enskilda avloppsanläggningar med dålig status.

I rapporten från Tyréns (2021-11-19) har man föreslagit att inget nytt verksamhetsområde ska göras för de fastigheter som idag inte har någon anslutning till kommunalt vatten och spillvatten. De fastigheter som angränsar mot befintligt verksamhetsområde och har anslutning till vatten och spillvatten bör tas med i befintligt verksamhetsområde.

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 68

Figur 1: Fastigheter närmast befintligt verksamhetsområde.

Bedömning

I Kambol är redan ett antal fastigheter anslutna till det kommunal VA-systemet. En utökning av befintligt verksamhetsområde med dessa fastigheter bör göras för att säkerställa att vattenförsörjningen och avlopp tillgodoses ur ett långsiktigt perspektiv med hänsyn till både miljö och människors hälsa. Att införliva dessa fastigheter följer kommunens VA-plan och är ett led i att minska påverkan på människors hälsa och miljön.

Lagstöd

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

6§ Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljö- och hälsoskyddsinspektörens förslag till yttrande

Expediering:

Melleruds kommun, Samhällsbyggnadskontoret

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 69

Dnr 2022/1057.PLA

**Yttrande om verksamhetsområde för vatten och
avlopp i Köpmannebro, Melleruds kommun**

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd beslutar att yttra sig enligt nedan:

Nämnden ser positivt på att en vidare utredning påbörjas om
möjligheterna till ett verksamhetsområde för vatten och avlopp i de
tre utpekade områdena (7, 8 och 9) i Köpmannebro.

Ärendebeskrivning

I Melleruds kommuns VA-plan från 2018 finns Köpmannebro med
som ett område som är identifierat med att det finns risk för negativ
påverkan på människors hälsa och miljö enligt 6§ i Lagen om
allmänna vattentjänster. För Köpmannebro har man i sin motivering
angett att investeringsbehovet är mycket högt för
överföringsledningar, varför alternativ för lokal hantering behövs
utredas. Området har tät bebyggelse med dålig status på befintliga
enskilda avloppsanläggningar.

Figur 1: Indelning av Köpmannebro i område 7,8 och 9.

Ordförendesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 69

Bedömning

En utredning om möjligheterna för ett verksamhetsområde i de tre utpekade områdena i Köpmannebro följer kommunens VA-plan och är ett led i att minska påverkan på människors hälsa och miljön.

Lagstöd

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

6§ Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Miljö- och hälsoskyddsinspektörens förslag till yttrande

Expediering:

Melleruds kommun, Samhällsbyggnadskontoret

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 70

Föregående protokoll

Protokoll från extra sammanträde 2022-05-25 och från sammanträde 2022-06-09 redovisades. Ingen erinran, protokollen läggs till handlingarna.

DMEN § 71

Redovisning av delegationsbeslut

Delegationsbeslut för perioden juni-juli redovisas enligt bilaga.

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Nämnden godkänner redovisningen.

Ordförendesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 72

Dnr 2022/572.ADM

Revidering av Dalslands miljö- och energinämnds delegatlista

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- & energinämnd beslutar bevilja delegation för Sofia Tolldin fr.o.m. 2022-09-05. Nämnden antar även övrig revidering av delegatlistan.

Bakgrund:

En person har anställts fr.o.m. 2022-09-05 och två personer har slutat varför delegatlistan behöver revideras.

Förslag till åtgärd:

Nedanstående person beviljas delegation:

Sofia Tolldin

Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Nedanstående personer fråntas delegationen:

Emilie Hult

Cecilia Andersson

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Nämndsekreterarens förslag till beslut

Expedieras:

Akten

Ordförendesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 73

Dnr 2022/566.ADM

Fastställande av taxa för provning och tillsyn inom miljöbalkens område, Dalslands miljö- och energinämnd

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd föreslår Dalslands miljö- och energiförbunds direktion att besluta att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att:

- Fastställa förslag till taxa för provning och tillsyn inom miljöbalkens område med tillhörande bilagor att gälla från och med 1 januari 2023.

Ärendebeskrivning

Taxan för provning och tillsyn enligt miljöbalken baseras från och med 2021 på en ny taxemodell från SKR. Taxebestämmelserna har nu kompletterats med en paragraf gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften (§ 8) samt en ändring från nedlagd till påbörjad halvtimme handläggningstid (§ 10).

Ett flertal ändringar har också gjorts i bilagorna, bl.a. med anledning av ändringar i lagstiftningen.

Yrkanden:

Jan Öhman (M) och Lars Nilsson (S) yrkar på att hela § 8 gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften stryks ur taxebestämmelserna.

Jörgen Eriksson (KiM) yrkar på att inte ändra § 10 från faktisk nedlagd tid till påbörjad halvtimme handläggningstid.

Ordförendesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 73

Propositionsordning 1

Ordföranden finner att det finns 3 förslag:

- Tjänstemannaförslaget med ny paragraf 8 gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften samt ändring i § 10 från nedlagd till påbörjad halvtimme handläggningstid.
- Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka § 8
- Jörgen Erikssons (KiM) förslag att avgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid, ej för påbörjad halvtimme (§ 10).

Nämnden godkänner att tjänstemannaförslaget är huvudförslag.

Propositionsordning 2

Ordföranden ställer proposition på tjänstemannaförslaget med ny § 8 och Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka förslaget med ny § 8 och finner att nämnden beslutar i enlighet med Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag.

Propositionsordning 3

Ordföranden ställer proposition på tjänstemannaförslaget med ny lydelse i § 10 och Jörgen Erikssons (KiM) förslag att ha kvar lydelsen att avgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid och finner att nämnden beslutar i enlighet med Jörgen Erikssons (KiM) förslag.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Förbundschefens förslag till beslut

Expedieras:

Direktionen

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 74

Dnr 2022/566.ADM

Fastställande av taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer, Dalslands miljö- och energinämnd

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd föreslår Dalslands miljö- och energiförbunds direktion att besluta att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att:

- Fastställa förslag till taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer att gälla från och med 1 januari 2023.

Ärendebeskrivning

Taxan avseende tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer har uppdaterats.

Taxebestämmelserna har nu kompletterats med en paragraf (§ 5) gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften, samt en ändring från nedlagd till påbörjad halvtimme handläggningstid (§ 7).

Yrkanden:

Jan Öhman (M) och Lars Nilsson (S) yrkar på att hela § 5 gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften stryks ur taxebestämmelserna.

Jörgen Eriksson (KIM) yrkar på att inte ändra § 7 från faktisk nedlagd tid till påbörjad halvtimme handläggningstid.

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Fort § 74

Propositionsordning 1

Ordföranden finner att det finns 3 förslag:

- Tjänstemannaförslaget med ny paragraf 5 gällande möjligheten att indexuppräknatimavgiften samt ändring från nedlagd till påbörjad halvtimme handläggningstid (§ 7).
- Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka § 5
- Jörgen Erikssons (KiM) förslag att avgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid, ej för påbörjad halvtimme (§ 7).

Nämnden godkänner att tjänstemannaförslaget är huvudförslag.

Propositionsordning 2

Ordföranden ställer proposition på tjänstemannaförslaget med ny § 5 och Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka förslaget med ny § 5 och finner att nämnden beslutar i enlighet med Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag.

Propositionsordning 3

Ordföranden ställer proposition på tjänstemannaförslaget med ny lydelse i § 7 och Jörgen Erikssons (KiM) förslag att ha kvar lydelsen att avgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid och finner att nämnden beslutar i enlighet med Jörgen Erikssons (KiM) förslag.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Förbundschefens förslag till beslut

Expedieras:

Direktionen

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 75

Dnr 2022/566.ADM

**Fastställande av taxa för tillsyn m.m. inom
strålskyddslagens område, Dalslands miljö- och
energinämnd**

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd föreslår Dalslands miljö- och energiförbunds direktion att besluta att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att:

- Fastställa förslag till taxa för tillsyn m.m. inom strålskyddslagens område att gälla från och med 1 januari 2023.

Ärendebeskrivning

Taxan avseende tillsyn m.m. inom strålskyddslagens område har uppdaterats.

Taxebestämmelserna har nu kompletterats med en paragraf gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften samt en ändring från nedlagd till påbörjad halvtimme handläggningstid.

Yrkanden:

Jan Öhman (M) och Lars Nilsson (S) yrkar på att hela § 5 gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften stryks ur taxebestämmelserna.

Jörgen Eriksson (KiM) yrkar på att inte ändra § 7 från faktisk nedlagd tid till påbörjad halvtimme handläggningstid.

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Fort § 75

Propositionsordning 1

Ordföranden finner att det finns 3 förslag:

- Tjänstemannaförslaget med ny paragraf 5 gällande möjligheten att indexuppräknatimavgiften samt ändring från nedlagd till påbörjad halvtimme handläggningstid (§ 7).
- Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka § 5.
- Jörgen Erikssons (KiM) förslag att avgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid och ej för påbörjad halvtimme (§ 7).

Nämnden godkänner att tjänstemannaförslaget är huvudförslag.

Propositionsordning 2

Ordföranden ställer proposition på tjänstemannaförslaget med ny § 5 och Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka förslaget med ny § 5 och finner att nämnden beslutar i enlighet med Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag.

Propositionsordning 3

Ordföranden ställer proposition på tjänstemannaförslaget med ny lydelse i § 7 och Jörgen Erikssons (KiM) förslag att ha kvar lydelsen att avgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid och finner att nämnden beslutar i enlighet med Jörgen Erikssons (KiM) förslag.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Förbundschefens förslag till beslut

Expediering:

Direktionen

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 76

Dnr 2022/566.ADM

Fastställande av taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, Dalslands miljö- och energinämnd

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd föreslår Dalslands miljö- och energiförbunds direktion att besluta att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att:

- Fastställa förslag till taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen att gälla från och med 1 januari 2023.

Ärendebeskrivning

Taxan för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen har uppdaterats.

Taxebestämmelserna har nu kompletterats med en paragraf gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften samt en ändring avseende en infasning av efterhandsdebitering under 2023 för vissa livsmedelsanläggningar. De anläggningar som berörs av efterhandsdebiteringen är de med 10 eller fler timmars kontrolltid/år samt för alla nyregistrerade anläggningar.

Yrkande:

Jan Öhman (M) och Lars Nilsson (S) yrkar på att hela § 8 gällande möjligheten att indexuppräknas timavgiften stryks ur taxebestämmelserna.

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Forts § 76

Propositionsordning 1

Ordföranden finner att det finns 2 förslag:

- Tjänstemannaförslaget med ny paragraf 8 gällande möjligheten att indexuppräknatimavgiften.
- Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag att stryka § 8.

Ordföranden ställer proposition på förslagen och finner att nämnden beslutar enligt Jan Öhman (M) och Lars Nilssons (S) förslag.

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Förbundschefens förslag till beslut

Expediering:

Direktionen

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 77

Dnr 2022/566.ADM

Fastställande av taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter, Dalslands miljö- och energinämnd

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Dalslands miljö- och energinämnd föreslår Dalslands miljö- och energiförbunds direktion att besluta att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att:

- Fastställa förslag till taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter att gälla från och med 1 januari 2023.

Ärendebeskrivning

Taxan för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter är en helt ny taxa inom Dalslands miljö- och energinämnds ansvarsområde. Taxan medger endast timdebitering efter utförd tillsyn. Taxan kommer främst tillämpas vid handläggning av ärenden gällande "nedgravning av död häst".

Beredning:

Presidium 2022-08-11

Förbundschefens förslag till beslut

Förslag till beslut på sammanträdet:

Ordföranden: Bifall till förslaget att föreslå direktionen att rekommendera fullmäktige i medlemskommunerna att fastställa förslag till taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter att gälla fr.o.m. 1 januari 2023.

Beslutsgång:

Ordföranden frågar på förslaget och finner att nämnden bifaller detta.

Expediering:

Direktionen

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 78

Övriga frågor

Nämndens arvoden

Vid förra sammanträdet togs frågan upp om regler kring arvoden vid förlängt sammanträde. Enligt Melleruds kommuns reglemente för arvode till förtroendevalda framgår att högsta ersättningen är heldagsersättning. Det utgår inte någon extra ersättning även om sammanträdet överstiger 8 timmar.

Om sammanträdet överstiger 4 timmar (halvdag) gäller arvode för heldag även om sammanträdet avslutas inom 5 eller 6 timmar.

Budget/timtaxa 2023

Budget och timtaxa tas upp på nämndens sammanträde i september.

Verksamhetsplanering 2023, förberedande diskussion

Vid nästa sammanträde kommer nämnden att verksamhetsplanera inför 2023. Kontorets inspektörer kommer närvara.

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Nämnden tackar för informationen.

Ordförendesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2022-08-25

DMEN § 79

Information och meddelanden

Aktuella regler kring solenergi

Kontorets klimat- och energirådgivare Angelika Samuelsson informerade kring deras arbete, både mot kommunerna och privatpersoner.

Organisation/personal

Förbundschefen informerade om gjorda rekryteringar. En nyanställd miljö- och hälsoskyddsinspektör börjar den 1 september. Kontoret har också anlitat två inspektörer på konsultbasis som under 3 månader kommer ingå i tillsynsgruppen och utföra tillsyn inom livsmedelsområdet och miljöskyddsområdet.

Godkänt planprogram Le-området Dals-Eds kommun

Kommunfullmäktige i Dals-Ed beslutade 2022-06-15 § 55 att godkänna Planprogram Le-området med tillhörande handlingar. Planprogrammet finns tillgängligt på: www.dalsed.se/planprogram. Planområdet ligger i nordöstra delen av samhället Ed i södra delen av sjön Stora Le.

Information från verksamheten

Skriftlig information förelåg.

Överklagade beslut

Nämndsekreteraren informerade om status på överklagade beslut.

Ordförandesign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

STÄMMOPROTOKOLL 2022-03-15

BOLAG VALBOHEM AB
ART Ordinarie bolagsstämma
PLATS Furåsen, Färgelanda
TID 2022-03-15, kl 18.00 - 18.30

§ 1
Stämmans öppnande Stämman öppnades av Ann Blomberg, ordförande för Valbohem AB.

§ 2
Ordförande Ann Blomberg, Valbohem AB valdes till ordförande för stämman.
Sekreterare Som sekreterare valdes Hans Sprung.

§ 3
Upprättande och godkännande av röstlängd Aktieägaren, Färgelanda kommun, var representerad genom Thor-Björn Jakobsson, Kommunfullmäktiges ordförande.
Antal aktier och röster: 7 500.
Samtliga tecknade och tillkallade aktier var således representerade, vilket godkändes.

§ 4
Justerare Protokollet justeras av Thor-Björn Jakobsson.

§ 5
Godkännande dagordning Utsänd dagordning godkändes.

§ 6
Samman kallande av stämman Stämman har blivit behörigen sammankallad.

§ 7
Årsredovisning och revisionsrapport Föreligger årsredovisning, revisionsberättelse och lekmanna-revisors granskningsrapport för räkenskapsåret 2021.

- § 8a**
Fastställande av resultat- och balansräkning Stämman beslutar att fastställa föreliggande förslag till resultat- och balansräkning.
- § 8b**
Disposition av årets vinst Stämman beslutar att fastställa föreliggande förslag till disposition av årets vinst.
- §8c**
Ansvarsfrihet Stämman beslutar bevilja styrelse och verkställande direktör, , Hans Sprung, ansvarsfrihet för 2021.
- § 9**
Bolagsordning Bolagsordning antagen av Kommunfullmäktige 2021-06-16 fastställdes.
- § 10**
Ägardirektiv Ägardirektiv antagna av Kommunfullmäktige 2013-05-15 fastställdes.
- § 11**
Ersättningar Ersättningar till styrelsen och lekmannarevisor för sammanträden skall utgå enligt nu gällande regler för Färgelanda kommun. Detta gäller fram till nästa bolagsstämma. Till revisor skall ersättning utgå efter överenskommet avtal som gäller mandatperioden ut.
- § 12**
Revisorer Till revisor intill nästa årsstämma valdes Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB. Stämman noterade att Daniel Larsson utsetts som huvudansvarig revisor.
- Till lekmannarevisorer valdes sittande i enlighet med av Kommunfullmäktige taget beslut § 11, daterat 2019-02-13. Thomas Glue, Thorsons väg 3, 458 30 Färgelanda. Ersättare Roger Martinsson, Hedene 2, 458 70 Högsäter.

§ 13

**Val av styrelseledamöter
och ersättare**

Till styrelse omvaldes sittande styrelse med följande ändringar i enlighet med av Kommunfullmäktige fattat beslut;
Ann Blomberg avgår ur styrelsen.
Ingo Asplund väljs som styrelseordförande.
Faraah Mohamud väljs som ordinarie styrelseledamot.
Patrik Fransson väljs som ny suppleant i styrelsen efter Faraah Mohamud.
Yvonne Pettersson väljs som ny suppleant i styrelsen efter avgående Michael Holster

§ 14 Avslutning

Stämman avslutades.

Underskrifter

Ordförande:

.....
Ann Blomberg

Sekreterare:

.....
Hans Sprung

Justerare:

.....
Thor-Björn Jakobsson

Delgivning

Utskriftsdatum: 2022-09-13

Utskriven av: Linda Andersson

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Riktning:	Alla
Datum:	2022-08-15 - 2022-09-12
Notering:	Meddelande

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	
2022.2140	I	Migrationsverkets förslag på antal nyanlända som ska omfattas av anvisningar till kommuner och fördelning på länsnivå för 2_2	Katrin Siverby
2022-08-15		Migrationsverket	Kommunledningskontoret
KS 2022/327		Länsstyrelsen Västra Götalands förslag till kommunal för mottagande av nyanlända för 2023, migrationsverket	
2022.2180	I	Preliminära anvisningsandelar för mottagande av ensamkommande barn 2023, Migrationsverket	Katrin Siverby
2022-08-19			Kommunledningskontoret
KS 2022/340		Anvisningsandelar för mottagande av ensamkommande barn 2023	

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2022-09-13

Utskriven av: Linda Andersson

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum:	2022-09-21
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
24031	Ändring av beslut om vidaredelegering avseende ledigheter för prövande av annan anställning samt pröva konkurrerande näringsverksamhet - undertecknat	
2022-08-23		Katrin Siverby
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	
		Katrin Siverby
2022.1641	Ansökan om schakttillstånd Brattefors 1.15 mfl.	
2022-06-28	Vattenfall Services Nordic AB	Sebastian Svensson
KS 2022/35	Ansökan och beslut om schaktningstillstånd 2022	
		Sebastian Svensson
2022.2206	Godkänd ansökan schakttillstånd Solberg 1.173	
2022-08-24		Tunde Petersson
KS 2022/35	Ansökan och beslut om schaktningstillstånd 2022	
		Sebastian Svensson
2022.2283	Avtal i upphandling Juridiska tjänster. Färgelanda kommun och Advokatfirman VICI AB	
2022-09-01		Henrik Röste
KS 2022/344	Avtal Juridiska tjänster	
		Henrik Röste
2022.2284	Avtal i upphandling juridiska tjänster. Färgelanda kommun och DER Juridik AB	
2022-09-01		Henrik Röste
KS 2022/344	Avtal Juridiska tjänster	
		Henrik Röste
2022.2314	Avtal fastighetsjour Securitas Sverige AB 2022-09-15---2023-09-15	
2022-08-29		Tunde Petersson
KS 2022/353	Avtal fastighetsjour Securitas Sverige AB	
		Tunde Petersson

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid: måndag 12 september 2022, kl. 13:00-13:35

Plats: Kommunkontoret, konferensrum Beredskap

Beslutande:

Se nästa sida

Närvarande ej tjänstgörande ersättare:

Se nästa sida

Övriga närvarande:

Se nästa sida

Eventuella jäv och ersättares tjänstgöring vid jäv anges i respektive paragraf

Utses att justera:

Ulla Börjesson (S)

Justeringsplats och tid:

Justeras digitalt

Paragrafer 77-88

Underskrifter

Ordförande:

_____
Ann Blomberg (C)

Justerare:

_____
Ulla Börjesson (S)

Sekreterare:

_____
Katrin Siverby

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutsorgan: Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum: 2022-09-12

Anslaget sätts upp: 2022-09-14

Anslaget tas ned: 2022-10-06

Protokollet förvaras på kommunkontoret

Underskrift

_____
Katrin Siverby

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutande

Ann Blomberg (C) Ordförande

Urban Henriksson (S) ersättare Linda Jansson (M)

Ulla Börjesson (S)

Närvarande ej tjänstgörande ersättare

Sandra Hallberg (C)

Övriga närvarande

Katrin Siverby, kommunchef

Kristina Olsson, ekonomichef

Justering

Utdragsbestyrkande

Innehållsförteckning

§ 77	Antagande av sammanträdestider för kommunstyrelsen för år 2023	2022/235
§ 78	Antagande av sammanträdesplan för kommunfullmäktige för år 2023	2022/234
§ 79	Beslut om antal ledamöter och suppleanter i Valbohem AB	2022/247
§ 80	Beslut om antal ledamöter och suppleanter i Färgelanda vatten AB	2022/246
§ 81	Beslut angående yttrande på remiss - plan för tecknande av nytt samverkansavtal Teknikcollege Fyrbodal	2022/291
§ 82	Svar på remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet 2023 – 2025	2022/290
§ 83	Svar på Fyrbodals kommunalförbunds remissförslag budget DRUM 2023, Budget delregionala utvecklingsmedel 2023	2022/292
§ 84	Beslut angående yttrande på remiss Vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav	2022/310
§ 85	Antagande av taxa dödsboförvaltning och gravsättning	2022/307
§ 86	Rättelse av formuleringar i antagna regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda	2022/122
§ 87	Fyllnadsval av uppdraget som ersättare i folkhälsorådet (FHR) efter Marion Pelli (C)	2022/339
§ 88	Ärenden direkt till kommunstyrelsen Information om nya ramar för 2022 efter justering för lönerevision 2022	2021/29

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ekonomisk information till kommunstyrelsen	2022/86
Information från kommunchef	2022/12
Information om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet	2022/273
Workshop- Laddinfrastruktur	2021/187

Justering

Utdragsbestyrkande

KSAU § 81 Dnr 2022/291
**Beslut angående yttrande på remiss - plan för tecknande av nytt
samverkansavtal Teknikcollege Fyrbodals**

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar ärendet avseende yttrande över remiss rörande förslag till samverkansavtal för beslut av kommunstyrelsen vid sammanträdet 2022-09-21 utan eget förslag. Förslag till yttrande kommer att tillsändas kommunstyrelsen ledamöter och ersättare snarast.

Ärendebeskrivning

Teknikcollege är en samverkansplattform mellan industri/näringsliv och utbildning som finns i ca 25 regioner i Sverige varav Fyrbodals är en. Genom Teknikcollege certifieras utbildningar för att matcha industrins behov och företag får chans att påverka utbildningars utformning. Detta bidrar till säkrad kompetensförsörjning samt ökad tillväxt i regionen.

Teknikcollege Fyrbodals är certifierat och nuvarande samverkansavtal gäller t.o.m. 2022-12-31.

Under 2021 gjordes en genomlysning av Teknikcollege Fyrbodals där man bland annat konstaterade att det endast var 5 kommuner av 14 som ingår i nuvarande samverkansavtal och att avtalet är skrivet mellan de 5 kommunernas utbildningsförvaltningar. Eftersom Teknikcollege grundtanke är samverkan mellan skola och näringsliv är målet att i kommande avtal inkludera alla kommuners utbildningsförvaltningar och näringslivet. Direktionen för Fyrbodals Kommunalförbund beslöt den 17 juni 2022 (§ 75) att sända förslaget till samverkansavtal på remiss till kommunerna.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse avseende plan för tecknande av nytt samverkansavtal gällande Teknikcollege Fyrbodals daterat 2022-05-25

Förslag till samverkansavtal daterat 2022-04-19

Beslut av direktionen för Fyrbodals kommunalförbund, 2022-06-17 (§ 75)

Budget Teknikcollege Fyrbodals

Nyheter i samverkansavtalet

Beslutet skickas till

Fyrbodals kommunalförbund

KSAU § 82 Dnr 2022/290
**Svar på remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet
2023 – 2025**

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen godkänner förslaget till budget för basverksamhet 2023–2025 för Fyrbodals Kommunalförbund. Det innebär en höjning från 37 kr (innevarande år) till 38 kr per invånare för 2023.

Ärendebeskrivning

Fyrbodals kommunalförbund har sedan 1 januari 2021 en treårig verksamhetsplan som beslutades i direktionen den 29 oktober 2020. Nästa gång beslut ska fattas om verksamhetsplanen är då först 2023. Av den anledningen är det bara budgeten, som enligt förbundsordningen § 15 fortsättningsvis ska beslutas årligen.

Direktionen fattade den 8 juni 2017 beslut om en höjning av medlemsavgiften med 5 kr för 2018, från 28 kr till 33 kr. Från 2019 sker en indexhöjning med 3%, med årlig prövning av indexhöjningen i förhållande till förbundets finansiella ställning. Från och med 2023 är medlemsavgiften 38 kr per invånare.

Budgetförslaget har sin utgångspunkt i ovan nämnda beslut om det uppdrag och den bemanningsplan som började gälla från 1 januari 2018. Förbundet har gjort en konsekvensanalys av hur budgeten skulle te sig om indexuppräknings för kommande treårsperiod inte gjordes utan låg kvar på innevarande års finansiering, det vill säga 37 kr per kommuninvånare. Konsekvensen blir att budgeterade resultat blir negativa.

I budgetarbetet föregående år räknade förbundet för första gången även med ökning av befolkningsmängd beräknat på åren 2017–2019. Faktorn på 0,4% räknades med på föregående års budget. Årets beräkning på åren 2019–2021 visar på en minskad befolkningsmängd, faktorn uppgår endast till 0,0094% och någon justering har därför inte gjorts.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar och eventuella synpunkter på budgeten för basverksamheten 2023 – 2025.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef *Svar Remiss - Fyrbodals Kommunalförbunds budget basverksamhet 2023–2025*, 2022-09-01

Protokollsutdrag Fyrbodals direktionen, 2022-06-17 §74

Tjänsteskrivelse Fyrbodals Remissförslag till budget för basverksamheten på Fyrbodals kommunalförbund 2023 – 2025, 2022-05-19

Presentation Fyrbodals, dragning AU Budget 2023 –2025 basverksamhet

Remiss – Fyrbodals kommunalförbunds budget basverksamhet 2023 – 2025, 2022-06-27

Beslutet skickas till

Ekonomichef
kansli@fyrbodals.se

Justering

Utdragsbestyrkande

KSAU § 83 Dnr 2022/292
Svar på Fyrbodals kommunalförbunds remissförslag budget DRUM
2023, Budget delregionala utvecklingsmedel 2023

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen godkänner förslaget till årlig medfinansiering i storleksordning 38 kr per invånare. För Färgelanda Kommuns del innebär det ca 251 tkr för 2023.

Ärendebeskrivning

Inom ramen för de delregionala utvecklingsmedlen ska kommunalförbundet arbeta enligt sin verksamhetsplan, samverka med medlemskommunerna och andra aktörer i delregionen, med övriga kommunalförbund och Västra Götalandsregionen. Kommunalförbundet ska återrapportera och redovisa sina insatser både gentemot regionen och medlemskommunerna.

Regionalutvecklingsnämnden, kulturnämnden och miljönämnden avsätter delregionala utvecklingsmedel under förutsättning att de motfinansieras med motsvarande andel kommunala medel/kommunalförbundets egna medel enligt medfinansieringsprincipen 50/50 på totalen. 500 tkr regionala medel är undantagna denna princip och kan användas till förstudier/analyser utan kommunal/kommunalförbundets uppväxling.

Under våren 2022 har förbundet processat fram ett förslag till budget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2023. Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets näringslivsstrategi, verksamhetsplan, den delregionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat 2030.

Beredningen av förslaget har skett i flera av kommunalförbundets professionsnätverk och genom inspel från aktörer inom det regionala innovationssystemet. Dialog med olika intressentgrupper har gjorts för att säkerställa att förslaget innefattar olika perspektiv som behövs för att arbetet med de utmaningar som identifierats i Näringslivsstrategi, Business region Väst, förbundets verksamhetsplan, den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och Klimat2030.

Vårens dialoger har även kommit att omfatta arbetsätt och rutiner vid handläggning av projektansökning, uppföljning och implementering. 2021 och 2022 präglas av att vara en brytpunkt mellan olika programperioder på

EU-nivå, den nya regionala utvecklingsstrategin, nya överenskommelsen med VG region när det gäller de delregionala utvecklingsmedlen och inte minst förbundets näringslivsstrategi 2030.

Budgetförslaget för 2023 fokuserar på de långsiktiga prioriteringarna som återfinns i den delregionala utvecklingsstrategin; Stärka innovationskraften (näringsliv, affärsdriven miljöutveckling, cirkulära affärsmodeller), Bygga kompetens (utbildning och kompetensförsörjning), Öka inkluderingen (kultur och attraktionskraft) och Knyta samman Västra Götaland (fysisk planering och hållbara transporter).

För 2023 visar budgetförslaget en omslutning på 21 050 tkr. Kommunerna finansierar budgeten med 38 kr/invånare, vilket innebär ca 10 miljoner kr. Västra Götalandsregionen motfinansierar kommunernas medel med 7,5 milj. kr från Regionala utvecklingsnämnden, 2,05 milj. kr från Kulturnämnden och 1,5 milj. kr från Miljönämnden. Utöver motfinansieringen mot de kommunala medlen skjuter Västra Götalandsregionen in en halv miljon för att möjliggöra förstudier och analyser.

Budgetförslaget för de delregionala utvecklingsmedlen för 2023 har kopplingar till tre av fem utvecklingsområden i Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan; Kompetensförsörjning och utbildning, Näringsliv, kultur och attraktionskraft samt Fysisk planering och hållbara transporter.

Medlemskommunerna ombeds att inkomma med svar på medfinansieringen av storleksordningen 38 kr per invånare.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef *Svar Remiss - Budget delregionala utvecklingsmedel 2023 för Fyrbodals Kommunalförbund*, 2022-09-01

Tjänsteskrivelse Fyrbodals DRUM 2023, 2022-04-13

Drum 2023 Budgetförslag, Fyrbodals

Protokollsutdrag § 72 förbundsledningen Budgetförslag DRUM 2023, 2022-06-17

Remiss – Budgetförslag delregionala utvecklingsmedel 2023, 2022-06-28

Beslutet skickas till

Ekonomichef
kansli@fyrbodals.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Remiss gällande vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav (dnr 02248-2022)

Beslutet skickas till

Havs- och vattenmyndigheten
Dalslands Miljö- och Energiförbund

Justering

Utdragsbestyrkande

KSAU § 85 Dnr 2022/307
Antagande av taxa dödsboförvaltning och gravsättning

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott återremitterar ärendet avseende taxa för dödsboförvaltning och gravsättning till förvaltningen för förtydligande avseende taxekonstruktionen.

Yrkande

Ordförande Ann Blomberg (C) yrkar att ärendet återremitteras till förvaltningen med begäran om förtydligande avseende taxekonstruktionen.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på sitt eget yrkande och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar enligt detsamma.

Ärendebeskrivning

I samband med skapande av en Dalslandsgemensam verksamhet för dödsbohandläggning har taxor avseende provisorisk dödsboförvaltning samt ordnande av gravsättning setts över i syfte att skapa enhetlighet.

Enligt 18 kap 2 § Ärvdabalk och 5 kap 2 § Begravningslag har socialtjänsten rätt att ta ut ersättning av dödsboet för sina kostnader gällande provisorisk dödsboförvaltning samt ordnande av gravsättning. En kommun får enligt 8 kap 3c § Kommunallag inte ta ut högre avgift än vad som svarar mot kostnaden för de tjänster som kommunen tillhandahåller. Ersättningen ska därför motsvara kommunens självkostnad.

Vid omvärldsanalys framgår att vanligast förekommande nivå på timtaxa för provisorisk dödsboförvaltning och ordnande av gravsättning mellan 0,8 % – 1,0 % av prisbasbeloppet. Timtaxan är baserad på en löne-, lokal-, administrations- och overheadkostnader.

Då tillhandahållandet av dödsboförvaltning och åtgärder enligt Begravningslag inte är ett led i kommunens myndighetsutövning ska moms betalas till Skatteverket på den ersättning som kommunen har rätt att ta ut för dessa tjänster.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Timtaxan föreslås sättas till 0,8% av gällande prisbasbelopp. $0,8 \% \times 48\,300$
(prisbasbeloppet 2022) = 386 kr + moms (0,25%) = 482,50 kr/timme.

Socialnämnden beslutade 2022-06-29 § 50. att skicka föreslagen taxa vidare
till kommunfullmäktige för beslut.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse nämndsekreterare *Antagande av taxa dödsboförvaltning
och gravsättning*, 2022-07-12

Socialnämndens beslut 2022-06-29 § 50 Taxa dödsboförvaltning och
gravsättning.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Socialnämnden

Justering

Utdragsbestyrkande

KSAU § 88

Ärenden direkt till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar följande informationsärenden till kommunstyrelsen:

- Information om nya ramar för 2022 efter justering för lönerrevision 2022
- Ekonomisk information till kommunstyrelsen
- Information från kommunchef
- Information om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet
- Workshop- Laddinfrastruktur

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott får till sig vilka informationsärenden som kommer att lyftas på kommunstyrelsens sammanträde 2022-09-21.

På kommunstyrelsens sammanträde 2022-09-21 kommer även beslut om indexhöjning av måltidstaxa 2022 samt beslut om indexhöjning av renhållningstaxa 2022 som behandlats av arbetsutskottet 2022-08-15 §§ 67-68 att lyftas.

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Kommunstyrelsen, Kommunfullmäktige: Ann Blomberg

Oppositionsråd: Ulla Börjesson

Kommunchef: Katrin Siverby